

KBN

Den norske stats
kommunalbank

2021 Årsrapport

Innhold

Forord	4
Om KBN	6
KBNs strategi	7
KBNs historie.....	10
Viktige hendelser 2021	12
KBN i tall	14
Finansielle nøkkeltall.....	14
Miljøeffektrapport 2021.....	16
Temasider	18
Kommuneøkonomi	18
Finansmarkedene	21
Demografisk utvikling.....	25
Klimarisiko.....	29
ESG i likviditetsstyringen.....	34
Eierstyring og selskapsledelse	38
Styret i KBN	39
Ledelsen i KBN	41
Forretnings- og driftsmodell	43
Organisering og styrende organer	44
Virksomhetsstyring.....	48
Bærekraft	54
Hvordan KBN jobber med bærekraft.....	55
Måloppnåelse 2021.....	59
FNs bærekraftsmål	61
Klimaregnskap	62
Mål for 2022.....	64
Likestillingreddegjørelse	72
TCFD-rapportering.....	77
Årsberetning 2021	85
Årsregnskap 2021	97
Noteoversikt	98
Styrets erklæring	142
Uavhengig revisors beretning	143
Vedtekter for KBN	148
GRI-indeks	150

Forside: Nye Kautokeino skole

Illustrasjon: Ola Roald Arkitektur

Nye Kautokeino skole skal romme elever fra første til tiende trinn. Den oppføres på samme tomt som eksisterende barne- og ungdomsskole, i sentrum av Kautokeino. Det nye skoleanlegget er svært arealeffektivt og utformet etter nasjonale krav for universell utforming. Et hovedtrekk i prosjektet er å fremme det særegne ved den samiske kulturens aktiviteter og pedagogikk.

Skolen er delvis finansiert med grønt lån fra KBN.

Bærekraftig gjeldsvekst?

Utfordringene står i kø i 2022 og videre fremover. Et lyspunkt er imidlertid at nedstengningen av samfunnet ser ut til å være over.

JANNICKE TRUMPY GRANQUIST
Administrerende direktør

Norge har, tross alt, kommet seg gjennom pandemien på en god måte. Godt hjulpet av et pensjonsfond av vesentlig størrelse har man kunnet begrense skadevirkningene av koronapandemien, både smittemessig og økonomisk. Flere hundre milliarder kroner har blitt brukt på krisepakker for næringslivet, kommunesektoren og husholdninger siden nedstengningen i mars 2020.

Når de ekstraordinære tiltakene fases ut i takt med økt vaksinasjonsgrad, tilstrekkelig intensivkapasitet på sykehusene og en mindre farlig virusvariant i omløp, vil dette merkes for flere. Forsinkelser i forsyningskjeder har bidratt til at vi den senere tiden har sett de høyeste inflasjonstallene på 30 år, med unntak av i 2008. Når årsrapporten avgis får vi meldinger om at russiske stridsvogner rykker frem mot Ukrainas hovedstad Kyiv, med de implikasjoner det har for ukrainerne, først og fremst, men også for verdensøkonomien fremover. Angrepet er et alvorlig brudd på folkeretten. Våre tanker er med ukrainerne.

En rekke forhold gjennom 2021 har ført til rekordhøye nivåer også på energipriser. Den sterke prisveksten skaper igjen betydelig lønnspress. Flere sentralbanker, herunder Norges Bank, gjennomførte i 2021 de første renteøkningene, og markedet forventer inntil fire renteøkninger i Norge i 2022, til opp mot 1,5 prosent. Styringsrenten har til sammenligning ikke vært høyere enn 1,5 prosent siden mars 2012 og mange låntakere vil i løpet av året kunne oppleve et rentenivå de ikke har sett før. Hver enkelt kommunes andel fastrentelån vil påvirke dette bildet. For 2021 var veksten i fastrentelån svak etter flere år med høy etterspørsel, noe som kan tilsa at nivået er tilstrekkelig høyt.

Kombinasjonen av prisvekst, lønnspress og renteøkninger samtidig med bortfall av økonomiske tiltak vil sette økonomien under press for enkelte kommuner. En videreføring av den sterke gjeldsveksten som mange kommuner har hatt de siste årene er for flere av disse ikke økonomisk bærekraftig. Samtidig er investeringsbehovet mange steder fortsatt stort. De demografiske endringene, med en raskt voksende andel innbyggere over 80 år, begynner for alvor å gjøre seg gjeldende. Vedlikeholdsetterlep og nødvendige standardhevinger vil fortsatt bidra til investeringsbehov, spesielt innenfor sektorene helse og omsorg, vann og avløp, samferdsel og skole.

Klimaendringer og omstillingen til lavutslippssamfunnet vil påvirke kommunenes investeringsbeslutninger fremover. Den fysiske klimarisikoen som følger av kraftigere og hyppigere ekstremvær krever store investeringer i flomvern, rassikring og overvannshåndtering, og vil påvirke valg som lokalisering av bygninger og infrastruktur. Overgangsrisiko knyttet til energiomstillingen, karbonprising og regulatoriske og lovmessige endringer kan gi økte kostnader og reduserte inntekter for kommuner, for eksempel i form av strandede eiendeler og lavere skatteinngang. Flere værrelaterte skader som følge av mer ekstremvær øker også ansvarsrisikoen for kommunene, altså risikoen for å bli holdt ansvarlig for kostnader som andre aktører påføres som følge av manglende klimatilpasning eller aktsomhet i reguleringsarbeidet fra kommunens side.

På den andre siden kan kommuner som håndterer sin klimari-

siko redusere utgifter til blant annet drift og reparasjon, eller øke sine skatteinntekter gjennom å legge til rette for fremtidsrettet næringsliv. Store deler av landet opplevde uvanlig høye strømpriser i andre halvdel av 2021. Med den enorme omstillingen verden må gjennom for å nå sine klimamål er det ikke utenkelig at energiprisene vil ligge på et høyt nivå også fremover. Sammen med Norsk klimastiftelse startet KBN i høst et prosjekt for å arbeide frem og spre kunnskap om kommunenes rolle i energiomstillingen – med vekt på investeringer i energieffektivisering og -produksjon. Slike investeringer kan både kutte kostnader og redusere sårbarheten for prissjokk og forsyningsusikkerhet.

Kommunenes investeringer som bidrar til reduserte klimagassutslipp, energieffektivisering og/eller klimatilpasning kan få grønne lån med en renterabatt hos KBN. De grønne lånene finansieres ved at vi utsteder grønne obligasjoner i de internasjonale finansmarkedene. 2021 ble et rekordår for grønn finans for KBN, med grønne obligasjonsutstedelser i tre valutaer og 7,9 milliarder kroner utbetalt i grønne lån til 97 ulike prosjekter over hele landet. Kommunale investeringer har ofte en økonomisk levetid på 40-50 år og skal følgelig være med oss langt inn i lavutslippssamfunnet. Da er det gledelig at stadig flere kommuner velger grønne løsninger for disse investeringene.

Samlet etterspørsel etter ny lånefinansiering ble i 2021 noe lavere enn de tre foregående årene. Ordinær gjeldsvekst i kommunal sektor endte i 2021 på 5,6 prosent mot 8,1 prosent i 2020. Den foreløpige vurderingen er at reduserte låneopptak i 2021 sammenlignet med 2020 skyldes en kombinasjon av 1) noe lavere planlagt investeringsnivå, 2) forsinkelser i investeringer, inklusive effekter av koronapandemien, og 3) noe mindre bruk av lånefinansiering i investeringsprosjektene sammenlignet med spesielt 2020.

KBN hadde i 2021 en samlet utlånsvekst på 4,8 milliarder kroner, tilsvarende 1,5 prosent. Veksten ble påvirket av store ekstraordinære nedbetalinger fra bompengefinansierte vegprosjekter og av en ønsket reduksjon i porteføljen av utlån med sertifikatvilkår. Denne typen lån har lav lønnsomhet for KBN, i tillegg til at en stor andel kort finansiering øker kommunenes refinansieringsrisiko, noe som kom til uttrykk da kapitalmarkedet sluttet å fungere i mars 2020. KBN opplevde i 2021 en god utlånsvekst i grønne lån og lån med lengre løpetider til primærkundene, som er kommuner og fylkeskommuner.

Resultatet etter skatt endte på 1 208 millioner kroner i 2021, mot 1 159 millioner kroner i 2020, mens egenkapitalavkastningen var 7,1 prosent. I løpet av 2021 innvilget banken totalt 49 milliarder kroner i nye lån, til blant annet å finansiere investeringer i skole, helse og omsorg, og vann og avløp. Solide finansielle resultater, god vekst i utlån til prosjekter med en tydelig klimaambisjon, effektiv drift og høy kundetilfredshet understøtter at KBN utfører sitt samfunnsoppdrag på en god måte.

Etter nesten to år med lange perioder hvor samfunnet har vært nedstengt og de ansatte har vært på hjemmekontor, ser vi nå frem til å kunne møte både hverandre og kundene mer regelmessig. Det er krevende å bevare og bygge en bedriftskultur utelukkende gjennom digitale møter, særlig for de som har blitt ansatt i løpet av pandemien. Derfor gleder vi oss til blant annet å gjennomføre en felles workshop for å revidere KBNs visjon og verdier, delta i klimamesterskapet og dra på kundebesøk sammen.

Om KBN

Kommunalbanken AS (KBN) er et av Norges største finansforetak med om lag 500 milliarder kroner i forvaltningskapital. Vi tilbyr lån til kommunesektoren og har som ambisjon å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling.

AAA

Standard & Poor's
Moody's

KBN er 100 prosent eid av staten Norge, og ble etablert i 1927. Vårt formål er å gi lån til kommuner, fylkeskommuner og selskaper som utfører kommunale oppgaver. KBN er i dag den største långiveren til kommunesektoren. Totalt har vi over 300 milliarder kroner utestående i lån til sektoren.

32,9 mrd. kr

utlånt til klima-
vennlige prosjekter

Bærekraftig samfunnsbygger

KBN har en sterk markedsposisjon og ønsker å bruke denne til å fremme bærekraftige lokalsamfunn. Vi er opptatt av at kommunene skal ta bevisste klima- og miljøvalg når de investerer, og vi tilbyr litt lavere rente på lån til prosjekter som har en tydelig klimaambisjon. I tillegg bruker vi ressurser på å spre kunnskap om klimaendringer og -risiko blant folkevalgte og administrasjonen i kommunene.

99,7 %

av kommunene
som kunder

Største norske innlåner

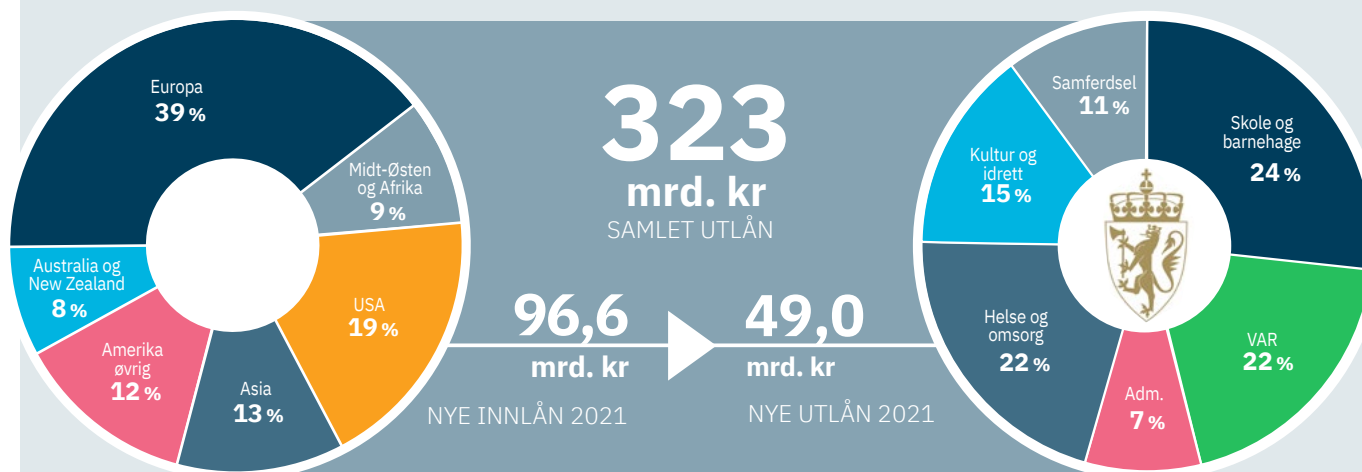
Utlån til kommunesektoren finansieres ved at KBN låner penger direkte i kapitalmarkedet. KBN er i dag en av de største norske innlånerne i internasjonale kapitalmarkeder, og har et årlig innlånsbehov på rundt 100 milliarder kroner. Våre grønne utlån til kommunesektoren finansieres ved å utstede grønne obligasjoner. KBN har en mer enn ti år lang historikk som utsteder av grønne obligasjoner, og dette er en bærebjelke i vårt langsiktige arbeid med samfunnsansvar og bærekraft.

44,9 %

av kommunal gjeld
er finansiert av KBN

AAA-rating

KBN har en konservativ risikoprofil og er en av få AAA-ratede finansinstitusjoner i verden. KBN har aldri hatt tap på utlån. Som statseid selskap med offentlig mandat, sterk kapitalbase, solid drift og lav risikoappetitt, har KBN høyeste oppnåelige kredittrating hos Standard & Poor's og Moody's.

Investeringsutgifter kommunal sektor, snitt siste ti år. Kilde: SSB, KBN

KBNs strategi 2022-2024

KBN skal tilby attraktive lån til kommunale investeringer over hele landet, fremme bærekraftige lokalsamfunn og bidra i det grønne skiftet.

Vår visjon:
Langsiktig partner
for lokal velferd

Våre verdier:
Åpen
Ansvarlig
Tett på

KUNDEN FØRST

KBN skal være den viktigste finansieringspartneren for norske kommuner og fylkeskommuner.

Vi skal

- skape merverdi i kunderelasjonen gjennom å være den foretrukne og mest kunnskapsrike diskusjonspartner for våre kunder innenfor finansiering.
- styrke kunderelasjonen gjennom å være ledende på digitale løsninger som bidrar til innsikt i og oversikt over kundenes gjeldsforvaltning.
- løse kundebehov gjennom agil og strukturert forretningsutvikling og innovasjon, med mål om å utvikle nye lønnsomme produkter og tjenester.

STERK MARKEDSAKTØR

KBN skal gjennom en sterk posisjon i kapitalmarkedet nasjonalt og internasjonalt sikre norske kommuner attraktiv finansiering.

Vi skal

- videreutvikle et diversifisert innlånsprogram for å beholde lave innlånskostnader under en mer usikker internasjonal økonomisk utvikling.
- holde en likviditetsreserve i likvide verdipapirer med høy kredittverdighet for å kunne møte en krise i finansmarkedet og uforutsette utbetalinger.
- forenkle finansieringsaktivitetene gjennom å redusere kompleksitet, kostnader og risiko knyttet til innlån, beredskap og sikring.

LEDENDE PÅ GRØNN FINANS

KBN skal bidra til at kundene lykkes med å nå klimamålene.

Vi skal

- kontinuerlig videreutvikle vårt grønne låneprodukt for å sikre at dette er det beste i markedet.
- videreutvikle et av markedets beste programmer for utstedelse av grønne obligasjoner.
- overvåke og påvirke ESG-risiko hos institusjoner hvor vi investerer likviditetsreserven.
- følge utviklingen av EU-taksonomien og andre initiativer knyttet til grønn finans og bærekraft, og løpende vurdere vår posisjon og våre muligheter.
- videreutvikle vår løsning for kundenes klimarisiko og øke vår egen forståelse for hvordan klimarisiko treffer oss som finansinstitusjon og viktigste långiver til norske kommuner og fylkeskommuner.

DIGITALT FØRSTEVÅLG

Våre digitale, kunderettede løsninger skal oppleves som enkle og effektive i låneprosessen og bidra til god innsikt i gjeldsforvaltningen. Interne systemløsninger og fremtidsrettede teknologivalg skal frigjøre tid til mer verdiskapende arbeid.

Vi skal

- basert på kundebehov videreutvikle digitale løsninger som forenkler låneprosessen og kvalifisering av grønne lån.
- skape kundetilfredshet og merverdi gjennom å tilby digitale produkter og innsiktsløsninger for å bevare sterke kunderelasjoner.
- systematisk benytte eksterne og interne data for ytterligere å styrke kundeinnsikt.

Les hele strategien:
kbn.com/strategi

- ta fremtidsrettede teknologivalg og anvende nye digitale løsninger for å forenkle driften i KBN og legge til rette for raskere endringer. Gi våre ansatte gode brukeropplevelser med de teknologivalg og systemløsninger som brukes.

FREMTIDSRETTET ORGANISASJON

KBN skal være en anerkjent kunnskapsbedrift på finansiering og utvikling av fremtidsrettede finansieringsløsninger for norske kommuner.

Vi skal

- sammen styrke vår kundeinnsikt og samarbeide tverrfaglig for å utvikle og utnytte vår samlede kompetanse.
- fornye vår kompetanse og våre arbeidsmetoder for å være i forkant.
- ved hjelp av digitale løsninger og høy digital kompetanse, heve kvaliteten og redusere tidsbruk på produksjon av informasjon og innsikt i beslutningsprosesser.
- benytte leverandører på områder der det er behov for midlertidig kapasitetsøkning eller spisskompetanse, samt på områder som er nødvendige, men som er langt unna KBNs kjernevirksomhet.

BÆREKRAFTIG VERDISKAPING

Vår verdiskaping skal balansere økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft.

Vi skal

- gjennom verktøy og kunnskap bidra til en langsiktig og bærekraftig økonomi hos våre kunder og gi et best mulig beslutningsgrunnlag for deres investeringer og valg av finansieringsløsninger.
- stille høye krav til etisk og bærekraftig adferd hos oss selv og våre kunder, leverandører og samarbeidspartnere.
- styrke vårt arbeid med sosialt ansvar, internt og hos våre interessenter
- ha en aktiv interessentdialog med politikere, myndigheter og organisasjoner om vår virksomhet.

TABELL

KBN har følgende overordnede målsettinger.

Finansielle mål	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Egenkapitalavkastning > 5,5 pst. / Egenkapitalavkastning (kjerne) > 5,5 pst. ▪ Utbyttekapasitet > 4 pst. av EK ▪ Ren kjernekapitaldekning > 16,8 pst. / Uvektet kjernekapitalandel > 3,7 pst. ▪ Kostnadsprosent (driftskostnader / inntekter kjerne) < 18 pst.
Markedsmål	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Markedsandel utlån ex. Husbanken > 45 pst. ▪ Rating = AAA/Aaa ▪ Kundetilfredshet > 5 (skala fra 1 til 6) ▪ Årlig vekst i grønne utlån > 15 pst.
Organisasjonsmål	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Andel gjennomført Kompetanseløftet > 75 pst. ▪ Kjønnsbalanse > 40 pst. ▪ Sykefravær < 2,5 pst. ▪ Resultater fra medarbeiderundersøkelsen på Engasjement > 4,4 og Gjennomføringskraft > 4,1 (skala fra 1 til 5)
Bærekraftsmål	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Andel kunder med grønne lån > 35 pst. ▪ Rating fra ratingbyråer; MSCI = AA / ISS ESG = B / Sustainalytics = Low ▪ Eget CO₂-utslipp redusert med 30 pst. sammenliknet med 2019-nivå

**sammenliknet med 2019-nivå*

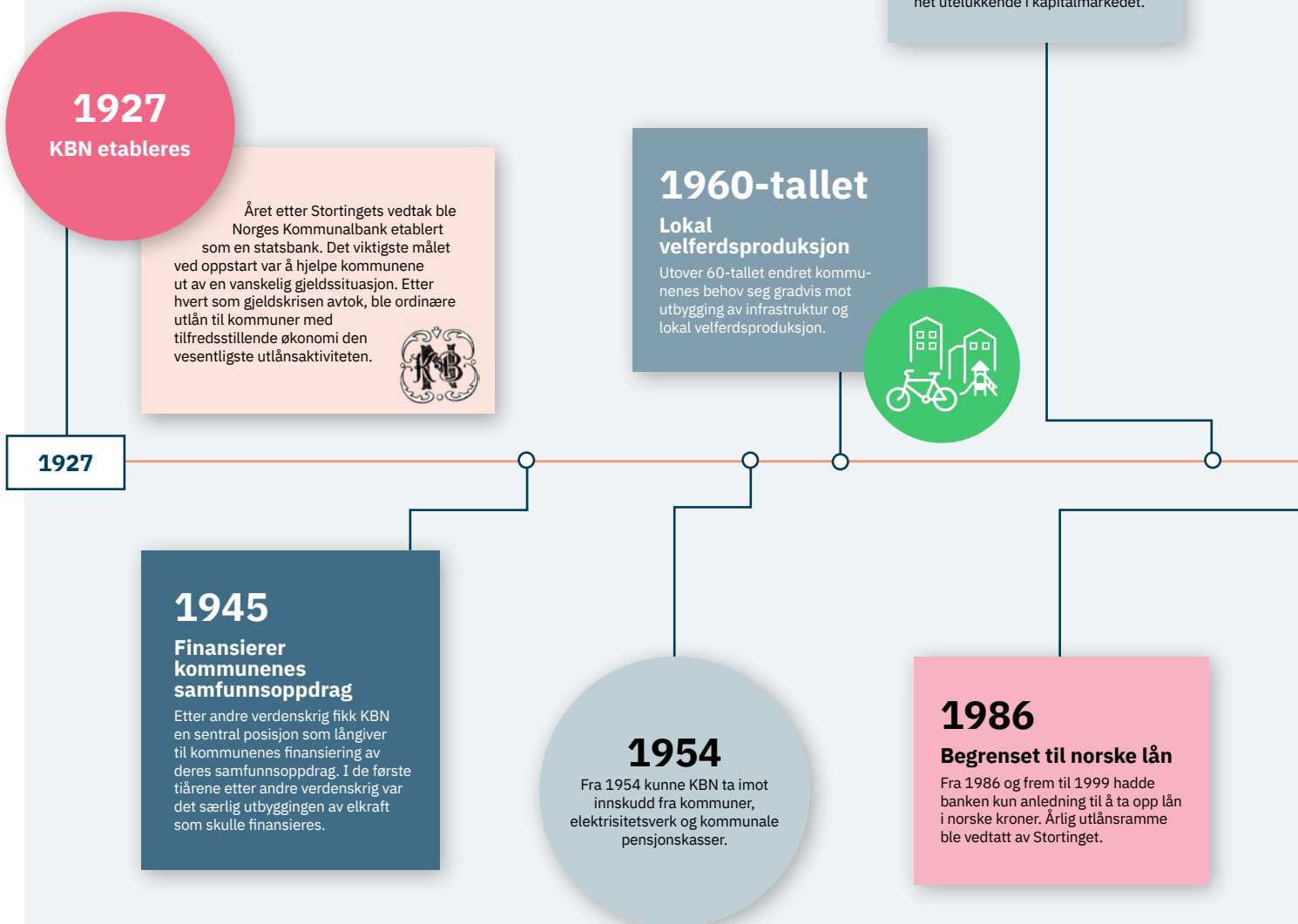
KBNs historie

I 95 år har KBN sørget for at norske kommuner har kunnet finansiere lokal velferd til gode betingelser.

På 1920-tallet var det krisetider i Norge. Prisene falt og investeringene stupte. Kommunene hadde bygd seg opp en betydelig gjeld og slet med å betale avdragene. I 1926 besluttet Stortinget å opprette en egen kredittinstitusjon for kommunene. Tanken var å skape en langsiktig institusjon som skulle skaffe finansiering til kommunal sektor.

Målsettingen til KBN har vært siden start å låne inn penger til så rimelige vilkår som mulig, for deretter å kunne låne dem ut til kommunesektoren til så gode betingelser som mulig.

KBN har i sin 95 år lange historie aldri hatt utlånstap, ei heller driftsunderskudd. I starten av 2022 kan KBN stolt si at banken har samtlige kommuner som kunder og nesten halvparten av kommunesektorens utestående lån i vår portefølje.

2008-2009

Tilføring av egenkapital

På grunn av finanskrisene tilførte staten KBN 200 millioner kroner i egenkapital slik at banken kunne øke sin utlånskapasitet til kommunene. Denne tilførselen av egenkapital var viktig for å opprettholde aktivitet, og viste hvordan KBN kan fungere som et virkemiddel for staten.

2016

Systemviktig finansinstitusjon

Regjeringen vedtok at KBN skal anses som en (av to) systemviktig finansinstitusjon og banken ble pålagt særskilte kapitalkrav.

1999

Etableres som AS

KBN ble omdannet til sin nåværende form 1. november 1999. Etter omdannelsen ble bankens innlånskvote og utlånsrammer fjernet, og banken fikk igjen anledning til å ta opp lån i utenlandsk valuta.

2010

Første grønne lån

KBN gjorde sitt første grønne innlån i 2010 etter interesse fra japanske investorer. De første grønne lånene ble utbetalt til kommunene.

2020

Koronapandemi

Som følge av urolighetene i kapitalmarkedet knyttet til koronapandemien fikk KBN tilført 750 millioner kroner i ny egenkapital «for å legge til rette for at markedene fungerer best mulig, og for å unngå at kommunenes refinansiering av verdipapirer med kort løpetid bidrar til å forsterke stresset i markedene».

2021

2000

AAA-rating

KBN fikk AAA-rating. Ratingen baseres på at KBN er et statlig heleid aksjeselskap, har en solid kapitalbase, konservativ risikoprofil og kun tilbyr lån til norske kommuner og fylkeskommuner med svært god kredittverdighet.

2013

Grønn obligasjon

KBN ble en av de første offentlige europeiske bankene til å utstede en grønn USD obligasjon, øremerket til grønne prosjekter.

2021

Femtendoblet balanse

Balansen er mer enn femtendoblet, fra 30 milliarder kroner i 1999 til over 470 milliarder kroner ved utgangen av 2021, og antall ansatte har økt fra 30 til 90 i perioden. Den grønne utlånsporteføljen passerte 35 milliarder kroner, til mer enn 330 prosjekter over hele landet.

Årets hendelser

2021 ble nok et år preget av koronapandemien. Nedstengningen av samfunnet la også i år en demper på antallet fysiske arrangementer som lot seg gjennomføre, men takket være digitale løsninger nådde vi ut til flere enn noen gang. Alt fra årskonferansen og møte med statsministeren til kundemøter og roadshows for investorene ble gjennomført digitalt. Tilbakemeldingene fra våre kunder er at de er fornøyde med våre digitale tilbud og at de også gjennomgående er positive til digitale kundemøter. 2021 ble et rekordår for KBNs grønne produkter og KBN ble i desember kronet som Årets Miljøfyrtårn.

JANUAR

Største innlån på åtte år

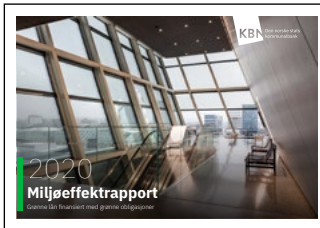
KBN utstedte en obligasjon på to milliarder Amerikanske dollar. Obligasjonen har en løpetid på fem år og er KBNs største enkeltinnlån i internasjonale kapitalmarkeder siden 2013.

MARS

Årskonferansen 2021

Med over 550 påmeldte ble KBNs første heldigitale årskonferanse den klart mest besøkte i rekken. Finansminister Jan Tore Sanner presenterte regjeringens perspektivmelding, lederen av ekspertutvalget «Norge mot 2025» la frem deres utredning og vi fikk en oppdatering på arbeidet med kommunes fremtidige inntektssystem.

FEBRUAR

Publisering av årsrapport og miljøeffektrapport

KBN oppnådde et godt resultat i et krevende år preget av pandemi, politisk uro og Brexit. Det var fortsatt utlån til prosjekter med en tydelig klimaambisjon som opplevde den sterkeste veksten. KBN gjennomførte en kartlegging av den grønne utlånsporteføljen mot de tekniske kriteriene i EU-taksonomien.

APRIL

Nytt innlån med ny referanserente

KBN gjennomførte en vellykket obligasjonsutstedelse på 500 millioner Amerikanske dollar. Dette var det første innlånet en norsk institusjon har gjennomført med SOFR som referanserente.

UNGT
ENTRE
PRENØR
SKAP

MAI

KBN samarbeidspartner med Ungt Entreprenørskap

KBN og Ungt Entreprenørskap inngikk et samarbeid om å rette oppmerksomheten mot sosialt entreprenørskap og bærekraft i ungdomsskolen gjennom programmet Elevbedrift.

JANUAR

FEBRUAR

MARS

APRIL

MAI

JUNI

Grønne lån	180 266 000	621 771 000	879 031 000	1 314 231 000	1 951 163 800	2 271 675 800
Totalt	585 603 000	2 954 149 754	5 206 562 518	8 212 422 252	12 283 248 847	15 232 867 983

Utbetalinger totalt 2021 (u/sertifikater)
NOK 39 211 579 975

Utbetalinger grønne lån 2021
NOK 7 916 669 290

SEPTEMBER

Ny grønn milepæl for KBN

Med årets tredje grønne obligasjonsutstedelse lånte KBN i 2021 inn i overkant av 9,8 milliarder kroner i det grønne markedet. Samtidig passerte vi 30 milliarder kroner i utestående grønne lån til kommunesektoren.

AUGUST

Arendalsuka

KBN deltok på to arrangementer under Arendalsuka. Administrerende direktør Janicke Trumpy Granquist presenterte notatet om næringslivets rolle i klimatilpasningen av Norge, mens utlånsdirektør Lars Strøm Prestvik deltok i en panelsamtale om kommunenes rolle i det grønne skiftet.

NOVEMBER

Nytt samarbeidsprosjekt: Kommunenes rolle i overgangen til lavutslippssamfunnet

Norsk klimastiftelse og KBN inngikk en ny samarbeidsavtale med mål om å arbeide frem og spre kunnskap om kommunenes rolle i energiomstillingen, med vekt på investeringer for energieffektivisering og -produksjon.

JUNI

Åtte strakstiltak for klimatilpasning i næringslivet

KBN og Fremtind tok i 2020 initiativ til å utarbeide et notat om næringslivets rolle i klimatilpasningen av Norge. Etter en workshop med en rekke medlemsbedrifter i nettverket Skift utarbeidet de et notat med forslag til tiltak næringslivet straks bør iverksette. Dette ble 9. juni overlevert til statsminister Erna Solberg.

OKTOBER

KBN Kredittmonitor

KBN lanserte «Kredittmonitor» i kundeportalen, en applikasjon som viser utvalgte nøkkeltall og grafer for kommuner og fylkeskommuner som inngår i bankens kredittklassifisering av kommunene.

DESEMBER

KBN vant prisen Årets Miljøfyrtårn

KBN mottok utmerkelsen Årets Miljøfyrtårn 2021 (konsern og store virksomheter) for sin aktive rolle i å omstille samfunnet med sine grønne finansieringsløsninger for Kommune-Norge.

JULI	AUGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DESEMBER
2 346 375 800	2 837 988 800	4 394 257 530	6 443 247 530	6 688 667 530	7 916 669 290
15 821 351 254	17 671 981 064	21 719 844 794	26 973 547 274	31 552 377 747	39 211 579 975

Finansielle nøkkeltall

(Beløp i NOK 1 000 000)	2021	2020	2019	2018	2017
RESULTAT¹					
Netto renteinntekter	1 585	1 672	1 875	1 885	2 162
Kjernerresultat ²	908	922	1 071	1 194	1 517
Resultat før skatt	1 620	1 537	1 771	1 996	1 783
Resultat etter skatt	1 208	1 159	1 283	1 496	1 429
Egenkapitalavkastning etter skatt ³	7,1 %	7,4 %	9,5 %	11,9 %	12,7 %
Egenkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ⁴	5,6 %	6,3 %	8,3 %	9,8 %	13,5 %
Totalkapitalavkastning etter skatt ⁵	0,3 %	0,2 %	0,3 %	0,4 %	0,3 %
Totalkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ⁶	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,3 %	0,4 %
UTLÅN					
Utbetaling nye lån	48 547	57 699	53 825	55 749	55 021
Samlede utlån ⁷	323 018	318 235	309 758	302 229	281 706
LIKVIDITET	110 837	123 585	107 350	113 557	107 484
INNLÅN					
Nye innlån	96 550	107 822	72 508	104 844	118 509
Tilbakekjøp av egne obligasjoner	217	1 051	276	206	837
Tilbakebetaling	106 802	106 676	95 704	79 937	112 555
Samlede innlån ⁷	395 385	405 451	400 489	414 603	373 816
FORVALTNINGSKAPITAL	473 064	498 327	460 778	457 701	412 854
EGENKAPITAL					
Egenkapital	19 081	18 538	16 401	15 421	14 667
Totalkapitaldekning	24,2 %	23,3 %	22,6 %	22,9 %	24,6 %
Kjernekapitaldekning	21,7 %	20,8 %	20,1 %	20,3 %	21,7 %
Ren kjernekapitaldekning	18,8 %	17,9 %	17,4 %	17,4 %	18,4 %
Uvektet kjernekapitalandel	3,9 %	3,7 %	3,7 %	3,6 %	3,7 %

(Beløp i NOK 1 000 000)	2021	2020	2019	2018	2017
LIQUIDITY COVERAGE RATIO (LCR)⁸					
Total	175 %	191 %	348 %	349 %	570 %
NOK	71 %	77 %	73 %	56 %	2 052 %
EUR	140 %	200 %	800 %	625 %	233 %
USD	137 %	188 %	422 %	248 %	308 %
AUD	1 082 %	1 239 %	Uendelig	489 %	Uendelig
JPY	Ikke signifikant	716 %	533 %	Uendelig	185 %
GBP	733 %	97 768 %	Uendelig	ikke signifikant	ikke signifikant
ANDRE NØKKELTALL					
Markedsandel ⁹	44,9	46,5	46,8	48,3	47,3
Grønne utlån ¹⁰	32 876	26 112	23 049	18 869	11 500
Grønne utlån som andel av utlånsporteføljen	10,2 %	8,2 %	7,4 %	6,2 %	4,1 %
Grønne utstedte obligasjoner ¹¹	25 796	15 976	16 615	12 800	9 600
CO ₂ redusert og unngått (tonn CO ₂ -ekvivalenter) ¹²	37 181	50 058	50 938	64 769	40 803
Utslipp i tonn CO ₂ -ekvivalenter ¹³	40,3	74,5	191,8	281,8	323,1
Kjønnsbalanse i KBN ¹⁴	46 %	41 %	42 %	44 %	43 %
Kjønnsbalanse ledende ansatte ¹⁵	50 %	27 %	36 %	40 %	40 %
Kundetilfredshetscore (høyeste score 6)	5,27	5,31	5,32	5,17	5,24

¹ Tallene er beregnet ut fra regnskapsreglene slik de var på de aktuelle tidspunktene.

² Resultat etter skatt justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter etter skatt og andel tilordnet fondsobligasjonseiere. Resultatmålet inkluderes for å gi relevant informasjon om selskapets underliggende drift.

³ Andel av årets resultat tilordnet aksjonær i prosent av gjennomsnittlig egenkapital (annualisert). Gjennomsnittlig egenkapital er beregnet basert på månedlig egenkapital, ikke tillagt årets overskudd, men fratrukket utbytte fra tidspunktet dette er utbetales samt tillegg eller reduksjon av selskapets aksjekapital i løpet av året.

⁴ Kjernerresultat i prosent av gjennomsnittlig egenkapital (annualisert).

⁵ Andel av årets resultat tilordnet aksjonær i prosent av gjennomsnittlige eiendeler (annualisert). Gjennomsnittlige eiendeler er beregnet basert på månedlige eiendeler.

⁶ Kjernerresultat i prosent av gjennomsnittlige eiendeler (annualisert).

⁷ Hovedstol

⁸ Liquidity coverage ratio (LCR) er et mål på den regulatoriske likviditetsreser-

ven. LCR er definert som beholdning av likvide eiendeler over netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode 30 kalenderdager frem.

⁹ KBNs markedsandel basert på sektorkode 6500

¹⁰ Utestående grønne lån i henhold til KBNs kriteriesett for grønne lån per 31.12.2020. Banken har i tillegg en mindre beholdning grønne lån som ble gitt før kriteriesettet ble innført, som ikke lenger finansieres med grønne obligasjoner.

¹¹ Utestående grønne obligasjoner

¹² Utslippsreduksjon finansiert gjennom KBNs grønne lån finansiert med grønne obligasjoner. Det er lagt til grunn en europeisk utslippsfaktor på 315g CO₂ per kWh elektrisitet. For CO₂ resultater med andre utslippsfaktorer, se KBN Miljøeffekt rapport

¹³ KBNs beregnede utslipp. Se klimaregnskap side 69.

¹⁴ Målt som andel kvinner av alle ansatte.

¹⁵ Målt som andel kvinner av alle ledende ansatte. Ledende ansatte er definert som personer i bankens ledergruppe.

Miljøeffektrapport 2021

KBN publiserer en egen miljøeffektrapport i tillegg til årsrapporten. Rapporten gir investorer og andre interessenter detaljert informasjon om prosjektene som finansieres av KBNs grønne obligasjoner. Ved utgangen av 2021 hadde KBN i underkant av 33 mrd. kroner utestående i grønne lån, fordelt på 342 prosjekter i kommunesektoren.

26 mrd.
kr

I GRØNNE OBLIGASJONER

Midler lånt inn gjennom grønne obligasjoner i internasjonale kapitalmarkeder ...

33 mrd.
kr

I GRØNNE LÅN

... lånes ut igjen som grønne lån til klimavennlige prosjekter over hele landet.

VÅRT GRØNNE LÅNEPROGRAM BIDRAR TIL Å FINANSIERE:

37 181

tonn CO₂e
reduisert og
ungått (årlig)¹

150 134

tonn økt kapasitet for
avfallshåndtering

38

GWh redusert/
ungått i energibruk

79

GWh fornybar energi
produsert årlig

482 450

Økt kapasitet for
avløpsvann (PE)²

11 %

av porteføljen er
foreløpig vurdert til å
være i samsvar med EU-
taksonomien³

342

GRØNNE PROSJEKTER TOTALT

74

NYE GRØNNE PROSJEKTER I 2021

¹ Vi gjør vårt beste for å sikre kvaliteten på informasjonen i rapporten. Leseren bør imidlertid være klar over at det er usikkerhet knyttet til beregninger av klima- og miljøeffekter av investeringer. Les mer om antakelsene vi legger til grunn i beregningene, i Miljøeffektrapporten.

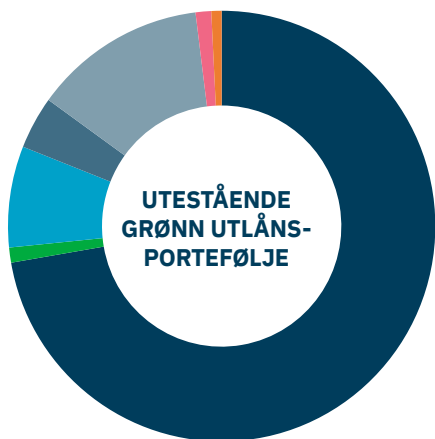
² PE = Personekvivalenter (et uttrykk for kapasitet og belastning i vannforsyning)

³ Foreløpig vurdering utført av KBN. Vurderingen tar kun hensyn til Taksonomiens tekniske screeningkriterier, og har ikke analysert «Do no significant harm»-kriteriene.

 Les Miljøeffektrapport 2021 på kbn.com

Sammendrag

Per 31. desember 2021

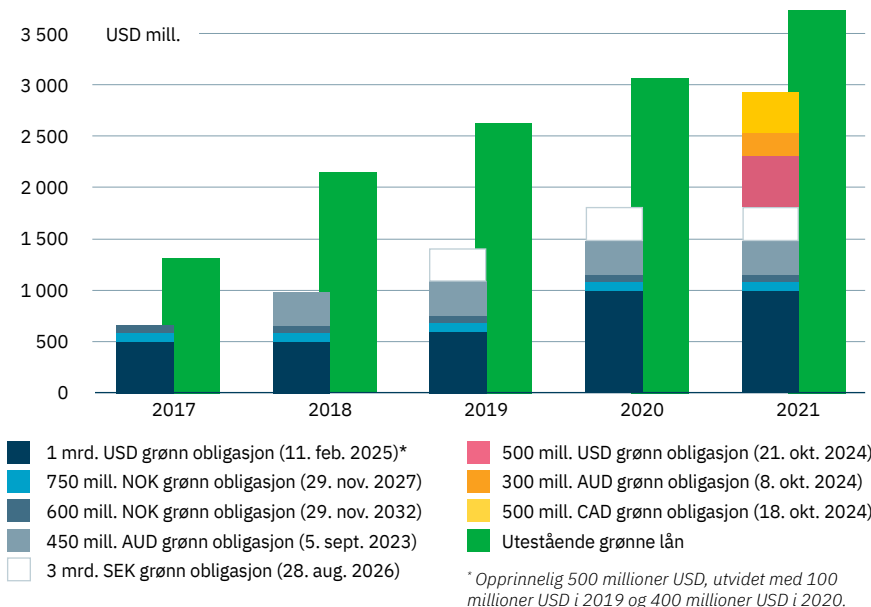

Bygg	72 %
Fornybar energi	1 %
Transport	8 %
Avfall og sirkulærøkonomi	4 %
Vann og avløp	13 %
Arealbruk og områdeprosjekter	1 %
Klimatilpasning	1 %

NØKKELINFORMASJON

Gjeldende rammeverk for grønne obligasjoner	KBNs rammeverk for grønne obligasjoner, datert mars 2021
Rapporteringsperiode	Kalenderåret 2021. Rapporten oppsummerer prosjekter finansiert fra starten av det grønne obligasjons- og låneprogrammet. I rapportens prosjektliste oppsummeres nye prosjekter for 2021. Se eget excel-ark på knb.com for fullstendig oversikt over alle prosjekter.
Publiseringsdato	25. februar 2022
Publiseringsfrekvens	Årlig, neste rapport planlagt februar 2023
Tilnærming	Porteføljebasert og prosjekt for prosjekt-rapportering
Rammeverk	Nordic Public Sector Issuers: Position Paper on Green Bonds Impact Reporting
Attestasjon	KBNs internrevisor (p.t. KPMG) gjennomgår rutiner knyttet til grønne lån og grønne obligasjoner, samt rapporterte utbetalinger.

UTESTÅENDE GRØNNE OBLIGASJONER OG LÅN TIL GRØNNE PROSJEKTER

PROSJEKTPORTEFØLJE OG MILJØEFFEKT ¹

Prosjektkategori	Utestående grønne lån (i 1000 kroner)	Unngåtte/reduerte klimagassutslipp (tonn CO ₂ e/år)	Miljøeffekt (tonn CO ₂ e per mill. NOK) ²
Bygg	23 762 231	14 779	0,6
Fornybar energi	371 751	21 498	57,8
Transport	2 497 477	740	0,3
Avfall og sirkulærøkonomi	1 301 259	164	0,1
Vann og avløp	4 301 108	n/a	n/a
Arealbruk og områdeprosjekter	387 716	n/a	n/a
Klimatilpasning	255 312	n/a	n/a
Totalt	32 876 855	37 181	58,8
Årlig fornybar energiproduksjon			78 551 024 kWh
Årlig energibehov redusert/unngått			38 361 315 kWh

¹ Denne tabellen presenterer beregnet CO₂e unngått og redusert årlig. Vi rapporterer kun miljøeffekten av den andelen av prosjektene som er finansiert av oss. Det er lagt til grunn en europeisk energimiks 315g CO₂/kWh, som anbefalt av Nordic Public Sector Issuers.

² Tonn CO₂e redusert eller unngått per million kroner i grønne utlån.

ANDEL AV GRØNNE LÅN SOM ER FINANSIERT MED GRØNNE OBLIGASJONER

Totalt utestående grønne obligasjoner dividert med totalt utestående grønne lån, per 31. desember 2021 (i NOK)				79 % hvorav
ISIN	Dato utstedt	Beløp	Utløpsdato	
XS1188118100/ US50048MBX74	11. feb. 2015	1 mrd. USD	11. feb. 2025	27 %
NO0010811276	29. nov. 2017	750 mill. NOK	29. nov. 2027	2 %
NO0010811284	29. nov. 2017	600 mill. NOK	29. nov. 2032	2 %
AU3CB0256162	5. sept. 2018	450 mill. AUD	5. sept. 2023	9 %
XS2047497289	28. aug. 2019	3 mrd. SEK	28. aug. 2026	9 %
XS2333390164/ US50048MDA53	21. apr. 2021	500 mill. USD	21. okt. 2024	13 %
AU3CB0283596	8. okt. 2021	300 mill. AUD	8. okt. 2024	6 %
XS2398386776/ US50047JAJ79	18. okt. 2021	500 mill. CAD	18. okt. 2024	11 %

Foto: John Trygve Tollefsen

Kommunenes gjeldsvekst – bak tallene

Kommunesektorens gjeld har vokst betydelig de senere årene, men gjeldsveksten alene forteller ikke hele historien.

LARS LUDVIGSEN
Fagansvarlig utlån, KBN

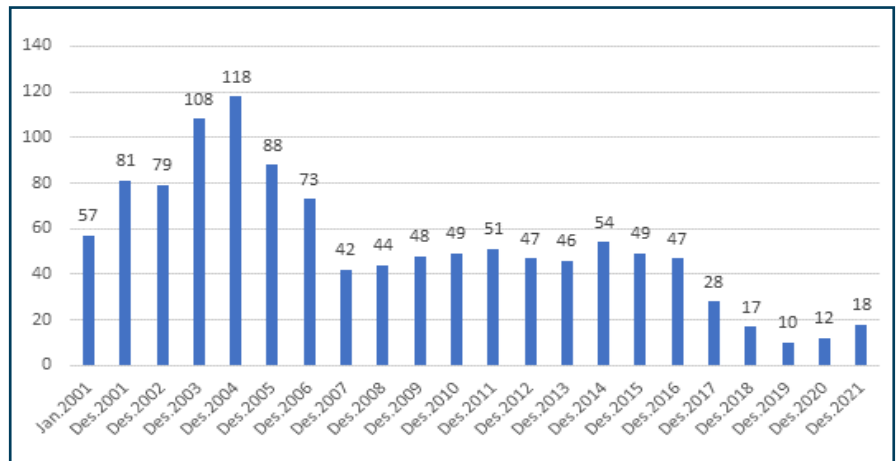
Kommunesektorens fremste oppgave er å levere gode tjenester til sine innbyggere. Oppgavene kan være definert i lovgivningen eller i form av politiske prioriteringer sentralt og lokalt. Ny kommunelov trådte i kraft 1. januar 2020 og lovfester uttrykkelig det kommunale selvstyret. De folkevalgte i kommunestyrene har vide fullmakter til å prioritere og fatte beslutninger. Viktige velferdstilbud som barnehager, skole, pleie og omsorg, vann, avløp og avfallshåndtering er lagt til alle landets 356 kommuner å levere. Betydelige beløp sluses inn i sektoren og kommunesektorens samlede inntekter utgjør om lag 19 prosent av BNP for Fastlands-Norge, tilsvarende om lag 580 milliarder kroner. De siste årene har gitt gode økonomiske resultater i sektoren og antallet kommuner på ROBEK er også ved utgangen av 2021 på et lavt nivå.

Betydelig gjeldsvekst

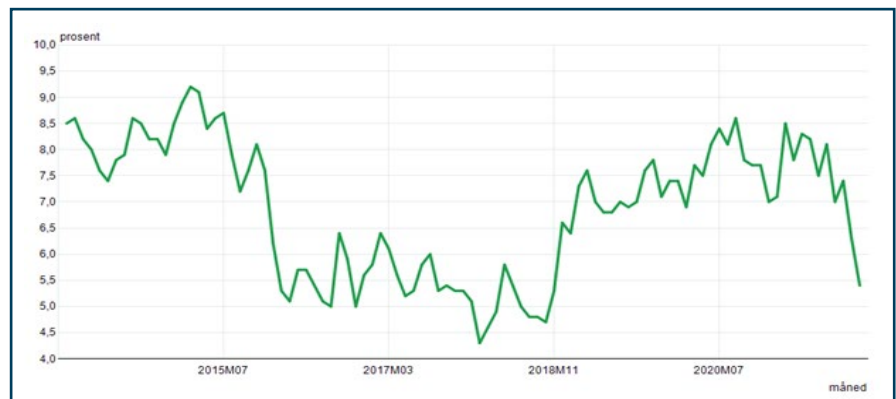
Kommunenes tjenesteproduksjon er avhengig av hensiktsmessige og funksjonelle bygg, samt varig og pålitelig infrastruktur. Disse investeringene blir i stor grad lånefinansiert, og i takt med både befolkningsvekst og flere oppgaver har sektorens gjeld vokst betydelig de siste årene. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) utgjorde gjelden i kommuneforvaltningen ved utgangen av 2017 113 prosent av de totale inntektene, en markant økning fra 67 prosent i 2000.

Kommunenes egne regnskaper er ikke tilgjengelige før i juni, men med utgangspunkt i SSBs kredittindikator for kommuneforvaltningen, ser gjeldsveksten for 2021

GRAF 1
Antall kommuner i ROBEK.
Kilde/faksimile: regjeringen.no

GRAF 2
Tolvmånedersvekst, innenlandsk
lånegjeld, kommunesektoren.
Kilde/faksimile: ssb.no

ut til å gå noe ned sammenlignet med 2020. Kredittindikatoren per desember viser en årsvekst på 5,4 prosent, til 624 milliarder kroner. Dette er en markant nedgang i desember, etter flere år med gjeldsvekst på 7-8 prosent. Det er ennå for tidlig å konkludere med årsaken til nedgangen, men både langsommere fremdrift i investeringsprosjektene som følge av pandemien og forventninger om økte renter fremover kan virke bremsende på gjeldsveksten.

KBNs utlån til sektoren (totale utlån fratrukket selskapslån med garanti) har i samme periode vokst med ca 5,9 prosent årlig, men variasjonene er noe større enn for hele sektoren samlet.

Sårbarheten for renteøkninger

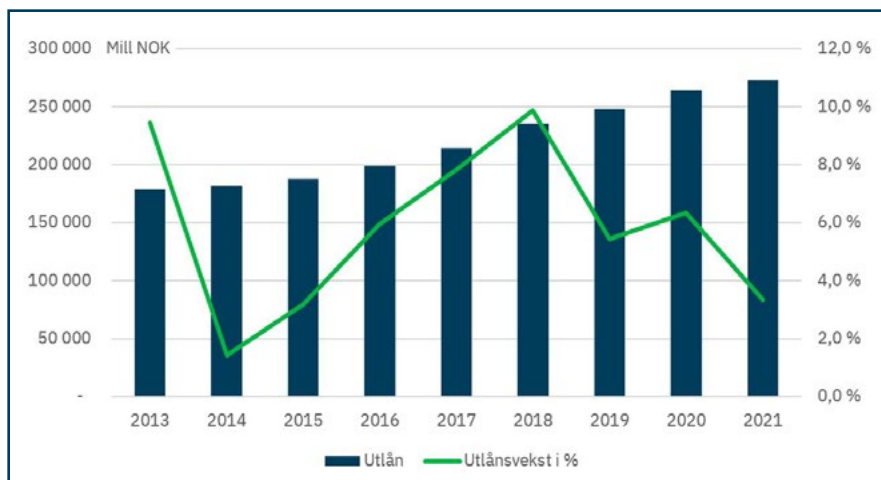
En betydelig andel av kommunesektorens gjeldsvekst har kommet i en tid med historisk lave renter. Norges Bank satte i mai 2020 styringsrenten ned til null prosent, et nivå vi aldri har hatt tidligere i Norge. Dette har gitt rekordlave flytende renter i store deler av 2020 og 2021 for både husholdninger, næringsliv og norske kommuner og fylkeskommuner. Norges Bank satte opp renten to ganger i løpet av andre halvår 2021 og styringsrenten er nå på 0,5 prosent. 3 måneders NIBOR-renten har gått opp fra 0,2 prosent i juli 2021 til over 1,1 prosent i februar 2022. Rentemarkedet priser inn en videre renteoppgang for 3 måneders NIBOR i 2022 og 2023 på 1,3 prosentpoeng. Fortsatt kan det beskrives som lave nivåer historisk sett.

Hvor sårbare kommunene er for renteøkninger avhenger av en rekke faktorer. For det første er en stor andel av en kommunes lånegjeld ikke direkte eksponert for renteendringer. Den andelen av gjelden som er eksponert for renteendringer kalles netto rentebærende gjeld, og kan beregnes ved å redusere den totale gjelden med følgende elementer:

- utlån
- ubrukte lånemidler
- lån knyttet til selvkostområder som vann, avløp og renovasjon
- lån med rentekompensasjon (skole, kirker, omsorgsbygg, sykehjem)
- likviditet som ikke er lånefinansiert

GRAF 3

KBNs utlån til kommuner og fylkeskommuner, fratrukket selskapslån med garanti. Årlig vekst i prosent .

Med denne øvelsen ender en ofte opp med en sum som er under halvparten av den totale lånegjelden, og dermed reduseres renterisikoen betydelig. Det er viktig å være klar over at det er store forskjeller mellom kommunene både med hensyn til total gjeld og netto rentebærende gjeld. Den andre vesentlige faktoren er andelen fastrente eller rentesikringer. For å gi en grad av forutsigbarhet velger de fleste kommunene fast rente på en andel av sin gjeld. Et typisk finansreglement sier at kommunen skal ha minst en tredel fastrenter til enhver tid. Det eksisterer ikke noen samlet oversikt over totale fastrenter og rentesikringer, men en analyse KBN har gjort av kommunenes finansrapporter per første tertial 2020, viste at mange kommuner har rentesikret betydelige andeler av sin gjeld. Det kan anslås at andelen som er rentesikret i hele sektoren er over 40 prosent. En slik sikringsandel sett i sammenheng med netto renteeksponert gjeld, tyder på at mange kommuner har prioritert forutsigbarhet i framtidige rentekostnader høyt, og dermed er relativt godt rustet til å kunne møte økte renter og innfri sine forpliktelser i fremtiden. De gode økonomiske resultatene de siste årene har også gitt en betydelig vekst i kommunenes disposisjonsfond, som har mer enn doblet seg fra 2015 til 2020, til 57,9 milliarder kroner for kommunene og 11,9 milliarder kroner for fylkeskommunene. Dette gir en samlet betydelig buffer for å kunne håndtere uventede og raske renteøkninger. KS' budsjettundersøkelse for 2022 anslår at kommunene planlegger å investere mer i 2022 enn i 2021. Undersøkelsen konkluderer med et anslag på 90-95 milliarder kroner i investeringsvolum for 2022, en økning på 8 prosent sammenlignet med fjorårets undersøkelse.

Pandemien

Kommunesektoren har i løpet av året og fjoråret gjort en imponerende innsats i forbindelse med koronapandemien. De ansatte i kommunen står i første linje for å bekjempe viruset og skal samtidig opprettholde gode og viktige samfunnsfunksjoner som skole, barnehage, eldreomsorg og kollektivtilbud. Det er ingen tvil om at pandemien har økonomiske konsekvenser for kommunene, og det er totalt bevilget betydelige beløp både i 2020 og 2021 for å kompensere kommunene. Det ser ikke ut til at pandemien har fått store konsekvenser for investeringer og låneopptak så langt. Planlagte og igangsatte prosjekter gjennomføres til tross for en krevende hverdag og de underliggende faktorene for investeringsbehovene, som befolkningsendringer og oppgaver ligger fast.

Godt rustet for framtida

Kommunesektoren er en viktig bidragsyter i den norske velferdsmodellen, og utfører store oppgaver på vegne av samfunnet. Befolkningsvekst og nye oppgaver har bidratt til gjeldsvekst, men på et overordnet nivå ser det ut til at sektoren har tid til å omstille seg ved endrede rammebetingelser som for eksempel en renteoppgang. Sektoren er i stor grad preget av nøkternhet og et ønske om å tilby innbyggeren gode tjenester også i fremtiden. KBN skal gjøre sitt for å bidra til dette.

Foto: iStock.com

Finanspolitikk i oljelandet Norge: **Suksess og utfordringer**

Handlingsregelen for oljepengebruk har vært nyttig, men har også bidratt til å binde opp ressurser. Fremover bør veksten i oljepengebruk reduseres, og politikerne må i økende grad prioritere innenfor gitte rammer.

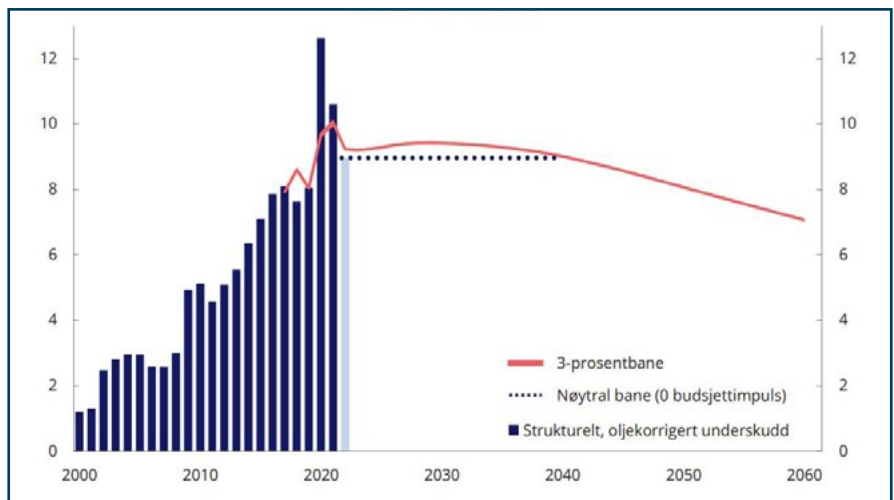
PROFESSOR HILDE C. BJØRNLAND
Handelshøyskolen BI

Norge har vært en betydelig olje- og gassprodusent i over et halvt århundre. Petroleumsforekomstene er ikke bare store i et norsk perspektiv, det er også betydelige internasjonalt: Norge er en av verdens største nettoeksportører av gass, og fortsatt blant de femten største nettoeksportørene av olje. Sammenlignet med de andre store olje- og gassprodusentene skiller imidlertid Norge seg ut. Mens de fleste oljerike landene har hatt ustabil vekst, høy grad av korrupsjon og stor ulikhet i befolkningen, har norsk økonomi hatt lav ulikhet og en økonomisk vekst som har overgått de fleste av våre handelspartnere de siste tiårene.

Utviklingen av olje- og gassforekomstene har imidlertid ikke kommet av seg selv, men må sees i sammenheng med år med kunnskapsoppbygging og utvikling av en høykompetent leverandørindustri, noe som har gitt ringvirkninger til store deler av

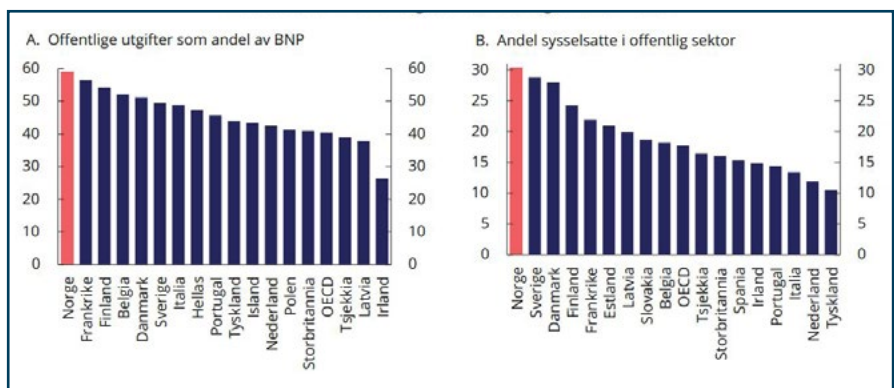
FIGUR 1
OLJEPENGEBRUKEN OG NØYTRAL BANE

Bruk av fondsmidler, prosent av BNP
Fastlands-Norge.
Kilde: Perspektivmeldingen 2021,
Finansdepartementet

FIGUR 2
RESSURSBRUK I OFFENTLIG SEKTOR

Kilde: Perspektivmeldingen 2021,
Finansdepartementet

økonomien¹. Sammen med et godt rammeverk for innfasing av oljepenger, har Norge lykkes godt med å skjerme økonomien for svingninger i oljeprisen og spart enorme summer fra petroleumsvirksomheten. Dette har gitt Norge en finansiell handlefrihet som få andre land kan drømme om.

Nå nærmer vi oss oljetoppen. Hva vil det bety for handlingsrommet for finanspolitikken fremover? Handlingsregelen for oljepengebruk (det strukturelle oljekorrigerede budsjettunderskuddet) som ble vedtatt av Stortinget i mars 2001 skulle legge til rette for en gradvis innfasing av oljepengene i økonomien, i tråd med årlig forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland. Denne var først satt til fire prosent av fondskapitalen, men ble i 2017 revidert ned til tre prosent på grunn av lavere forventet avkastning av oljefondet.

Handlingsregelen har tjent norsk økonomi godt, og hindret både overforbruk og overoppheting av økonomien. Ved å spare mesteparten av oljeinntektene har man også kunnet bruke mer oljepenger i dårlige tider. Problemet er imidlertid at den økte oljepengebruken i nedgangene ikke har blitt fulgt av kutt i oppgangene, men i stedet blitt varige. Eksempelvis har de ekstraordinære økningene i oljepengebruken under finanskrisen i 2008/2009, oljeprisfallet i 2014/2015 og pandemien i 2020/2021, blitt til permanente hopp i oljepengebruk, slik figur 1 illustrerer.

Fremover vil innførselen av petroleumsinntekter, og dertil tilhørende skatteinntekter avta, mens utfordringene står i kø. Omstilling av norsk økonomi vil medføre økte utgifter, i hvert fall på kort sikt. En aldrende befolkning trekker i samme retning. Det

¹ Se Bjørnland og Thorsrud (2016) og Bjørnland, Thorsrud og Torvik (2019) for forskningsrapporter.

vil bety en annen virkelighet for politikerne enn det vi har hatt de siste 20 årene. Dersom politikerne fortsetter å følge handlingsregelen (treprosent-banen) også fremover, kan de fase inn oljepenger i ca 10 år til, før man gradvis må begynne å kutte offentlig pengebruk (eller øke skattene) i følge figur 1.

Det er derfor mye som taler for å starte justeringen nå, og legge til grunn at økningen i oljepengebruk ikke skal overstige veksten i økonomien. Det vil si at man skal holde det strukturelle oljekorrigerte underskuddet som andel av BNP konstant over konjunktorene (såkalt nøytral bane, jmf figur 1), selvfølgelig etter å ha justert det ned fra pandemiåret 2021. Tiden for å øke innfasingen av oljepengebruken bør derfor være over. Fortsatt kan det være rom for å øke underskuddene i nedgangsperioder, men det må følges av tilsvarende kutt i oppgangskonjunkturer. Dette vil gi en reell konjunkturstyring, med økt fokus på prioriteringer. Ved å holde oljepengebruken som andel av BNP konstant, kan man kanskje også unngå å tære på oljefondet for å finansiere oljepengebruken.

Konsekvensen av pengebruken over mange år er tydelig i figur 2. I følge Perspektivmeldingen som kom ut vinteren 2021 har Norge den høyeste ressursbruken i offentlig sektor i OECD: Mens offentlige utgifter utgjør 60 prosent av BNP i Norge, ligger den på rett under 50 prosent i Sverige, og i OECD er den på nærmere 40 prosent.

Norge ligger også på topp i OECD med andel sysselsatt i offentlig sektor, 30 prosent jobber i offentlig sektor. Dette skjer i en tid der ressursbruken i de fleste andre landene i OECD har blitt redusert. Der for eksempel Sverige og Danmark har måttet kutte i offentlige utgifter etter finanskrisen, har utgifter i offentlig forvaltning og offentlig konsum i Norge økt gradvis over tid, selv i oppgangsperioder der andre har strammet inn. Det har økt ressursbruken permanent.

Det faktum at mange av de midlertidige stimulansetiltakene har blitt varige også i oppgangene, slik det er beskrevet ovenfor, kan også bety at man ikke har fått tatt tilstrekkelig tak i strukturelle utfordringer. OECD har for eksempel påpekt at det er et oppsiktsvekkende misforhold mellom den lave arbeidsledigheten og det faktum at Norge har en langt større andel av sin befolkning utenfor arbeidsstyrken på grunn av sykdom og uførhet enn tilfellet er i noe annet OECD-land.

FIGUR 3
ØKNING I UFØRETRYGD I NORGE
Kilde: Perspektivmeldingen 2021,
Finansdepartementet

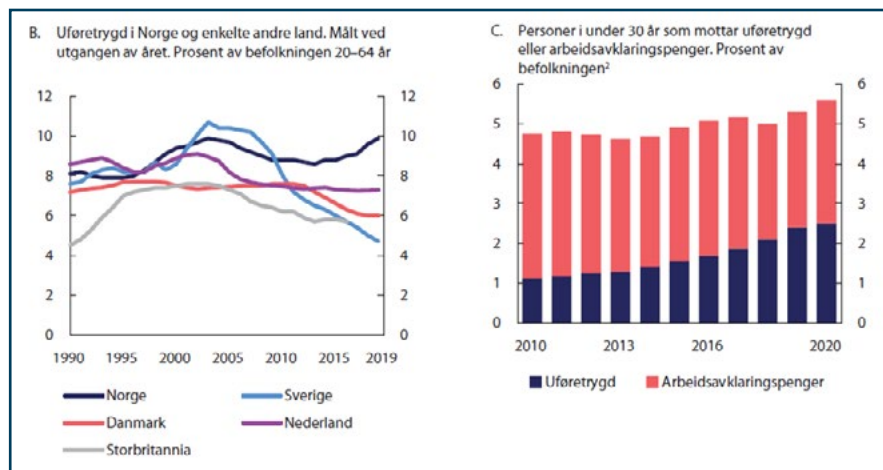

Foto: Christoffer Engström / Unsplash

Tall fra Perspektivmeldingen viser at mens andelen av befolkningen som er uføre har falt over tid i flere sammenlignbare land, har den økt i Norge, og særlig etter finanskrisen, jmfø figur 3. Andelen unge uføre øker også. Kanskje ser vi fremveksten av en «mutert» og langt mer alvorlig hollandsk syke i Norge, slik jeg også skrev om Dagens Næringsliv i 2010, se Bjørnland (2010).

Oppsummert: Handlingsregelen for oljepengebruk har bidratt til forutsigbarhet ved at Norge har kunnet fase inn oljepenger gradvis, samtidig som man har kunnet øke pengebruken ekstraordinært i nedgangsperioder for å skjerme bedrifter og husholdninger, slik som under den pågående pandemien. Motkonjunkturpolitikken har vært ønskelig, men det er likevel uheldig at oljepengebruken har blitt værende på de høye nivåene også etter hver krise. Det har bundet opp ressurser i offentlig sektor, og kan ha bidratt til at man ikke tar tak i strukturelle utfordringer.

Fremover blir handlingsrommet et helt annet. Da må politikerne i økende grad klare å prioritere innenfor gitte rammer, selv når de ønsker få gjennomslag for sine politiske ambisjoner. For en regjering som er avhengig av å få flertall med flere partier i Stortinget, blir dette ekstra viktig, men trolig også krevende.

Referanser

Bjørnland, H.C. (2010): [«Mutert hollandsk syke»](#). Gjestekommentar i Dagens Næringsliv 15/1, 2010.

Bjørnland, H.C. and L.A. Thorsrud (2016): [«Boom or Gloom? Examining the Dutch disease in two-speed economies»](#), *Economic Journal*, vol. 126, 2219-2256.

Bjørnland, H.C., Thorsrud, L.A. and R. Torvik (2019): [«Dutch Disease Dynamics Reconsidered»](#), *European Economic Review*, 119, 411-433.

Distriktskommunens framtid

Foto: Stian Vesterinen / Unsplash

Distriktspolitikken har vært langt framme i debatten de siste årene, og blir i stor grad basert på Statistisk Sentralbyrås framskrivinger. Telemarksforskings alternative scenarier viser langt sterkere befolkningsnedgang for distriktskommunene enn SSBs framskrivinger. Blir både distriktspolitikken og kommunenes egne planer og investeringer basert på alt for optimistiske prognoser for distriktene?

AV KNUT VAREIDE

Seniorforsker/sosialøkonom ved
Telemarksforskning

To offentlige utvalg har sett på distriktenes framtid fra litt forskjellige vinkler: Distriktsnæringsutvalget ledet av Svein Richard Brandtzæg og Demografiutvalget ledet av Victor Normann. Utvalgene kom ut med hver sin NOU: Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn (NOU 2020: 12) og Det handler om Norge (NOU 2020: 15).

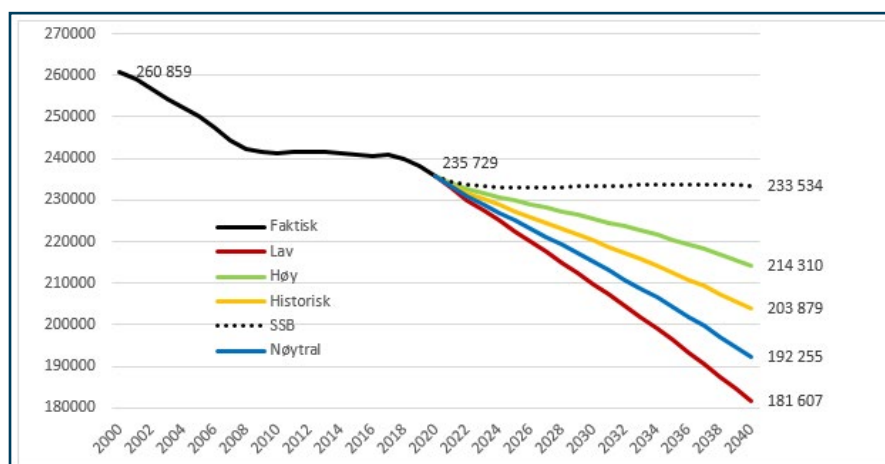
Bakgrunnen for disse to utvalgene er åpenbar: Befolkningen i distriktene synker og det blir stadig større andel eldre og en mindre andel unge. Hvis denne utviklingen får fortsette, blir distriktene avfolket en gang i framtiden.

I distriktsnæringsutvalget ble det naturlig nok satt fokus på næringslivets betydning for sentraliseringen. Hvor mye av sentraliseringen skyldes utviklingen i næringslivet? Svaret er at det bare er en ganske liten del av sentraliseringen av befolkningen som skyldes at sentrale strøk har høyere vekst i næringslivet. Næringslivet i distriktene har hatt lavere vekst i antall arbeidsplasser, men det skyldes at en stor del av næringslivet i distriktene er konsentrert i produktive og lønnsomme bransjer som fiske, havbruk,

Det trengs helt andre, nytenkende og radikale virkemidler som ikke bare omfatter arbeidsplass- og næringsutvikling, og som gjør at unge i større grad velger distriktene som bosted.

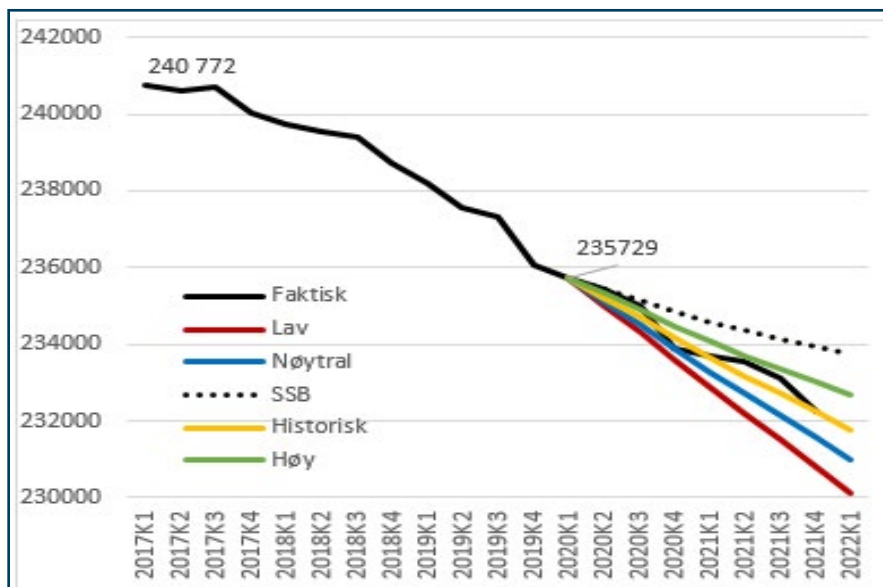
el-produksjon og prosessindustri, bransjer med høy verdiskaping som har blitt stadig mer effektive. Den sterke sentraliseringen av offentlige arbeidsplasser har bidratt like mye til sentraliseringen som næringsutviklingen. Den viktigste årsaken til at befolkningen sentraliseres er likevel de unges bostedspreferanser. Unge mennesker har en tendens til å flytte fra distrikt til mer sentrale strøk uavhengig av arbeidsplassutviklingen. Det at utdanningsinstitusjonene i stor grad er å finne i de mest sentrale områdene, samtidig som at stadig flere unge tar høyere utdanning, er nok en av årsakene til dette. Skal distriktene fortsette å være levende og bærekraftige samfunn må det settes inn tiltak på tre fronter: Næringslivet i distriktene må simuleres slik at de kan ha samme arbeidsplassutvikling som resten av landet, offentlig sektor må ikke fortsatt sentraliseres slik det har vært tilfelle i de siste årene og til slutt må en sørge for at distriktene blir mer attraktive som bosted for unge mennesker. Distriktsnæringsutvalget konkluderte med at en fortsettelse av distriktpolitikken slik den har vært inntil nå vil føre til at befolkningsnedgangen i distriktene fortsetter. Det trengs altså en ny og adskillig mer kraftfull distriktpolitikk for å unngå fortsatt nedgang.

For demografiutvalget var ikke befolkningsnedgangen i distriktene den største trusselen. Demografiutvalget støttet seg på Statistisk Sentralbyrås framskrivinger av folketallet i distriktene som viser at folketallet i de minst sentrale kommunene (sentralitetsklasse 6) ville stabiliseres. Demografiutvalget mente aldringen i befolkningen i distriktene vil være det største problemet i framtiden. Siden distriktene nå har mange eldre i befolkningen og en liten andel unge, kan ikke befolkningen reproducere seg selv, men trenger netto innflytting av unge. Løsningen på problemet fra demografiutvalget var å treffe tiltak som gjør at distriktene blir mer attraktive bosteder for unge. På dette punktet var disse to utvalgene helt enige: Den tradisjonelle distriktpolitikken vil ikke kunne løse de problemene som distriktene vil få i framtiden. Det trengs helt andre, nytenkende og radikale virkemidler som ikke bare omfatter arbeidsplass- og

FIGUR 1
FOLKETALLET I SENTRALITETSKLASSE 6
Faktisk utvikling fra 2000 til 2020, deretter ulike framskrivinger.

FIGUR 2
FOLKETALLET I SENTRALITETSKLASSE 6
 Faktisk utvikling fra 2000 til 3. kvartal 2021, sammenliknet med ulike framskrivinger.

næringsutvikling, og som gjør at unge i større grad velger distriktene som bosted.

På ett ganske vesentlig punkt skilte disse to utvalgene seg fra hverandre. Hva er sannsynlig utvikling i folketallet i distriktene? Demografiutvalget lente seg på Statistisk Sentralbyrås framskriving fra 2020. Distriktsnæringsutvalget støttet seg på Telemarksforskings scenarier fra samme år. De ulike framskrivingene for sentralitetsklasse 6, som omfatter de 113 minst sentrale kommunene i Norge er vist i figur 1.

SSBs framskriving (hovedalternativet) har en liten befolkningsnedgang i sentralitetsklasse 6 fram til 2025. Deretter viser SSBs framskriving en liten økning av folketallet. Ifølge SSB vil folketallet i sentralitetsklasse 6 synke mindre enn én prosent fram til 2040. Telemarksforsking har fire scenarier for folketallet i sentralitetsklasse 6, basert på samme fruktbarhet, dødelighet og innvandring som SSBs framskrivinger, men med en annen modell for flytting. De mest sannsynlige scenariene er det som kalles historisk scenario, med en nedgang i folketallet til 203 879 og nøytral scenario med et folketall på 192 255 innbyggere i sentralitetsklasse 6 i 2040. Den mest sannsynlige utviklingen ifølge Telemarksforsking er en befolkningsnedgang på 13,5 eller 18,5 prosent i de minst sentrale kommunene. SSB og Telemarksforsking tegner altså helt forskjellige bilder av framtidig utvikling i de minst sentrale kommunene. Framskrivingene er så forskjellige at minst en av disse vil vise seg å være helt feil.

For enkeltkommuner i distriktene er framskrivingene fra SSB og Telemarksforsking i mange tilfeller svært forskjellige. SSB framskriver vekst i omtrent halvparten, 56 av de 113 kommunene i sentralitetsklasse 6, mens Telemarksforskings historiske scenario bare har vekst i én av ti, eller 13 av disse 113 kommunene.

SSB og Telemarksforsking bruker ulike modeller for å beregne framtidige flyttinger. SSB baserer sine framskrivinger på historiske flyttemønstre og beregner innenlands utflytting, innenlands innflytting, innvandring og utvandring for hver enkelt kommune. I Telemarksforskings modell beregnes samlet nettoutflytting i én operasjon der kommunens sentralitet og arbeidsplassutvikling bestemmer kommunens nettoutflytting. Disse to ulike metodene gir ganske like framskrivinger for de mellomsentrale kommunene, men i mange tilfeller svært ulike framskrivinger for distriktskommunene.

Nå, ved årsskiftet 2021/2022, kan vi se hvordan det har gått i de sju første kvartalene av denne framskrivingssperioden.

På slutten av 3. kvartal 2021 var det 232 260 innbyggere i sentralitetsklasse 6. Det

var 13 flere enn i Telemarksforskings scenario med historisk attraktivitet og 1 681 færre enn i SSBs framskrivning. Utviklingen i 2020 og 2021 har antakelig blitt påvirket av koronasituasjonen. Det har vært rekordhøy utflytting fra Oslo i 2020 og 2021, noe som har gjort at de fleste steder har fått en bedre befolkningsutvikling enn forventet. Til tross for dette har altså folketallet i de minst sentrale kommunene gått ned mye mer enn SSB framskrivning. Så langt har Telemarksforskings scenarier truffet bedre når det gjelder befolkningsutviklingen i distriktskommunene enn SSBs framskrivning. Mange distriktskommuner, som ifølge SSBs framskrivning skulle ha hatt vekst, har vist seg å få nedgang i folketallet.

Konklusjonen er at SSBs framskrivinger antakelig sterkt undervurderer risikoen for befolkningsnedgang i distriktskommunene. Det gjør at den nasjonale politikken og i særlig grad distriktpolitikken, bygger på et alt for optimistisk grunnlag. Samtidig vil mange kommuner i distriktene, som stoler på SSBs framskrivinger, basere sin planlegging på befolkningsframskrivinger som er alt for optimistiske. Det vil gi feil prioriteringer og stor risiko for feil investeringer. Kommuner som planlegger og investerer for vekst, men som likevel får nedgang i folketallet, vil sitte igjen med stor gjeld som skal fordeles på færre innbyggere i framtiden.

Foto: Chundy Tanz / Unsplash

Klimarisiko og norske kommuner

Foto: NathanAnderson / Unsplash

I 2021 har KBN utviklet en første versjon av en klimarisikomodell for norske kommuner. Dette arbeidet bunner i et mål om å få bedre innsikt i klimarisikoen kommunene står ovenfor og hvordan denne påvirker KBN.

MIRIAM BUGGE ANDERSEN
Rådgiver Klima og grønn finans, KBN

KBN låner utelukkende ut til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver og som tar opp lån med selvskyldnergaranti fra eierkommune(r). Det er fastlagt i kommunelovens § 29-1 at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs. KBN har dermed en svært begrenset risiko for mislighold i utlån.

En modellering av klimarisiko gir verdifull kunnskap på flere områder. For det første er det økende forventninger, regulatorisk og i markedet, til at banker og finansforetak kartlegger og håndterer klimarelatert risiko i sine utlånsporteføljer. For det andre er det et nyttig verktøy i diskusjon med hver enkelt kommune. Arbeidet understøtter vår strategi om å være en bærekraftig samfunnsbygger gjennom å bidra til at kommunene i større grad tar hensyn til klimarisiko.

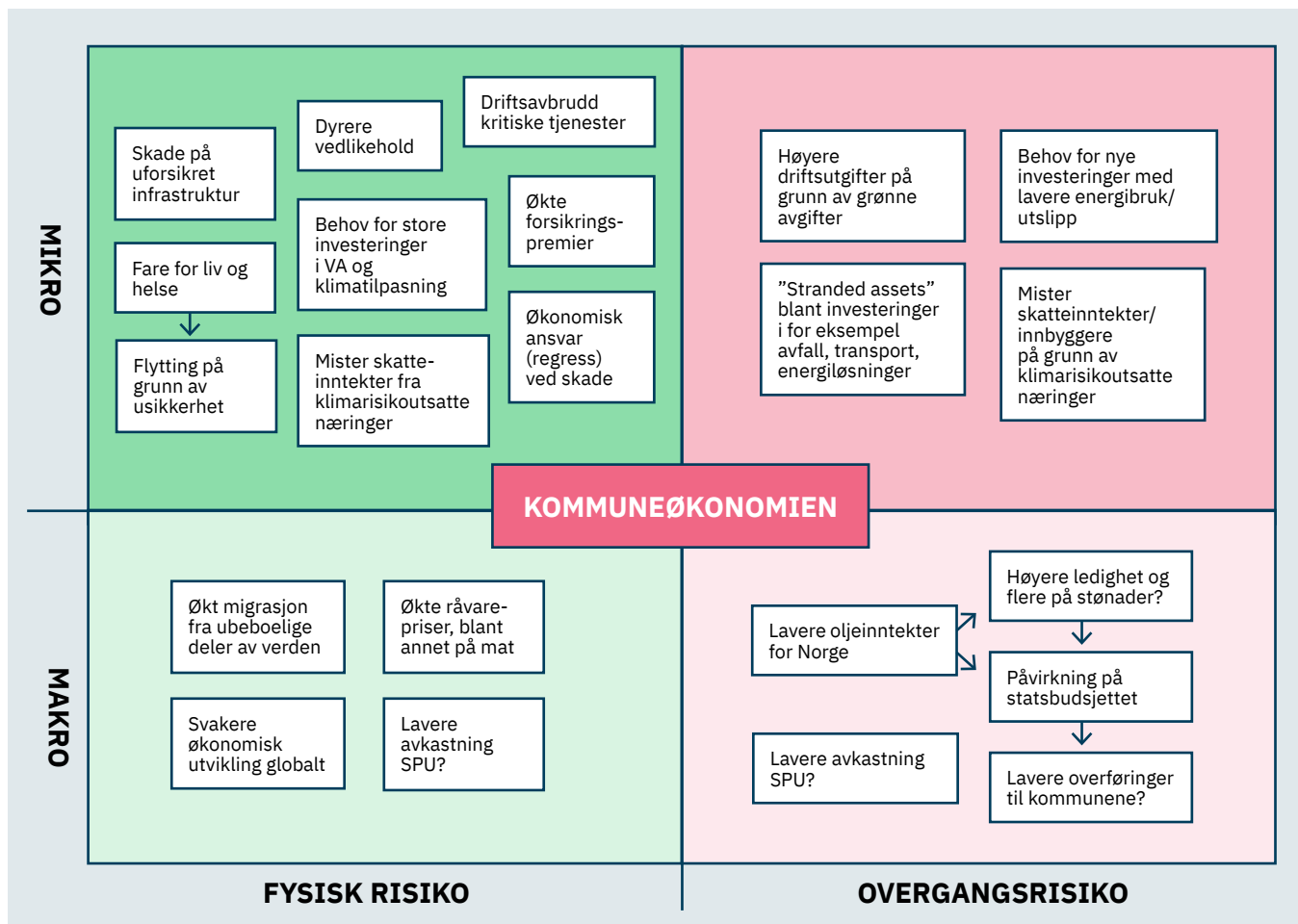

TORUNN BRÅNÅ
Fagansvarlig grønn finans, KBN

Klimarisiko og norske kommuner

Begrepet klimarisiko omfatter ulike former for risiko som kan knyttes direkte eller indirekte til et endret klima. Det regjeringsutnevnte Klimarisikoutvalget påpeker i sin rapport¹ at begrepet klimarisiko skiller seg fra risikobegrepet i tradisjonell samfunnsøkonomisk litteratur ved at sannsynligheten for et utfall ikke er kjent eller objektivt, og fordi konsekvensene av et utfall også er til dels usikre i omfang. Slik sett passer begrepet «usikkerhet» fra vanlig risikolitteratur bedre som beskrivelse på det som omtales som klimarisiko. Dette får også konsekvenser for analyser av klimarisiko: med betydelig usikkerhet knyttet til både sannsynlighet og konsekvens,

¹ [NOU 2018:17, s. 55](#)

FIGUR 1

Klimarisikofaktorer som kan være relevante for kommunesektoren. Illustrasjonen er ikke uttømmende.

er det vanskelig å kvantifisere klimarisiko etter samme modell som annen risiko. Klimarisikoutvalget mener derfor at det er mer hensiktsmessig å gjøre analyser av sårbarhet og robusthet for klimarisiko, gjerne vurdert i flere ulike framtidsscenarioer. Denne tilnærmingen med indikatorer for sårbarhet/robusthet heller enn sannsynlighet/konsekvens er lagt til grunn for denne første versjonen av KBNs klimarisikomodel for kommuner. Vi har foreløpig ikke tilstrekkelig datamateriale til å operere med ulike scenarier for modellen.

To kategorier, flere kanaler

Det er vanlig å dele klimarisiko inn i to hovedkategorier:

Fysisk klimarisiko er risiko knyttet til effekter og konsekvenser av klimændringer. Dette kan være både akutte hendelser, som ekstremnedbør og flom, stormflo og ulike former for skred, eller langsiktige utviklingstrekk som havnivåstigning og økt råtefare. Dette kan medføre store direkte og indirekte kostnader for kommunen, innbyggere og det lokale næringslivet. Fysisk risiko gir grunnlag for ansvarsrisiko, det vil si risiko for å bli holdt ansvarlig for tap eller skade tredjeparter lider. For kommunene kan dette ta form av regressøksmål fra forsikringsselskaper.

Overgangsrisiko er risiko knyttet til regulatoriske endringer og samfunnsendringer i omstillingen til en lavutslippøkonomi. For kommunene kan dette være tapte skatteinntekter, økte sosiale utgifter eller fraflytting som følge av endret næringsstruktur, men også at kommunenes egne investeringer kan få kortere levetid eller bli påført uforutsette kostnader grunnet regulatoriske endringer.

I tillegg til slik direkte påvirkning på kommunenes kostnader og inntekter på mikronivå, kan klimarisiko også berøre kommunene gjennom makro-faktorer som økt migrasjon, økte priser og ikke minst lavere inntekter og avkastning for staten.

Sentrale klimarisiko-faktorer for kommunene kan oppsummeres som i figur 1 (ikke uttømmende).

Disse formene for risiko kan komme til uttrykk gjennom flere av de etablerte risikokanalene det opereres med innen bank og finans. Den mest åpenbare formen for klimarisiko for en bank er kredittrisiko knyttet til en eiendel som har tapt verdi på grunn av for eksempel flom, eller en låntaker som får betalingsproblemer på grunn av etterspørselssvikt. For KBN er kredittrisiko knyttet til låntaker mer relevant enn klimarisiko for ett enkelt objekt (f.eks. et bygg) vi finansierer, siden KBN ikke har sikkerhet i slike objekter. Derfor er det tatt utgangspunkt i en modell som analyserer klimarisiko i kommunen som helhet. Det er fastlagt i kommunelovens § 29-1 at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs, følgelig er KBNs risiko knyttet til kunders mislighold svært lav.

En mikroøkonomisk tilnærming til klimarisiko

Den første versjonen av KBNs klimarisikomodell tar for seg et utvalg mikroøkonomiske faktorer på enkeltkommune-nivå. Den er med andre ord ikke en klimarisikomodell for kommunesektoren som helhet, og heller ikke for KBN som virksomhet. Kommunesektorens samlede klimarisiko, og følgelig KBNs klimarelaterte kredittrisiko, er overfladisk berørt i TCFD-rapporteringen i KBNs årsrapport for 2020². Se for øvrig også klimarisiko-scenariene CICERO har utarbeidet for KBN, beskrevet i samme årsrapport, og tilgjengelig på klimarisiko.kbn.com/klimascenarier.

Det er krevende å finne data som kan brukes til å kvantifisere kommuners klimarisiko på en meningsfull måte, og den begrensede datatilgangen og -kvaliteten (med dette formålet) innskrenker modellens omfang.

Oppbygging av modellen

Modellen består foreløpig av åtte ulike indikatorer, som beskrives i tabell 1. Hver kommune tildeles en score (Svært lav, lav, middels, høy eller svært høy) for hver indikator. Av dette utledes det en samlescore som følger samme skala. Indikatorene i første versjon av modellen vises i tabellen.

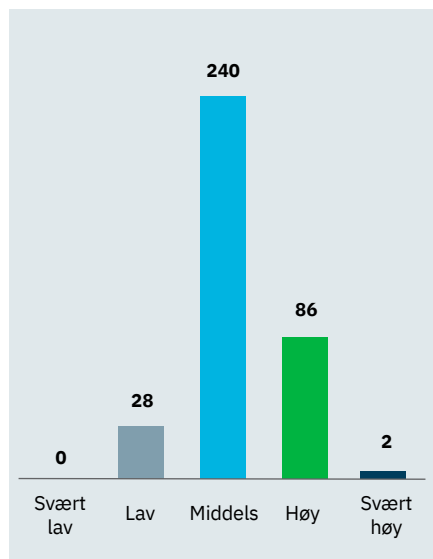
Resultater

En første kjøring av modellen resulterer i fordelingen vist i figur 2. De aggregerte resultatene, hvor ingen kommuner får en «svært lav» risikoscore, 28 får «lav», 240 får «middels», 86 «høy» og 2 «svært høy» stemmer godt overens med våre antakelser. Det innebærer at alle kommuner er eksponert for klimarisiko, men at omfanget er mer alvorlig for noen.

Vi ser at eksempelvis små kystkommuner gjennomgående kommer dårlig ut. Det skyldes at de økonomiske konsekvensene av særlig indikatoren havnivåstigning vil treffe øy-/kystsamfunn spesielt hardt og at få innbyggere innebærer få å dele regningen for reparasjon og forebygging på.

I videre utvikling av modellen vil det være aktuelt å legge til flere relevante datakilder, og finkalibrere grenser og vektning for å sikre at modellen blir mest mulig treffsikker. Det er også mulig at en tilsvarende tilnærming vil ha nytteverdi også i en bredere ESG-kontekst, gitt tilgang på data.

FIGUR 2
Klimarisiko-scoring for norske kommuner

² TCFD står for Task Force on Climate-related Financial Disclosures og er en arbeidsgruppe nedsatt av G20-landenes Råd for finansiell stabilitet for å vurdere hva slags klimarisikorapportering markedet trenger for å redusere sjansene for ustabilitet knyttet til klimaendringer og klimapolitikk. Gruppen leverte sin endelige rapport (tilgjengelig fra <https://www.fsb-tcfd.org/publications/>) i 2017, der de anbefalte et grovmasket rapporteringsrammeverk som tar for seg klimarisikovurderinger og -håndtering i risikostyring, strategi og selskapsstyring. Dette omtales som TCFD-rapportering og er i ferd med å etablere seg som en standard. KBN har offentliggjort TCFD-rapportering i årsrapporten for 2019 og 2020.

TABELL 1

KBNs klimarisikomodell for norske kommuner

	Indikator og vektning	Begrunnelse	Svakheter og merknader
Fysisk risiko	Antall bygg/km vei/arealer per capita berørt ved modellert 200-års stormflo – 10%	Et høyt antall bygg og annen infrastruktur som er sårbare for stormflo (som igjen korrelerer med sårbarhet for havnivåstigning i framtiden) anses som en risiko. For kommunen kan dette komme til uttrykk både gjennom mulige skader på egne eiendeler, følelse av utrygghet blant innbyggere, erstatningsansvar ved «feil» regulering og tillatelser, etc.	Indikatoren er basert på modeller som i begrenset grad tar hensyn til om bygget er stort eller lite, har høy eller lav verdi, innebærer fare for liv og helse eller ikke – f.eks. om det er snakk om et båthus eller en bolig (men offentlige og samfunnskritiske bygg er vektet høyere enn private). Modellen fanger ikke opp om det blir gjort sikringstiltak for enkeltbygg eller infrastruktur som kan redusere eller eliminere risikoen i det enkelte tilfellet.
	Gjennomsnittsalder på kommunalt spillvannsett – 10%	Gammel infrastruktur for å ta unna nedbør anses som en risiko både fordi den ofte er skadet, og fordi den som regel ikke er dimensjonert verken for dagens eller i enda mindre grad framtidens nedbørmengder og -mønstre.	Ser man på ett enkelt år vil ikke denne indikatoren fange opp i hvilken grad kommunen jobber med å forbedre situasjonen. Det finnes et eget KOSTRA-datasett for utskiftingstakt, men dette mangler data for svært mange kommuner og ble derfor ikke tatt med i modellen. I videre arbeid med modellen vil det bli vurdert å inkludere investeringsnivå/utskiftingstakt som en dimensjon. Datasettet sier bare noe om alder på infrastrukturen, ikke hvor godt den vedlikeholdes. Det kan være eksempler på kommuner som kan leve godt med sin gamle infrastruktur også i framtiden.
	Beregnet fremtidig økning i nedbør – 15%	Stor relativ økning i nedbør utgjør en risiko for overvannsskader og flomsituasjoner, fordi lokalsamfunnet gjerne ikke er rustet for den økte vannmengden.	Sterkt nedskalert klimamodell som innebærer en del usikkerhet. Datasettet angir gjennomsnittlig årsnedbør og sier dermed ikke noe om hvor intensivt nedbøren vil komme, men vi vet fra forskningen at mye av nedbørsøkningen generelt vil komme i form av flere styrtregn-hendelser.
	Andel av sysselsatte i kommunen som jobber i næringer identifisert som sårbare for fysisk klimarisiko – 20%	Skatteinntekter og bosetting utgjør en viktig del av kommunens økonomiske grunnlag. Dersom vi antar at det kan bli lavere aktivitet/lønnsomhet i næringer som er identifisert som sårbare for fysisk klimarisiko, kan dette ha betydning for skatteinnngang og befolkningsutvikling.	Se merknad til tilsvarende indikator under overgangsrisiko.
Overgangsrisiko	Klimagassutslipp per innbygger sammenlignet med landsgjennomsnitt – 15%	Høye utslipp vurderes som en risikofaktor, da vi vet at Norge har forpliktet seg til kraftig reduksjon i klimagassutslippene. De store utslippskildene kan forventes å bli pålagt ulike former for tiltak, som f.eks. kan føre til redusert økonomisk aktivitet	Statistikken inkluderer bare direkte utslippskilder, og ikke indirekte utslipp fra f.eks. varer og tjenester. Datasettet inkluderer utslippskilder som kommunen i liten grad har innvirkning på, slik som veitrafikk (dette er gjerne største utslippskilde i kommuner som har en strekning av en gjennomfartsåre slik som E6). Statistikken settes opp etter fordelingsnøkler, og det er ikke alle utslippsreducerende tiltak lokalt som vil bli fanget opp. Cirka 70% av utslippene i Norge er tatt inn i statistikken, det vil si at en del kilder (som typisk er vanskelig å fordele på kommunene) foreløpig faller utenfor.
	Endring i klimagassutslipp i kommunen siste fem år – 10%	Henger sammen med indikatoren over, men ser på trend over tid slik at kommunene premieres for å ha hatt en god utvikling de siste årene.	
	Andel av sysselsatte i kommunen som jobber i næringer identifisert som sårbare for overgangsrisiko – 20%	Skatteinntekter og bosetting utgjør en viktig del av kommunens økonomiske grunnlag. Dersom vi antar at det kan bli lavere aktivitet/lønnsomhet i næringer som er identifisert som sårbare for overgangsrisiko, kan dette ha betydning for skatteinnngang og befolkningsutvikling.	Vurderingen av hvilke næringer som er sårbare for klimarisiko er gjort på nasjonalt nivå, det vil si at det ikke er tatt hensyn til lokale forhold og heller ikke den relative omstillingstakten/konkurranseskraften til enkeltvirksomheter. En kommune som har en «grønnere» sementfabrikk som hjørnesteinsbedrift vil fortsatt bli straffet for å ha mange ansatte i sementbransjen, som anses å ha høy overgangsrisiko. Vurderingen av hvorvidt en næring er klimarisiko-utsatt eller ikke er binær, det er ikke nyanseforskjeller eller ulik vektning på næringene selv om de i realiteten vil ha ulik risiko. Noen næringer er definert som sårbare for både overgangsrisiko og fysisk risiko. Slik modellen er satt opp i dag, vil en ansatt i en slik næring dobbelt-telles i den forstand at det gir utslag både på fysisk risiko og overgangsrisiko i modellen, selv om det er den samme skatteinntekten som eventuelt forsvinner.
Andel av kommunens gjeld i KBN som er i form av grønne lån	Grønne lån blir sett på som en proxy for at kommunen tar med klimarisiko i investeringsbeslutninger, og dermed reduserer egen sårbarhet mot klimarisiko – f.eks ved å bygge med lavt energibehov eller ved å gjøre klimatilpasningstiltak før skaden inntreffer.	Datagrunnlaget for denne indikatoren er noe mangelfull, bl.a. fordi dataene vi har tilgang på kun baserer seg på grønne lån i KBN. Også andre banker (KLP) tilbyr grønne lån, og det kan i tillegg være grønne investeringer finansiert av KBN som er i form av ordinære lån og dermed ikke er øremerket. Foreløpig er det kun grønne lån hvor kommunen er låntaker som er inkludert. Det er mange grønne investeringer hvor IKS-er eller KF-er er låntaker, men dette blir for øyeblikket ikke fanget opp i modellen. Vi vet heller ikke hvor dekkende dette er som proxy.	

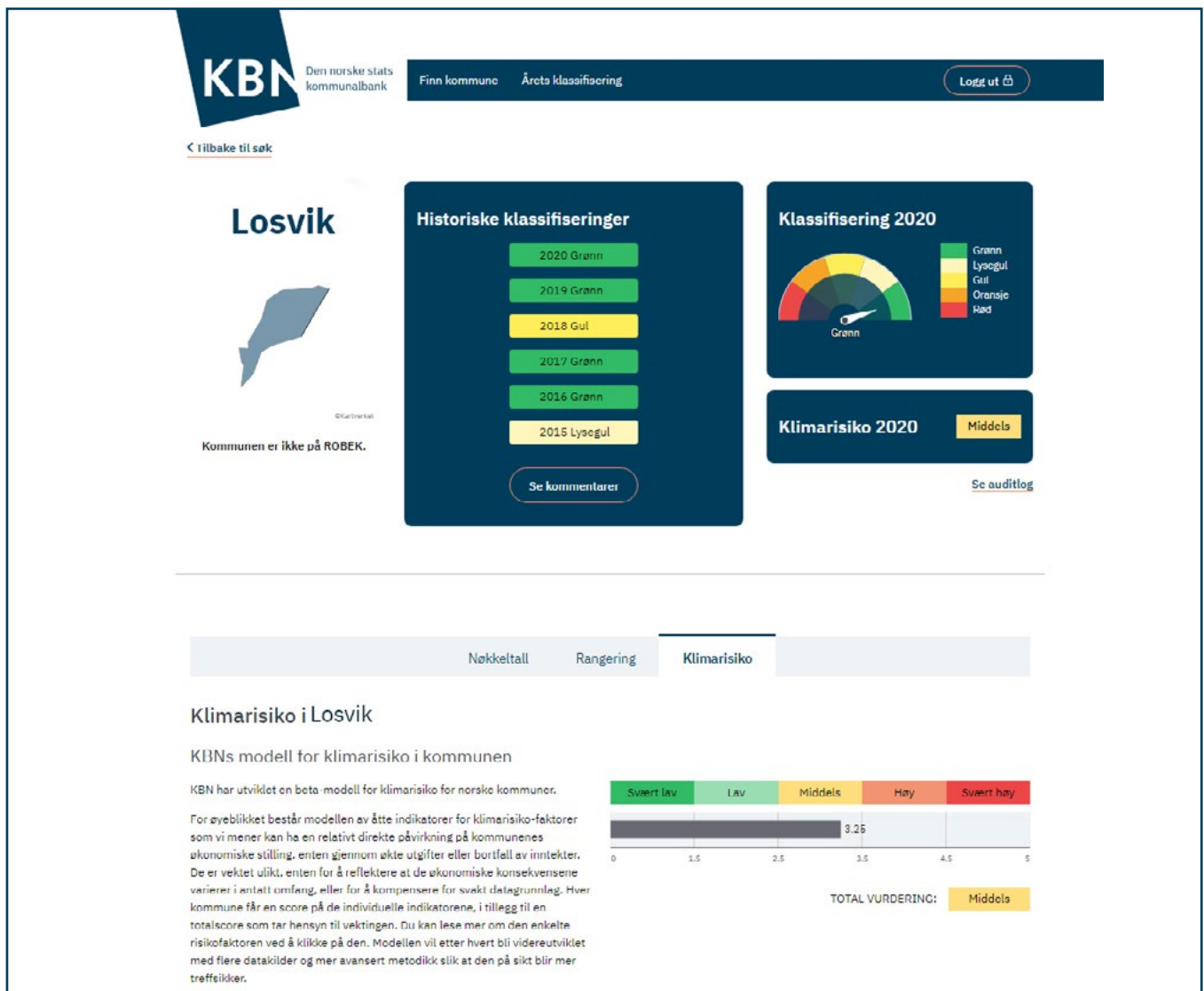
KBN KREDITTMONITOR

Faksimile fra KBN Kredittmonitor, eksempelkommune.

Hvordan påvirker klimarisiko kommunenes kredittvurdering?

KBN foretar årlige kredittvurderinger av alle kommuner, basert på faktorer som driftsresultat, netto lånegjeld og disposisjonsfond. Denne vurderingen resulterer i en trafikklysmoell, hvor kunder som klassifiseres i kategori rødt eller oransje i modellen må gjennom en egen vurdering i bankens interne kredittkomité før lån eventuelt innvilges. KBN har som mål å utvikle en klima-/ESG-risikomodel av en så høy kvalitet at den kan integreres i kredittmodellen, hvor klima-/ESG-risikofaktorer vil inngå på lik linje med øvrige økonomiske faktorer. Inntil videre vil klimarisikoscoren fungere som tungen på vektskålen for kommuner som ligger i grenseland mellom to farger.

I den interne kredittmonitoren til KBN er klimarisikokarakteren til hver enkelt kommune lagt til som supplerende informasjon til en kommunes kredittstatus. Bankens ansatte kan ved hjelp av dette verktøyet lett finne informasjon om samtlige kommuners klimarisiko, inkludert forklaringer til hvorfor og hvordan hver indikator påvirker klimarisikoen en kommune står ovenfor.

Mot en bærekraftig likviditetsstyring

HARALD JACOBSEN

Kommunikasjons- og bærekraftssjef, KBN

KRISTINE HENRIKSEN LIEN

Porteføljeforvalter, KBN

Bærekraft gjennomsyrrer i stadig større grad KBNs kjernevirksomhet. I 2021 startet arbeidet med å få på plass en ESG-strategi for investeringer i bankens likviditetsportefølje, som utgjør om lag 110 milliarder kroner.

KBN har et strategisk mål om å være blant de ledende finansinstitusjonene i Norge på områdene klimarisiko, bærekraft og grønne finansieringsløsninger. Bærekraftarbeidet skal gjennomføres i alle avdelinger og være en integrert del av KBNs kjernevirksomheter, som er innlån, utlån og likviditetsforvaltning. På de to førstnevnte områdene har banken jobbet systematisk over tid for å bidra til å gjøre finansmarkedet og kommunal sektor grønnere. Vi har tilbudt grønne, rabatterte lån til prosjekter med en tydelig miljø- og klimaambisjon, og utstedt grønne obligasjoner for å finansiere dette, i mer enn 10 år. Ved utgangen av 2021 hadde KBN utestående om lag 33 milliarder kroner i grønne utlån til 342 prosjekter med en samlet årlig besparelse beregnet til 37 200 tonn CO₂-ekvivalenter i unngåtte og reduserte klimagassutslipp¹.

Gjennom mer enn 10 år som en av Norges mest aktive aktører på grønn finans har vi blant annet publisert tre rammeverk for grønne obligasjoner, gjort flere oppdateringer av vårt kriteriesett for grønne lån, sittet i styret i Green Bond

¹ Se KBNs miljøeffektrapport 2021

Principles² og ledet arbeidsgrupper i Nordic Public Sector Issuers' Position Paper on Green Bonds Impact Reporting³. De senere årene har vi også utviklet og viderefor- edlet et klimarisikoverktøy for kommunesektoren med mål om å bidra til at kommu- nene får nødvendig kunnskapsgrunnlag til å stå sterkere rustet i møtet med overgan- gen til et lavutslippssamfunn og en fremtid preget av kraftige klimaendringer.

Økt åpenhet og redusert bærekraftsrisiko

I tillegg til de mer enn 320 milliarder kronene KBN har utestående i lån til kommu- nesektoren, opererer banken med en likviditetsportefølje på om lag 110 milliarder kroner. Likviditetsbeholdningen skal over tid tilsvare 12 måneders netto kapitalbe- hov og skal med det sikre at banken til enhver tid har tilstrekkelig likviditet. Porteføl- jen består av kredittverdige plasseringer i obligasjoner og forvaltningen er underlagt en rekke rammer knyttet til blant annet likviditetskrav, derivathandel, rating- og diversifiseringskrav samt krav til motpart- og instrumenttyper. Investeringsmotpar- ter er lokalisert innenfor OECD og utgjør stater og sentralbanker, lokale og regionale myndigheter, finansinstitusjoner, obligasjoner med fortrinnsrett og offentlig eide foretak. Som medlemmer av OECD omfattes disse av retningslinjer som inkluderer miljø, bekjempelse av korrupsjon, forbrukerinteresser, eierstyring og selskapsle- delse, og beskatning.

I 2021 startet KBN opp arbeidet med å utarbeide en bærekraftstrategi for lik- viditetsforvaltningen. Bakgrunnen for denne avgjørelsen er både våre egne og våre interessenters økende forventninger til bærekraftarbeidet samt en større prosess i banken med å kartlegge og redusere vår bærekraftsrisiko i hele kjernevirksomheten. Målet med en bærekraftig investeringsstrategi er å styrke kunnskapen om våre motparter, forankre en bedre forståelse av det totale risikobildet, kanalisere kapital til utstedere som kan vise til et bevisst forhold til bærekraft og tydeliggjøre hva vi ønsker og ikke ønsker å investere i. Det vil kunne bidra til økt åpenhet og vi vil kunne påvirke vårt investeringsunivers i en bærekraftig retning. Over tid skal KBN være med på å bidra til et mer åpent og bærekraftig finans- og verdipapirmarked.

Regulatoriske endringer og nye krav

Bærekraftsfeltet har vært i en rivende utvikling i senere år. Interessenters og andre markedsaktørers økende forventninger om åpenhet, tilgang på informasjon og bærekraftsfokus har bidratt til at selskaper og utstedere i stadig større grad offentliggjør resultatindikatorer på ESG-området. ESG-indikatorene blir av stadig flere investorer ansett som et viktig tillegg til tradisjonell investeringsanalyse for å vurdere hvilke aktører som er best rustet til å håndtere raskt omskiftelige globale utviklingstrekk og å møte overgangen til lavutslippssamfunnet.

Som et resultat har behovet for omforente standarder for bærekraftsrapporte- ring og ESG-indikatorer økt dramatisk. Til nå har denne typen informasjonsdeling vært frivillig og lite regulert. Dette er imidlertid i ferd med å endre seg. Den euro- peiske banktilsynsmyndigheten EBA har anbefalt offentliggjøring av ESG-risiko knyt- tet til foretakenes strategier og mål, forretningsstyring og risikostyring og at dette bør behandles som en driver av finansiell risiko i kapitalallokeringsvurderinger. EBAs anbefalinger er oversendt EU-parlamentet, -rådet og -kommisjonen til vurdering i forbindelse med oppdateringer av CRR/CDR⁴, EUs kapitalkravsregelverk, med krav

² Organ under ICMA som publiserer frivillige retningslinjer for utstedelse av grønne obligasjoner. Disse retningslinjene regnes som markedsstandard for grønne obligasjoner.

³ Retningslinjer for miljøeffektrapportering tilrettelagt for nordiske utstedere

⁴ Capital Requirement Regulation and Directive

om å tillegge offentliggjøring av ESG- og klimarisiko under Pilar 3⁵. Norge og KBN er underlagt dette regelverket gjennom EØS-avtalen. Finansdepartementet har videre foreslått en ny lov om bærekraftig finans som vil innta to EU-forordninger: forordningen om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et klassifiseringsystem, den såkalte taksonomien, for bærekraftig økonomisk aktivitet⁶.

Med økte nye regulatoriske krav til rapportering av klima- og ESG-risiko, er det ventet at omstillingen mot ESG-tilpasning og -integrasjon hos selskaper, utstedere og i bank- og finansbransjen over hele Europa vil ta seg kraftig opp. Den ønskede effekten av dette er redusert risiko for grønnvasking og økt transparens og informasjonstilgjengelighet, noe som skal bidra til at kapital enklere og sikrere finner veien til investeringer som gir maksimal avkastning innenfor rammene av sosiale forhold og miljømessige begrensninger.

KBNs tilnærming til bærekraftige investeringer

I etableringen av en bærekraftig investeringsstrategi har KBN vurdert ulike kombinasjoner av produkt- og atferdsbaserte utelukkelseskriterier og bruk av ESG⁷-rating, -screening og -dataovervåking. Atferdsbaserte utelukkelseskriterier omfatter blant annet overvåking av hvorvidt selskaper og offentlige institusjoner bryter lover og regler som arbeidstakerrettigheter, barnarbeid, tvangsarbeid, menneskerettigheter, antikorrupsjonslover og miljødeleggelser. På produktsiden vil selskaper som tjener sine penger på for eksempel alkohol, tobakk, narkotika, porno, gambling, kull og kontroversielle våpen være begrenset eller utelukket fra investeringsuniverset. For stater og delstater kan dette omfatte enheter som er på FN-sanksjonslister, scorer lavt på Transparency Internationals Corruption Perceptions Index og lignende, eller som har avstått fra å ratifisere internasjonale avtaler som Parisavtalen og FN-traktater og -sanksjoner. Ved å gjennomføre en ESG-rating av investeringsuniverset vil KBN kunne synliggjøre hvilke utstedere og andre finansielle motparter som jobber for å ivareta sitt ansvar ovenfor miljø og samfunn, som sørger for anstendige, trygge og rettferdige arbeidsforhold og god selskapsstyring.

Datakvalitet og -tilgang som barriere mot bærekraftig finans

En betydelig barriere mot bærekraftige investeringer er mangelen på grundige, pålitelige og tilstrekkelige ESG-data. For å kunne vurdere bærekraftsrisiko benytter finansielle aktører ofte tredjeparts ESG-datatilbydere for ESG-rating og -screening. Mens store, velkjente utstedere gjerne rates av flere ESG-ratingbyråer, finnes slike ratinger i liten eller ingen grad for eksempelvis delstater, fylker og kommuner, som utgjør en betydelig andel av KBNs investeringsunivers. Datakvaliteten som gir grunnlag for ESG-ratingene er varierende og avhengig av i hvilken grad ratingbyråene har tilgang til informasjon som er nødvendig for å gjøre sine vurderinger. Det er videre betydelig variasjon i hvilke utstedere de ulike ratingselskapene har i sin database. I tillegg benytter ratingselskapene ulik metodikk i sine analyser, noe som kan gi utslag i at ratingen av en utsteder kan være forskjellig hos ulike ratingselskaper. Disse faktorene skaper utfordringer når en skal ESG-screene et investeringsunivers som del av investeringsvurderingene. Vi ser tegn til en viss konsolidering i markedet for ESG-rating, blant annet gjennom at de tradisjonelle kredittratingselskapene kjøper opp ESG-ratingselskaper og tydeliggjør disse vurderingene i sine kredittvurderingsprosesser.

⁵ Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer. Pilar 3 er myndighetsfastsatt krav til offentliggjøring av informasjon om kapital og risikoforhold.

⁶ Regjeringen.no

⁷ ESG står for Environmental, Social og Governance, oversatt til miljømessige, sosiale og styringsmessige forhold.

Foto: Eirik Hodne / Unsplash

Bærekraftig finans i et langsiktig perspektiv

Investeringsanalyse har tradisjonelt definert risiko og avkastning i et kortsiktig perspektiv, hvor investorer har vært drevet av konkurransepress og rapporterings- sykluser med neste kvartals eller årlig avkastning for øye. Av denne grunnen har langsiktige miljøutfordringer og systemisk risiko i for liten grad blitt vektlagt i investeringsbeslutninger. Den miljømessige påvirkningen fra en beslutning som tas i dag trenger ikke gjøre seg gjeldende innenfor de tradisjonelle investeringshorisontene, men kan påføre fremtidige generasjoner betydelige kostnader.

Klimaendringer og påfølgende regulatoriske endringer representerer en vesentlig kilde til systemisk risiko spesielt for bank- og finansaktører med eksponering mot økonomiske sektorer og geografiske områder utsatt for disse endringene. Klimaendringer er den største globale risikofaktoren vi står overfor i dag, og ved å vurdere den potensielle økonomiske effekten dette har på en investering sett over ulike tidshorisonter, vil investorer være i bedre stand til å vurdere utsteders langsiktige bærekraft og sikre bedre informerte investeringsbeslutninger.

Med en bærekraftig investeringsstrategi vil KBN kunne foreta en bredere risikovurdering og dermed redusere omdømme- og finansiell risiko og legge til rette for en mer bærekraftig og stabil langsiktig avkastning. ESG-risiko er et forholdsvis nytt fenomen, med begrensede historiske data, og som endrer seg i et forrykende tempo. Med mer enn 90 år som kommunesektorens viktigste långiver og mål om å være en viktig bidragsyter i sektorens overgang til lav- og nullutslippssamfunnet, er det viktig for KBN å bidra til utviklingen av bedre beslutningsgrunnlag og en mer bærekraftig finansnæring.

Eierstyring og selskapsledelse

1	Styret i KBN	39
2	Ledelsen i KBN	41
3	Forretnings- og driftsmodell	43
4	Organisering og styrende organer	44
4.1	Tillitsvalgte	47
5	Virksomhetsstyring - redegjørelser	48
5.1	Styrets hovedprioriteringer i 2021	49
5.2	KBNs oppfølging av eiers forventninger.....	50
5.3	Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES)	51

1 Styret i KBN

Styret i Kommunalbanken AS (KBN) er selskapets øverste organ og skal gjennom administrerende direktør sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret har tre underutvalg: risikoutvalget, revisjonsutvalget og kompensasjonsutvalget.

BRIT KRISTIN SÆBØ RUGLAND

Styreleder siden juni 2018, styremedlem siden 2016

Bachelor of Business Administration, Master of Management. Daglig leder i Stavanger Investering Eiendom AS. Leder av kompensasjonsutvalget og medlem av risikoutvalget i KBN. Styreleder i Figgjo AS. Styremedlem i Norfund. Tidligere medlem av hovedstyret i Norges Bank.

Deltatt på 11 styremøter i 2021.

RUNE MIDTGAARD

Styrets nestleder siden 2019, styremedlem siden 2014

Siviløkonom og autorisert finansanalytiker (AFA). Group CFO i Scandza. Leder av risikoutvalget i KBN.

Deltatt på 11 styremøter i 2021.

EYVIND AVEN

Styremedlem siden 2019.

Siviløkonom samt kursdelen av Høyere Avdeling Studium i bedriftsøkonomi. Senior rådgiver innenfor risikostyring i Equinors konsernriskofunksjon. Medlem i risikoutvalget i KBN. Styremedlem i Equinor Insurance AS og leder av styrets risikoutvalg. Varamedlem til styret i Equinor Asset Management ASA og leder av dets risikoutvalg. Styreleder i Diakoniseret Stavanger.

Deltatt på 11 styremøter i 2021.

ANNE JENNY DVERGSDAL

Ansattes representant siden 2020.

Siviløkonom med CEMS Master. Senior kundeansvarlig i KBN. Medlem av revisjonsutvalget i KBN. Personlig vara er Marit Urmo Harstad.

Deltatt på 11 styremøter i 2021.

TORIL HOVDENAK

Styremedlem siden 2020.

Siviløkonom, kommunedirektør i Rauma kommune. Medlem av revisjonsutvalget i KBN.

Deltatt på 11 styremøter i 2021.

HARALD JACOBSEN

Ansattes representant siden 2019.

Siviløkonom. Kommunikasjons- og bærekraftssjef i KBN. Medlem av kompensasjonsutvalget i KBN. Styremedlem Utøya AS. Personlig vara er Nils Baumann.

Deltatt på 11 styremøter i 2021.

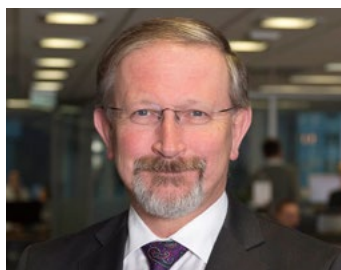

IDA ESPOLIN JOHNSON

Styremedlem siden 2018

Advokat, partner i Advokatfirmaet Haavind AS. Medlem av revisjonsutvalget i KBN.

Deltatt på 9 styremøter i 2021.

PETTER STEEN JR.

Styremedlem siden 2015.

Adjunkt. Tidligere ordfører i Haugesund kommune. Rådgiver i Sveio kommune. Medlem av kompensasjonsutvalget i KBN. Leder av konsernstyret i Haugaland Kraft AS. Styreleder i Helse Fonna HF. Medlem av styret i Moster 2024 AS.

Deltatt på 11 styremøter i 2021.

MARTHA TAKVAM

Styremedlem siden 2005.

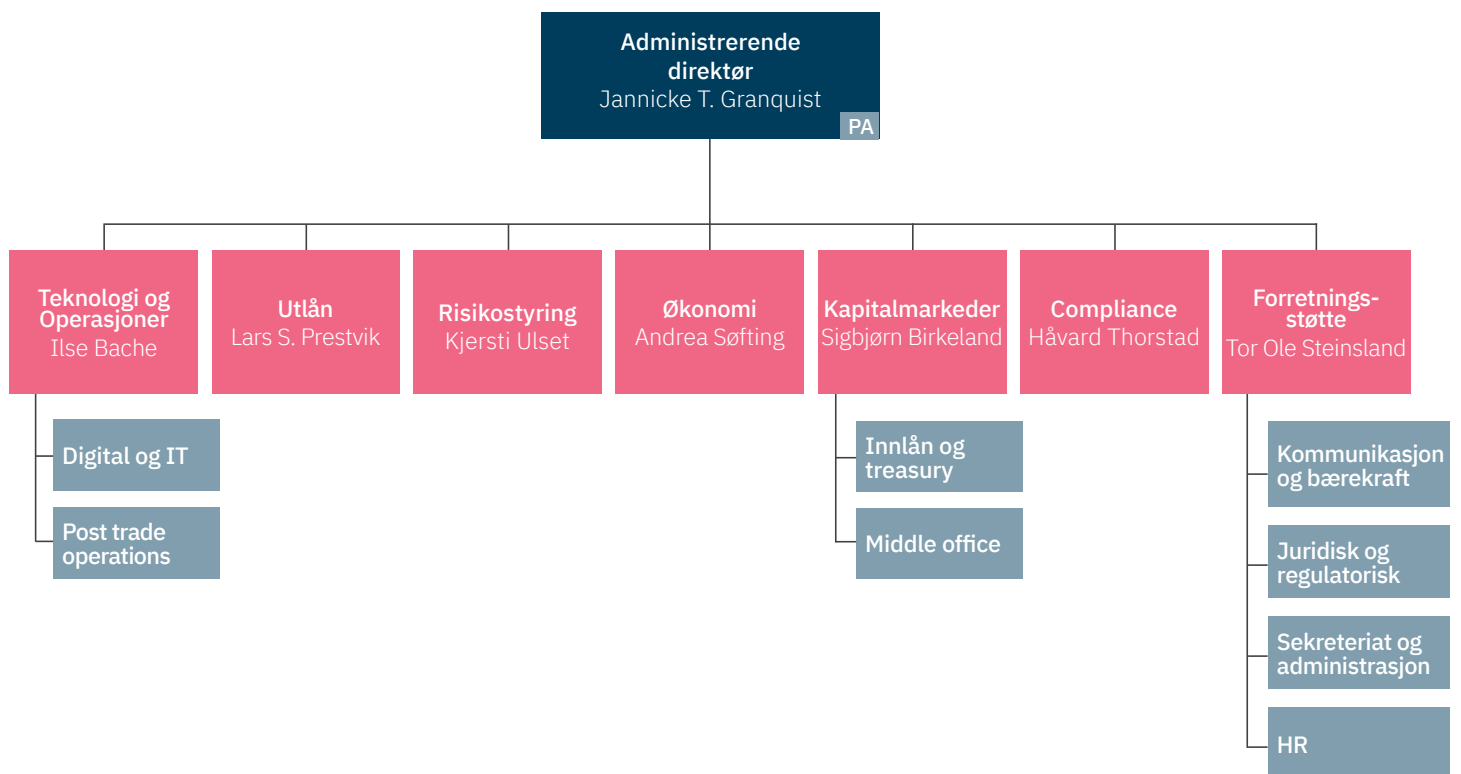
Siviløkonom og MBA i finans. Tidl. Direktør Group Internal Audit og Group Treasurer, Telenor ASA. Leder av revisjonsutvalget i KBN. Nestleder i styret for Fontenehuset Asker.

Deltatt på 11 styremøter i 2021.

2 Ledelsen i KBN

Ledergruppen i KBN er administrerende direktørs kollegium for den daglige ledelsen av KBN. Alle vesentlige beslutninger fattes etter drøfting i ledergruppen.

Pr. 31.12.2021

JANNICKE TRUMPY GRANQUIST

Administrerende direktør, ansatt siden 2014.

Granquist var økonomidirektør i KBN siden 2014 og frem til hun ble ansatt som ny administrerende direktør i 2020. Kom fra stilling som Head of Valuation and Accounting i NBIM (oljefondet), hvor hun hadde flere lederroller innenfor finansområdet. Tidligere arbeidet Granquist som konsulent innenfor bank og finans i EY og Simcorp. Hun har en MSc i Accounting and Finance fra London School of Economics.

ILSE BACHE

Direktør for teknologi og operasjoner, ansatt siden 2014.

Kom til KBN fra stillingen som direktør i sentralbanksjefens stab med ansvar for virksomhetsstyring og operasjonell risiko i Norges Bank. Har tidligere jobbet som CTO og Head of Risk & Performance i NBIM (oljefondet) og administrasjonsdirektør i Pengepolitikk i Norges Bank. Bache er siviløkonom fra Handelshøyskolen BI og enkeltkurs i Executive Education ved Harvard Business School.

SIGBJØRN BIRKELAND

Viseadministrerende direktør, direktør for kapitalmarkeder, ansatt siden 2017.

Kom fra stillingen som finansdirektør i Storebrand og har jobbet som forsker ved Norges Handelshøyskole (NHH). Han har også tatt sin doktorgrad i økonomi ved NHH.

LARS STRØM PRESTVIK

Utlånsdirektør, ansatt siden 2014.

Prestvik var tidligere senior kundeansvarlig i Nordea, ansvarlig for kunder innenfor offentlig sektor. Tidligere har han vært finanssjef i flere virksomheter. Prestvik er utdannet siviløkonom fra Handelshøyskolen BI og har videreutdanning fra Harvard Business School.

TOR OLE STEINSLAND

Direktør for forretningsstøtte, ansatt siden 2012.

Kom til KBN fra stillingen som partner og rådgiver i PR-byrået Kreab Gavin Anderson. Har tidligere arbeidet som finansjournalist i ulike print- og etermedier. Steinsland har høyere avdelingsstudium i finans fra NHH. Gikk fra kommunikasjonsjef i KBN til direktør for forretningsstøtte i 2021.

ANDREA SØFTING

Økonomidirektør, ansatt siden 2021.

Søfting kom til KBN fra stillingen som Banksjef Økonomi/Finans (CFO) i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Hun har tidligere erfaring fra revisjon og konsulent i Deloitte. Har en Master i Regnskap og Revisjon (statsautorisert revisor) og en MBA i økonomisk styring og ledelse, begge fra NHH.

HÅVARD THORSTAD

Direktør for compliance, ansatt siden 2015.

Var tidligere nestleder for risk management i SIX Securities Services i Sveits og har ledet risk management i Oslo Clearing, Hydro Aluminium og Eksportfinans. Har jobbet i Finansdepartementet og Norges Bank. Utdannet samfunnsøkonom fra Université de Fribourg, Sveits, samt NFF Autorisert Finansanalytiker (AFA).

KJERSTI ULSET

Direktør for risikostyring, ansatt siden 2021.

Ulset kom til KBN fra stillingen som Head of Clearing Risk i Nasdaq Clearing. Hun har tidligere jobbet som leder og analytiker innenfor markedsanalyse og modellering av råvaremarkeder. Ulset er utdannet sivilingeniør i industriell matematikk fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet - NTNU.

3 Forretnings- og driftsmodell

KBN er organisert som et aksjeselskap der statens eierandel utgjør 100 prosent. Det statlige eierskapet forvaltes av Kommunal- og distriktsdepartementet. KBN har ikke datterselskaper.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) skiftet navn til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) 1. januar 2022.

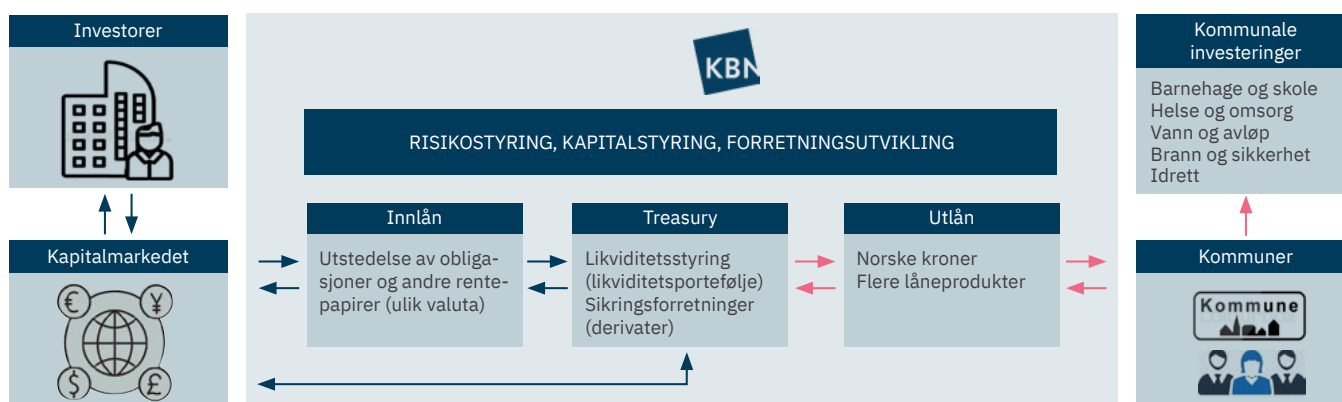
Om mål og begrunnelse for det statlige eierskapet i KBN heter det i Meld. St. 8 (2019-2020) Statens direkte eierskap i selskaper: «Statens begrunnelse for eierskapet i Kommunalbanken er å legge til rette for finansiering for kommunesektoren. Statens mål som eier er høyest mulig avkastning over tid.»

KBNs formål, nedfelt i bankens vedtekter, «er å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti, eller annen betryggende sikkerhet. Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet».

Utlånsvirksomheten finansieres gjennom effektiv tilgang til kapitalmarkeder over hele verden. Forretningsmodellen og strategien bygger på at KBN skal operere med lav risiko og samtidig ha evne til å bidra med lån uavhengig av økonomiske konjunkturer. Kommunal sektors høye kredittverdighet skal reflekteres i lånekostnaden. KBN skal innrettes med en målsetting om kredittrating på nivå med den norske stat (AAA). For å kunne fylle denne rollen har KBN en målsetting om å ha en sterk markedsposisjon.

KBN skal søke å innfri eiers krav til avkastning innenfor de vedtektsfestede virksomhetsbegrensningene. For å legge til rette for dette jobber KBN systematisk med å optimalisere balansesammensetningen og effektivisere kapitalutnyttelsen. KBNs driftsmodell/forretningsmodell er illustrert i figur 1.

FIGUR 1
KBNs driftsmodell

4 Organisering og styrende organer

KBNs organisasjonsstruktur skal sikre effektiv tilpasning til endrede kundeforventninger, bidra til robuste beslutninger og kjennetegnes av tydelige ansvarsforhold innenfor rammen av eiers forventninger og regulatoriske krav.

I 2020 tiltrådte Jannicke Trumpy Granquist som ny administrerende direktør. Organisasjonsendringen som ble påbegynt i 2020 er videreført i 2021 for å styrke den forretningsmessige driften av KBN og samtidig få en ledergruppe som er mer tilpasset organisasjonens størrelse.

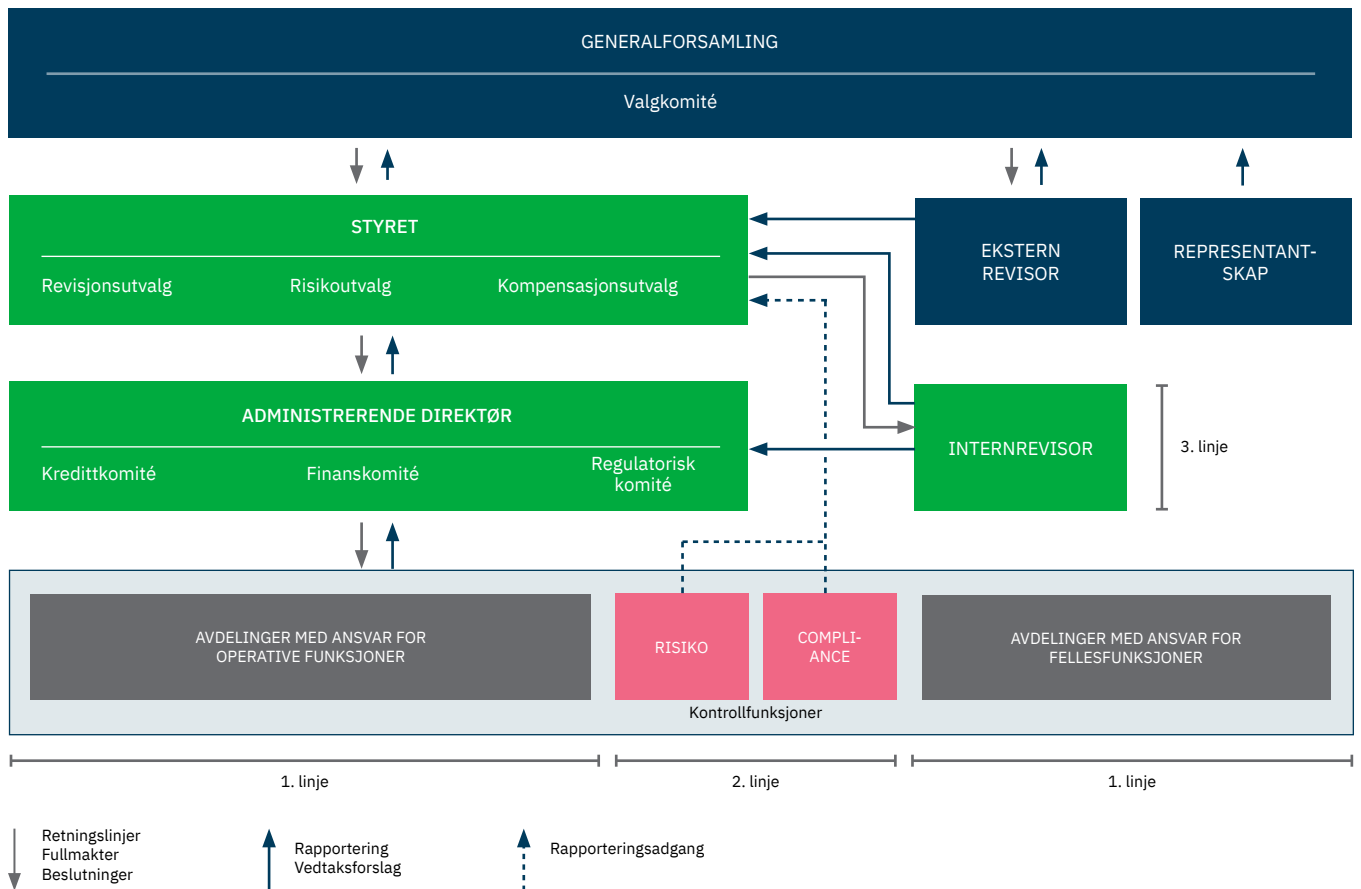
Generalforsamlingen (Staten ved Kommunal- og distriktsdepartementet) velger styremedlemmer, medlemmer og varamedlem av valgkomiteen, medlemmer og varamedlemmer av representantskapet samt selskapets revisor. Generalforsamlingen godkjenner årsregnskapet og årsberetningen, herunder anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd og utdeling av utbytte. Generalforsamlingen fastsetter videre godtgjørelse for styrets medlemmer, selskapets revisor og for medlemmene av representantskapet samt behandler styrets erklæring om fastsettelse av lønn og godtgjørelse til ledende ansatte.

Representantskapets rolle er vedtektsfestet. Representantskapet skal søke å se til at KBNs formål fremmes i samsvar med lov, vedtekter og generalforsamlingens vedtak, avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til årsregnskap og anvendelse av overskudd eller dekning av tap samt avgi uttalelser i saker som vedkommer selskapet og i den forbindelse ha særlig fokus på selskapets samfunnsrolle og -ansvar. Representantskapet skal være allsidig sammensatt.

Styret har forvaltnings- og tilsynsansvaret for KBN og skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter og overordnede retningslinjer for virksomheten. Styret skal videre holde seg orientert om KBNs økonomiske stilling og påse at virksomheten og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og virksomheten for øvrig, overvåke og styre KBNs samlede risiko og kapitalbehov og vurdere om styrings- og kontrollordningene er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten til KBN. Styrets rådgivende og saksforberedende utvalg velges av og blant styrets medlemmer.

Risikoutvalget forbereder styrets vurdering av selskapets risikoappetitt, ICAAP og gjenopprettingsplan, og vurderer i den forbindelse utfall av scenarier og stresstester samt om modeller for prising av eventuelle nye produkter og tjenester anses forsvarlig ut fra bankens risikoappetitt. Utvalget gjennomgår internrevisjonens årsplan og rapporter, risikorapporter til styret og forbereder styrets oppfølging av at retningslinjer for risikostyring følges.

Revisjonsutvalgets hovedfokus er knyttet til finansiell og bærekraftsrelatert rapportering og kontroll. Utvalget skal bistå styret med å påse kontroll med

FIGUR
Styrende organer i KBN

rapporteringen og rapporteringsprosessen og forberede styrets oppfølging. Utvalget skal vurdere effektiviteten i internkontroll- og risikostyringsystemer når det gjelder regnskapsrapporteringen og bærekraftsrelatert rapportering, vurdere effektiviteten av selskapets internrevisjon når det vedrører finansiell og bærekraftsrelatert rapportering og vurdere og overvåke (ekstern) revisors uavhengighet, særlig hvorvidt andre tjenester enn revisjon er levert i henhold til regelverk. Utvalget skal overvåke forhold som Finanstilsynet har påpekt i stedlig tilsyn av foretaket eller brev til styret, og som er relevant for finansiell og bærekraftsrelatert rapportering. Utvalget har ansvar for å forberede selskapets valg av revisor.

Kompensasjonsutvalget forbereder alle saker om selskapets godtgjørelsesordning som skal behandles av styret, herunder ytelser til ledende ansatte, legge frem innstilling til styret om godtgjørelse til administrerende direktør og forberede styrets erklæring om godtgjørelse til ledende ansatte.

Administrerende direktør (adm. dir.) er KBNs daglige leder og har myndighet til å ta beslutninger i alle saker som hører inn under driften av KBN og som ikke etter lov og forskrift eller styrets retningslinjer skal behandles av styret. Adm. dir. kan avgjøre saker etter fullmakt fra styret. Adm. dir. kan delegere beslutningsmyndighet til avdelingsdirektører innenfor de fullmakter og retningslinjer som er gitt av styret. Adm. dir. har ansvar for at virksomheten i KBN drives i tråd med strategi, planer, budsjetter og risikoappetitt fastsatt av styret. Adm. dir. skal sørge for forsvarlig internkontroll gjennom effektive drifts- og kontrollrutiner. Ansvar og myndighet til avdelingsdirektører fastsettes av adm.dir. gjennom stillingsinstruksjoner og fullmakter.

Ledergruppen (LG) består av avdelingsdirektørene og bistår adm. dir. i den daglige ledelsen av KBN. Komiteer og særskilte fora er etablert med instruks som rådgivende organer til adm. dir. der beslutningsmyndighet ligger hos adm. dir.

Kredittkomiteens overordnede funksjon er å gjennomføre mandatet gitt av styret i ret-

ningslinjer, herunder utlånsrammeverket og bistå adm. dir. i styringen av kredittrisiko.

Finanskomiteen skal gi råd om og innstilling til beslutninger av prinsipiell eller vesentlig karakter som knytter seg til kapitalmarkedsområdet, herunder finansiell risikostyring. Finanskomiteen skal gi innstilling om nye produkter (NPAP).

Regulatorisk komités overordnede funksjon er å gi råd om tilpasninger for å sikre at KBN på et tidlig stadium identifiserer regulatoriske forhold som påvirker bankens måloppnåelse.

Avdelingsdirektører rapporterer til adm.dir., og har ansvar for å bistå adm.dir. i den daglige ledelsen av KBN samt for organisering og daglig drift av egen avdeling. Stillingsinstruksen definerer det nærmere ansvaret og angir fullmakter lagt til stillingen. Det generelle ansvaret innbefatter gjennomføringen av strategier og planer innenfor rammen av lover og forskrifter og KBNs retningslinjer og gjennomføring av internkontrollen. Det særskilte ansvaret er knyttet til avdelingens oppgaver. Avdelingsdirektører kan fastsette rutiner innenfor sitt ansvarsområde. Avdelingsdirektører som har ansvar for fellesfunksjoner, kan etter fullmakt fra adm.dir. fastsette avdelingsovergripende rutiner på sitt fagfelt etter behandling i ledergruppen (LG).

Internkontroll

Internkontrollen er organisert i tre forsvarslinjer der operative funksjoner og fellesfunksjoner tilhører 1.linjen, kontrollfunksjonene tilhører 2. linjen og internrevisor er 3. linje. Formålet med tredelingen er å sikre at KBNs ulike styringsnivåer har hver sine kontrollfunksjoner til å bistå seg i sitt ansvar med å sikre at virksomheten drives pålitelig, robust og effektivt, og innenfor gjeldende regelverk. Kontrollfunksjonene er uavhengig av de funksjoner og områder som kontrolleres.

Avdelingsdirektørene (1. linje) for operative funksjoner og fellesfunksjoner har ansvar for styring og internkontroll for eget ansvarsområde, herunder prosesser og aktiviteter for å nå fastsatte mål, styre risiko og etterlevelse av eksternt og internt regelverk.

Direktør risikostyring (2. linje) leder risikostyringsfunksjonen og er administrerende direktørs kontrollfunksjon med instruks fra og rapportering til adm. dir. Risikostyringsfunksjonen vurderer på eget grunnlag risikoer som KBN er eksponert for, forestår den aggregerte risikorapporteringen til styret, videreutvikler og holder vedlike KBNs risikostyringsrammeverk inklusive forslag til bankens risikoappetitt og kontrollerer at risikostyringen, herunder modeller og prosesser i 1. linjen er innenfor rammeverket. Direktør risikostyring vurderer på eget grunnlag nivå på operasjonell risiko. Direktør risikostyring har direkte adgang til styret ved behov.

Direktør compliance (2. linje) leder compliance-funksjonen og er administrerende direktørs kontrollfunksjon med instruks fra og rapportering til adm.dir. Direktør compliance vurderer på eget grunnlag risikoen for manglende etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Direktør compliance utarbeider en årsplan for compliance-aktivitetene med utgangspunkt risikovurderingen. Direktør compliance har ansvar for å kontrollere at KBNs retningslinjer oppfyller forpliktelsene etter lov og forskrift og regelmessig vurdere om disse og tiltak er tilstrekkelig effektive. Direktør compliance har videre ansvar for gjennomføring av KBNs prosesser knyttet til styring av operasjonell risiko og avgir en vurdering av operasjonell risiko til Direktør risikostyring. Direktør compliance koordinerer og følger opp KBNs internrevisjon. Direktør Compliance rapporterer uavhengig av utøvende funksjoner for etterlevelsrisiko, og avgir regelmessig rapport om etterlevelse til styret. Direktør Compliance har direkte adgang til styret ved behov.

Internrevisjonen (3. linje) er styrets kontrollfunksjon med instruks og revisjonsplaner fastsatt av styret. Internrevisor bistår styret og ledelsen i å utøve god virksomhetsstyring gjennom en uavhengig og nøytral vurdering av om KBN er organisert og drives på en forsvarlig måte og i samsvar med gjeldende krav til virksomheten. Internrevisjonsfunksjonen var utkontraktert til Deloitte til 31. desember 2021, og KMPG er valgt til internrevisjonsoppdraget med virkning fra 1. januar 2022.

4.1 Styrende organer

Pr. 31.12.2021

Styret

- Brit Kristin Rugland, leder
- Rune Midtgaard, nestleder
- Eyvind Aven
- Anne Jenny Dvergsdal, ansattes representant
- Toril Hovdenak
- Harald Jacobsen, ansattes representant
- Ida Espolin Johnson
- Petter Steen jr.
- Martha Takvam

Varamedlemmer for ansattes representanter

- Marit Urmo Harstad
- Nils Baumann

Styrets saksforberedende utvalg

Revisjonsutvalget

- Martha Takvam, leder
- Anne Jenny Dvergsdal
- Toril Hovdenak
- Ida Espolin Johnson

Risikoutvalget

- Rune Midtgaard, leder
- Eyvind Aven
- Brit Kristin Rugland

Kompensasjonsutvalget

- Brit Kristin Rugland, leder
- Harald Jacobsen
- Petter Steen jr.

Revisor

Ernst & Young AS

- Einar Hersvik, statsautorisert revisor

Internrevisor

Deloitte AS

- Eivind Skaug, statsautorisert revisor

Valgkomite

- Thor Bernstrøm, avdelingsdirektør, Kommunal- og moderniseringsdepartementet
- Einar Bye, fagdirektør, Kommunal- og moderniseringsdepartementet
- Arild Kormeseth, seniorrådgiver, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Representantskapet

- Ida Stuberg, leder, ordfører i Inderøy kommune
- Hege Mørk, nestleder, kommunedirektør i Gol kommune
- Ane Mari Braut Nese, fylkesleder i Høyre, Rogaland
- Alfred Bjørlo, tidl. ordfører i Stad kommune. Fra oktober 2021 stortingsrepresentant
- Aase Refsnes, ordfører i Steigen kommune
- Bjørn Ropstad, fylkesvaraordfører, Agder fylke
- Gunn Marit Helgesen, styreleder KS
- Leif Harald Walle, rådmann, Stor-Elvdal kommune
- Rigmor Brøste, statsforvalter i Møre og Romsdal
- Terje Dalby, senior kundeansvarlig, ansattes representant
- Tron Bamrud, fylkesrådmann i Innlandet fylkeskommune
- Tore Isaksen, rådmann i Ringerike kommune

Varamedlemmer

- Bente Rudrud Herdlevær, kommunaldirektør OSU i Bærum kommune
- Nina Bordi Øvergaard, rådmann i Sør-Varanger kommune
- Terje Fronth-Pedersen, senior kundeansvarlig, vara ansattes representant
- Tommy Stensvik, kommunedirektør i Vågan kommune
- Toril Eeg, kommunedirektør i Færder kommune

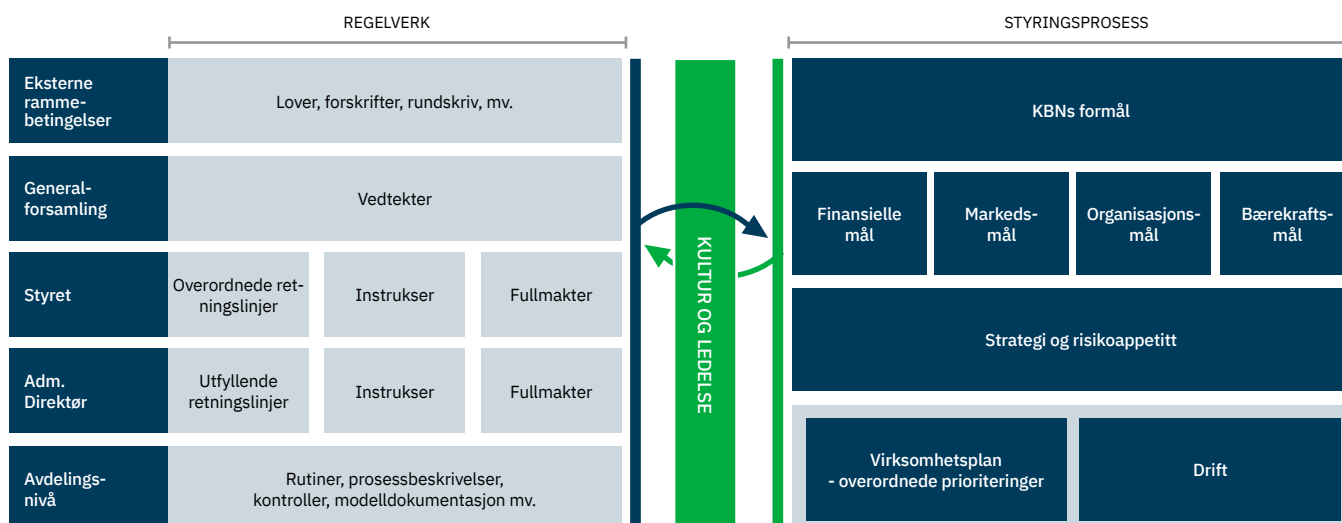
5 Virksomhetsstyring – redegjørelser

Virksomhetsstyringen i KBN er et samspill mellom prosesser og strukturer, herunder organisering, regelverk og kontroller som benyttes i styringen. Styringen gjøres gjennom fastsettelse av overordnede mål, strategien, fastsettelsen av risikoappetitt samt gjennom årlige vurderinger og planer som finansiell langtidsprognose, kapitalplan, virksomhetsplan og budsjett.

Styret fastsetter KBNs overordnede mål, strategi og risikoappetitt samt årlige planer og budsjetter. Risikoappetitten operasjonaliseres gjennom fastsettelse av rammer for typer og omfang risiko banken kan eksponeres for. Styret fastsetter overordnede retningslinjer og administrerende direktør fastsetter utfyllende retningslinjer. Videre er det etablert instruksjer, fullmakter, mandater, prosessbeskrivelser, rutiner, mm. Disse styringsdokumentene gir føringer for hvordan virksomheten skal innrettes for å oppfylle eiers begrunnelse for sitt eierskap.

FIGUR

Virksomhetsstyring – samspillet mellom regelverk og styringsprosesser

5.1 Styrets hovedprioriteringer i 2021

- Vedtak i september om justering av KBNs strategi
- Vedtak og behandling av flere strategiske temaer blant annet knyttet til utlånsstrategi, lønnsomhet, veikart for digitale kundeløsninger samt fornyelse av kjerneprosesser og -systemer for utlånsvirksomheten
- Oppfølging av arbeidet mot hvitvasking og arbeidet mot cybertrusler
- Vedtak om KBNs bærekraftsmål og rapportering
- Eierdialog gjennom kvartalsmøter med Kommunal- og moderniseringsdepartementet
- Svar til Finanstilsynets tilsynsrapporter vedrørende i) markeds- og likvidetsrisiko og ii) IKT-inspeksjon.
- Vedtak om utkontraktering av internrevisjonstjenester til KPMG fra 1.1.2022
- Vedtak om innstilling av ny selskapsrevisor (ekstern revisjon) for behandling i Generalforsamlingen i juni 2022
- Vedtak om justert risikoappetitt
- Vedtak om justering av styrets instruks og instruks for administrerende direktør
- Vedtak om endringer i retningslinjer for lønn til ledende ansatte tilpasset justeringene i Statens retningslinjer for lederlønn i selskaper med statlig eierandel, NFD 30.4.2021
- Oppfølging av organisasjonsendringer

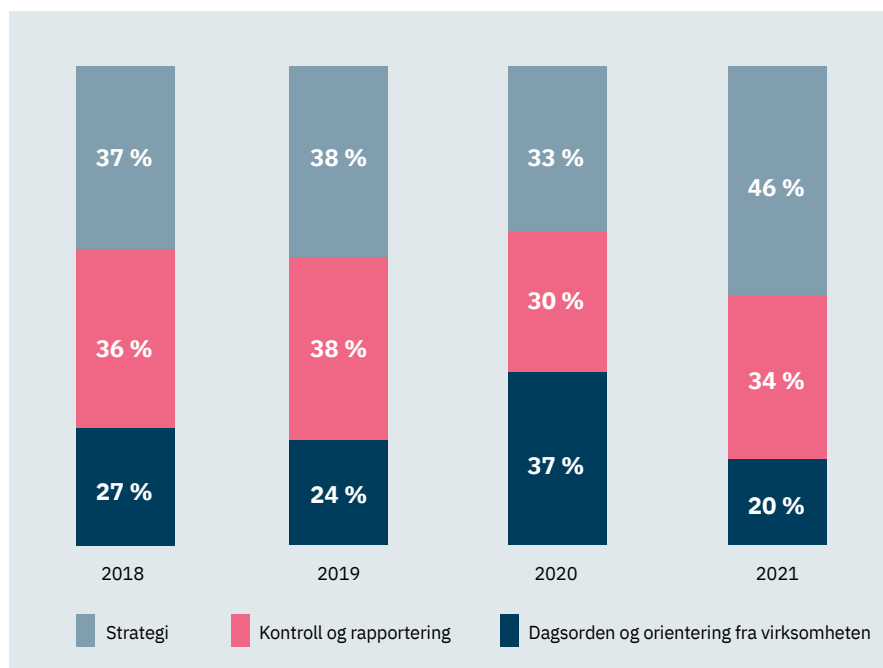
Styret balanserer tidsbruken mellom de tre hovedområdene:

- (i) Strategiske temaer og videreutvikling av kompetanse
- (ii) Kontroll- og tilsynsoppgaver
- (iii) Oppfølging av og orientering om virksomheten

Styret benyttet i 2021 nær halvparten av tiden i styremøtene på strategiske temaer og videreutvikling av kompetanse, en tredjedel av tiden på oppfølging av og orientering om virksomheten og resterende del på kontroll- og tilsynsoppgaver. Tiden styret bruker på strategiske oppgaver har økt de siste årene, mens tiden brukt på orienteringer fra virksomheten er gått ned blant annet fordi informasjon i større grad gjøres løpende tilgjengelig.

FIGUR

Tidsbruk i styret fordelt på (i) strategi, (ii) kontroll og rapportering og (iii) orientering om virksomheten.

5.2 KBNs oppfølging av eiers forventninger

Beskrivelsen redegjør for hvordan statens forventninger til selskaper med statlig eierskap er fulgt opp i KBN.

TABELL
Statens forventninger til selskapene

	Tema	KBN innfrir statens forventninger
1	Overordnet mål for eierutøvelsen	KBN er et kategori 2 selskap med mål om å levere høyest mulig avkastning over tid. Det er fastsatt et avkastningskrav på 8 pst. av verdjustert egenkapital for perioden 2019-2021, der det i samme periode forventes et utbytte som svarer til halvparten av avkastningskravet. Med unntak for 2020 har KBN innfridd det til enhver tid gjeldende avkastningskravet de siste 10 år.
2	Bærekraftig verdiskaping, tydelige mål og strategier	Styret behandler og vedtar årlig strategien, virksomhetsplan, kapitalplan, risikoappetitt og -rammer samt KBNs mål og ambisjon for bærekraft. Styret har i 2021 oppdatert KBNs gjeldende strategi, «Bærekraftig samfunnsbygger» i tråd med utviklingen av KBN og samfunnet rundt oss. Fundamentet i strategien er at KBNs virksomhet skal balansere økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig verdiskaping.
<i>Faktorer med betydning for oppnåelse av selskapets mål og gjennomføring av strategi:</i>		
3	Ressurser og organisering	KBNs ressurser forvaltes effektivt. KBNs organisering og beslutningsstruktur er satt opp for å fremme oppnåelse av selskapets mål og risikostyring, innrettet etter norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse og gjeldende regelverk for kredittforetak.
4	Insentiver	KBNs godtgjørelsespolitikk er forankret i bankens verdigrunnlag, personalpolitikk og i tråd med statens retningslinjer for lederlønn i selskaper med statlig eierandel. Erklæring om godtgjørelse til ledende ansatte er redegjort for i note 6 og i styrets beretning for 2021.
5	Ansvarlig virksomhet	KBN skal være blant de ledende finansinstitusjonene på klimarisiko, bærekraft og grønn finans. KBN er i dialog med sine interessenter og følger ledende praksis for arbeid med og rapportering på bærekraft. KBN har siden 2018 rapportert i tråd med rapporteringsstandarder GRI. KBN driver virksomhet i Norge og innretter seg etter de til enhver tid gjeldende skatteregler og har utarbeidet en policy for selskapets skatteadferd publisert på bankens nettsider. KBN har innrettet seg med sikte på å forebygge økonomisk kriminalitet. KBN er åpen om mål og tiltak innenfor sitt arbeid med ansvarlig virksomhet.
6	Prestasjons- og risikostyring	Eiers avkastningsmål og utbytteforventninger er førende for bankens finansielle planer. KBN rapporterer på finansielle mål og resultater gjennom offentlige års- og delårsrapporter. Styret fastsetter kapitalplan (gjennom ICAAP til Finanstilsynet), finansbudsjett, virksomhetsplan og driftsbudsjett i tråd med langsiktige mål og strategi. Prestasjonsstyring har vært tema i dialogmøter med eier gjennom 2021. KBNs styre har fastsatt retningslinjer for risikostyring og internkontroll, og har fastsatt risikoappetitten for KBN. Sentrale retningslinjer og rammer for risikoappetitt er gjenstand for periodiske vurderinger i styrets møter.
7	NUES	KBN følger NUES-anbefalingene med mindre noe annet følger av særbestemmelsene i aksjeloven for statsaksjeselskaper. Se kapittel 51 for utfyllende informasjon.
8	Styrets arbeid	Styret følger praksis for godt styrearbeid tilpasset selskapets virksomhet.
9	Åpenhet og rapportering	KBN er åpen om og rapporterer på vesentlige forhold knyttet til virksomheten på www.kbn.com , i offentlige kvartalsrapporter og årsrapport.

5.3 Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES)

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) offentliggjorde en oppdatert anbefaling i 2021. Av særlig relevans for KBN er anbefaling om at selskapene skal skape verdier på en bærekraftig måte (kapittel 2). Tabellen nedenfor redegjør for hvordan anbefalingene i NUES er fulgt opp i KBN. Avvikene følger av aksjelovens særbestemmelser for statsaksjeselskaper.

Se også:

[Kapittel 3 Forretnings- og driftsmodell](#)

www.kbn.com/om-oss/

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Noen avvik fra anbefalingen.

KBN følger anbefalingene for eierstyring og selskapsledelse innenfor rammen av lovgivningen som gjelder for statsaksjeselskaper og regelverket som følger av tillatelsen til å drive kredittforetak. Avvikene fra anbefalingene ligger primært i at enkelte bestemmelser ikke er tilpasset KBN som følge av det statlige eierskapet.

2. Virksomhet

Ingen avvik fra anbefalingen.

KBNs formål er angitt i vedtektene og består i å yte lån til kommunal sektor. Vedtektene er offentlig tilgjengelige. Styret behandler og vedtar årlig strategien, virksomhetsplan, kapitalplan, risikoappetitt og -rammer samt KBNs mål og ambisjon for bærekraft. Styret har herunder vedtatt retningslinjer for etikk, anti-hvitvasking og korrupsjon, forventninger til leverandører samt retningslinjer for bærekraft der også mangfold og likestilling inngår.

KBNs retningslinjer for bærekraft skal sikre at selskapet skaper verdier på en måte som tar hensyn til økonomiske, sosiale og miljømessige forhold og at vi har tydelige ambisjoner for arbeid med mangfold og likestilling.

Se også:

www.kbn.com/om-oss/

www.kbn.com/barekraft

3. Selskapskapital og utbytte

Noe avvik fra anbefalingen.

Styret vurderer kapitalsituasjonen løpende i lys av eiers formål med det statlige eierskapet, selskapets mål, strategi og risikoprofil og med hensyn til krav og forventninger fra Finanstilsynet og andre tilsynsmyndigheter. KBN søker å innfri eiers krav om høyest mulig avkastning over tid innenfor de vedtektsfestede virksomhetsbegrensningene. Avkastningskravet for KBN fastsettes i statsbudsjettet for en treårperiode og er satt til åtte pst. for perioden 2019-2021 der det for samme periode er budsjettet med et utbytte som svarer til halvparten av avkastningskravet.

Det må innhentes samtykke fra Stortinget ved endringer av statens eierandeler i KBN (kjøp og salg av aksjer) og vedtak om kapitaltilførsel som innebærer utbetalinger for staten.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Ingen avvik fra anbefalingen.

Staten eier 100 prosent av KBN og anbefalingen følges innenfor rammene av det statlige eierskapet.

5. Aksjer og omsettelighet

Avvik fra anbefalingen.

I henhold til KBNs vedtekter kan statens aksjer overdras til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og kommunale pensjonskasser. Dette vil skje i samsvar med selskapets målsetting om høyest mulig kredittverdighet.

6. Generalforsamling

Noe avvik fra anbefalingen.

KBN har kun én aksjeeier. Staten ved Kommunal- og distriktsdepartementet, innkaller til generalforsamling, der styrets leder, daglig leder, selskapets revisor og Riksrevisjonen innkalles.

7. Valgkomité

Noe avvik fra anbefalingen.

Valgkomitéen er vedtektsfestet og består av inntil tre medlemmer og ett varamedlem som velges av generalforsamlingen for en periode på to år. Alle medlemmer og varamedlem er uavhengige av styret og ledende ansatte.

Valgkomiteen mottar ingen godtgjørelse.

8. Styre, sammensetning og uavhengighet

Ingen avvik fra anbefalingen.

Styret er bredt sammensatt og har tilstrekkelig kunnskap og erfaring til å kunne forstå foretakets virksomhet. Det foretas vurdering av individuell egnethet ved valg av medlemmer til styret, og med krav til regelmessig bekreftelse deretter. Det gjennomføres vurdering av styrets kollektive egnethet minst årlig i tråd med regulatoriske krav for finansforetak. Generalforsamlingen velger medlemmene til styret samt styrets leder og nestleder.

Styremedlemmenes funksjonstid er to år. Alle styremedlemmer er uavhengige av vesentlige forretningsforbindelser.

9. Styrets arbeid

Ingen avvik fra anbefalingen.

Styret har fastsatt instruks for styret og for administrerende direktør. Styret har tre underutvalg: revisjonsutvalg, risikoutvalg og kompensasjonsutvalg.

Styret velger årlig minst tre medlemmer til underutvalgene blant styrets medlemmer, og oppnevner utvalgenes leder.

Styret evaluerer sitt arbeid og sin kompetanse årlig og kommuniserer dette i eierdialogen med Kommunal- og distriktsdepartementet.

10. Risikostyring og internkontroll

Ingen avvik fra anbefalingen.

Styret påser at KBN har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring med hensyn til arten av KBNs virksomhet, herunder at internkontrollen og risikostyringen er i tråd med regulatoriske krav for finansforetak og spesifikke myndighetsfastsatte krav for KBN.

Styret gjennomgår jevnlig KBNs viktigste risikoområder, påser videreutvikling av risikostyringen og fastsetter risikoappetitt for ulike risikotyper.

11. Godtgjørelse til styret

Ingen avvik fra anbefalingen.

Godtgjørelse til styret reflekterer styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Godtgjørelse til styret er ikke resultatavhengig og det utstedes ikke opsjoner til styremedlemmene.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Ingen avvik fra anbefalingen.

Styret utarbeider retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte som legges frem for generalforsamlingen i KBN. KBN har en ordning med overskuddsdeling som omfatter samtlige ansatte og som er begrenset med inntil 1,5 månedslønner per år basert på styrefastsatte, kvantitative kriterier.

Se også:

[Pilar 3: www.kbn.com/om-oss/publikasjoner](http://www.kbn.com/om-oss/publikasjoner)

KBN har ikke børsnoterte egenkapitalinstrumenter og har ikke opsjonsordninger for sine ansatte.

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte legges frem for generalforsamlingen.

Godtgjørelse til ledende ansatte publiseres som note til årsregnskapet.

13. Informasjon og kommunikasjon

Ingen avvik fra anbefalingen.

Styret har fastsatt retningslinjer for ekstern rapportering, samt retningslinjer for informasjons-håndtering og markedsatferd. KBN skal gi markedsaktørene korrekt, tydelig, relevant og samtidig informasjon. KBN skal opptre i markedene for finansielle instrumenter på en måte som ikke innebærer markedsmanipulasjon.

Styret har besluttet hvem som skal uttale seg på vegne av KBN. KBN har en beredskapsplan som også omfatter en egen krisekommunikasjonsplan.

Informasjon om selskapet er tilgjengelig på norsk og engelsk.

14. Selskapsovertakelse

Avvik fra anbefalingen.

Det må innhentes samtykke fra Stortinget ved endringer av statens eierandeler i KBN (kjøp og salg av aksjer).

15. Revisor

Ingen avvik fra anbefalingen.

Selskapets revisor velges av generalforsamlingen. Revisor avgir revisjonsberetning i forbindelse med årsregnskapet. Revisor deltar i møter i revisjonsutvalget, og i styremøtet der års- og kvartalsrapporter behandles.

Revisjonsutvalget vurderer årlig revisors uavhengighet.

Revisors godtgjørelse blir fastsatt av generalforsamlingen.

Vårt bærekrafts- arbeid

Hvordan KBN jobber med bærekraft	55
Interessentliste.....	56
Vesentlighetsanalyse.....	58
Måloppnåelse 2021	59
FNs bærekraftsmål	61
Klimaregnskap	62
Mål for 2022	64
Likestillingsredegjørelse	72
TCFD-rapportering	78

Hvordan KBN arbeider med bærekraft

Se også:

[Statens eierskapsmelding](#)

[KBNs strategi 2022-2024](#)

[KBNs retningslinjer for bærekraft](#)

I statens eierskapsmelding Meld. St. 8 (2019-2020) Bærekraftig verdiskaping tydeliggjøres KBNs eiers forventninger om at de statlig eide selskapene har en overordnet plan for bærekraftig verdiskaping: «Et bærekraftig selskap balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig verdiskaping og slik at dagens behov ivaretas uten å ødelegge muligheten for at kommende generasjoner kan få dekket sine behov (...) Et selskap som følger med på utviklingen i omgivelsene og forstår sin rolle i samfunnet og hva interessentene er opptatt av, kan bedre forstå hva som påvirker mulighetene for verdiskaping.»

Bærekraftig verdiskaping er fundamentet i KBNs strategi for 2022-2024, Bærekraftig samfunnsbygger. I KBNs overordnede retningslinjer for bærekraft står det at «KBN skal arbeide systematisk med bærekraft og har som ambisjon å være ledende på sitt område.»

Roller og ansvar

Styret: Har det overordnede ansvaret for virksomhetens arbeid med bærekraft. Styret fastsetter de overordnede retningslinjene for bærekraft og vedtar årlige mål og tiltak. Styret skal sørge for at plikten til aktivt likestillingsarbeid og plikten til å redegjøre for dette oppfylles i samsvar med likestillings- og diskrimineringsloven

Administrerende direktør: Er ansvarlig for gjennomføringen av KBNs arbeid med bærekraft. Adm. direktør fastsetter utfyllende retningslinjer for bærekraft, organiseringen av arbeidet og fordeling av ansvar i administrasjonen.

KBNs arbeid med bærekraft er basert på en utvidet interessentdialog med aktører som enten vesentlig berøres av KBNs virksomhet, eller som selv kan påvirke bankens virksomhet på en vesentlig måte. Dette inkluderer kunder, medarbeidere, eier, styret, myndigheter, investorer, ratingbyråer og samfunnet for øvrig. KBN kartlegger løpende eventuelle nye signaler og forventninger fra eier, endringer i nasjonale og internasjonale lover og standarder som påvirker beste praksis og utviklingen av normer og holdninger av betydning for bankens interesser, med mål om å være i front innenfor de prioriterte områdene for bærekraft.

KBN skal følge ledende praksis for arbeid med og rapportering på bærekraft og har siden 2018 rapportert i tråd med GRI Standards. KBN rapporterer i tillegg etter rammeverkene TCFD¹ og CDP².

Interessenter

En av KBNs verdier er åpenhet. Som kunnskapsbedrift ønsker vi å dele kunnskap med våre interessenter og å lytte til deres innspill.

KBN skal bidra til beste praksis innen økonomistyring i kommunesektoren, blant

¹ Task Force on Climate-Related Financial Disclosures har etablert seg som det sentrale rammeverket for hvordan klimarisiko skal analyseres og rapporteres

² CDP, tidligere Carbon Disclosure Project, har verdens største database med selskapsinformasjon om klimaendringer

annet gjennom å dele vår kunnskap om gjeldsforvaltning i kommunesektoren med lokale og nasjonale beslutningstakere.

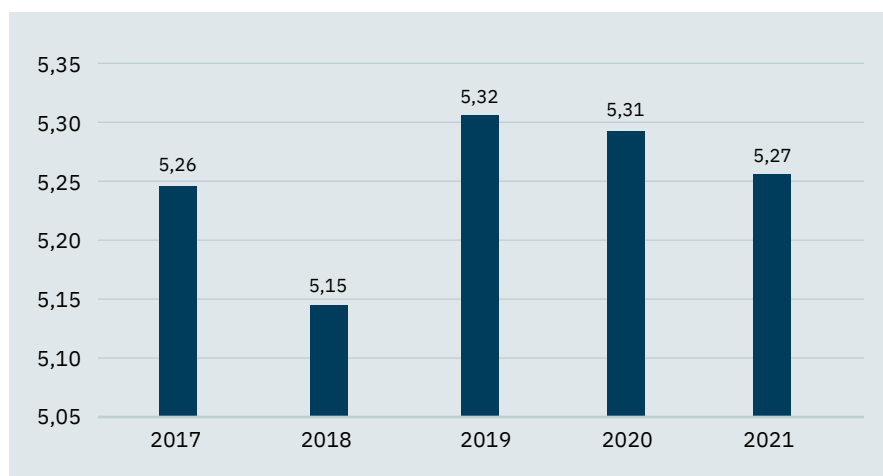
Tilbakemeldinger gjennom regelmessig kontakt med våre interessenter danner utgangspunktet for bankens overordnede strategi- og kommunikasjonsarbeid og vårt arbeid med bærekraft. Vi avstemmer jevnlig våre prioriteringer med våre viktigste interessenter.

Kundeundersøkelsen 2021

KBN gjennomfører årlige kundeundersøkelser. En rekke av spørsmålene i undersøkelsen har vært likelydende over flere år, og vi har dermed gode data for utviklingen i kundenes tilfredshet på ulike områder. Resultatene fra 2021 viser at kundene jevnt over er meget godt fornøyd med KBN, om lag på samme nivå som i 2019 og 2020.

RESULTAT KUNDEUNDERSØKELSER

Gjennomsnittsskår blant respondentene i Kundeundersøkelsen på påstanden «Jeg er fornøyd med KBN» fra 1 til 6

Interessentliste

KBNs interessenter kan både påvirke bankens virksomhet og bli vesentlig berørt av den. Under følger en beskrivelse av KBNs viktigste interessenter.

Kunder

KBNs kunder er kommuner og fylkeskommuner, i tillegg til en rekke kommunale og interkommunale selskaper og selskaper med kommunal eller fylkeskommunal garanti. KBN gjennomførte om lag 160 kundemøter i 2021, de fleste digitalt etter at koronapandemien slo til. I tillegg ble det gjennomført 12 webinarer med temaer som renter, makroøkonomi, lokal energiproduksjon og -effektivisering (i samarbeid med Norsk klimastiftelse), og ni fysiske kundeseminarer rundt om i Norge. Målsettingen med kundeseminarene og webinarerne er å bidra til økt innsikt i og forståelse for finansiell risikostyring og gjeldsforvaltning i kommunal sektor. Temaer kundene har vært opptatt av inkluderer blant annet renteutvikling, finansreglement, finansrapportering og nye referanserenter, samt effektiv bruk av gjeldsforvaltningssystemet KBN finans. På grunn av smittesituasjonen ble det kun gjennomført én runde av KBN Skolen, et kurs som gir en grunnleggende innføring i låneforvaltning for kommuner.

KBNs klimarisikoverktøy for kommunesektoren ble oppdatert med ny funksjonalitet gjennom året.

Med over 550 påmeldte ble KBNs første digitale årskonferanse den klart mest besøkte i rekken. Årets tema var «Fremtidens kommuneøkonomi – Tøffe prioriteringer» og konferansen ble arrangert i mars. Blant innlederne var daværende kommunal- og moderniseringsminister og nåværende statsminister.

Den årlige Kommuneøkonomikonferansen, som er Norges største i sitt slag med

Se også:[KBN Skolen](#)[KBNs klimarisikoverktøy](#)[Årets lokale klimatil-
tak](#)

rundt 400 deltakere, måtte avlyses som følge av koronapandemien. KBN og medarrangørene KS, Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund og Norges Kommunerevisorforbund arrangerte i stedet åtte webinarer med ulike kommuneøkonomirelevante tema. I gjennomsnitt var det over 300 påmeldte til hvert webinar.

KBN delte sammen med KS og Miljøstiftelsen Zero ut prisen «Årets lokale klimatil-
tak», en klimakonkurranse for kommunesektoren. Oslo kommune vant prisen for sin veileder for klimabudsjett.

KBN sendte ut 28 nyhetsbrev til kundene.

KBNs representantskap utpekes av eier og består av representanter fra bankens ulike kundegrupper. Representantskapet skal ha et særlig fokus på bankens bærekraftarbeid. Representantskapet hadde ett digitalt og ett fysisk møte i 2021.

Medarbeidere

Alle KBNs ansatte har arbeidssted i bankens lokaler i Oslo. Gjennom pandemien har andelen ansatte som har jobbet fra KBNs lokaler variert fra et nødvendig minimum for ivareta oppgaver som ikke kan løses hjemmefra, til inntil halvparten av de ansatte. De ansatte har ellers jobbet fra hjemmekontor. Alle ansatte har fått muligheten til å jobbe fra kontoret i perioder med lavt smittetrykk, i en rotasjon hvor maksimalt halvparten av de ansatte har vært tilstede i kontorlokalene samtidig.

KBN gjennomførte en rekke digitale «lunch & learn»-foredrag for medarbeiderne i 2021, med temaer som FNs klimapanelers rapport, hvitvasking, sentrale atferdsregler og IT-sikkerhet. Det ble jevnlig publisert oppsummeringer av ukens viktigste klima- og bærekraftsaker på bankens intranett. Det ble arrangert fem allmøter.

Denne interessentgruppen inkluderer også potensielle medarbeidere. KBN har valgt å markedsføre oss som en bærekraftig samfunnsbygger også i rekrutteringssammenheng. Vi ønsker å tiltrekke oss ansatte som er opptatt av å levere på vårt mandat og vår strategi, og vi opplever at jobbsøkere i økende grad er opptatt av bærekraft.

Eier

KBN er et heleid statlig aksjeselskap med Kommunal- og distriktsdepartementet som ansvarlig eierdepartement. KBN hadde kvartalsvise møter med eier i 2021 og samfunnsansvar/bærekraft var et av temaene. Alle medlemmene av KBNs styre gjennomfører årlige samtaler med eier.

Myndigheter

KBN er underlagt lover, reguleringer og tilsyn på lik linje med andre finansforetak. KBN er utpekt som systemviktig, som én av to banker i Norge. KBN hadde møter med blant annet Finanstilsynet, Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet og Norges Bank. Klima og bærekraft var tema i flere av møtene.

Investorer

KBNs investorer er kjøperne av våre obligasjonslån, herunder kapitalmarkedsaktører som forretningsbanker, sentralbanker/offisielle institusjoner og pensjonsfond verden rundt. KBN har også i 2021 gjennomført en rekke investormøter, både gjennom digitale én-til-én-møter og konferansesamtaler per telefon. I tillegg ble det distribuert kvartalsvise oppdateringer til over 600 investorer.

Ratingbyråer

KBN rates årlig både av de tradisjonelle kredittratingbyråene og i økende grad ESG-ratingbyråer. Vi ser i tillegg at byråer som Moody's og S&P utvikler metodikk for ESG-rating. KBN har egne mål for ESG-risiko knyttet til Sustainability, ISS ESG og MSCI sin rating av banken. I 2021 forbedret KBN sin skår hos de to førstnevnte, og opprettholdt sin høye skår hos MSCI.

Samfunnet for øvrig

KBNs virksomhet påvirker samfunnet og derfor har vi tett dialog med en rekke inte-

resseorganisasjoner. I 2021 ble det grunnet koronapandemien avholdt noe færre møter enn tidligere. KBN arrangerte åpne webinarer om klimabudsjett (i samarbeid med Storebrand) og lokal energiproduksjon og lokal energieffektivisering (i samarbeid med Norsk klimastiftelse). KBNs trykksak «Klimakunnskap – globalt og lokalt» er en trykksak KBN tilbyr gratis til undervisning i grunn- og videregående skoler. Heftet inneholder temaer knyttet til miljøutfordringer og klimaendringer. I 2021 ble om lag 5 000 eksemplarer trykket opp og sendt ut til hele landet på bestilling fra skoler.

Se også:

[KBNs samarbeid med Ungt Entreprenørskap](#)

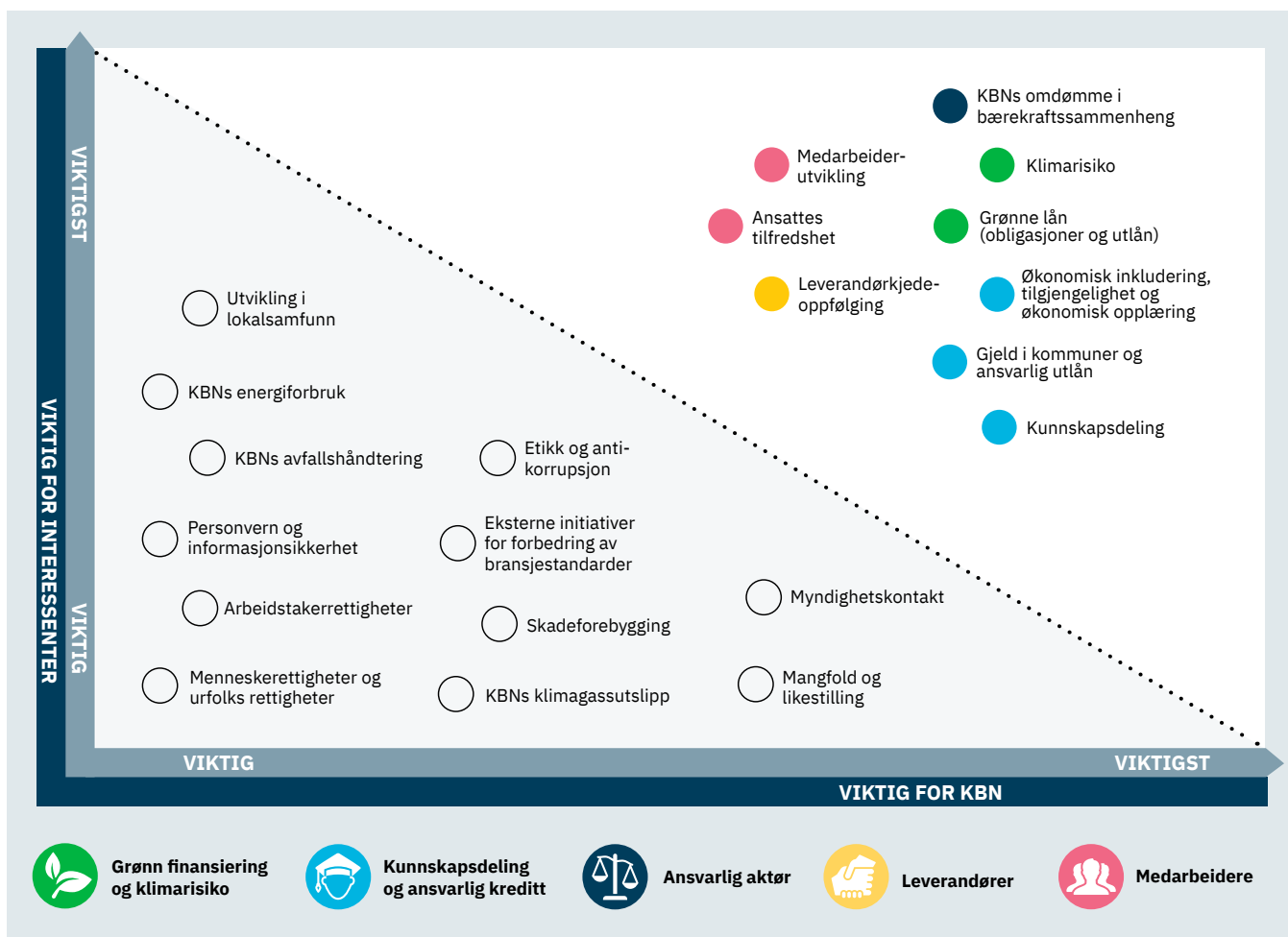
KBN inngikk en samarbeidsavtale med Ungt Entreprenørskap om å rette oppmerksomheten mot sosialt entreprenørskap og bærekraft i ungdomsskolen gjennom programmet Elevbedrift.

Vesentlighetsanalyse

En vesentlighetsanalyse identifiserer relevante bærekraftsrelaterte tema for virksomheten og setter rammene for aktiviteter og rapportering. KBN gjennomførte en vesentlighetsanalyse høsten 2019, der sentrale interessenter ga innspill til bankens prioriteringer for bærekraftarbeidet fremover. Av interne interessenter ble alle ansatte, ledergruppen, styret og representantskapet hørt. Av eksterne interessenter ble det gjennomført intervjuer med eier (KMD), KS (representant for kundesiden), CICERO (interessegruppe klima/forskning) og Citi (investor). Temaene som ble identifisert som vesentlige ble delt inn i fem kategorier som utgjør bankens prioriteringer for bærekraftarbeidet. KBN skal gjennomføre en ny vesentlighetsanalyse i 2022.

VESENTLIGHETSANALYSE 2019

Disse prioriterte temaene lå til grunn for KBNs arbeid med bærekraft i 2019.

Måloppnåelse 2021

Målene for 2021 ble satt opp med utgangspunkt i en mer normalisert hverdag etter pandemiutbruddet i 2020. Måloppnåelsen var jevnt over god, men vi kom ikke i mål med alt. Pandemien bidro på den ene siden til delvis lavere måloppnåelse gjennom at det meste av aktiviteter som forutsetter fysisk tilstedeværelse ikke kunne gjennomføres og at en måtte justere prioriteringene i løpet av året, og på den andre siden til god måloppnåelse ved at langt mindre reiseaktivitet enn forventet bidro til svært lave klimagassutslipp.

Mål 2021	Status	Måloppnåelse
Grønn finansiering og klimarisiko		
<ul style="list-style-type: none"> Minst 10 pst. av utlånsporteføljen skal være grønne lån 30 pst. av kommunene skal ha grønne lån 		<ul style="list-style-type: none"> Grønne lån utgjorde 10,9 pst. av total utlånsportefølje ved årsskiftet 35 pst. av kommunene hadde ett eller flere grønne lån fra KBN
<ul style="list-style-type: none"> Utvikle og offentliggjøre nytt rammeverk for grønne obligasjoner Utstede grønn obligasjon 		<ul style="list-style-type: none"> KBN lanserte nytt rammeverk for grønne obligasjoner i april KBN utstedte tre obligasjoner i tre ulike valutaer
<ul style="list-style-type: none"> Innarbeide de første indikatorene for klimarisiko i egne kredittvurderingsprosesser Igangsette prosjekt for å analysere KBNs utlånsportefølje mot EU-taksonomi 		<ul style="list-style-type: none"> En første modell for klimarisiko i kredittvurderingene er utviklet En kartlegging av den grønne utlånsporteføljen mot de tekniske kriteriene i taksonomien er gjennomført
<ul style="list-style-type: none"> Minst 30 pst. av kundene oppgir at de jobber med å kartlegge og håndtere sin klimarisiko 		<ul style="list-style-type: none"> På spørsmål i KBNs spørreundersøkelse 2021 svarer 56 pst. av kundene at de jobber med å kartlegge egen klimarisiko, men har ikke satt inn betydelige tiltak. 13 pst. oppgir at de har satt inn betydelige tiltak
Kunnskapsdeling og ansvarlig kreditt		
<ul style="list-style-type: none"> Utvikle og lansere et verktøy for prognoser for økonomisk utvikling og simulering av investeringer Publisere KBNs kredittmodell 		<ul style="list-style-type: none"> Et konsultentselskap og Telemarksforskning har bistått i utviklingen av en modell. Kompleksiteten i arbeidet har medført at arbeidet tar lengre tid enn først antatt En forenklet versjon av KBNs kredittmodell ble lansert som del av KBNs kundeportal med data for hver enkelt kunde tilgjengelig
<ul style="list-style-type: none"> 60 deltakere, 50 nye kommuner på KBN Skolen (dersom det lar seg gjennomføre) Lansere KBN Skolen Digital 		<ul style="list-style-type: none"> Pga. pandemien ble det kun gjennomført én runde av KBN Skolen KBN Skolen digital ble ikke klar til lansering
<ul style="list-style-type: none"> Opprettholde AAA-rating Være tilgjengelig for kundene uavhengig av markedsforhold Minst karakteren 5,2/6 fra kundeundersøkelsen 		<ul style="list-style-type: none"> Opprettholdt AAA-rating Var tilgjengelig for kundene gjennom hele året Karakter 5,27/6 fra kundeundersøkelsen
Ansvarlig aktør		
<ul style="list-style-type: none"> 12 pst. reduksjon i egne utslipp sammenlignet med 2019-nivå 		<ul style="list-style-type: none"> KBNs utslipp var om lag 79 pst. lavere enn i 2019

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst 5/6 som skår på spørsmålet "I hvilken grad anser du KBN som en bærekraftig samfunnsbygger" hos våre viktigste interessenter ▪ Starte et prosjekt for sosial bærekraft 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Survey utsatt til 2022 ▪ Prosjekt igangsatt i samarbeid med Ungt entreprenørskap
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ESG-risiko: Sustainalytics: Low risk, MSCI: AA, IISS ESG: B 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ MSCI: AA, Sustainalytics: Low risk, ISS ESG: C+
Leverandører		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alle nye avtaler i 2021 skal være foretatt etter de nye innkjøpsretningslinjene 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alle registrerte avtaler i 2021 er inngått i henhold til innkjøpsretningslinjene
Medarbeidere		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst 60 pst. av de ansatte har gjennomført eller påbegynt KBN Kompetanseløftet 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ 69 pst. av de ansatte gjennomførte Kompetanseløftet
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst karakteren 4,0 (skala 1-5) på engasjement i medarbeiderundersøkelsen 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Karakter 4,4 på engasjement i medarbeiderundersøkelsen

FNs bærekraftsmål

Se også:

[KBN Miljøeffektrapport 2021](#)

Bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene er tett sammenkoblet og må nås samlet. Ulike virksomheter har imidlertid ulike forutsetninger for å kunne bidra til oppnåelse av de ulike målene. KBN gjennomførte en workshop med alle ansatte høsten 2019, hvor man identifiserte hvilke bærekraftsmål banken har størst mulighet til å bidra positivt til. I tillegg har vi gjennomført en kartlegging av den grønne utlånsporteføljen for å identifisere koblingen mellom vår finansiering gjennom grønne utlån mot bærekraftsmålene, se miljøeffektrapport 2021.

For 2022 har vi valgt aktiviteter for vårt bærekraftsarbeid som skal bidra til å nå ett eller flere delmål under de identifiserte bærekraftsmålene.

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Bærekraftsmålene KBN har identifisert som særlig relevante for vår virksomhet.

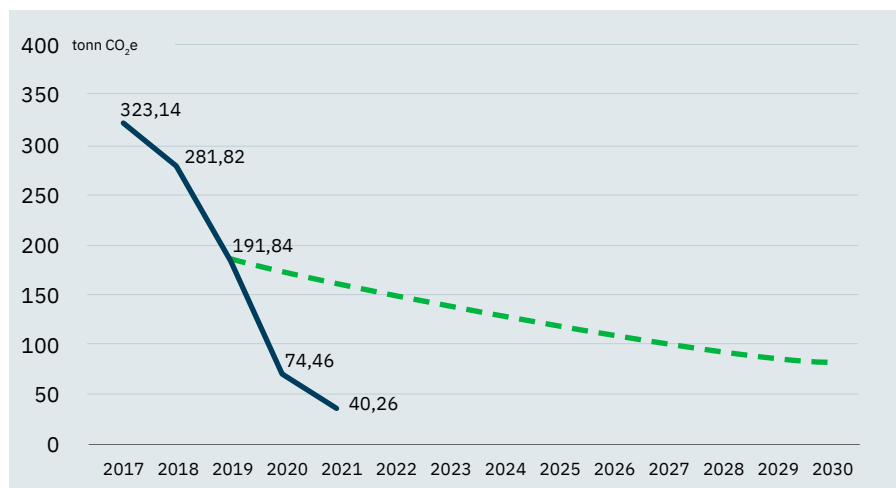

Klimaregnskap

KBNs viktigste, men delvis indirekte bidrag til å nå klimamålene er våre grønne lån med renterabatt til prosjekter i kommunesektoren som fører til redusert energiforbruk, mindre utslipp av klimagasser eller som bidrar til lokal klimatilpasning. KBN vurderer at dette er en viktig og effektiv del av utøvelsen av samfunnsoppdraget overfor sektoren banken skal tjene. I 2020 satte KBN et langsiktig klimamål om å redusere våre utslipp med minst 50 pst. innen 2030, sammenlignet med 2019-nivå. I forbindelse med KBNs mål for 2022 ble dette økt til minst 55 pst.

UTSLIPP OG UTSLIPPSBANE

KBNs utslipp 2016-2020 og utslippsbane (stiplet linje) som tar KBN til målet om å halvere utslippene innen utgangen av 2030 sammenlignet med 2019-nivå.

Klimamålet innebærer at vi må gjøre ting annerledes enn vi har pleid. I tiden før koronapandemien stod flyreiser for om lag to tredjedeler av vårt beregnede karbonfotavtrykk. Med samtlige kommuner som kunder deltar KBN-ansatte i kundemøter over hele landet. I tillegg møter vi investorer over store deler av verden for å sikre de beste lånebetingelsene for kommunesektoren. Behovet for å reise med fly vil være gjeldende også fremover, men en del av flyreisene kan erstattes av andre løsninger. En intern undersøkelse viste at en stor del av flyreisene før pandemien var på strekninger med togforbindelse. KBN har derfor økt incentivene til å velge tog foran fly. Selv om digitale møter ikke fullt ut kan erstatte fysiske, vil det være naturlig å videreføre digitale møter som en vesentlig del av møtevirksomheten også etter pandemien. I KBNs kundeundersøkelse for 2021 svarer 53 pst. av kundene at de kan tenke seg å gjennomføre neste kundemøtet digitalt. KBNs langsiktige arbeid med de strategiske målene om å sette kunden først og å være det digitale førstevalget har bidratt til at virksomheten var godt rustet til å møte pandemien. KBNs utslipp ble om lag 46 pst. lavere i 2021 enn i 2020.

KBNs klimaregnskap er basert på Greenhouse Gas Protocol Corporate Standard og utarbeides årlig som del av den årlige klima- og miljørapporten til Miljøfyrtårn. KBN har vært Miljøfyrtårn-sertifisert siden 2009 og ble resertifisert etter de nye bank- og finanskriteriene i 2021. KBN opererer per i dag med utslippstall fra kun flyreiser og restavfall i Scope 3. Scope 3 inkluderer imidlertid alle utslipp som kommer som resultat av våre aktiviteter, men som slippes ut fra kilder som ikke kontrolleres av oss, for eksempel våre leverandører, utlånsportefølje og likviditetsportefølje. KBN ønsker på sikt å kunne måle, rapportere og redusere mest mulig av våre Scope 3-utslipp, men det er per i dag krevende å innhente data av tilstrekkelig kvalitet til å kunne foreta analyser.

KLIMAREGNSKAP

KBNs utslipp fra 2017 til 2021 fordelt på scope. Målt i tonn CO₂-ekvivalenter.

	2021	2020	2019	2018	2017
Scope 1	0,53	0,77	2,80	3,88	4,52
Scope 2	30,60	50,61	57,79	57,21	58,02
Scope 3	9,13	23,08	131,25	220,73	260,60
Total	40,26	74,46	191,84	281,82	323,14

Scope 1 er bedriftens direkte utslipp. For KBN gjelder dette bensin og diesel fra bruk av privatbil på jobbreiser. Utslippsfaktorene for scope 1 er hentet fra Miljøfyrtårn. Scope 2 er bedriftens indirekte utslipp fra energi. For KBN gjelder dette fjernvarme, fjernkjøling og elektrisitet i våre lokaler. Utslippsfaktorene for scope 2 er hentet fra Miljøfyrtårn. Scope 3 er alle andre indirekte utslipp. For KBN dekker dette restavfall og flyreiser. Utslippsfaktoren for restavfall er hentet fra Miljøfyrtårn. Utslippsfaktorene for flyreiser er hentet fra ICAO fra og med 2019.

KBN ønsker å bidra til åpenhet om klimagassutslipp og rapporterte i 2021 til CDP, det ledende systemet for klima- og miljørapportering internasjonalt. CDPs vurdering omfatter både retningslinjer, klima- og energiregnskap, tiltak og forbedringer. KBN får foretatt en ekstern revisjon av klimaregnskapet vårt for 2021 av revisjonsselskapet EY.

KBN er en klimakompensert virksomhet. Det innebærer at vi kjøper utslippskvoter/kreditter som dekker de utslippene vi foreløpig ikke klarer å kutte. Kjøpene gjennomføres etterskuddsvis, når vi har utslippstallene for foregående år, altså blir utslippskompensasjonen for 2021 gjennomført i 2022 og vil inntas i årsrapporten for 2022. KBN legger EUs kvotepris for det aktuelle året til grunn for våre kjøp av kvoter, da denne representerer et mer realistisk nivå for prisen av et tonn CO₂ enn hva prisingen av karbonkreditter gjør. KBNs restutslipp for 2020 var om lag 75 tonn CO₂e, mens EUs kvotepris var 25 euro/tonn. KBN kjøpte derfor kvoter, såkalte Verified Carbon Units tilsvarende dette beløpet for å kompensere for våre utslipp i 2020. Prosjektet vi valgte var beskyttelse mot avskoging i Pacajai i Brasil. Prosjektet bidrar til reduserte klimagassutslipp og kunnskapsdeling til lokalbefolkningen om beskyttelse av skoger og biomangfold. Prosjektet understøtter en rekke av FNs bærekraftsmål og har Verra-sertifisering.

Mål for 2022

Grønn finansiering og klimarisiko

Aktivitetene understøtter følgende bærekraftsmål:

Aktivitetene understøtter følgende strategiske områder:

KBN skal være blant de ledende finansinstitusjonene på områdene klimarisiko, bærekraft og grønne finansieringsløsninger. Gjennom grønne lån skal vi være en pådriver for flere ambisiøse grønne investeringer. Med vårt klimarisikoverktøy tilrettelegger vi for kunnskapsutvikling og forståelse for et område som vil ha økende økonomisk betydning for våre kunder framover.

Grønn finansiering

KBN gjorde bankens første grønne innlån i 2010 og ble i 2013 den første finansinstitusjonen i Norden som la ut et offentlig grønt obligasjonslån. Disse obligasjonene finansierer deler av KBNs rabatterte utlån. De grønne utlånene skal være et virkemiddel for å fremme klimaomstilling og -tilpasning i kommunal sektor, og ved å tilby lavere rente bidrar KBN til å redusere merkostnaden ved klimavennlige investeringer (se boks). Hvilke prosjekter/investeringer som kan tildeles grønne lån, er definert i KBNs kriteriesett. Kriteriesettet revideres årlig i samarbeid med KBNs grønne ekspertkomité bestående av representanter fra miljøorganisasjoner, myndigheter og kommunal og fylkeskommunal sektor.

I et eksempel med 100 mill. kroner som lånes med 30 års løpetid og 1,0 pst. kalkylerente har renterabatten en nåverdi på 1,4 mill. kroner. KBNs grønne lån er et supplement til andre statlige virkemidler som Enova-tilskudd eller Klimasats-midler som kan redusere kostnadene ved klimaambisiøse investeringer ytterligere.

KBN har i dag to ulike typer beholdninger av grønne lån; såkalt lysegrønne og mørkegrønne. Lysegrønne lån består av lån og prosjekter som ble gitt før KBN innførte sitt første kriteriesett i 2016, og som ikke i tilstrekkelig grad kan dokumentere å oppfylle noen av disse. De oppfyller dermed heller ikke kravene som ble satt i Rammeverket for grønne obligasjoner i 2016, og regnes ikke som en del av beholdningen som finansieres med denne typen obligasjoner. Ved utgangen av 2021 utgjorde lysegrønne lån 2,2 mrd. kroner. Volumet vil reduseres fordi lånene avdras og det innvilges ikke nye lysegrønne lån. Mørkegrønne lån utgjorde ved utgangen av 2021 32,9 mrd. kroner, hvorav 30,9 mrd. kroner består av prosjekter som tilfredsstillt dagens rammeverk for grønne obligasjoner og minimum kriteriesett for grønne lån (mars 2021). Rammeverket ble oppdatert mars 2021 med en forutsetning om at nye utstedelser av grønne obligasjoner må knyttes opp mot prosjekter som minimum tilfredsstillt nyeste kriteriesett for grønne lån. Det er forventet at kriteriene kan bli strengere ved de fremtidige årlige oppdateringene av kriteriesettet. Når tidligere utstedte grønne obligasjoner forfaller og skal refinansieres til nåværende rammeverk eller eventuelt senere oppdatering vil det medføre at flere mørkegrønne lån ikke lenger vil bli finansiert med grønne obligasjoner.

En oversikt over prosjektene som er finansiert med KBNs grønne lån finnes på nettsidene. KBNs utestående grønne lån utgjorde om lag 11 pst. av KBNs totale utlån ved utgangen av 2021. KBN har en målsetting om å øke denne andelen fremover. Målet for 2022 er at grønne lån ved utgangen av året skal utgjøre minst 12 pst. av

Se også:

[Kriteriesett for grønne lån](#)

[Grønn prosjektliste](#)

KBNs utlånsportefølje og at andelen skal øke til minst 20 pst. i 2025. KBN har også mål om at flest mulig kommuner skal velge grønne foran konvensjonelle investeringer. Målet for 2022 er at minst 35 pst. av kommunene skal ha grønne lån fra KBN, og at dette skal øke til minst 50 pst. i 2025.

KBN følger International Capital Market Associations (ICMA) sine Green Bond Principles (GBP) og har bidratt til å videreutvikle disse prinsippene som styremedlem av ICMA GBP Executive Committee i perioden 2018-2021. KBN ledet den tekniske arbeidsgruppen i Nordic Public Sector Issuers' 2020-oppdatering av Position Paper on Green Bonds Impact Reporting, en guide for miljøeffektrapportering som nå brukes av utstedere flere steder i Europa. KBN publiserte i 2021 nytt rammeverk for grønne obligasjoner, vårt tredje i rekken. KBN har utgitt miljøeffektrapporter med informasjon om prosjektene som finansieres med grønne lån siden 2016.

KBNs grønne obligasjoner utstedes i internasjonale kapitalmarkeder. I 2021 utstedte KBN tre grønne obligasjoner i tre ulike valutaer tilsvarende totalt om lag 9,8 mrd. kroner. Ved utgangen av 2021 hadde KBN utestående grønne obligasjoner i fem ulike valutaer; amerikanske dollar, australske dollar, canadiske dollar, svenske kroner og norske kroner. Totalt utestående volum i grønne obligasjoner var, omregnet til norske kroner, i underkant av 26 mrd. kroner ved utgangen av året. Dette utgjør om lag 6,4 pst. av KBNs samlede innlån.

Se også:

[Rammeverk for grønne obligasjoner](#)

Ambisjon 2030:	Mål 2022:	Mål 2025:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bidra til at kommuner og fylkeskommuner når sine klimamålsettinger 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst 12 pst. av utlånsporteføljen skal være grønne lån ▪ Minst 35 pst. av kommunene skal ha grønne lån ▪ KBNs grønne lån skal bidra til at kommuner velger grønne investeringer over konvensjonelle 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst 20 pst. av utlånsporteføljen skal være bærekraftsrelaterte lån. ▪ Minst 50 pst. av kommunene skal ha et bærekraftsrelatert lån
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bidra til et vel-fungerende marked for grønne obligasjoner 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grønne innlån skal utgjøre minst 5 pst. av samlede innlån 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utvikle et innlånsprogram for bærekraftsrelaterte obligasjoner som matcher utlånsambisjonene våre ▪ Grønne innlån skal utgjøre minst 10 pst. av samlede innlån

Klimarisiko

Klimarisiko har de senere årene fått stadig større oppmerksomhet, både i næringslivet, academia og politikk og samfunn. I 2021 leverte Miljødirektoratet en rapport om klimarisiko i kommunene, på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og daværende kommunal- og moderniseringsdepartementet, som blant annet konkluderer med at det er behov for å styrke og ta i bruk kunnskap om klimarisiko, at kommunen kan bidra til omstilling i alle sine roller, at kommunen mangler insentiver for å ta tak i klimarisiko på en helhetlig måte og at det er behov for å styrke Plan- og bygningsloven som klimaverktøy. Finansdepartementet oppnevnte i august en ekspertgruppe som skal vurdere klimarisiko i Statens pensjonsfond utland. Finanstilsynet publiserte i desember en rapport med analyse av mulige effekter for norske banker med hensyn til overgangen til lavutslippssamfunnet som vurderte samlede tap til å være betydelige, men håndterbare for norske banker.

KBN er eksponert for ulike typer klimarelatert risiko som vi må håndtere. Vi forventer at våre investorer i økende grad vil vektlegge klimarisiko og i bredere forstand ESG-risiko i sine investeringsbeslutninger. KBN har derfor jobbet med å

identifisere og håndtere klimarisiko hos oss selv og våre kunder siden 2018. Se TCFD-rapportering for utfyllende klimarisikorapportering.

Kommunal sektor står overfor fysisk risiko, som overvann, flom, skred, havnivåstigning mv. som ødelegger eller skader eiendeler; ansvarsrisiko, altså risikoen for å bli holdt ansvarlig for andres tap som følge av klimaendringene; og overgangsrisiko knyttet til omstillingen til et lavutslippssamfunn, som kan treffe kommunene gjennom endringer i politiske og regulatoriske rammebetingelser, teknologisk utvikling og endret forbrukeratferd. Regjeringen Støre har i sin regjeringsplattform satt mål om 55 pst. reduksjon i klimagassutslippene sammenlignet med 1990-nivå, hvorav hele kuttet skal tas i Norge. Kommunal sektor vil måtte bidra til oppnåelsen av dette målet. Kommunale investeringer som gjøres i dag kan ha en økonomisk levetid på mer enn 40 år og skal følgelig være inn i et samfunn med både et tøffere klima og trolig langt strengere krav til klimagassutslipp og ressursbruk.

KBN har med dette som utgangspunkt vært tydelige på at klimarisiko bør bli en viktig del av vurderingsgrunnlaget når kommunale investeringsplaner skal besluttes. KBN satt i referansegruppen for Miljødirektoratets kartlegging av kunnskap om kommunesektorens klimarisiko. I 2021 ble KBNs nettbaserte, åpent tilgjengelige klimarisikoverktøy for kommunesektoren videreutviklet. Verktøyet skal videreutvikles i 2022 for å gi kommunene enda bedre og mer relevant informasjon om deres klimarisiko og bidra til at klimarisiko tas inn i kommunenes beslutningsprosesser og investeringsplaner. En første modell for klimarisiko i kredittvurderingene ble utviklet i 2021. Denne skal videreutvikles i 2022 med sikte på å gjøre denne tilgjengelig for våre kunder.

I 2021 startet KBN opp arbeidet med å utarbeide en bærekraftsstrategi for likviditetsforvaltningen som del av en prosess i banken med å kartlegge og redusere vår bærekraftsrisiko. Med dette arbeidet ønsker vi å få mer kunnskap om hvor vi plasserer pengene, sende et signal om hva vi ønsker og ikke ønsker å investere i, bidra til økt åpenhet og påvirke vårt investeringsunivers. Arbeidet fortsetter i 2022 med mål om å gjennomføre en screening av likviditetsporteføljen.

Ambisjon 2030:	Mål 2022:	Mål 2025:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Har kartlagt og håndtert egen klimarisiko og bidratt til at kommunesektoren har gjort det samme 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utvikle modell for klimarisiko til en kvalitet som tillater at den kan kommuniseres eksternt ▪ Minst 20 pst. økning i trafikk til klimarisikosidene og økt gjennomsnittlig lesetid per sesjon sammenlignet med 2021 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klimarisikovurdering er en integrert del av kredittmodellen og et verktøy som kan brukes av kundene i deres klimarisikovurderinger
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ha den største andelen bærekraftsrelaterte utlån blant landets finansinstitusjoner 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kartlegge den grønne utlånporteføljen mot de tekniske kriteriene i EU-taksonomien ▪ Kartlegge muligheten for å bruke taksonomien i forbindelse med kommunale investeringer 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kartlegge alle nye lån i henhold til EU-taksonomien.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Overvåke og påvirke ESG hos institusjoner hvor vi har investert likviditetsreserven 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gjennomføre ESG-screening av likviditetsporteføljen kvartalsvis 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Regelmessig screening og oppfølging av ESG i likviditetsporteføljen ▪ Sette et mål for ESG-skåren på likviditetsporteføljen

Kunnskapsdeling og ansvarlig kreditt

Aktivitetene understøtter følgende bærekraftsmål:

Aktivitetene understøtter følgende strategiske områder:

KUNDER I KBNS KREDITTMODELL

Antall kunder i kategoriene grønn, lys gul, gul, oransje og rød i KBNs kredittmodell.

Som kommunal sektors største långiver, med viktigste oppgave å tilby sektoren rimelig og stabil finansiering, har KBN et særlig ansvar for å understøtte en langsiktig og bærekraftig gjeldsforvaltning i sektoren. Gjennom innsikt, finansiell kompetanse og digitale verktøy skal vi bidra til at våre kunder kan ta informerte valg, vurdere finansiell risiko og velge de finansieringsløsninger som passer deres behov best. Som systemviktig finansinstitusjon skal vi bidra til finansiell stabilitet.

Bærekraftig kommuneøkonomi og gjeldsutvikling

KBN har utviklet en egen kredittmodell som ligger til grunn i utlånsprosessene. Kunder som klassifiseres i kategori oransje i modellen må gjennom en egen vurdering i bankens interne kredittkomité før lån eventuelt innvilges. For kunder som kategoriseres som rød, må forespørselen om nytt lån behandles i KBNs styre. Metoden for kredittvurdering skal være åpen og tilgjengelig for å bidra til økt transparens og å gi kundene verdifull innsikt i egen økonomisk situasjon og KBN offentliggjorde derfor modellen i 2021. Det arbeides også med å utvikle relevante indikatorer for sosiale og styringsmessige (Governance) forhold.

Gjeldsstyringssystemet KBN Finans er et nettbasert verktøy som hjelper kundene med blant annet transaksjonsoversikt, analyse og rapportering av lån og rentesikringer, og gir anledning til å vurdere egne posisjoner og kommunens finansielle risikoer. I 2020 lanserte KBN første versjon av vår kundeportal, med informasjon om kundenes låneforhold og mulighet for å sende forespørsel om nye lån og endre eksisterende lån. Denne ble videreutviklet i 2021 med ny funksjonalitet og nye verktøy som gir verdi for kundene. Et arbeid med å utvikle et verktøy for langsiktig driftsanalyse og investeringsplan for kommunene ble igangsatt i 2021, og KBN har mål om å lansere en første versjon av dette i 2022.

År	Rød	Oransje	Gul	Lys gul	Grønn	Antall kommuner	Antall på ROBEK
2015	0	7	57	32	332	428	49
2016	0	5	25	11	387	428	47
2017	1	2	17	10	396	426	28
2018	0	3	18	2	400	423	18
2019	0	2	20	4	331	357	10
2020	0	2	16	5	334	357	

Ambisjon 2030:

- Bidra til en langsiktig og bærekraftig økonomi hos våre kunder og gi et best mulig beslutningsgrunnlag for investeringer og valg av finansieringsløsninger

Mål 2022:

- Utvikle og lansere første versjon av et verktøy for prognoser for økonomisk utvikling og simulering av investeringer

Mål 2025:

- Tilby kundene verktøyene og informasjonen de trenger for å ta framtidsrettede investeringsbeslutninger

Kunnskapsdeling

KBN bidrar til kunnskapsdeling blant annet gjennom å tilby regionale finansseminarer og KBN Skolen/KBN Skolen II til kundene. Målet er å øke kundenes kunnskap om finansiell risikostyring, rentemarkedet og gjeldsforvaltning, slik at de kan ta informerte valg. KBN startet i 2021 jobben med å utvikle KBN Skolen Digital. Dette arbeidet fortsetter i 2022.

Ambisjon 2030:	Mål 2022:	Mål 2025:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bidra til økt innsikt i finansiell risikostyring og gjeldsforvaltning i kommunal sektor 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fortsette arbeidet med KBN Skolen Digital ▪ Gjennomføre KBN Skolen I&II med 60 deltakere fra 50 nye kommuner ▪ Kontinuerlig videreutvikle KBN kundeportal med faglig innhold til kundene 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ KBN Skolen Digital skal være et viktig opplæringsverktøy for kunden ▪ Gjennomføre KBN Skolen I&II med 300 deltakere ▪ 75 pst. av kommunene har gjennomført KBN Skolen

Økonomisk inkludering, tilgjengelighet og økonomisk opplæring

AAA/Aaa-rating og KBNs solide omdømme i kapitalmarkedene er de viktigste forutsetningene for å sikre markedstilgang og gunstige innlånsvilkår. KBN skal gjennom en sterk posisjon i kapitalmarkedet nasjonalt og internasjonalt sikre norske kommuner attraktiv finansiering. KBN opererer med en likviditetsbeholdning som over tid skal tilsvare 12 måneders finansieringsbehov inkludert utlånsvekst for kommunesektoren, for å sikre at våre kunder har tilgang til finansiering når de trenger det. KBN skal være tilgjengelig for våre kunder også når kapitalmarkedet ikke fungerer, som vi var i mars 2020 og under finanskrisen i 2008. I 2022 skal vi øke vår tilgjengelighet ytterligere, gjennom enda flere digitale tilbud og ved å bruke frigjort kapasitet som følge av digitaliseringen til enda bedre oppfølging av kundene.

Ambisjon 2030:	Mål 2022:	Mål 2025:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sikre kommuner tilgang til nyttige og rimelige finansielle produkter og tjenester som dekker deres behov, levert på en ansvarlig og bærekraftig måte 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opprettholde AAA-rating ▪ Opprettholde en skår over 5 av 6 fra kundeundersøkelsen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opprettholde AAA-rating ▪ Minst karakteren 5,2 av 6 fra kundeundersøkelsen

Ansvarlig aktør

Aktivitetene understøtter følgende bærekraftsmål:

Aktivitetene understøtter følgende strategiske områder:

KBNs strategi *Bærekraftig samfunnsbygger* bygger på at KBN skal balansere økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft på en måte som bidrar til langsiktig verdiskaping. Dette forplikter og gir samtidig tydelige rammer for arbeidet. Våre interessenter og omgivelser forventer at vi opptrer som en bærekraftig aktør og at vårt omdømme i bærekraftsammenheng er godt.

I statens eierskapsmeldingen uttrykkes blant annet en forventning om at selskapene har en overordnet plan for bærekraftig verdiskaping, utarbeider og implementerer tydelige mål og strategier og rapporterer på disse, er ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet og er åpen om vesentlige områder, mål og tiltak innenfor sitt arbeid med ansvarlig virksomhet. I 2022 kommer KBN til å jobbe med til enhver tid å etterleve eierskapsmeldingens anbefalinger.

KBNs omdømme i bærekraftsammenheng

Klima og bærekraft oppgis som en stadig viktigere motivasjonsfaktor for jobbsøkere, og et godt bærekraftomdømme kan være et konkurransefortrinn i rekrutteringssammenheng. KBN har vært opptatt av å synliggjøre vårt arbeid med bærekraft gjennom egne nettsider, media, sosiale medier, rekrutteringskampanjer og i annen markedsføringsammenheng. På tampen av året mottok KBN utmerkelsen Årets Miljøfyrtårn 2021 av den nasjonale miljøsertifiseringsordningen Miljøfyrtårn «for sin aktive rolle i å omstille samfunnet med sine grønne finansieringsløsninger for kommune-Norge».

Troverdighet på bærekraftområdet forutsetter at en holder orden i eget hus. KBN har satt seg klare mål for reduksjon av klimagassutslipp. Det viktigste grepet for å nå målet om minst 55 pst. reduksjon innen 2030 er å varig redusere utslippene fra reiseaktiviteten vår, herunder i stor grad å erstatte flyreiser med togreiser og fysiske møter med digitale. Restutslippene, altså de utslippene vi ikke klarer å kutte, kompenseres for.

KBN opplever at ratingbyråer, tilretteleggere og investorer i økende grad inkluderer ESG-data i sine vurderinger. Dårlig ESG-skår kan utelukke selskaper fra investeringsunivers og gi økte finansieringskostnader. KBN har siden 2020 tatt grep for å gjøre tilgjengelig data som ESG-ratingselskapene etterspør. KBN rapporterer til CDP, det ledende systemet for klima- og miljørapportering, for å bidra til åpenhet om klimagassutslipp. KBN forbedret sin ESG-score hos flere toneangivende ESG-ratingselskaper i 2021 og kommer til å jobbe for å beholde og forbedre de gode ratingene i 2022.

Som en ansvarlig aktør er arbeidet med etikk en viktig del av KBNs virksomhet. Alle ansatte og ledere skal opptre i samsvar med KBNs etiske retningslinjer, sist revidert i 2022. Det skal gjennomføres årlige etikksamlinger og dilemmatruening for ansatte. De etiske retningslinjene skal gjøres kjent for alle ansatte, kommuniseres til leverandører og kunder og er tilgjengelige på nettsidene på engelsk og norsk. KBN arbeider for å unngå at det forekommer korrupsjon eller hvitvasking i bankens forretningsaktiviteter. KBNs tiltak og retningslinjer mot korrupsjon og hvitvasking er formidlet i de etiske retningslinjene, samt i interne retningslinjer for tiltak mot korrupsjon og hvitvasking. Disse retningslinjene er kommunisert til alle ansatte i KBN, og er en integrert del av introduksjonsprogrammet. I tillegg får styret, ledelsen og ansatte med direkte kundekontakt egen opplæring i tiltak mot terrorfinansiering og hvitvasking. KBN har rutiner for varsling av kritikkverdige forhold, og regler om hvordan et eventuelt varsel vil bli behandlet. For å redusere terskelen for varsling har KBN etablert en ekstern varslingskanal. Dette muliggjør at eksterne parter kan varsle, samt at det kan varsles anonymt når dette er ønskelig eller nødvendig.

Se også:

[Etiske retningslinjer](#)

Ambisjon 2030:	Mål 2022:	Mål 2025:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Redusere egne utslipp med minst 55 pst.* 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst 30 pst. reduksjon i egne utslipp* 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst 40 pst. reduksjon i egne utslipp*
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Være ansett som en bærekraftig samfunnsbygger 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst karakteren 5 av 6 i survey blant viktigste interessenter ▪ Gjennom samarbeid med Ungt Entreprenørskap bidra til at elever på ungdomsskolen kan starte en bedrift med et sosialt formål 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minst karakteren 5,5 av 6 i survey blant viktigste interessenter
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ha lavest mulig beregnet ESG-risiko 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sustainalytics: Low risk ▪ MSCI: AA ▪ ISS ESG: B 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sustainalytics: Negligible risk ▪ MSCI: AA ▪ ISS ESG: A

*sammenlignet med 2019-nivå

Leverandører

Aktivitetene understøtter følgende bærekraftsmål:

Aktivitetene understøtter følgende strategiske områder:

Se også:

[Innkjøpsretningslinjer](#)

[Forventning til leverandører](#)

KBN kjøper varer og tjenester for mer enn 100 mill. kroner årlig. Gjennom vår direkte rolle som innkjøper, og gjennom samarbeid med andre næringslivsaktører, kan vi stille krav som påvirker våre leverandører og deres leverandører til en mer bærekraftig og ansvarlig atferd. I 2021 trådte KBNs utfyllende retningslinjer og forventninger til leverandører i kraft. Innkjøpsprosessene skal innrettes slik at de bidrar til å fremme KBNs miljømessige, samfunnsmessige og styringsmessige mål; for eksempel skal innkjøp fremme klimavennlige løsninger der det er relevant, enten gjennom konkrete krav til deltakerne i konkurransen eller ved å bruke miljøparametere som kriterium for valg av leverandør.

Bærekraft som styrende prinsipp legger også begrensninger på hvilke leverandører KBN kan knytte til seg. Vi skal ikke benytte leverandører som er involvert i korrupsjon eller hvitvasking eller leverandører som ikke har respekt for grunnleggende menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, likestilling og mangfold, etikk og sosiale forhold. Prinsippet innebærer også forventninger til at innkjøp sikrer rimelig oversikt over leverandørkjeden slik at etikk og samfunnsansvar også ivaretas hos våre leverandørers underleverandører. KBNs forventninger til våre leverandører skal være en del av de jevnlige oppfølgingssamtalene med de største leverandørene.

KBN vil i 2022 utforske muligheten for å kunne foreta ESG-screening av leverandører for på sikt å kunne benytte leverandører med lav ESG-risiko.

Ambisjon 2030:	Mål 2022:	Mål 2025:
<ul style="list-style-type: none"> Velge leverandører som bidrar til å løse samfunnets sosiale, økonomiske og miljømessige utfordringer 	<ul style="list-style-type: none"> Vurdere skjerping av forventninger til leverandører Vurdere ESG-screening av leverandører 	<ul style="list-style-type: none"> Benytte leverandører som har lav ESG risiko

Medarbeidere

Aktivitetene understøtter følgende bærekraftsmål:

Aktivitetene understøtter følgende strategiske områder:

KBN skal være en anerkjent kunnskapsbedrift på finansiering og utvikling av fremtidsrettede finansieringsløsninger for norske kommuner. De ansatte er vår viktigste ressurs. Vi legger vekt på at alle ansatte skal ha gode arbeidsforhold og likebehandles, og at det skal legges til rette for samme muligheter til faglig og personlig utvikling og avansement. KBN arbeider målrettet og systematisk for mangfold og likestilling i egen organisasjon, og dette skal også legges til grunn ved rekruttering, leder- og medarbeiderutvikling. Målsettingen er å oppnå kjønnsbalanse på alle nivåer og i alle funksjoner. Det skal arbeides for å oppnå at hvert kjønn skal være representert med minst 40 pst. Ved rekruttering og endringer i sammensetning av ledergrupper og organisatoriske enheter skal det legges særskilt vekt på kjønnsbalanse. Best kvalifiserte kvinne og mann skal alltid identifiseres før beslutninger tas. Det skal utøves likebehandling der faglige og personlige kvalifikasjoner vurderes uavhengig av kjønn, funksjonsevne, alder, kulturell eller geografisk bakgrunn. Ordningen med fleksibel arbeidstid skal legge forholdene bedre til rette for medarbeidere med omsorgsansvar i hjemmet. Ved bruk av rekrutteringsbyrå stilles det forventninger til mangfold og likestilling i deres virksomhet.

KBNs personalpolitikk og retningslinjer skal fremme likestilling og hindre diskriminering. KBN som arbeidsgiver aksepterer ikke mobbing og diskriminering, og arbeider for å forhindre alle former for trakassering. Det løpende arbeidet er forankret i styret og ledelsen og gjennomføres i samarbeid med ledere, HR, tillitsvalgte og AMU. Interne retningslinjer og rutiner legger opp til aktivt og systematisk arbeid.

KBN oppnådde i 2021 50/50 kjønnsbalanse i ledergruppen.

Medarbeiderutvikling

KBN oppfordrer aktivt ansatte til å benytte bedriftens tilbud om kompetanseheving, herunder kurs, konferanser og seminarer, samt mulighet for videreutdanning. Medarbeidere som ikke snakker norsk tilbys norskopplæring. KBN tilbyr faglige foredrag for alle ansatte om lag månedlig, med interne og eksterne innledere. Bankens klima- og miljøgruppe gjennomfører jevnlig kunnskaps- og kompetansehevende aktiviteter knyttet til klima, miljø og bærekraft. I 2022 vil KBN blant annet delta på Klimakonkurransen i regi av Ducky.

En sentral del av vår strategi er at KBN skal være kjent for å ha sterke fagmiljøer innen vår kjernevirksomhet og en kultur som preges av læring og søken etter å være i forkant av utviklingen. Som en del av dette gjennomførte KBN i 2021 kampanjen KBN Kompetanseløftet, hvor alle ansatte ble utfordret til å lære seg noe nytt i løpet av året. Ansatte fikk selv velge tema, relevant for KBN, med et undervisningsopplegg på minimum to dager. 69 pst. av de ansatte gjennomførte løftet. For å stimulere til videre læringslyst i framtiden, gi læring en større plass i hverdagen og øke og fornye kompetansen for hele KBN blir tiltaket videreført.

Ambisjon 2030:	Mål 2022:	Mål 2025:
<ul style="list-style-type: none"> Legge til rette for personlig og faglig utvikling hos de ansatte og videreutvikle kulturen for bærekraftig virksomhet i KBN 	<ul style="list-style-type: none"> Minst 75 pst. av de ansatte har gjennomført KBN Kompetanseløftet i løpet av året 	<ul style="list-style-type: none"> Minst 75 pst. av de ansatte gjennomfører KBN Kompetanseløftet årlig Høy kompetanse og bevissthet om bærekraft blant KBNs ansatte

Ansattes tilfredshet

Ansattes engasjement og trivsel på jobb kan påvirke deres motivasjon, produktivitet og kvaliteten på arbeidet. KBN gjennomfører jevnlig medarbeidersamtaler og -undersøkelser for å kartlegge hvordan de ansatte opplever arbeidshverdagen og muligheter for forbedringer. KBN legger vekt på at alle ansatte skal ha gode arbeidsforhold.

I 2021 ble det gjennomført medarbeidersamtaler med samtlige ansatte.

Arbeidsmiljøutvalget har som mål å bidra aktivt i tilrettelegging av et godt arbeidsmiljø og god fysisk helse med en kultur preget av trivsel og samarbeid. Utvalget hadde regelmessige møter i 2021 og gjennomførte risikovurdering av helse, miljø og sikkerhet og vernerunde. Sykefraværet var på 4,1 pst. i 2021 mot 1,6 pst. i 2020. Målet er over tid et sykefravær lavere enn 2,5 pst.

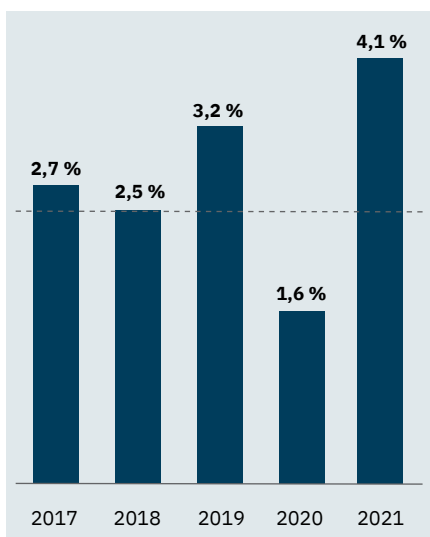
I samarbeid med KBNs aktivitetsgrupper ble det tilbudt og gjennomført faste helsefremmende og sosiale aktiviteter for alle bankens ansatte, herunder organiserte og individuelle treningstilbud, til dels fysiske og ellers digitalt.

Det er ingen registrerte ulykker eller alvorlige skader i arbeidstiden, i forbindelse med reiser til eller fra arbeid eller tjenestereiser. Det er ikke meldt skader eller ulykker til Arbeidstilsynet.

Ambisjon 2030:	Mål 2022:	Mål 2025:
<ul style="list-style-type: none"> Legge til rette for høyest mulig medarbeidertilfredshet 	<ul style="list-style-type: none"> Minst karakteren 4,1 (skala 1-5) på engasjement i medarbeiderundersøkelsen 	<ul style="list-style-type: none"> Målt tilfredshet blant medarbeidere skal vise at motivasjon, arbeids glede, læringsmiljø og gjennomføringsevne skal være høy

FIGUR

Sykefravær siste fem år.
Striplet linje: mål for 2022 2,5 %

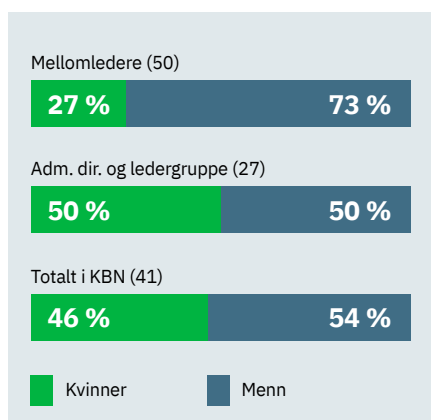
Likestillingsredegjørelse

KBN gjennomfører blant annet kvartalsvise møter i arbeidsutvalget, årlige vernerunder, årlige drøftinger med tillitsvalgte, jevnlig medarbeiderundersøkelser og kvartalsvis rapportering av likestillingsindikatorer til styret i vår oppfølging av arbeidet med mangfold og likestilling.

Tilstand for kjønnslikestilling

FIGUR 1
Kjønnsbalanse i pst. fordelt etter nivå i organisasjonen ved utgangen 2021 (%-andel kvinner i 2020 i parentes).

KBN har over tid gjennomført flere initiativer og tiltak for arbeidet med kjønnsbalanse. Vi har et mål om kjønnsbalanse på minst 40 pst. på alle nivåer og ambisjon om jevn fordeling av kjønn i alle enheter. Figur 1 viser andel kvinner og menn per stillingsnivå ved utgangen av året med fjorårets tall i parentes.

KBN tilbyr i utgangspunktet kun fulltidsstillinger, men det er mulighet for å jobbe deltid for ansatte som har fylt 62 år eller som av helsemessige, sosiale eller andre velferdsgrunner har behov for dette. Samtlige ansatte i deltidsstillinger ved utgangen av 2021 er studenter og det er ingen som jobber ufrivillig deltid. KBN benytter i liten grad midlertidig ansatte, med unntak av enkelte vikariater, prosjektansatte og studentstillinger.

Det var ingen menn som tok fødselspermisjon i 2021. For kvinner som tok fødselspermisjon i 2021 var gjennomsnittlig uttak i kalenderåret på 22 uker.

Lønnskartlegging

Tabell 2 viser kvinners lønn i pst. av menn fordelt på fem stillingsgrupper. For beregningen av lønnsforskjeller har vi delt opp fastlønn og ulike tillegg, bonuser og goder

TABELL 1
Kjønnsbalanse i pst. fordelt etter nivå i organisasjonen ved utgangen 2021 (%-andel kvinner i 2020 i parentes).

Midlertidig ansatte (midlertidig ansatte er i hovedsak studenter i deltidsstillinger)		Uttak av foreldrepermisjon (gjennomsnitt antall uker)		Deltidsarbeid (i hovedsak studenter)			
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Faktisk deltidsarbeid		Ufrivillig deltidsarbeid	
				Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
7	4	22	0	6	3	0	0

Tallene i redegjørelsen gjelder regnskapsåret 2021 og er per 31.12.2021.

TABELL 2
Kvinnerns lønn i pst. av menn fordelt på stillingsgrupper.

Gruppe	Antall kvinner	Antall menn	Kvinnerns lønn i pst. av menn	Eksempel på roller i stillingsgruppa
Stillingsgruppe 1	1	0		Adm. direktør
Stillingsgruppe 2	3	4	92 %	Ledere i ledergruppen
Stillingsgruppe 3	4	17	82 %	Mellomledere, fagspesialister
Stillingsgruppe 4	25	27	86 %	Faglige ansatte
Stillingsgruppe 5	4	0		Administrativt ansatte
Stillingsgruppe 6	6	3	100%	Studenter

for regnskapsåret 2021. Vi har også vurdert likt arbeid og arbeid av lik verdi i utforming av stillingsnivåene etter arbeidsmetodikk anbefalt av offentlig myndigheter. Dette innebærer at samtlige roller er vurdert og gitt vekt etter krav til kompetanse, ansvar og anstrengelse. De tillitsvalgte har deltatt i planlegging, gjennomføring og evaluering av lønnskartleggingen.

Arbeid for likestilling og mot diskriminering

KBN arbeider aktivt, målrettet og planmessig med bærekraft, herunder for likestilling og ikke-diskriminering. KBN har som ambisjon å være ledende på sitt område. Likestillingsarbeidet omfatter personalområdene rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, fremmelse, utviklingsmuligheter, tilrettelegging og mulighet for å kombinere arbeid og familieliv, andre relevante forhold, samt arbeid mot trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.

Prinsipper, prosedyrer og standarder for likestilling og mot diskriminering

Arbeidet for likestilling og mot diskriminering er integrert i KBNs personalpolitikk og følges opp i alle deler av virksomheten. KBN skal ha en inkluderende kultur hvor alle ansatte har like rettigheter og muligheter, og møtes med respekt. Det overordnede arbeidet med mangfold og likestilling er forankret i retningslinjer for bærekraft, revidert i 2021. De etiske retningslinjene omfatter regler for atferd. KBN aksepterer ikke mobbing eller trakassering av noe slag, herunder uønsket seksuell oppmerksomhet og fiendtlige eller nedverdiggende ytringer og adferd. Våre retningslinjer for varsling av kritikkverdige forhold og varslingsrutiner, sørger for trygge kanaler og muligheter for å varsle. Årlig lønnsjustering skjer i henhold til en standard prosess med like og kjente kriterier, hvor eventuelle skjevheter skal vurderes. KBN stiller krav til leverandørers arbeid med mangfold og likestilling.

Vårt arbeid for å sikre likestilling og ikke-diskriminering i praksis

Arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering har over tid vært et prioritert område og en integrert del av hvordan vi arbeider. Ambisjoner, mål og tiltak for å sikre likestilling og ikke-diskriminering forankres i ledelsen og understøttes av ulike retningslinjer. Status på mangfold og likestilling, herunder arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten, skal rapporteres regelmessig. Likestilling og diskriminering skal være tema i leder- og medarbeiderutviklingen. Det gjennomføres

obligatorisk atferdstrening for alle medarbeidere. Møter i arbeidsmiljøutvalget (AMU) avholdes jevnlig og oppfølging av tiltak gjennomføres i samarbeid med de tillitsvalgte. Risikovurderingen som gjennomføres følges opp av tiltak.

I 2021 signerte KBN Kvinner i Finans Charter, som forplikter oss til å sette interne mål for kjønnsbalanse på ledernivå, ha én person på ledernivå som får dedikert ansvar for oppfølging av arbeidet, publisere status og utvikling offentlig og linke godtgjørelse til ledere til oppnåelse av målene.

KBN har fastsatt følgende ambisjoner for arbeidet med mangfold og likestilling:

- KBN skal ha kultur og ledelse for inkludering og mangfold
- KBN skal være mangfoldig. Det skal være kjønnsbalanse på minst 40 pst. på alle nivåer og ambisjon om jevn fordeling av kjønn i alle avdelinger. Administrerende direktør skal måles på kjønnsbalansen i virksomheten
- Ved rekruttering og intern mobilitet skal hensyn til ivaretagelse og bedring av mangfold vektlegges. Best kvalifiserte kvinne og mann skal identifiseres i alle rekrutteringer
- Medarbeidere skal gis like muligheter hva gjelder kompetanseutvikling og avansement, lønn og fleksibilitet
- Det skal sikres mangfold på etterfølgerlister til nøkkelposisjoner
- Det skal etableres en handlingsplan basert på risikovurdering som skal gjøres kjent i hele organisasjonen

Slik jobber vi for å identifisere risiko for diskriminering og hindre for likestilling

HR har et overordnet ansvar for arbeidet med å identifisere risiko for diskriminering og hindre for likestilling og samarbeider tett med tillitsvalgte og arbeidsmiljøutvalget i arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten gjennom en fire-steps arbeidsmetode. Arbeidet er forankret i KBNs ledelse. Det ble i 2021 gjennomført flere møter, hvor blant annet KBNs retningslinjer, prosedyrer og rutiner ble gjennomgått på de ulike personalpolitiske områdene med utgangspunkt i de ulike diskrimineringsgrunnlagene. Kartlegging av kjønnslikestilling har også blitt gjennomført i samarbeid med tillitsvalgte.

Den årlige medarbeiderundersøkelsen og systematisk oppfølging bidrar til kartlegging av arbeidsmiljø, herunder likestilling og diskriminering. Det gjennomføres årlige medarbeidersamtaler hvor disse temaene er på agendaen. Årlig vernerunde kartlegger det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet, og bidrar til å avdekke om de ansatte opplever å bli utsatt for eller observerer ulike former for diskriminering eller trakassering.

Kjønnsbalansen måles ved kvartalsvis rapportering og ved oppstart av rekrutteringsprosesser.

Risikoer for diskriminering og hindre for likestilling, mulige årsaker og iverksatte og planlagte tiltak

Risikoer for diskriminering og hindre for likestilling som er avdekket gjelder særlig mangfold, inkludert kjønnsbalanse, rekruttering, kompetanseutvikling og balanse mellom arbeid og familieliv. Økt bevissthet og kunnskap er avgjørende for å hindre diskriminering, fremme likestilling og forebygge ulike former for trakassering. I året som har gått ble det igangsatt flere tiltak som retter seg mot å skape kultur og ledelse for inkludering og mangfold. Leder- og medarbeiderutviklingen har inkludert mangfoldsledelse, ubevisst diskriminering og psykisk helse. I tillegg er det gjennomført atferdstrening med blant annet trakassering, seksuell trakassering og varslingsrutiner som tema. Medarbeiderundersøkelsen inkluderte for første gang indikatorer for mangfold og inkludering.

KBN har over tid hatt flere initiativer og tiltak for arbeidet med kjønnsbalanse. Ved utgangen av 2020 var kvinneandelen på øverste ledernivå 27 pst. Ved omorganise-

ring i juni 2021 og gjennom rekruttering av to kvinnelige ledere var kjønnsbalansen 50 pst. ved utgangen av året 2021.

KBN søker å tiltrekke oss et mangfold av kandidater med ulike kompetanse, bakgrunn og erfaring. Vektlegging av dette i rekrutteringsprosesser er et viktig virkemiddel for å nå våre ambisjoner. I 2021 har vi gjennomgått og justert rutiner og maler i rekrutteringsprosessen for i større grad å sikre likebehandling. Ubevisst diskriminering kan påvirke vurderinger av kandidater.

KBN har gjennomført flere tiltak som over tid har gitt resultater og som videreføres, herunder

- Det utarbeides oversikt over kjønnsbalansen i KBN og rekrutterende avdeling
- Best kvalifiserte kvinne og mann skal identifiseres ved alle rekrutteringer
- Administrerende direktør måles på kjønnsbalansen i virksomheten
- Strukturert rekrutteringsprosess og opplæring i mangfoldsrekruttering, inkludert å motvirke ubevisste holdninger
- Krav om mangfold og ikke-diskriminerende prosesser til samarbeidende rekrutteringsbyråer
- Synliggjøre ønsket om mangfold gjennom innhold i stillingsannonser, profilering og kommunikasjon, ha større bevissthet rundt hvem vi appellerer til og benytte kjønnsnøytrale ord og uttrykk
- Jobbe målrettet for å rekruttere kvinnelige studenter til studentstillinger. Flere av disse har siden gått over i faste stillinger ved endt studie

De tre siste årene har vi hatt følgende kjønnsfordeling blant nyansatte:

År	Kvinner	Menn
2019	6	7
2020	4	9
2021	10	5

Ved omorganiseringen i 2021 ble mellomledernivået i KBN utvidet, noe som bidrar til flere karrieremuligheter internt. Medarbeidere i KBN skal gis like muligheter hva gjelder kompetanseutvikling og avansement, og det skal sikres mangfold i etterfølgerplanlegging til nøkkelposisjoner. Det skal gjennomføres regelmessige medarbeidersamtaler og utarbeides individuelle utviklingsplaner.

Vi har observert forskjeller i utnyttelse av kompetanseutviklingsmulighetene KBN tilbyr. Kampanjen «Kompetanseløftet» ble lansert i 2021 med den hensikt å utfordre alle ansatte til å utvikle sin kompetanse. Ledere måles på gjennomføring i sin avdeling. Vi sikrer dermed også at alle gis like muligheter for utvikling. Kompetanseløftet videreføres i 2022. KBN tilbyr språkkurs for ikke-norsktalende medarbeidere. I 2022 igangsettes nytt lederutviklingsprogram som også omfatter mellomledere.

Medarbeiderundersøkelsen viser at enkelte områder i organisasjonen opplever manglende balanse mellom arbeid og fritid. Vi har gjennom oppfølging av medarbeiderundersøkelsen hatt fokus på dette og iverksatt tiltak. Koronapandemien kan være en medvirkende årsak til denne ubalansen, blant annet fordi skillet mellom jobb og fritid kan bli utydelig når de ansatte jobber hjemmefra. Møter utenfor kjernetid kan medføre press på balansen mellom arbeid og familieliv. Med en liten, spesialisert organisasjon er det en risiko for at nøkkelpersoner kan oppleve stor grad av avhengighet av deres leveranser, som igjen kan medføre stress. Av nye og videreførte tiltak for å sikre balanse mellom arbeid og fritid kan følgende nevnes:

- Fleksibel arbeidstid, ekstra ferie og avspasering
- Kjernetid tilpasset åpningstider i skole og barnehage
- Arrangementer som går utover kjernetid eller ordinær arbeidstid planlegges i god tid i forkant, hvor den faglige delen som hovedregel legges til ordinær arbeidstid

- Pilotprosjekt med en hybrid arbeidsform gir fleksibilitet i hvor det arbeides
- Jobbe med møtekultur
- Selvledelse som tema i medarbeiderutvikling, og delegering og autonomi som tema i lederutvikling
- Medarbeidersamtale med blant annet livsfasebehov som tema

Resultater av arbeidet

Medarbeiderundersøkelsen gjennomført i 2021 viser at KBN har et inkluderende arbeidsmiljø. I desember 2021 og januar 2022 ble det gjennomført en vernerunde som viser gode resultater, men også forbedringsområder som følges opp i 2022.

Ved utgangen av året kan vi vise til gode resultater på øverste ledernivå og for ansatte totalt i KBN hva gjelder kjønnsbalanse. Kjønnsfordelingen totalt for alle ansatte har vært relativt stabil over tid og innenfor målet om minst 40 pst. av hvert kjønn, mens det for enkelte avdelinger er lavere. Ved nevnte omorganisering ble flere mannlige ledere flyttet ned ett ledernivå, noe som førte til en overvekt av menn på dette nivået.

I forbindelse med pilotprosjekt for hybrid arbeidssted vil det gjennomføres undersøkelser for å få mer informasjon fra medarbeiderne i videre arbeid med dette. Flere av tiltakene for både rekruttering, kompetanseutvikling og arbeid og familieliv vurderes som viktige for å sikre likestilling og hindre diskriminering. Disse videreføres.

Arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten har i større grad blitt systematisert i 2021 og verdifulle erfaringer blir benyttet i det videre arbeidet. Prioriteringer og videre oppfølging er gjengitt i handlingsplan for 2022.

Handlingsplan for 2022

Diskrimineringsgrunnlagene vi jobber med er kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og kombinasjoner av disse grunnlagene.

Personalområde	Bakgrunn for tiltak/tilstand/risiko	Beskrivelse av tiltak	Mål for tiltakene
Rekruttering	<ul style="list-style-type: none"> Behov for økt bevissthet om mangfoldsrekruttering. Skjevheter i mangfold, inkludert kjønnsbalanse på enkelte nivåer/avdelinger Risiko for fordommer og (ubevisst) diskriminering Ønske om å sikre rettferdig prosess Tillitsvalgte er ikke med i rekrutteringsprosesser og har da begrenset mulighet til å vurdere at prosessen foregår iht. retningslinjer, rutiner og lovkrav. Viktig med opplæring av ledere slik at risikoen reduseres 	<ul style="list-style-type: none"> Fortsatt fokus på mangfold og kjønnsbalanse ved rekruttering til alle stillinger. Utarbeide oversikt over kjønnsbalanse totalt og i rekrutterende avdeling i oppstart av rekrutteringsprosessen Ledige stillinger lysnes ut og markedsførings-materiell gjøres kjønnsnøytralt Sette mangfold og ikke-diskriminerende prosesser som krav når vi benytter eksterne rekrutteringstjenester Synliggjøre ønske om mangfold både gjennom innhold og bilder (mangfoldserklæring, bevissthet om ord- og bildebruk og hvem det appellerer til) Identifisere best kvalifiserte kvinne og mann i alle rekrutteringer Administrerende direktør skal måles på kjønnsbalansen i virksomheten Jobbanalyse bør ligge til grunn sammen med intervju som sikrer strukturert, kompetansebasert intervju slik at kandidatene vurderes mot relevante kompetansekrav og ikke informasjon som ikke er relevant for stillingen Undersøke og vurdere anonym rekruttering slik at enkelte opplysninger om kandidaten sensureres innledningsvis Opplæring i mangfoldsrekruttering og ikke-diskriminerende prosesser Rekrutteringspool gjennom studentstillinger 	<ul style="list-style-type: none"> Sikre god kjønnsbalanse og at vi tiltrekker oss et mangfold av kandidater med ulik kompetanse, bakgrunn og erfaring KBN skal være mangfoldig. Det skal være kjønnsbalanse på minst 40 pst. på alle nivåer og ambisjon om jevn fordeling av kjønn i alle avdelinger.
Forfremmelse og utviklings-muligheter	<ul style="list-style-type: none"> Medarbeidere skal gis like muligheter hva gjelder kompetanseutvikling og avansement, lønn og fleksibilitet Det skal sikres mangfold i etterfølgerplanlegging til nøkkelposisjoner 	<ul style="list-style-type: none"> Videreføring av kompetanseløftet Medarbeidersamtaler med individuelle utviklingsplaner Språkkurs for ikke-norsktaletende medarbeidere 	<ul style="list-style-type: none"> Like muligheter for kompetanseutvikling og avansement
Lønns- og arbeidsvilkår	<ul style="list-style-type: none"> Lønnsdiskriminering anses alltid å være en risiko 	<ul style="list-style-type: none"> Årlig individuell lønnsjustering skjer i henhold til en standard prosess og med like og kjente kriterier Lønnsjusteringer skal vurderes med hensyn til eventuelle skjevheter før endelig lønnsjustering fastsettes Fortsatt heltidsstillinger som hovedregel og deltid som mulighet i virksomheten 	<ul style="list-style-type: none"> Lønnskartlegging viser at det er lik lønn for samme arbeid eller arbeid av lik verdi
Tilrettelegging	Ikke behov for tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Temaet tas i større grad inn som mulig samtaletema i medarbeidersamtaler Vernerunde gjennomføres 	<ul style="list-style-type: none"> Gravide og arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging av arbeidet
Balanse arbeid og familieliv	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for manglende oppfølging i forkant, under og etter foreldrepermisjon Mulighet for bruk av hjemmekontor Møter utenfor kjernetid på kort varsel Nøkkelpersonrisiko og stor grad av avhengighet på leveranser kan gi tidspress 	<ul style="list-style-type: none"> Utarbeide rutiner for oppfølging av ansatte før, under og etter permisjon Videre testing av hybridpilot Møtekultur Tiltak: Leder og medarbeider tar sammen ansvar. Planlegge for jevn fordeling av oppgaver. Selvledelse, delegering og autonomi 	<ul style="list-style-type: none"> Medarbeidere skal ha like muligheter til å kombinere jobb og familieliv
Trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold	<ul style="list-style-type: none"> KBN har nulltoleranse for diskriminering, trakassering og seksuell trakassering 	<ul style="list-style-type: none"> Bevisstgjøring av alle ansatte om gjeldende retningslinjer Brudd vil kunne medføre sanksjoner Digitalt opplæringsmaterieill til nyansatte for å sikre at alle får informasjon så tidlig som mulig Årlig atferdstrening for alle ansatte 	<ul style="list-style-type: none"> Ivareta et trygt arbeidsmiljø. Måling i vernerunde/medarbeiderundersøkelser
Andre relevante områder (f.eks. arbeidsmiljø) Fordommer/holdninger/kultur	<ul style="list-style-type: none"> Holdninger og fordommer påvirker kultur og møter med kollegaer, kunder og samarbeidspartnere. Ledere på alle nivå skal ha kompetanse om mangfold og likestilling. Det er av betydning å tematisere dette i lederopplæring slik at arbeidet for mangfold og likestilling ikke bare er avhengig av enkeltpersoner, men er forankret i ledelsen 	<ul style="list-style-type: none"> Opplæring/workshop med tema innenfor mangfold og likestilling 	<ul style="list-style-type: none"> Kultur og ledelse for inkludering og mangfold

TCFD-rapportering

KBN står i begrenset grad overfor direkte klimarisiko i egen virksomhet, men er indirekte eksponert gjennom klimarisiko som kommunesektoren står overfor.

Styring

Beskrivelse av KBNs styring av klimarelaterte risikoer og muligheter

a) Beskriv styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter

Styret fastsetter årlig KBNs risikoappetitt, som er uttrykk for den mengde risiko virksomheten er villig til å påta seg for å oppnå sine strategiske mål.

Styrets risikoutvalg forbereder styrets fastsettelse av selskapets risikoappetitt og oppfølging av at KBN holder seg innenfor den fastsatte risikoappetitten og at retningslinjene for risikostyring følges.

Styrets revisjonsutvalg fører uavhengig kontroll med selskapets bærekraftsrelaterte rapportering.

Klimarisiko er redegjort for i KBNs vurdering av samlet kapitalbehov ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), som behandles og vedtas av styret og evalueres av Finanstilsynet.

Styret får minimum kvartalsvis presentert utviklingen i KBNs grønne lån og klimagassutslipp.

Styret har fått forelagt en internrevisjonsrapport som vurderer modenheten av KBNs bærekrafts- og klimarisikorapportering og en internrevisjonsattestasjon for KBNs grønne obligasjonsrammeverk.

Styret behandler KBNs årlige bærekraftsrapport, som inngår som del av årsrapporten.

I 2021 vedtok styret nye overordnede retningslinjer for bærekraft.

b) Beskriv ledelsens rolle i vurdering og håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter

Klimarelatert risiko angår flere avdelinger i KBN:

Utlånsdirektør: Ansvar for arbeidet med å kartlegge kundenes klimarisiko og å tydeliggjøre KBNs forventninger til kundene, herunder videreutvikling av klimarisikoverktøyet og klimarisikomodell som kan integreres i KBNs modell for kredittvurdering av utlånskunder. Ansvar for utvikling av bærekraftsrelaterte produkter på utlånssiden og miljøeffektrapportering.

Kapitalmarkedsdirektør: Ansvar for å håndtere klimarisiko i likviditetsporteføljen og hos motparter. Ansvar for utvikling av bankens bærekraftsrelaterte innlån og grønne obligasjonsrammeverk.

Direktør for risikostyring: Ansvar for å sikre at klima/bærekraftsrisiko er identifisert, målt og kontrollert. Ansvar for rapportering av risiko til styret, herunder klima/bærekraftsrisiko.

Direktør compliance: Ansvar for kontroll av etterlevelse av mål og aktiviteter knyttet til bærekraft og klimarisiko

Sjefsjurist: Ansvar for løpende rapportering til styret om regulatoriske endringer som kan påvirke KBN, herunder endringer som omfatter klimarisiko.

Kommunikasjons- og bærekraftsjef: Ansvar for fortløpende å kommunisere KBNs arbeid med klimarisiko til våre interessenter, rapportere relevante saker om klimarisiko til styret og følge opp ESG-ratingselskaper. Se kapittelet [Organisering og styrende organer](#).

KBN lanserte i 2019 et klimarisikoverktøy for kommunesektoren.

Klimarisikoverktøyet er basert på faglig grunnlag fra CICERO Senter for klimaforskning samt datakilder fra tredjeparter som Norsk Klimaservicesenter, Miljødirektoratet og SSB, og har vært et viktig steg i arbeidet med å sette klimarisiko på dagsorden hos KBNs kunder. KBN har gjennom 2021 videreutviklet klimarisikoverktøyet for kommunene og lagt til ny funksjonalitet, herunder egne fylkessider og mulighet for sammenligning av kommuner.

Strategi

Beskrivelse av faktisk og potensiell påvirkning som klimarelaterte risikoer og muligheter har på KBNs drift, strategi og finansiell planlegging

a) Beskriv hvilke klimarelaterte risikoer og muligheter KBN har identifisert på kort, medium og lang sikt

Det er fastlagt i kommunelovens § 29-1 at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs, følgelig er KBNs risiko for mislighold i utlånsporteføljen svært lav.

Klimarisiko forsterker kommunes eksisterende risikobilde og kan for eksempel påvirke befolkningsutvikling, sysselsetting og næringsutvikling, skatteinntekter og verdi av eiendom eller infrastruktur. KBNs kunder er eksponert for ulike former for klimarisiko, herunder fysisk risiko, overgangsrisiko og ansvarsrisiko, og hendelser kan medføre umiddelbare økonomiske konsekvenser eller gradvise effekter som over tid svekker eller styrker kundenes økonomiske handlingsrom, inkludert muligheten for ny lånefinansiering. Dette kan igjen påvirke KBNs utlånsaktivitet. Vurdering av kundenes klimarisiko vil fra 2022 inngå som en del av den årlige risikovurderingen.

Om lag 11 pst. av KBNs utlånsportefølje består av grønne lån. Investeringer finansiert med grønne lån må oppfylle strenge kriterier og er å anse som en del av veien mot lavutslippssamfunnet (CICERO Second Opinion). Kommunesektorens overgang til lavutslippssamfunnet utgjør en mulighet for KBN hva gjelder salg av grønne produkter. KBN har et mål om å øke andelen slike produkter til 20 pst. i 2025. Den voksende etterspørselen etter grønne produkter fra investorer med ESG-mandat utgjør også en mulighet for KBN, da KBN er i stand til å oppnå bedre priser for de grønne obligasjonene. Denne prisfordelen forventes å øke på medium sikt.

KBN har foretatt en kartlegging av den grønne utlånsporteføljen mot EU-taksonomiens tekniske screeningkriterier. Kartleggingen viste at om lag 11 pst. var i samsvar med de tekniske kriteriene, mens om lag 59 pst. ble vurdert til trolig å være i samsvar.

En større andel grønne investeringer blant KBNs kunder kan bidra til å redusere deres klimarisiko. Grønne lån kan anses som en indikasjon på at kommunen er omstillingsdyktig, bevisst sin rolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet og tar langsiktige investeringsbeslutninger.

KBN jobber med å avdekke hvilken ESG-risiko banken er eksponert for gjennom likviditetsporteføljen.

KBN låner ikke ut penger til fossil energiproduksjon eller selskaper som i vesentlig grad baserer sin virksomhet på bruk av fossil energi, noe som begrenser KBNs indirekte eksponering mot overgangsrisiko knyttet til økte karbonpriser og strandede eiendeler.

b) Beskriv påvirkningen klimarelaterte risikoer og muligheter har på KBNs drift, strategi og finansielle planlegging

Klimarelaterte risikoer og muligheter inngår i styrets årlige strategiprosess og den årlige vurderingen av kapitalbehovet.

KBN har mål om å redusere sine beregnede utslipp med minst 55 pst. innen 2030 sammenlignet med 2019-nivå. Målet følges opp av en tiltaksplan og progresjonen rapporteres i kvartalsrapportene.

Klimarisiko inngår i KBNs forventninger til leverandører, som trådte i kraft i 2021.

På innlånsdelen er KBN godt posisjonert til å møte den økte internasjonale etterspørselen etter grønne obligasjoner. Den internasjonale utviklingen, herunder EUs handlingsplan for bærekraftig finans og taksonomien kan gi muligheter for gunstige innlånspriser for fremtidige bærekraftsrelaterte obligasjoner av høy kvalitet.

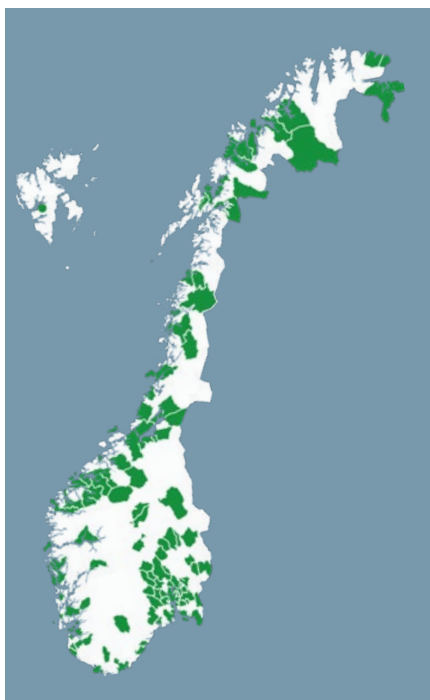
KBN opplever at ratingbyråer, tilretteleggere og investorer i økende grad inkluderer ESG-data i sine vurderinger. Dårlig score på slike vurderinger kan gi økte innlånskostnader og utgjør følgelig en risiko. Det systematiske arbeidet KBN har gjort i 2021 har ført til at banken har forbedret sin rating hos Sustainalytics og ISS ESG og beholdt sin høye rating hos MSCI. Se [Bærekraftsrapport](#).

c) Beskriv ulike scenariers potensielle påvirkning på KBNs drift, strategi og finansielle planlegging

CICERO – Senter for klimaforskning har utviklet tre narrative klimascenarier for norske kommuner på oppdrag fra KBN. Basert på scenariene har KBN vurdert risiko og muligheter for banken med utgangspunkt i kommunesektoren. Scenariene beskrives kort her, mens en grundigere beskrivelse av scenariene finnes i Fagartikkel: [Risikoer og muligheter for KBN i ulike klimascenarier](#)

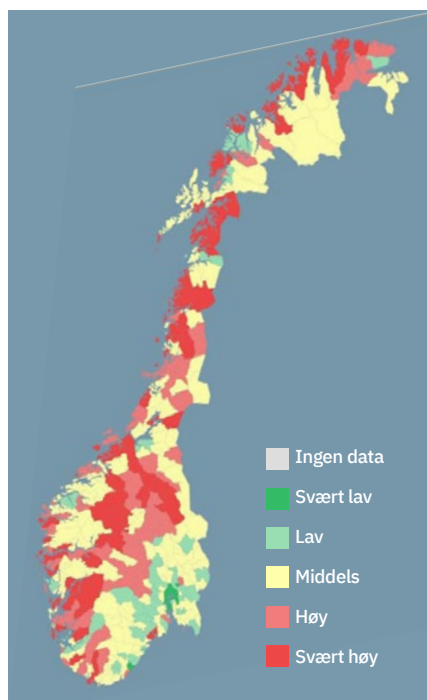
KBNS GRØNNE LÅN

Investeringsprosjekter som kvalifiserer til KBNs grønne lån allerede i dag kan være en mulig indikator på omstillingsevne i kommunene. Kartet viser kommuner som har ett eller flere grønne lån i KBN ved utgangen av 2021.

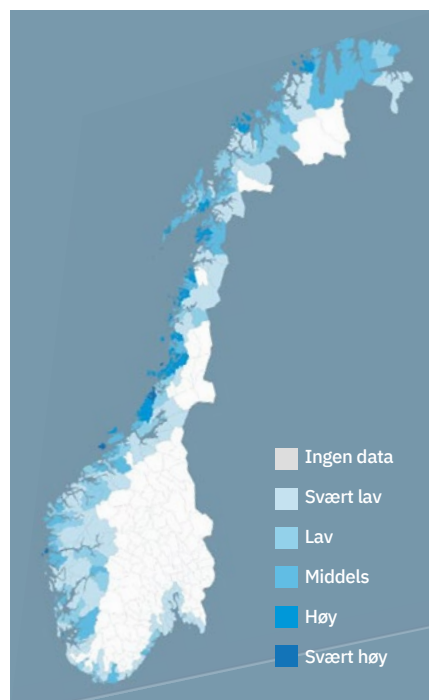
KLIMAGASSUTSLIPP

Utslipp per innbygger i kommunen som prosentandel av landsgjennomsnittet.

STORMFLO

Risiko for bygg og infrastruktur ved beregnet havnivåstigning i år 2090 i et høyutslippsscenario. Score fra 1-100.

1) Scenario 1: Bærekraft – den grønne veien (SSP1-2.6)

Kraftig klimapolitikk gjennomføres allerede fra 2020, utslippene går ned og verden når målet i Parisavtalen. I scenario 1 er den fysiske klimarisikoen lav på kort (2030), mellomlang (2050) og lang (2100) sikt, mens overgangsrisikoen er høy på kort og mellomlang sikt og middels på lang sikt.

Dette er det scenariet som har best økonomisk utvikling, men det forutsetter også store investeringer både i offentlig og privat sektor. En fortsatt romslig økonomi (relativt til de andre scenariene) gjør kommunene jevnt over i stand til å gjennomføre betydelige nyinvesteringer i omstilling til lavutslippsløsninger i bygg, transport og infrastruktur, i tillegg til klimatilpasningstiltak innenfor blant annet vann- og avløpssektoren. Kostnader i etterkant av ekstremværhendelser inntreffer likevel, men reparasjon blir brukt som en mulighet for å forebygge mot nye hendelser.

Det høye investeringsnivået opprettholdes både på kort, mellomlang og lang sikt, selv om investeringer knyttet til klimatilpasning kan ventes å avta noe (fra et høyt nivå) utover i århundret ettersom akselerasjonen i temperaturøkningen avtar. Dette vil kreve økt tilgang på lånekapital for kommunesektoren gjennom hele århundret.

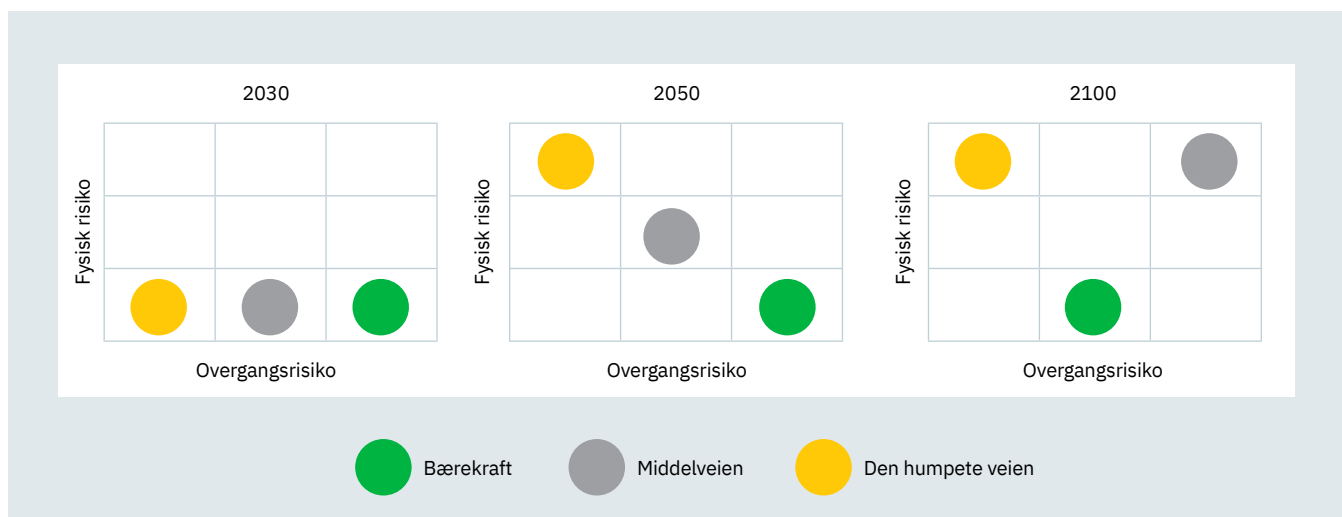
2) Scenario 2: Middelveien – vi fortsetter som før (SSP2-4.5)

Det tar lengre tid å få på plass globale klimaavtaler og det tar lengre tid før politikken slår inn og tiltakene blir gjennomført. Verden klarer ikke å nå målet i Parisavtalen. I scenario 2 er den fysiske klimarisikoen lav på kort sikt, middels på mellomlang sikt og høy på lang sikt, mens overgangsrisikoen er middels på kort og mellomlang sikt og høy på lang sikt.

I dette scenariet er det fremdeles god vekst i norsk økonomi utover i århundret, drevet i all hovedsak av fortsatt satsning på petroleumsvirksomheten. Oljeinntektene begynner å dale etter 2050, mens gassinntektene er høye i noen tiår til før de også synker. Det kan forventes at investeringsnivå og -vilje i kommunene er omtrent på nivå med i dag i perioden fram til de siste par tiårene i århundret. I dette scenariet er imidlertid kommunenes investeringer lite innrettet mot å kutte utslipp eller tilpasse seg til et varmere og våtere klima, noe som innebærer risiko for at enkelte store, langsiktige investeringer senere kan vise seg å være feilinvesteringer. Når utslippsreducerende tiltak rulles ut i stort monn i andre halvdel av århundret, samtidig som behovet for investeringer i klimatilpasning og reparasjoner etter naturskader øker betydelig, får kommunesektoren et relativt stort investeringsbehov som sammenfaller i tid med en reduksjon i inntektene fra viktige næringer.

FIGUR

De tre scenariene innebærer ulike nivåer av henholdsvis fysisk klimarisiko og overgangsrisiko på forskjellige stadier frem mot 2100. For eksempel vil «den grønne veien» innebære høy overgangsrisiko på kort sikt ettersom omstillingen skal skje raskt, og belønningen kommer i form av redusert fysisk risiko på lang sikt sammenliknet med de andre scenarioene.

For KBN antas en slik utvikling å medføre at etterspørselen etter lånekapital i scenario 2 vil være jevn i første halvdel av århundret, og økende i andre halvdel av århundret.

3) Scenario 3: Regional rivalisering – den humpete veien (SSP3-7.0)

Verden er langt unna å nå Parisavtalen og de fysiske konsekvensene av klimaendringene blir store også i Norge. I scenario 3 er den fysiske klimarisikoen lav på kort sikt og høy på mellomlang og lang sikt, mens overgangsrisikoen er lav i alle tre tidshorisonter.

Scenario 3 er det scenariet der brutto nasjonalprodukt er beregnet å være lavest, og dette vil også ha påvirkning på kommuneøkonomien. Selv om olje- og gassnæringen går bra i første halvdel av århundret og også har aktivitet i andre halvdel av århundret, vil andre viktige næringer trues av både fysisk klimarisiko som følge av klimaendringene her hjemme, og sviktende forsyningskjeder og eksportmarkeder ute i verden. I tillegg vil kommunene ha store utfordringer med klimatilpasning og reparasjon etter ekstremvær – særlig der forsikringsselskapene trekker seg ut.

I dette scenariet er det imidlertid antatt at både stat og kommuner etter hvert får vesentlig mindre å rutte med enn i dag, noe som innebærer at en del ansvarsområder vi ser på som kommunale i dag, kanskje ikke fortsetter å være det. Dette vil innebære en lavere investeringssevne og -vilje fra kommunene, noe som igjen betyr et mindre marked for KBN. Samtidig vil mange kommuners betjeningsevne for gjeldt svekkes utover i århundret. Dette gjelder spesielt kommuner som er ekstra utsatt for ekstremvær og store nedbørsmengder, kombinert med inntektsbortfall på grunn av at viktige næringer også er sårbare for fysisk klimarisiko. De kommunene som i tillegg har hatt et høyt investeringsnivå i årene før situasjonen eskalerer er særlig dårlig stilt, ettersom dette gir dem høye kapital- og driftskostnader i flere tiår. Den svakere økonomiske situasjonen til både den norske staten og kommunene kan tenkes å påvirke KBNs kreditt-rating og innlånskostnader. Dette vil igjen gi dyrere lån til kommunene, og redusere sektorens evne til å gjøre nye investeringer ytterligere.

Risikostyring

Beskrivelse av hvordan KBN identifiserer, vurderer og håndterer klimarelatert risiko

a) Beskriv KBNs prosesser for å identifisere og vurdere klimarelatert risiko

KBN står i begrenset grad overfor direkte klimarisiko i egen virksomhet, men er indirekte eksponert gjennom klimarisiko som kommunesektoren står overfor. KBN anser arbeidet med kunnskapsdeling om klimarisiko som en del av samfunnsoppdraget og et viktig ledd i det strategiske arbeidet for bærekraftig verdiskaping i kommunesektoren.

KBN har i 2021 arbeidet videre med å øke kunnskapen om klimarisiko i egen organisasjon. Klimarisiko var et prioritert prosjekt på selskapsnivå i KBNs virksomhetsplan for 2021, herunder å utvikle en modell for klimarisiko som kan integreres i KBNs modell for kredittvurdering av utlånskunder. Prosjektet har resultert i en «beta-versjon» av en klimarisikomodell for norske kommuner. Basert på åtte mikroøkonomiske indikatorer tildeles hver kommune en risikoscore på skalaen «Svært lav», «Lav», «Middels», «Høy» eller «Svært høy». Denne risikoscoren vil så tas inn i den ordinære kredittmodellen. Første iterasjon av dette arbeidet er ferdigstilt, men klimarisikomodellen skal likevel videreutvikles for å bli mer dekkende. Se fagartikkel om [Klimarisiko og norske kommuner](#).

KBN har i 2021 jobbet med å utvikle en strategi for likviditetsporteføljen som også hensyntar ESG-faktorer, og skal foreta en screening av porteføljen. I 2022 vil det utarbeides retningslinjer og systemer for rutinemessig screening. Dette vil gi verdifull innsikt i hvilken ESG-risiko KBN er eksponert for gjennom likviditetsporteføljen, samt muligheter for å justere denne risikoen. Se fagartikkel om [ESG i likviditetstyringen](#).

41 norske finansforetak med en samlet portefølje på om lag 1900 mrd. kroner testet i 2021 verktøyet Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA), for å vurdere klimarisiko i utlåns- og investeringsporteføljer på oppfordring fra Finansdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Selv om de norske finansinstitusjonene kom bra ut sammenlignet med øvrige land i undersøkelsen, var de ikke i rute for å nå klimamålene, bl.a. fordi oljeutvinning, kullutvinning og produksjon av fossibiler var å finne i selskapenes porteføljer. Med utelukkende kommunesektoren som kunder er KBN i motsetning til forretningsbanker ikke direkte eksponert mot særlig klimarisikoutsatte næringer.

b) Beskriv KBNs prosesser for å håndtere klimarelatert risiko

KBNs indirekte risiko gjennom kundenes klimarisiko vil først og fremst påvirke kredittrisikoen KBN er eksponert for gjennom utlån. KBN har likevel utviklet en klimarisikomodul til bruk i kredittvurderingen av utlånskunder. Klimarisiko vil inngå i vurderingen av kundens evne til å betjene nåværende lån, samt potensialet for økte låneopptak med tilhørende økte rente- og avdragskostnader.

Klima sett i sammenheng med noen av de generelle risikokategoriene som omfattes av KBNs risikorammeverk:

Kapitalrisiko: Det er ventet at det kan komme endringer i kapitalkravregelverk og andre regulatoriske rammeverk som favoriserer kvalifiserte grønne/bærekraftige investeringer. KBN har et godt etablert grønt låneprogram som vokser raskere enn øvrig utlånsvirksomhet. Styrets risikoappetitt er «lav».

Likviditetsrisiko: KBN har i 2021 jobbet med å utvikle en strategi for likviditetsporteføljen som også hensyntar ESG-faktorer. I 2022 skal det gjennomføres rutinemessige screeninger av likviditetsporteføljen. KBN har et godt utviklet grønt innlånsprogram som sikrer banken tilgang på kapital når kapitalstrømmen dreies i retning av bærekraftige investeringer. Styrets risikoappetitt er «svært lav».

Kredittrisiko: Med det grønne utlånsprogrammet og klimarisikoverktøyet for kommunene, ønsker KBN å bidra til at sektoren øker andelen bærekraftige investeringer. Investeringer som kvalifiserer til KBNs grønne lån kan bidra til å redusere kommunenes og fylkenes overgangsrisiko og dermed indirekte KBNs kredittisiko. Omstillingen til lavutslippøkonomi i kommunene innebærer betydelige investeringsbehov. Styrets risikoappetitt for samlet kredittisiko er «lav».

Markedsrisiko: KBN har under utvikling en bærekraftsstrategi for likviditetsinvesteringene. Styrets risikoappetitt er «lav».

Operasjonell risiko: KBN er Miljøfyrtårn-sertifisert etter bank- og finanskriteriene og utarbeider årlige klimaregnskap, samt rapporterer til CDP. Banken har et mål for utslippsreduksjon som det rapporteres på i kvartalsrapportene, og kompenserer for restutslipp gjennom kjøp av karbonkreditter av høy kvalitet. KBN har et langsiktig mål om å ha lavest mulig ESG-risiko og har egne mål for ESG-risikoskår fra MSCI, Sustainalytics og ISS ESG. Styrets risikoappetitt er «lav», og «svært lav» for hvitvasking og etterlevelse.

Klimarisiko er redegjort for i KBNs Dokumentasjon av risikoprofil og vurdering av kapitalbehov (ICAAP).

c) Beskriv hvordan prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere klimarelatert risiko er integrert i KBNs helhetlige risikostyring

KBN har i 2021 tatt kunnskapen og dataene fra arbeidet med kommunenes klimarisiko med i utviklingen av en modell for klimarisiko for KBN, inkludert kredittvurdering av kunden. Målet for arbeidet har vært å finne datakilder og tilhørende KPI-er som kan være parametere for å måle en eventuell umiddelbar eller langsiktig svekkelse av kommunens økonomiske situasjon direkte eller indirekte som følge av klimarisiko. Dette arbeidet skal videreføres i 2022.

KBN har i 2021 gjennomført et prosjekt for å utvikle en bærekraftsstrategi for likviditetsinvesteringene og skal i 2022 gjennomføre kvartalsvis ESG-screening av porteføljen.

KBN skal i 2022 vurdere ESG-screening av leverandører der dette er mulig og har som langsiktig mål å benytte leverandører som har lav ESG-risiko.

Mål og metoder

Beregninger og mål som brukes for å vurdere og håndtere relevante klimarelaterte risikoer og muligheter

a) Beskriv metodene KBN bruker for å vurdere klimarelaterte risikoer og muligheter i lys av strategi og prosesser for risikostyring

KBN bruker miljøledelsessystemet Miljøfyrtårn som verktøy, og miljøsertifiseringen blir eksternt verifisert. KBN ble i 2021 sertifisert etter Miljøfyrtårns kriterier for bank og finans. KBN ble i 2021 kåret til Årets miljøfyrtårn i kategorien konsern og store virksomheter.

Grønne utlån som andel total utlånsportefølje: 10,2 pst.

Andel kommuner med grønne lån: 35 pst.

Andel kunder som oppgir at de jobber med å kartlegge og håndtere sin risiko: Kartlegge: 56 pst. Satt inn betydelige tiltak: 13 pst.

KBN beregner og rapporterer på egne utslipp og har satt mål om å redusere utslippene med minst 55 pst. innen 2030. KBNs klimaregnskap for 2021 er eksternt verifisert.

KBNs skår hos de toneangivende ESG-ratingselskapene ved utgangen av 2021: MSCI: AA, Sustainalytics: Low risk, ISS ESG: C+

KBN er en klimakompensert virksomhet og legger EUs kvotepris til grunn ved kjøp av karbonkreditter.

b) Beskriv KBNs Scope 1, Scope 2 og Scope 3-utslipp, og relaterte risikoer

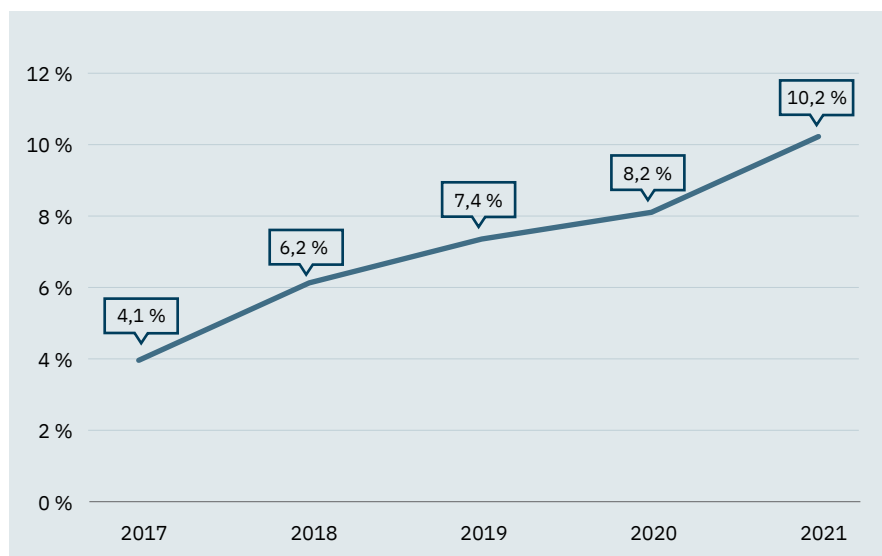
Se kapittelet Klimaregnskap for gjennomgang av KBNs utslipp over tid og plan og tiltak for å redusere disse. KBN jobber med å utvikle metodikk for beregning av en større del av Scope 3-utslippene.

Klimagassutslipp fra KBNs egen virksomhet er begrensede og risikoen vurderes primært knyttet til omdømme.

c) Beskriv målene KBN bruker for å håndtere klimarelaterte risikoer og muligheter og måloppnåelsen

Se kapitlene Klimaregnskap og Grønn finansiering og klimarisiko for oversikt over nøkkelmål på klimaområdet og tidsperioder for målene.

FIGUR
Grønne utlån som andel av total utlånsportefølje 2017-2021.

Styrets årsberetning 2021

Styrets årsberetning

Ved tidspunktet for avgivelse av årsrapporten for 2021 har Russland invadert Ukraina. USA, EU og Storbritannia har innført omfattende sanksjoner mot Russland, særlig rettet mot landets finansinstitusjoner. I tillegg til de menneskelige effektene krigshandlingene medfører har dette effekter på verdensøkonomien. Dette har allerede kommet til uttrykk gjennom økt volatilitet i energiprisene, valutasingninger og børssuro. Markedsuroens påvirkning på KBNs virksomhet vurderes å være begrenset, og er hovedsakelig knyttet til følgeefferter av volatilitet i valutakurser. Markedssituasjonen forventes ikke å ha vesentlig påvirkning på KBNs evne til å tilby utlån til sine kunder.

Virksomheten i 2021

Kommunalbanken AS (heretter KBN) er den viktigste långiveren til kommunal sektor i Norge. KBNs rolle er å tilby attraktiv og langsiktig lånefinansiering uavhengig av markedsforsholdene. I løpet av 2021 innvilget banken totalt 49 mrd. kroner i nye lån. Lånene har blant annet gått til å finansiere investeringer i skole, helse og omsorg, og vann og avløp. Solide finansielle resultater, god vekst i utlån til prosjekter med en tydelig klimaambisjon, effektiv drift og høy kundetilfredshet understøtter at KBN utfører sitt samfunnsoppdrag på en god måte.

KBN hadde en utlånsvekst på 1,5 pst. i 2021 mot 2,7 pst. i 2020. Grønne utlån til prosjekter med en klimaambisjon økte med 6,7 mrd. kroner, tilsvarende en vekst på 23 pst. fra 2020.

Resultatet etter skatt endte på 1 208 mill. kroner i 2021, mot 1 159 mill. kroner i 2020. Bankens inntekter genereres i all hovedsak fra utlånsvirksomheten. Netto renteinntekter for 2021 var noe lavere enn i 2020. Årsaken til dette er det lave rentenivået i tillegg til reduserte utlånsmarginer. Resultatet er positivt påvirket av urealiserte gevinster fra verdsettelse av finansielle instrumenter i 2021. Egenkapitalavkastningen for 2021 var 7,1 pst.

Strategi og mål

I november 2019 la regjeringen Solberg frem eierskapsmeldingen «*Statens direkte eierskap i selskaper – Bærekraftig verdiskaping*» (Meld. St 8. 2019-2020). Eierskapsmeldingen legger særlig vekt på bærekraftig verdiskaping, og samtidig tydeliggjorde Solberg-regjeringen forventningene til åpenhet og ansvarlighet i selskapene hvor staten er eier.

I eierskapsmeldingen framgår det at «*Statens begrunnelse for eierskapet i KBN er å legge til rette for finansiering for kommunesektoren*», og videre at «*målet for staten som eier er høyest mulig avkastning over tid*». Eiers avkastningsmål og utbytteforventninger, samt evnen til å kunne tilby lån uavhengig av markedsforsholdene, er førende for bankens finansielle planer.

Styret har i 2021 oppdatert KBNs gjeldende strategi, «*Bærekraftig samfunnsbygger*».

Bankens samfunnsrolle skal ivaretas gjennom ansvarlig utlånsvirksomhet. KBNs virksomhet skal balansere økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig verdiskaping. For å nå målet har styret prioritert følgende områder for strategiperioden:

- **KUNDEN FØRST:** KBN skal være den viktigste finansieringspartneren for norske kommuner og fylkeskommuner, og vi drives av å sette kunden først.
- **STERK MARKEDSAKTØR:** KBN skal sikre norske kommuner attraktiv finansiering gjennom en sterk posisjon i kapitalmarkedet nasjonalt og internasjonalt.
- **LEDENDE PÅ GRØNN FINANS:** KBN skal bidra til at kundene lykkes med å nå sine klimamål.
- **DIGITALT FØRSTEVALG:** Våre digitale løsninger skal sikre kundene den beste kundeopplevelsen og bidra til forenkling og kvalitetsheving.
- **FREMTIDSRETTET ORGANISASJON:** KBN skal være en anerkjent kunnskapsbedrift på finansiering og utvikling av fremtidsrettede finansieringsløsninger for norske kommuner.

Redegjørelse for årsregnskapet

Styret bekrefter i henhold til regnskapslovens §3-3a at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at årsregnskapet er avgitt på grunnlag av denne forutsetningen. Det er styrets oppfatning at årsregnskapet med noter per 31. desember 2021 gir en dekkende beskrivelse av bankens finansielle stilling ved årsskiftet. Årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS).

Resultat etter skatt endte på 1 208 mill. kroner i 2021, mot 1 159 mill. kroner i 2020.

Netto renteinntekter utgjorde 1 585 mill. kroner i 2021, mot 1 672 mill. kroner i 2020. Netto renteinntekter fra bankens utlånsvirksomhet er positivt påvirket av høyere utlånsvolum, men lavere renter samt fallende kredittmarginer har totalt sett ført til et fall i netto renteinntekter. Netto renteinntekter fra likviditetsforvaltningen gir lave bidrag til inntjeningen i 2021, i tråd med forventning. Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester utgjør 106 mill. kroner i 2021 mot 115 mill. kroner i 2020. Bidrag til krisetiltaksfondet er største kostnadsposten og utgjorde 73 mill. kroner i 2021 mot 70 mill. kroner i 2020.

Gevinster av markedstransaksjoner i form av tilbakekjøp av egne obligasjoner, salg av verdipapirer i likviditetsporteføljen og terminering av finansielle derivater bidro i 2021 med 73 mill. kroner i resultat etter skatt, mot 25 mill. kroner året før.

Urealiserte gevinster på 322 mill. kroner for 2021 relateres både til utlån og obligasjonsplasseringer som måles til virkelig verdi. Gevinstene skyldes inngang i kredittpåslag. Tilsvarende gevinst i 2020 beløp seg til 224 mill. kroner. Verdsattelse av bankens innlån, ikke hensyntatt endring i egen kreditt risiko, medførte en urealisert gevinst på 169 mill. kroner som i hovedsak tilskrives gevinst på valutaiskringskontrakter ved utgangen av året.

Totalresultatet endte på 602 mill. kroner for 2021, mot 1 255 mill. kroner i 2020. Urealisert tap på 809 mill. kroner tilskrives inngang i kredittpåslag på utstedt obligasjonsgjeld.

Bankens finansielle instrumenter holdes normalt til forfall og de urealiserte verdiendringenes effekt på resultatet reverseres ved en reversering i markedsbevegelser eller når instrumentene forfaller.

Driftskostnadene på 255 mill. kroner i 2021 ligger på nivå med 2020, men er en del lavere enn forventet. Økningen i lønnskostnadene skyldes i hovedsak at det ikke var kostnader til overskuddsdeling i 2020. Andre driftskostnader er redusert med 18 mill. kroner fra 2020, blant annet grunnet reduserte kostnader til innleid bistand og kompetanse.

TABELL 1
Resultat etter skatt

	2021	2020
Resultat etter skatt	1 208	1 159
Netto renteinntekter	1 585	1 672
Transaksjonskostnader	106	115
Urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	322	224
Forventet kredittap	0	14
Gevinster/tap på markedstransaksjoner	73	25
Driftskostnader	255	255
Skattekostnad	411	377

Beløp i mill. kroner

TABELL 2
Urealiserte verdiendringer
på finansielle instrumenter

	2021	2020
Urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter over ordinært resultat	322	224
Likviditetsporteføljen og tilhørende sikringskontrakter	54	72
Utlån og tilhørende sikringskontrakter	99	159
Utstedte obligasjoner og tilhørende sikringskontrakter (eksklusiv verdiendring som skyldes egen kredittrisiko)	169	-7
Urealiserte verdiendringer på utstedte obligasjoner og tilhørende sikringskontrakter - egen kredittrisiko - over totalresultat	-809	130

Beløp i mill. kroner

TABELL 3
Totalresultat

	2021	2020
Totalresultat	602	1 255
Resultat etter skatt	1 208	1 159
Urealisert verdiendring på gjeld (og sikringskontrakter) etter skatt	-809	130
Gevinst/tap på pensjonsforpliktelse etter skatt	1	-2
Skatt på postene i totalresultatet	202	-32

Beløp i mill. kroner

TABELL 4
Driftskostnader

	2021	2020
Driftskostnader	255	255
Lønn	95	83
Pensjon	11	11
Administrasjonskostnader, arbeidsgiveravgift og sosiale kostnader	54	54
Andre driftskostnader	66	84
Avskrivninger	29	25

Beløp i mill. kroner

Forvaltningskapitalen var 473,1 mrd. kroner per 31. desember 2021, sammenliknet med 498,3 mrd. kroner ved foregående årsskifte. Bankens likviditetsbeholdning er redusert fra forrige årsskifte, og er hovedårsaken til nedgangen i forvaltningskapital. Bankens utlånsportefølje (hovedstol) er økt med 4,8 mrd. kroner i løpet av 2021.

KBNs tellende ansvarlige kapital per 31. desember 2021 utgjorde 19 711 mill. kroner. Av dette utgjorde 15 320 mill. kroner ren kjernekapital. Ren kjernekapitaldekning var 18,8 pst. per 31. desember 2021, kjernekapitaldekningen var 21,7 pst., mens total kapitaldekning var 24,2 pst. Uvektet kjernekapitalandel var 3,9 pst. Ren kjernekapitaldekning påvirkes særlig av fradragposter i ren kjernekapital knyttet til utsatte skattefordeler. Utsatt skattefordel skyldes midlertidige forskjeller mellom et regnskapsmessig og skattemessig resultat. KBN har en pågående skattesak med sentralskattekontoret om beregningen av midlertidige forskjeller. Over tid vil de midlertidige forskjellene utlignes, men kan få stor betydning for betalbar skatt og utsatt skatt i regnskapet i perioder, og dermed påvirke kapitaldekningen negativt.

31. desember 2021 var KBNs kapitalkrav inklusive pilar 2 kapitalkrav 15,1 pst. for ren kjernekapitaldekning, 16,6 pst. for kjernekapitaldekning og 18,6 pst. for totalkapitaldekning. I tillegg gjelder et krav om 3,0 pst. uvektet kjernekapitalandel. KBN innretter virksomheten slik at alle regulatoriske krav oppfylles til enhver tid. Det har ikke vært noen vesentlige endringer i regulatoriske krav i løpet av siste regnskapsår. Lovendringer som implementerer EU kommisjonens reform for å ytterligere styrke soliditeten til banker i EU (den såkalte "bankpakken") i norsk rett ble vedtatt 18. juni 2021 og ventes å tre i kraft i Norge første halvår 2022.

Utlån

Markedet for kommunale lån har i 2021, som tidligere år, vært dominert av KBN, KLP og kommuner og fylkeskommuners direkte bruk av kapitalmarkedet. KBN er den største samlede tilbyder av lån totalt og den største tilbyderen av langsiktige avdragsbaserte lån. Tidvis har det vært sterk konkurranse mellom de ulike aktørene. KBNs markedsandel har vært fallende gjennom 2021 grunnet lavere utlånsvekst enn markedsveksten. Pr 31. desember 2021 er markedsandelen på 45 pst., en reduksjon på 1,5 prosentpoeng fra 2020. KBN har en målsetting om en stabil markedsandel i utlån til kommuner og fylkeskommuner. Ved utgangen av året har KBN utlån til alle landets fylkeskommuner, 355 av 356 kommuner, samt Longyearbyen lokalstyre. I tillegg er en rekke kommunale og interkommunale selskaper og selskaper med kommunal eller fylkeskommunal garanti lånekunder i KBN.

Det har vært etterspørsel etter nye lån gjennom hele 2021, men det var spesielt i fjerde kvartal at etterspørselen var høy. Det har vært en tydelig trend de siste årene at mange kommuner og fylkeskommuner venter så lenge som mulig med å lånefinansiere den planlagte delen av årets investeringer. Halvparten av utbetalt lånevolum ble i 2021 gjennomført i fjerde kvartal og over 20 pst. i desember alene. For lange lån med avdrag er denne tendensen enda sterkere. Dette ga en utlånsvekst i fjerde kvartal isolert på 8,5 mrd. kr. For KBN gir dette et behov for å styre samlet vekst gjennom året på en måte som gir tilstrekkelig kapasitet til en forventet sterk etterspørsel etter spesielt lange lån med avdrag gjennom fjerde kvartal.

Samlet etterspørsel etter ny lånefinansiering har i 2021 vært noe lavere enn de tre foregående årene. Ordinær gjeldsvekst i kommunal sektor endte i 2021 på 5,6 pst., en nedgang fra vekst på 8,1 pst. i 2020. Det har også i 2021 vært vekst i kommunenes låneopptak fra Husbanken, hvor lånene brukes til videre utlån til kommunenes innbyggere innenfor startlånordningen. Om en korrigerer for denne veksten er det en ytterligere reduksjon i låneopptak fra 2020 til 2021. Den foreløpige vurderingen er at reduserte låneopptak i 2021 sammenlignet med 2020 skyldes en kombinasjon av 1) noe redusert planlagt investeringsnivå 2) forsinkelser i investeringer, inklusive effekter av koronapandemien 3) noe mindre bruk av lånefinansiering i investeringsprosjektene sammenlignet med spesielt 2020. Som tidligere år har de viktigste

områdene for lånefinansiering vært skole, helse og omsorg samt vann- og avløp. De 63 største kommunene, med over 20 000 innbyggere, sto alene for 50 pst. av etterspørselen etter ny finansiering i 2021. Fylkeskommunene hadde betydelig økt etterspørsel etter lån i 2021 i forhold til 2020.

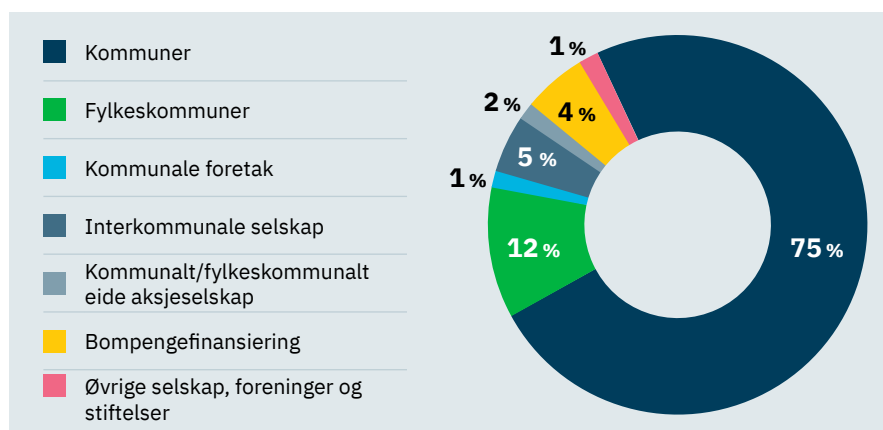
KBN hadde i 2021 en samlet utlånsvekst på 4,8 mrd. kr, tilsvarende 1,5 pst. Veksten ble påvirket av store ekstraordinære nedbetalinger fra bompengefinansierte vegprosjekter og av en ønsket reduksjon av porteføljen av utlån med sertifikatvilkår grunnet svak lønnsomhet.

Samlet utlånsvekst til kommuner og fylkeskommuner m.m. og som inngår i beregningen av KBNs markedsandel var i 2021 på 8,5 mrd. kr, tilsvarende 3 pst. Korrigert for reduksjonen av utlån med sertifikatvilkår, var veksten til denne kundegruppen på 14,6 mrd. kroner, en vekstrate som har ligget svært stabilt de siste årene. De siste årene har det vært en økende etterspørsel etter lån med fastrente. I 2021 har imidlertid veksten i fastrentelån vært svært avtakende, noe som kan skyldes at andelen lån med fastrente i mange kommuner og fylkeskommuner er tilstrekkelig høy og at nivået på fastrenter gjennom 2021 har vært stigende.

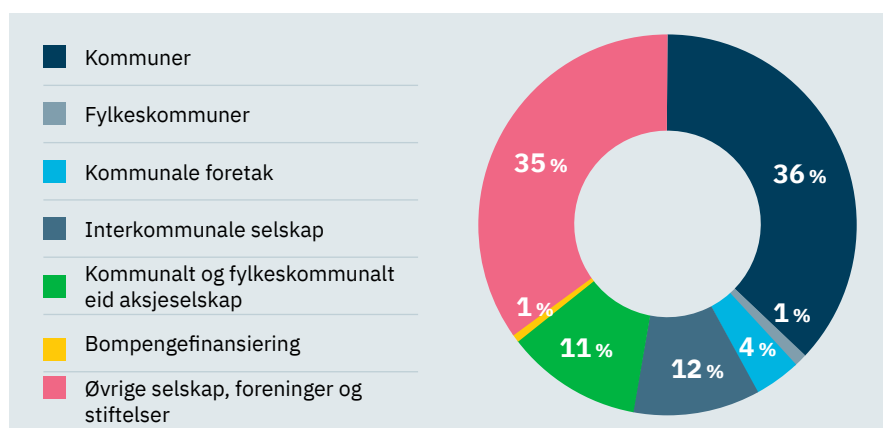
KBNs totale portefølje av grønne lån til klima- og miljøriktige investeringer økte med 23 pst., tilsvarende 6,7 mrd. kroner i 2021. Det ble samlet utbetalt 7,9 mrd. kroner i grønne utlån fordelt på 97 ulike prosjekter i 2021. Ved utgangen av 2021 har 126 kommuner, fire fylkeskommuner og totalt 73 andre kunder grønne lån i KBN, og utestående beløper seg til totalt 35,1 mrd. kroner. Av dette er det 32,9 mrd. kroner som kvalifiserer i henhold til KBNs kriteriesett fra 2016 eller senere, og som blir finansiert med grønne obligasjonslån. Effektene av disse utlånene rapporteres årlig i KBNs miljøeffektrapport. Bankens kriteriesett for grønne utlån oppdateres årlig i tråd med utviklingen i markedet.

88 pst. av KBNs utlån er lån direkte til kommuner, inkl. kommunale foretak og fylkeskommuner, slik fordelingen i figur 1 viser. 5,1 pst. av utlånene er til interkom-

FIGUR 1
Fordeling av KBNs utlån målt i kroner fordelt på kundekategori

FIGUR 2
Fordeling av antall kunder innenfor hver kundekategori

munale selskap. Gjenværende lån på totalt 22,5 mrd. kroner, tilsvarende 7 pst., er lån til selskaper, ulike typer institusjoner og stiftelser med kommunal eller fylkeskommunal garanti. Av dette utgjør lån til bompengeselskaper 13,5 mrd. kroner ved utgangen av 2021, en reduksjon på 3,7 mrd. kroner.

Totale utestående lån fordeler seg på til sammen 980 kunder. Figur 2 viser at 41 pst. av kundene er kommuner, fylkeskommuner og kommunale foretak. Interkommunale selskap utgjør 12 pst., mens kunder med kommunal eller fylkeskommunal garanti utgjør 47 pst.

Det har ikke vært mislighold av betalinger eller lån i 2021.

Innlån

KBNs kredittrating AAA/Aaa sikrer stabil tilgang til innlån med gunstige betingelser som kommer kommunal sektor til gode. KBN følger en diversifisert innlånsstrategi som sikrer god spredning i investorbasen og lav refinansieringsrisiko. Totale innlån for 2021 beløp seg til 97 mrd. kroner mot 108 mrd. i 2020. Reduksjonen i NOK er primært grunnet mindre forfall på gjeld i 2021 enn i 2020 og sterkere krone gjennom året. Bankens innlånsprogram har ikke blitt negativt påvirket av koronapandemien og KBN har hatt god tilgang til kapitalmarkedene gjennom 2021.

Europa, USA og Asia er de viktigste innlånsmarkedene for banken. KBN har fortsatt trenden de siste årene med større innslag av enkle, ikke-strukturerte innlån med fast eller flytende rente. Disse innlånene sto for over 97 pst. av transaksjonene i 2021. Totalt ble det tatt opp innlån i 9 valutaer som er opp fra 6 valutaer i 2020. KBN oppnådde en bredere valutadiversifisering på innlån gjennom året. Andelen nye innlån denominert i Amerikanske dollar ble redusert fra 83 pst. i 2020 til 61 pst. i 2021. KBN la ut to USD benchmark-obligasjonslån pålydende totalt 3,3 mrd. Amerikanske dollar i 2021. KBN opplevde god interesse fra investorene og benchmark-lånene ble betydelig overtegnet. I tillegg opplevde banken god interesse i Britiske pund, Australiske dollar og New Zealand dollar.

Initiativet for å erstatte de viktigste internasjonale referanserentene (Libor) er under gjennomføring. KBN er i prosess med å tilpasse berørte kontrakter til det som forventes å bli ny markedsstandard i henhold til standarder som er under løpende utvikling hos ISDA, og det pågår også internt arbeid for å kartlegge og analysere risikoer som overgangen og bruk av nye referanserenter kan gi opphav til. KBN var første norske finansinstitusjon som utstedte obligasjoner med ny USD SOFR referanserente i april 2021. Lånet ble godt mottatt i markedet.

KBN er blant de mest aktive norske utstederne av grønne obligasjoner og en av de ledende aktørene i utviklingen av grønn finans i Norden. KBN var i 2021 styremedlem i ICMA's Green Bond Principles, som er den ledende internasjonale bransjestandarden for grønne obligasjoner, og har også arrangert og deltatt på en rekke virtuelle arrangementer hvor formålet har vært å fremme grønne finansieringsløsninger. Grønne obligasjoner finansierer utlån til grønne investeringer hos KBNs kunder. KBNs rammeverk for grønne obligasjoner ble oppdatert våren 2021 og bygger videre på og erstatter tidligere rammeverk fra 2016. Det oppdaterte rammeverket har fått en uavhengig tredjepartsvurdering fra CICERO, og fikk samlet sett karakteren «Medium Green» og karakteren «Excellent» for styring. KBN utstedte tre grønne innlån i 2021 pålydende totalt 9,8 mrd. kroner i henholdsvis Amerikanske, Australiske og Kanadiske dollar.

KBNs samlede utestående volum av obligasjoner og andre låneopptak ble i 2021 redusert fra 405,5 mrd. kroner til 395,4 mrd. kroner.

Likviditetsstyring

KBN opererer med en likviditetsbeholdning som over tid skal tilsvare 12 måneders finansieringsbehov inkludert utlånsvekst for kommunesektoren. Likviditetsporteføl-

jen holdes i hovedsak i verdipapirer utstedt av stater, multinasjonale institusjoner og regioner. KBN investerer også i obligasjoner med fortrinnsrett. Likviditetsporteføljen forvaltes ut fra en lavrisiko investeringsstrategi både hva gjelder kreditt- og markedsrisiko. Plasseringene gjøres primært i utenlandsk valuta, derfor vil bevegelser i kronekursen medføre svingninger i størrelsen på likviditetsreserven omregnet til norske kroner. Likviditetsbeholdningen utgjorde 110,8 mrd. kroner ved utgangen av 2021, mot 123,6 mrd. kroner ved utgangen av 2020. Kredittpåslagene i både det internasjonale og det norske markedet har vært relativt stabile for 2021 sett under ett. LCR på totalnivå og i norske kroner var ved utgangen av året henholdsvis 175 pst. og 71 pst.

Eierstyring og selskapsledelse

Styringen av KBN bygger blant annet på regnskapsloven, eierskapsmeldingen og anbefalingen fra Norske utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). I 2021 offentliggjorde NUES en oppdatert anbefaling. Av særlig relevans for KBN er anbefaling om at selskapene skal skape verdier på en bærekraftig måte. Les om redegjørelsen for eierstyring og selskapsledelse fra side 51.

Styrets erklæring om godtgjørelse til ledende ansatte

Styret utarbeider retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Retningslinjen vedtas av styret og foreligger generalforsamlingen for godkjenning ved endring eller minimum hvert fjerde år. Styrets erklæring om godtgjørelse til ledende ansatte fremlegges generalforsamlingen i 2022 for behandling.

Risikostyring og internkontroll

KBNs styre har vedtatt retningslinje for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter KBNs risikoappetitt og påser at den er innenfor virksomhetens risikokapasitet. Det foretas en årlig vurdering og eventuell tilpasning av terskelnivåer for risikoappetitt. Styret behandler årlig administrerende direktørs vurdering av internkontrollen.

Risikostyringen skal sikre at forvaltningen av KBNs eiendeler og forpliktelser gjennomføres i henhold til styrets retningslinje for risikostyring og internkontroll, og fastsatt risikoappetitt. Det foretas risikovurdering av vesentlige risikoer for alle bankens virksomhetsområder minst årlig. Stresstester og scenarioanalyser benyttes for å vurdere sårbarheten til bankens mest sentrale risikoområder. Resultatet av stresstestene evalueres og tas i betraktning ved fastsettelse av risikoappetitt, kapitalplan, gjenopprettingsplan og i utforming av bankens forretningsstrategi.

Styret underrettes regelmessig om foretakets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Styret behandler regelmessig administrasjonens vurdering av risiko, etterlevelse og hendelser.

KBNs risikostyring og internkontroll er organisert i tre forsvarslinjer. Førstelinjeforsvaret gjennomfører operative oppgaver og har ansvar for å styre og kontrollere at aktivitetene gjennomføres innenfor fastsatte rammer og i samsvar med eksternt og internt regelverk. Andrelinjeforsvaret gjennomfører uavhengige risikovurderinger, kontrollerer og validerer modeller og utvikler og forbereder KBNs risiko- og etterlevelsesrapportering. Andre forsvarslinje består av finansiell kontroll samt risikostyrings- og compliance-funksjonene. Internrevisor (Deloitte) utgjør KBNs tredje forsvarslinje og er styrets uavhengige kontroll- og bekreftelsesorgan. KPMG vil ta over rollen som bankens internrevisor fra 1.1.2022.

Det er tegnet forsikring for styrets medlemmer og daglig leder for deres mulige ansvar overfor foretaket og tredjepersoner. Forsikringsdekningen har en beløpsbegrensning på 500 mill. kroner. Primær forsikringsgiver er Tryg Forsikring NUF.

Kapitalrisiko

KBN har lav appetitt for kapitalrisiko. KBNs regulatoriske kapitalrisiko drives av bankens forretningsmessige innretning, balansesammensetning og eksterne forhold som påvirker kapitaldekning. Bankens økonomiske kapitalrisiko består av den aggregerte risiko som egenkapitalen er eksponert overfor (risiko for tap knyttet til markedsrisiko, kredittrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko).

KBN har en strukturert prosess for å beregne sitt kapitalbehov inkludert nødvendige buffere for å sikre at banken har tilstrekkelig kapital ift. sin risikoprofil.

Kredittrisiko

KBN har lav appetitt for samlet kredittrisiko.

KBN har utelukkende kunder tilknyttet kommunal sektor, noe som innebærer en svært lav risiko for økonomisk tap. Dette skyldes kommunelovens bestemmelser, hvor det er fastslått at kommuner ikke kan gå konkurs, samt at ved eventuelle finansielle problemer eller presset kommuneøkonomi vil kommunene settes under statlig oppfølging gjennom ROBEK-systemet. Dette vil i praksis sikre KBN mot tap av akkumulert gjeld og påløpte renter.

KBN forvalter sin likviditet gjennom plasseringer i verdipapirer med høy kredittverdighet, og banken har lav appetitt for kredittrisiko mot likviditetsmotparter.

KBN anvender derivater for å styre rente- og valutarisiko ved utlån, innlån og likviditetsplasseringer. Motpartsrisikoen knyttet til inngåelse av derivatavtaler hviler på bruk av sentral motpart (clearing) eller på motparter med høy kredittverdighet, der det foretas daglig utveksling av sikkerhet for å redusere risikoen.

Likviditetsrisiko

KBN har svært lav appetitt for likviditetsrisiko. Styringen av likviditetsrisiko ivaretas av bankens interne rammeverk for likviditetsstyring. KBN skal sikre at virksomheten til enhver tid oppfyller sine forpliktelser når de forfaller uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger.

Markedsrisiko inkludert rente- og valutarisiko

KBN har lav appetitt for markedsrisiko og det benyttes finansielle derivater for å sikre all vesentlig eksponering mot rente- og valutarisiko. Gjenværende bidrag til markedsrisiko for KBN er i hovedsak basisrisiko og kredittspreadsrisiko. Basisrisiko er risiko for endring i basisspreder mellom to valutaslag som påvirker verdien av sikringskontrakter. Kredittspreadsrisiko er risiko for endringer i kredittspreader på eiendeler.

Operasjonell risiko

KBN har lav appetitt for operasjonell risiko. Innenfor operasjonell risikostyring benyttes en helhetlig og systematisk tilnærming til å identifisere risiko, og det foretas regelmessig risikovurdering for alle vesentlige funksjoner. Dette danner grunnlaget for å prioritere ressurser til risikoreduserende aktiviteter. Operasjonell risiko er gjenstand for løpende overvåkning og rapportering. Etterlevelsesrisiko, dvs. risiko for manglende etterlevelse av eksternt og internt regelverk, og risiko for hvitvasking og terrorfinansiering er to underkategorier av operasjonell risiko som er gjenstand for særskilt rapportering. KBN har svært lav appetitt for etterlevelsesrisiko og risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.

Klimarisiko

KBN står i begrenset grad overfor direkte klimarisiko i egen virksomhet, men er indirekte eksponert gjennom klimarisiko som kommunesektoren står overfor. Det

er fastlagt i kommunelovens § 29-1 at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs, og følgelig er de potensielle finansielle effektene av KBNs indirekte klimarisiko svært lav. KBNs direkte og indirekte klimarisiko er videre omtalt i TCFD-rapporteringen i årsrapporten.

ESG-risiko i likviditetsporteføljen

KBN har i 2021 jobbet med å utvikle en strategi for likviditetsporteføljen som også hensyntar ESG-risiko, og skal utarbeide retningslinjer og systemer for rutinemessig screening av porteføljen.

Kommunikasjon og samfunnskontakt

Styret legger vekt på å føre en løpende dialog med bankens sentrale interessenter for å sikre god forståelse for bankens modell og rammebetingelser. God og åpen kommunikasjon er viktig for tilliten hos eier, kunder, ratingbyråer, investorer, regulatoriske myndigheter, ansatte og samfunnet for øvrig.

KBNs eksterne kommunikasjon skal blant annet bidra til å belyse problemstillinger som påvirker våre kunder, for eksempel endringer i deres egen eller KBNs rammebetingelser. Makroøkonomi, grønn finans, klimarisiko, energiproduksjon- og effektivisering og kommunenes langsiktige bærekraft har vært sentrale tema i den eksterne kommunikasjonen i 2021. Koronapandemien og den påfølgende nedstengningen av deler av samfunnet har gjort at KBN også gjennom 2021 har gjennomført et flertall av sine møter og seminarer digitalt. Det er avholdt en rekke kundewebinarer om makrobildet, renter, kommuneøkonomi, klimarisiko, klimabudsjett og fornybar energi. Viktigheten av en bærekraftig gjeldsforvaltning i kommunal sektor har blitt vektlagt i den direkte kommunikasjonen mot kundene, blant annet gjennom bankens finansseminarer, det digitale porteføljestyingsverktøyet KBN Finans og bankens nyhetsbrev.

Etikk og samfunnsansvar

KBN har basert prioriteringene innenfor bærekraftarbeidet på omfattende dialog med bankens viktigste interessenter, og har i 2021 oppdatert sine retningslinjer for bærekraft. KBN følger standarden Global Reporting Initiative (GRI) i rapporteringen av bærekraft og TCFD (anbefalinger fra Task Force for Climate Related Financial Disclosures) i rapporteringen av klimarisiko.

Alle ansatte og ledere skal opptre i samsvar med KBNs etiske retningslinjer, sist revidert i 2021. Alle ansatte har i løpet av 2021 bekreftet at de har satt seg inn i sentrale atferdsregler, inklusive nevnte etiske retningslinjer.

Organisasjon og medarbeidere

Som kunnskapsbedrift er KBNs måloppnåelse avhengig av å rekruttere, utvikle og beholde dyktige medarbeidere innen ulike fagområder. KBN må stadig tilpasse seg endringer som drives fram av blant annet teknologi, regulatoriske krav og endrede kundebehov, i tillegg til krav og forventninger fra eiere, andre interessenter og medarbeiderne selv. Dette krever en lærende kultur og kontinuerlig tilførsel av ny kunnskap i organisasjonen. Samtidig har koronapandemien endret våre arbeidsmetoder og påvirket arbeidet med organisasjon og ledelse. Medarbeiderundersøkelsen gjennomført i 2021 viser at vi har engasjerte medarbeidere med høy gjennomføringsevne som er stolte av å jobbe i KBN.

Sykefraværet var på 4,1 pst. i 2021 mot 1,6 pst. i 2020. Økningen fra 2020 kan i

noen grad tilskrives koronapandemien. Målet er over tid et sykefravær lavere enn 2,5 pst.

Les mer om arbeidsforhold på s. 70 og mangfold og likestilling på side 72.

Disponering av overskudd

Styret i KBN foreslår følgende disponering av resultat etter skatt for regnskapsåret 2021: 646 mill. kroner utbetales i utbytte til eier og 562 mill. kroner overføres til annen egenkapital. Det er generalforsamlingen som beslutter utbytteutdelingen. Utbytte inngår i bankens egenkapital frem til beslutning i generalforsamlingen, men trekkes fra ved beregninger av kapitaldekning.

Utsiktene fremover

2021 har vært et år med stadig skiftende markedsforhold grunnet følger av pandemien med både perioder med gjenåpning og positivitet, og perioder med nye smittebølger og nedstengninger. Høy grad av karantene og nedstengninger rundt om i hele verden, har medført store forsinkelser i forsyningslinjer, som har gitt seg utslag i unormal prisvekst på enkelte varegrupper. Fra sommeren 2021 begynte vi å se tiltagende inflasjon, som først ble antatt å være forbigående av sentralbankene. Med vedvarende inflasjonspress utover høsten har flere sentralbanker hevet renten mot slutten av året, inkludert Norges Bank.

For 2022 ventes det at inflasjonsfaren og tilhørende lønnspress vil medføre at sentralbankene vil normalisere rentene i raskere tempo enn det vi så for oss ved slutten av 2020. Den videre utviklingen av koronapandemien vil fortsatt skape usikkerhet, samtidig som konflikten mellom Ukraina og Russland vil bidra til økt usikkerhet i 2022. Ved inngangen til 2022 forventer rentemarkedet fire rentehevinger fra Norges Bank, tilsvarende ett prosentpoeng renteoppgang, i 2022.

2021 ga en lavere gjeldsvekst i kommunesektoren enn foregående år. En videreføring av den sterke gjeldsveksten som mange kommuner har hatt de siste årene er for mange kommuner ikke bærekraftig og forenlig med en sunn økonomi over tid. En normalisering av rentenivå vil over tid bidra til økte rentekostnader. Hvor raskt dette skjer for den enkelte er avhengig av andelen fastrente. Samtidig er investeringsbehovet mange steder fortsatt stort. Vedlikeholdsetterslep og nødvendige standardhevinger vil fortsatt bidra til investeringsvekst, spesielt innenfor sektorene helse og omsorg, vann og avløp, samferdsel og skole.

Klimaendringer og overgangen til et (klimatilpasset) lavutslippssamfunn vil legge premisser for investeringsbeslutninger gjennom lokalisering av nye bygninger, utforming og gjennomføring av entrepriser, energiløsninger, ressursbruk og materialvalg. Klimaendringene vil i seg selv bidra til økte investeringer for å håndtere spesielt økende fysisk klimarisiko. Avløpsnett må oppgraderes og tilpasses for å håndtere økte nedbørsmengder. Håndtering av overvann er et eksempel på et område med uavklarte ansvars- og finansieringsforhold. Beskyttelse fra mer ekstremvær vil kreve store investeringer i bl.a. flomvern og rassikring framover.

Det største investeringsbehovet framover vil imidlertid være innen helse- og omsorgsområdet. Vi står helt i begynnelsen av en vekst i befolkningen over 80 år som ifølge SSBs befolkningsprognoser ikke vil avta før i 2099. I løpet av 15 år vil antallet eldre over 80 år doble seg. Økt bruk av velferdsteknologi vil medføre at flere kan klare seg selv og bo hjemme lengre. Samtidig er veksten framover så sterk at det vil kreve en radikal endring i hvordan nødvendig omsorgsbehov kan tilbys til de som trenger det. Økte investeringer innenfor helse- og omsorgsområdet vil bidra til at investeringsnivået samlet for KBNs kunder vil holde seg på høye nivåer i de neste årene.

Reguleringspresset på finanssektoren forventes å fortsette på et vedvarende høyt nivå de kommende årene. EU-kommisjonens reform for ytterligere å styrke soliditeten til banker i EU (den såkalte «bankpakken»), ventes å tre i kraft i norsk rett i løpet av 2022. I tillegg vil EU-kommisjonens handlingsplan for bærekraftig finans, inkludert nye rapporteringskrav, for alvor gjøre seg gjeldende fremover. Et økende omfang av nye reguleringer og krav til myndighetsrapportering fører til økt ressursbehov, både finansielt og operasjonelt. KBN har en spesialisert forretningsmodell med utlånsvirksomhet med svært lav risiko, internasjonalt rettet finansieringsmodell og offentlig eierskap, som skiller seg fra andre norske finansforetak. Regulatoriske krav utformes ofte med sikte på ordinære private banker, og er ikke tilstrekkelig tilpasset KBNs forretningsmodell. KBN søker gjennom vår europeiske bransjeorganisasjon, EAPB, og i dialog med norske regulatoriske myndigheter, å tydeliggjøre utfordringene som manglende regulatorisk differensiering kan medføre. Forutsigbarhet og rammebetingelser tilpasset KBNs samfunnsoppdrag er viktig for å kunne bidra til lave kommunale lånekostnader og ivareta KBNs rolle som bærekraftig samfunnsbygger.

Styret vil takke bankens medarbeidere for godt utført arbeid.

Oslo

25. februar 2022

Styret for Kommunalbanken AS

Brit Kristin Sæbø Rugland

STYRELEDER

Rune Midtgaard

STYRETS NESTLEDER

Eyvind Aven

STYREMEDLEM

Anne Jenny Dvergsdal

ANSATTES REPRESENTANT

Toril Hovdenak

STYREMEDLEM

Harald Jacobsen

ANSATTES REPRESENTANT

Ida Espolin Johnson

STYREMEDLEM

Petter Steen Jr.

STYREMEDLEM

Martha Takvam

STYREMEDLEM

Jannicke Trumpy Granquist

ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Årsregnskapet 2021

Resultatregnskap	98
Totalregnskap	98
Balanse	99
Endringer i egenkapital	100
Kontantstrømoppstilling	101
Regnskapsprinsipper	102

Resultatregnskap og totalresultat

Note 1	Netto renteinntekter	104	Note 14	Fordringer på kredittinstitusjoner	123
Note 2	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	105	Note 15	Utlån til kunder	123
Note 3	Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	105	Note 16	Forventet kredittap	124
Note 4	Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	106	Note 17	Sertifikater og obligasjoner	125
Note 5	Lønn og administrasjonskostnader	106	Note 18	Andre eiendeler og annen gjeld	125
Note 6	Godtgjørelse til ledende ansatte	106	Note 19	Gjeld til kredittinstitusjoner	126
Note 7	Pensjoner	111	Note 20	Obligasjonsgjeld	126
Note 8	Skatt	113	Note 21	Finansielle derivater	128
Note 9	Leieavtaler	114	Note 22	Sikkerhetsstillelse og motregning	129
			Note 23	Ansvarlig lånekapital	130
			Note 24	Aksjekapital	130
			Note 25	Fondsobligasjon	130

Balanse

Note 10	Klassifisering av finansielle instrumenter	114
Note 11	Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi	116
Note 12	Finansielle instrumenter målt til amortisert kost	121
Note 13	Sikringsbokføring	122

Risikostyring

Note 26	Risikostyring	131
Note 27	Kredittrisiko	133
Note 28	Renterisiko	135
Note 29	Valutarisiko	138
Note 30	Likviditetsrisiko	138
Note 31	Kapitaldekning og kapitalstyring	140

RESULTATREGNSKAP

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	2021	2020
Renteinntekter fra eiendeler målt til amortisert kost		2 148	3 258
Renteinntekter fra eiendeler målt til virkelig verdi		1 381	2 442
Sum renteinntekter		3 529	5 700
Rentekostnader		1 943	4 028
Netto renteinntekter	1	1 585	1 672
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	2	106	115
Netto urealiserte gevinster/(tap) på finansielle instrumenter	3	322	224
Forventet kredittap	16	0	14
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	4	73	25
Sum andre driftsinntekter		289	120
Lønn og administrasjonskostnader	5,6,7	160	147
Avskrivninger		29	25
Andre driftskostnader	9	66	84
Sum driftskostnader		255	255
Resultat før skatt		1 620	1 537
Skattekostnad	8	411	377
Resultat for regnskapsåret		1 208	1 159
Andel tilordnet aksjonær		1 149	1 095
Andel tilordnet fondsobligasjonseiere		59	64

TOTALRESULTAT

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	2021	2020
Resultat for regnskapsåret		1 208	1 159
Andre innregnede inntekter og kostnader			
<i>Poster som ikke omklassifiseres til resultat</i>			
Verdiendring på gjeld som skyldes endring i egen kredittrisiko*	20	-809	130
Aktuarmessig gevinst/(tap) på pensjonsforpliktelse		1	-2
Herav skatt		202	-32
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		-606	96
Totalresultat for regnskapsåret		602	1 255

*Verdiendring som skyldes endring i egen kredittrisiko i utstedt gjeld som måles til virkelig verdi, skal presenteres i totalresultatet.

BALANSE

(Beløp i NOK 1 000 000)	Note	2021	2020
Eiendeler			
Fordringer på kredittinstitusjoner	10,11,12,14,22	17 317	18 950
Andre pengemarkedsinnskudd	10,11,12,14	0	1 712
Utlån til kunder	10,11,12,15	323 672	321 874
Sertifikater og obligasjoner	10,11,12,13,17	112 839	127 108
Finansielle derivater	10,12,13,21,22	16 047	25 176
Utsatt skattefordel	8	3 021	3 230
Andre eiendeler	18	169	169
Sum eiendeler		473 064	498 219
Gjeld og egenkapital			
Gjeld til kredittinstitusjoner	10,12,19,22	5 891	13 871
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	10,12,20	31 567	20 045
Obligasjonsgjeld	10,11,12,13,20	393 663	413 717
Finansielle derivater	10,12,13,21,22	20 072	28 341
Annen gjeld	18	85	63
Betalbar skatt	8	581	1 501
Utsatt skatt	8	0	0
Pensjonsforpliktelser	7	32	37
Ansvarlig lånekapital	10,12,23	2 092	2 106
Sum gjeld		453 983	479 681
Innskutt egenkapital	24	3 895	3 895
Fondsobligasjon	25	2 392	2 392
Opptjent egenkapital		12 795	12 251
Sum egenkapital		19 081	18 538
Sum gjeld og egenkapital		473 064	498 219

ENDRINGER I EGENKAPITALEN

(Beløp i NOK 1 000 000)

2021

	Note	Aksjekapital	Fonds- obligasjon	Verdi- endringer gjeld egen kredittrisiko	Annen egenkapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 1. januar 2020		3 895	2 392	-297	12 547	18 538
Resultat for perioden		0	0	0	1 208	1 208
Andre innregnede inntekter og kostnader - verdiendringer gjeld egen kredittrisiko		0	0	-607	0	-607
Andre innregnede inntekter og kostnader - pensjon		0	0	0	1	1
Renteutbetaling på fondsobligasjon	25	0	0	0	-59	-59
Utbytte for 2020		0	0	0	0	0
Egenkapital per 31. desember 2021	24	3 895	2 392	-904	13 698	19 081

Resultatet for 2021 foreslås disponert som følger: 646 mill. kroner avsettes til utbytte til eier og 562 mill. kroner overføres til annen egenkapital.

2020

	Note	Aksjekapital	Fonds- obligasjon	Verdi- endringer gjeld egen kredittrisiko	Annen egenkapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 1. januar 2019		3 145	2 189	-395	11 460	16 401
Resultat for perioden		0	0	0	1 159	1 159
Andre innregnede inntekter og kostnader - verdiendringer gjeld egen kredittrisiko		0	0	97	0	97
Andre innregnede inntekter og kostnader - pensjon		0	0	0	-2	-2
Renteutbetaling på fondsobligasjon	25	0	0	0	-64	-64
Call av fondsobligasjon	25	0	-994	0	0	-994
Utstedelse av fondsobligasjon	25	0	1 197	0	-5	1 192
Kapitalforhøyelse	24	750	0	0	0	750
Utbytte for 2019		0	0	0	0	0
Egenkapital per 31. desember 2020	24	3 895	2 392	-297	12 547	18 538

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Beløp i NOK 1 000 000)	2021	2020
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Renteinnbetalinger	3 410	6 371
Renteutbetalinger	-1 894	-4 653
Utbetaling av garantiprovisjon og transaksjonskostnader	-73	-115
Gevinst ved realisasjon av finansielle instrumenter	73	25
Utbetaling til drift	-220	-224
Betalt skatt	-920	-3 872
Netto utbetaling av lån til kunder	-4 783	-8 466
Netto (økning)/reduksjon i kortsiktige plasseringer	-4 733	10 132
Netto innbetaling/(utbetaling) ved kjøp/salg av verdipapirer	12 301	-12 801
Netto (økning)/reduksjon i andre eiendeler	-9	-4
Netto økning/(reduksjon) i annen gjeld	-30	4
Netto (økning)/reduksjon i finansielle derivater	-4 239	-7 021
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-1 117	-20 624
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	-21	-16
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-21	-16
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling ved utstedelse av sertifikatgjeld	273 232	198 006
Tilbakebetaling av sertifikatgjeld	-262 037	-180 621
Nedbetaling på leieforpliktelse	-6	-7
Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld	96 551	107 823
Tilbakebetaling av obligasjonsgjeld	-106 476	-106 301
Innbetaling ved utstedelse av Fondsobligasjon	0	1 196
Tilbakebetaling av Fondsobligasjon	0	-1 000
Renteutbetaling på Fondsobligasjon	-60	-68
Innbetaling ved utstedelse av ansvarlig lån	0	0
Tilbakebetaling av ansvarlig lån	0	0
Utbetaling av utbytte	0	0
Innbetaling av aksjekapital	0	750
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	1 205	19 778
Sum kontantstrøm	67	-862
Justering for valutakursendringer	51	539
Netto kontantstrøm etter valutakursendringer	118	-268
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar	190	459
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	118	-268
Kontanter og kontantekvivalenter ved utgangen av perioden	308	190
Herav		
<i>Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	308	190
<i>Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	0	0

Se note 20 for en avstemming av endringer i balanseført verdi for forpliktelser som inngår i finansieringsaktiviteter. Slike forpliktelser er obligasjonsgjeld og ansvarlig lån.

REGNSKAPSPRINSIPPER

SELSKAPSFORMLING

Kommunalbanken AS, heretter KBN, er et aksjeselskap som har som formål å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver. Selskapets forretningskontor er i Haakon VIIIs gate 5B, Oslo. Årsregnskapet for 2021 ble godkjent av styret 25. februar 2022.

GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med Internasjonale Regnskapsstandarder (IFRS) som er vedtatt av EU. Årsregnskapet presenteres i millioner kroner med unntak av noter 6 og 7 som presenteres i tusen kroner.

FUNKSJONELL VALUTA OG PRESENTASJONSVALUTA

Selskapets funksjonelle og presentasjonsvaluta er norske kroner (NOK). Balanseposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved bruk av valutakurs på balansedagen. Resultatposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved bruk av valutakurs på transaksjonstidspunktet.

ESTIMATER OG SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Ledelsen anvender estimater og gjør skjønnsmessige vurderinger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Estimater og skjønnsmessige vurderinger påvirker regnskapsførte verdier av eiendeler og gjeld, og inntekter og kostnader, og kan medføre justering i regnskapsførte verdier dersom forutsetningene eller forventningene om fremtidig utvikling endrer seg. De viktigste estimatene og vurderingene i årsregnskapet omfatter:

Måling til virkelig verdi

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked eller ikke har tilgjengelige noterte priser på balansedagen fastsettes ved hjelp av verdsettelsesteknikker. Når inndata i verdsettelsesmodeller ikke kan utledes direkte fra observerbare markedsdata, gjør ledelsen vurderinger og bruker forutsetninger knyttet til kredittrisiko og likviditetsrisiko i finansielle instrumenter. Selv om skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger baserer seg i størst mulig grad på faktiske markedsforhold på balansedagen, kan de øke usikkerheten i regnskapsførte beløp. Ledelsen utviser skjønn i anvendelsen av regnskapsprinsipper særlig ved allokering av instrumenter målt til virkelig verdi i nivåhierarkiet iht. IFRS 13 (nivå 1,2,3).

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Regnskapsprinsipper for finansielle instrumenter innenfor IFRS 9 *Finansielle instrumenter* er som følger:

INNREGNING OG FRAREGNING

Innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser skjer når foretaket blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. Ved førstegangsinnregning måles alle finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. Innregnet beløp for finansielle eiendeler og forpliktelser som ikke er klassifisert til virkelig verdi over resultat inkluderer i tillegg transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen. Innregning og fraregning av finansielle instrumenter på balansen skjer på oppgjørstidspunktet. Ved alminnelig kjøp og salg av finansielle eiendeler som utpekes til virkelig verdi innregnes virkelig verdi av eiendelen på avtaletidspunktet.

Finansielle eiendeler fraregnes når den kontraktsmessige retten til kontantstrømmene utløper eller overføres og det vesentlige av risiko- og fortjenestepotensialet er overført. Finansielle forpliktelser fraregnes når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert

eller utløpt. Ved tilbakekjøp av utstedte obligasjoner fraregnes den balanseførte verdien av forpliktelsen, og differansen mellom oppgjørsbeløp og balanseverdi resultatføres som gevinst eller tap på transaksjonstidspunktet.

KLASSIFISERING OG MÅLING

Klassifisering av finansielle instrumenter foretas på tidspunktet for innregning og bestemmer etterfølgende måling av balanseført verdi. Kategorisering av finansielle instrumenter bestemmes av deres karakter og av forretningsmodellen for forvaltning av de finansielle eiendelene. Detaljerte prinsipper om klassifisering og måling presenteres i note 10 sammen med tabellariske oppstillinger over instrumentene.

VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

Alle eiendeler og forpliktelser, som ikke måles til amortisert kost, måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Virkelig verdi, som definert i IFRS 13 Måling av virkelig verdi, er den markedsbaserte prisen som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet. Virkelig verdi er prisen som oppnås under de gjeldende markedsforhold, uansett om prisen er direkte observerbar eller estimert ved hjelp av en annen verdsettelsesmetode.

Finansielle instrumenter er kategorisert i virkelig verdi hierarkiet, der nivå inndelingen (nivå 1, 2 eller 3) er basert på observerbarheten til inndataene som benyttes i verdsettelsen. Se note 11 for regnskapsprinsipper for måling av virkelig verdi.

PRESENTASJON AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER

KBN har ingen finansielle eiendeler og forpliktelser som motregnes og presenteres som nettobeløp i balansen. Generelle motregningsavtaler for finansielle derivater oppfyller ikke betingelsene for motregning, og alle finansielle derivater presenteres brutto i balansen. Noen valutarelaterte derivater har i tillegg til sin ordinære funksjon som sikringsinstrument, en undermengde transaksjoner som har innebygget finansieringselement med løpende forhåndsdefinerte innbetalinger i løpetiden og tilbakebetaling på forfall. Kontanter mottatt eller stilt som sikkerhet for derivatesponering reguleres i ISDA-avtaler, som gir rett til motregning ved konkurs, men oppfyller heller ikke betingelsene for motregning i IAS 32. Kontantsikkerhet presenteres brutto i balansen som gjeld til eller fordringer på kredittinstitusjoner.

For egen utstedt gjeld som er utpekt målt til virkelig verdi innregnes og presenteres den del av verdiendringen som skyldes endringer i kredittrisiko i andre inntekter og kostnader, mens resten av verdiendringen presenteres i resultatregnskapet.

FORVENTET KREDITTAP

For finansielle eiendeler klassifisert som målt til amortisert kost innregnes en avsetning for forventet kredittap. Forventet kredittap beregnes på hvert rapporteringstidspunkt, og er basert på instrumentets/lånets eksponering ved mislighold, sannsynlighet for mislighold og tap ved mislighold, alle estimert på rapporteringstidspunktet. Forventet kredittap for instrumenter hvor kredittrisiko ikke har økt betydelig siden førstegangsinnregning reflekteres ved å beregne et tap basert på sannsynlighet for mislighold innenfor de neste 12 måneder. For instrumenter hvor kredittrisiko har økt betydelig siden førstegangsinnregning reflekteres forventet kredittap ved å beregne et tap basert på en sannsynlighet for mislighold i eiendelens fulle levetid. Se note 16 Forventet kredittap for regnskapsprinsipper for måling av forventet kredittap.

SIKRINGSBOKFØRING

Banken benytter rente- og valutaderivater i økonomisk sikring av rente- og valutaeksponering i eiendeler og gjeld. KBN anvender IFRS 9 for sikringsbokføring. Når et sikringsforhold tilfredsstiller kriterier for sikringsbokføring og utpekes til sikringsbokføring, behandles det regnskapsmessig som virkelig verdisikring. De sikrede objektene i porteføljen av obligasjonsgjeld klassifiseres som målt til amortisert kost. Regnskapsprinsippene for sikringsbokføring er beskrevet detaljert i note 13 sammen med den finansielle informasjonen.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter direkte metode og viser kontantstrømmene etter anvendelsesområde. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontantbeholdning, fordringer og gjeld på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

PRINSIPPER FOR INNTEKSFØRING

Renteinntekter og rentekostnader presenteres som renteinntekter og rentekostnader uavhengig av klassifisering av underliggende balanseposter. Renteinntekter for balanseposter som måles til amortisert kost inntektsføres etter effektiv rente metoden. For balanseposter som måles til virkelig verdi herunder rentederivater resultatføres renter etter hvert som de opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader.

Urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi og verdiendringer knyttet til sikret risiko på sikringsobjekter under sikringsbokføring resultatføres under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter". Provisjonskostnader og gebyrer kostnadsføres i perioden når tjenesten er levert.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler måles til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Ordinære avskrivninger, basert på kostpris, er beregnet lineært over driftsmidlenes antatte økonomiske levetid, og utrangeringsverdien av driftsmidlene antas å være null.

IMMATERIELLE EIENDELER

Immaterielle eiendeler måles til anskaffelseskost. Øvrige immaterielle eiendeler består av IT systemer og avskrives lineært over levetiden. Dersom den årlige nedskrivningstesten indikerer at eiendelene har falt i verdi, skrives verdien av eiendelen ned, og differanse mellom balanseført verdi og virkelig verdi innregnes i resultatet.

PENSJONSORDNINGER

Banken har en innskuddsbasert pensjonsordning. Innskuddspensjonen innebærer at banken betaler et fast prosentvis innskudd, avhengig av lønn, som sparing til hver ansattes pensjonskonto. Ansatte som var 55 år eller over da ordningen ble endret fra 1. januar 2018 har blitt værende i den tidligere kollektive ytelsesbaserte tjenestepensjonsordningen. Den innskuddsbaserte pensjonsordningen kostnadsføres løpende.

LEIEAVTALER

Leieavtaler blir behandlet ihht. IFRS 16 *Leieavtaler* som baserer seg på at det resultatføres avskrivninger for leide eiendeler («bruksretteieendelen»), og innregnes samtidig rentekostnader på leieforpliktelsen. Nedbetaling av hovedstolen i leieforpliktelsen klassifiseres under finansieringsaktiviteter. Rentedelen klassifiseres som finansieringsaktiviteter i kontantstrømanalysen.

Som følge av standarden er det balanseført «rett til bruk»-eiendeler

fra bankens leieavtaler på 43 millioner kroner og med en tilsvarende forpliktelse knyttet til leieavtaler som gjeld på 43 millioner kroner.

INNTEKSSKATT

Skatter kostnadsføres når de påløper. Skattekostnaden er knyttet til det regnskapsmessige resultatet før skatt, og rentekostnader på fondsobligasjoner som innregnes i egenkapitalen. Det korrigeres for midlertidige og permanente forskjeller før årets skattegrunnlag for betalbar skatt framkommer. Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Ved beregning benyttes nominell skattesats. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller innenfor samme tidsintervall vurderes mot hverandre. Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets skattepliktige resultat), endring i netto utsatt skatt og for lite/mye avsatt betalbar skatt tidligere år.

Selskapet er underlagt finansskatt. Skattesatsen er 25%.

EGENKAPITAL

Selskapets egenkapital består av aksjekapital, fondsobligasjon som oppfyller krav til egenkapital og tilbakeholdt overskudd. Utbytte klassifiseres som egenkapital fram til tidspunktet når vedtaket om utbetaling er truffet av generalforsamlingen. Fondsobligasjonen måles til kostpris og betalte renter fratrekkes annen egenkapital på samme måte som utbytte.

SEGMENTINFORMASJON

Selskapet har bare ett driftssegment, utlån til norske kommuner og kommunale selskaper. Det foreligger således ikke segmentopplysninger ut over de noteopplysninger som gis om utlån til kunder og virksomheten som helhet, herunder informasjon om geografisk fordeling av utlån, sertifikater og obligasjoner og inntekter fra ulike kategorier av finansielle instrumenter.

NYE STANDARDER TATT I BRUK OG ENDREDE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

Ingen nye standarder har blitt tatt i bruk i 2021.

I september 2019 publiserte International Accounting Standards Board (IASB) endringer i standarder kalt «Interest Rate Benchmark Reform, amendments to IFRS 9, IAS 39 and IFRS 7». Standardendringen svarer på effekten av IBOR reformen for finansiell rapportering og publikasjonen representerer en avslutning på IASBs første delprosjekt, som gir midlertidige lettelsener for sikringsbokføring frem til eksisterende rentebetingelser erstattes med en alternativ tilnærmet risikofri rente, og trådte i kraft 1. januar 2020. I august 2020 publiserte IASB «Interest Rate Benchmark Reform—Phase 2, Amendments to IFRS 9, IAS 39, IFRS 7, IFRS 4 and IFRS 16 (IBOR reform Phase 2)». Fase 2 omfatter alle finansielle instrumenter som er påvirket av endring i referanserentene og trådte i kraft 1. januar 2021. Note 21 gir opplysninger om bankens håndtering av risikoen ved overgang til nye referanserenter og hvilke finansielle instrumenter som er omfattet av endringene.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

NOTE 1

NETTO RENTEINNEKTER

(Beløp i NOK 1 000 000)

2021	Totalt	Til virkelig verdi			Amortisert kost	
		FVO	Pliktig målt til virkelig verdi	Virkelig verdisikring		Sum målt til virkelig verdi
Fordringer på kredittinstitusjoner ¹	-48	0	0	0	0	-48
Andre pengemarkedsinnskudd ¹	-3	0	0	0	0	-3
Utlån til kunder	4 028	1 990	0	0	1 990	2 037
Sertifikater og obligasjoner	491	330	0	0	330	161
Finansielle derivater	-939	0	-939	0	-939	0
Sum renteinntekter	3 529	2 320	-939	0	1 381	2 148
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Sertifikater og andre kortsiktige låneopp- tak ²	-65	0	0	0	0	-65
Obligasjonsgjeld	6 723	3 810	0	0	3 810	2 914
Finansielle derivater	-4 859	0	-2 634	-2 225	-4 859	0
Ansvarlig lånekapital	61	61	0	0	61	0
Andre rentekostnader ³	84	0	0	0	0	84
Sum rentekostnader	1 943	3 871	-2 634	-2 225	-988	2 932
Netto renteinntekter	1 585	-1 551	1 695	2 225	2 369	-784

¹ Negativt fortegn grunnet korte plasseringer i EUR med negative renter.

² Negativt fortegn fra negative renter på korte innlån i EUR.

³ Rentekostnad på skatt for endret ligning for tidligere år.

2020	Totalt	Til virkelig verdi			Amortisert kost	
		FVO	Pliktig målt til virkelig verdi	Virkelig verdisikring		Sum målt til virkelig verdi
Fordringer på kredittinstitusjoner ¹	-18	0	0	0	0	-18
Andre pengemarkedsinnskudd ¹	-13	0	0	0	0	-13
Utlån til kunder	5 125	2 111	0	0	2 111	3 013
Sertifikater og obligasjoner	1 780	1 504	0	0	1 504	276
Finansielle derivater	-1 173	0	-1 173	0	-1 173	0
Sum renteinntekter	5 700	3 615	-1 173	0	2 442	3 258
Gjeld til kredittinstitusjoner ²	-1	0	0	0	0	-1
Sertifikater og andre kortsiktige låneopp- tak	6	0	0	0	0	6
Obligasjonsgjeld	9 371	5 198	0	0	5 198	4 174
Finansielle derivater	-5 410	0	-3 559	-1 851	-5 410	0
Ansvarlig lånekapital	61	61	0	0	61	0
Sum rentekostnader	4 028	5 259	-3 559	-1 851	- 151	4 179
Netto renteinntekter	1 672	-1 644	2 386	1 851	2 593	-921

¹ Negativt fortegn grunnet korte plasseringer i EUR med negative renter.

² Negativt fortegn fra negative renter på korte innlån i EUR.

NOTE 2

PROVISJONSKOSTNADER OG KOSTNADER VED BANKTJENESTER

(Beløp i NOK 1 000 000)			2021	2020
Kostnader ved banktjenester			18	27
Bidrag til krisetiltaksfond			73	70
Andre transaksjonskostnader			15	19
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester			106	115

NOTE 3

NETTO UREALISERT GEVINST/(TAP) PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER

(Beløp i NOK 1 000 000)

2021	Totalt	FVO	Til virkelig verdi		Amortisert kost
			Pliktig målt til virkelig verdi	Virkelig verdisikring	
Utlån til kunder	-3 048	-3 048	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner	-784	-784	0	0	0
Finansielle derivater	-6 204	0	-131	-6 072	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	10 344	4 044	0	0	6 300
Ansvarlig lånekapital	14	14	0	0	0
Netto urealisert gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	322	226	-131	-6 072	6 300

2020	Totalt	FVO	Til virkelig verdi		Amortisert kost
			Pliktig målt til virkelig verdi	Virkelig verdisikring	
Utlån til kunder	2 842	2 842	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner	443	443	0	0	0
Finansielle derivater	2 103	0	-1 211	3 315	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	-5 047	-1 578	0	0	-3 469
Ansvarlig lånekapital	-118	-118	0	0	0
Netto urealisert gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	224	1 589	-1 211	3 315	-3 469

Verdiendringer på gjeld som skyldes endringer i egen kredittrisiko inngår ikke i resultatlinjen Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter. Slike verdiendringer innregnes i andre inntekter og kostnader som en del av totalresultatet. Se note 20 Obligasjonsgjeld for informasjon om beregning av slike verdiendringer. Verdiendringen som fremkommer over for obligasjonsgjeld utgjøres av verdiendringer som skyldes endringer i andre parametere enn kreditt, for eksempel renteendring eller valutaendring.

Endringer i virkelig verdi oppstår som følge av endringer i markedspriser - i hovedsak obligasjonspriser, renter, kredittspreader, basisswapspreader og valutakurser, og reflekteres i balanseført verdi og i resultatregnskapet. Siden KBN tar begrenset valutarisiko og renterisiko, vil effektene av endringer i disse markedsprisene i stor grad være symmetriske på eiendels- og gjeldssiden av balansen og derfor i mindre grad enn for andre markedspriser gi nettoeffekter i resultatet. Endringer i kredittspreader (obligasjonskurser) for investeringer i likviditetsporteføljen, fastrentelån målt til virkelig verdi og egne utstedte obligasjoner, påvirker imidlertid periodens resultat og totalresultat betydelig. På samme måte vil også endringer i basisswapspreader kunne gi vesentlige nettoeffekter i resultatet.

Av netto urealiserte gevinster i 2021 på 322 mill kroner bidrar investeringer i sertifikater og obligasjoner og tilknyttede derivater med en gevinst på 54 millioner kroner. Gevinsten skyldes fall i kredittspreader, som påvirker obligasjonskurser. Videre bidrar utlån til kunder og tilhørende renteswapper med en gevinst på 99 mill kroner, som skyldes reduserte kredittspreader. Urealisert gevinst på innlån og tilhørende derivater bidrar også med en gevinst på 169 mill kroner, hovedsakelig grunnet inngang i basisspread USD-NOK. Netto urealiserte gevinster på 224 mill kroner i 2020 stammet hovedsakelig fra sertifikater og obligasjoner og utlån samt tilknyttede derivater. Dersom endringene i virkelig verdi realiseres ved salg, tilbakekjøp eller terminering før forfall blir resultateffekten presentert som "Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner" i resultatregnskapet.

Finansielle derivater i virkelig verdi sikring, jf Note 13 Sikringsbokføring, måles til virkelig verdi over resultatet. De tilhørende sikringsobjektene omfatter 189 milliarder kroner i Obligasjonsgjeld, som er klassifisert som målt til amortisert kost. Endringer i virkelig verdi for sikringsobjektet som skyldes sikret risiko justerer balanseført verdi og resultatføres på linjen "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

NOTE 4

NETTO GEVINST/(TAP) PÅ MARKEDSTRANSAKSJONER

(Beløp i NOK 1 000 000)

KBN gjennomfører i noen grad transaksjoner som innebærer realiseringer av enten eiendeler eller gjeld. Dette består i salg av verdipapirer fra likviditetsporteføljen eller tilbakekjøp av utstedte obligasjoner. Realisert gevinst/tap presenteres på resultatlinjen Netto gevinst/tap på markedstransaksjoner.

	2021	2020
Gevinst/(tap) ved tilbakekjøp av egne obligasjoner og terminering av tilhørende finansielle derivater	3	21
Gevinst/(tap) ved salg av verdipapirer og terminering av finansielle derivater	70	2
Gevinst/(tap) ved førtidig innfrielse av utlån og terminering av finansielle derivater	0	2
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	73	25

NOTE 5

LØNN OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021	2020
Lønn	95	83
Arbeidsgiveravgift	20	19
Pensjonskostnader	11	11
Andre ytelser	2	1
Administrasjonskostnader	32	33
Sum lønn og administrasjonskostnader	161	147
<i>Gjennomsnittlig antall årsverk</i>	<i>84</i>	<i>84</i>

NOTE 6

GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Styret vil legge erklæringen, som følger nedenfor, om lønn og godtgjørelse til ledende ansatte frem for generalforsamlingen i 2022.¹

Godtgjørelsesordningen til ledende ansatte

KBNs godtgjørelsespolitikk for ledende ansatte er forankret i bankens verdigrunnlag, personalpolitikk og i tråd med eiers forventninger til selskapet og dets system for samlet godtgjørelse til bankens øverste ledere. Hovedprinsippet for fastsettelse av lønn til ledende ansatte er at samlet godtgjørelse skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende sammenlignet med tilsvarende selskaper i bank- og finanssektoren.

Godtgjørelsesordningen for ledende ansatte følger bestemmelse-

ne i finansforetaksloven², forskrift om finansforetak³ og finanskonsern presisert i rundskriv⁴ fra Finanstilsynet og statens retningslinjer for lederlønn⁵ og allmennaksjelovens⁶ bestemmelser, med forskrifter⁷, om lønn og godtgjørelse til ledende personer.

Godtgjørelsesordningen for alle ansatte, inkludert ledende ansatte, består av fastlønn, variabel lønn, pensjonsytelser og andre naturalytelser, herunder personalforsikring, avis, mobiltelefon samt tilgang til en boliglansordning. KBN har ingen aksjeprogrammer eller opsjoner. Fastlønnen er hovedelementet i godtgjørelsesordningen. Styret fastsetter årlig kvantitative kriterier for variabel lønn for kommende regnskapsår som kan gi en utbetaling i påfølgende regnskapsår på inntil 1,5 månedslønner for alle ansatte.

Fastlønnen til alle ansatte vurderes årlig. Justering gjøres gjeldende med virkning fra 1. januar etter en samlet vurdering av resultater, bidrag til felles måloppnåelse, etterlevelse av bankens verdier og for personalledere også lederferdigheter.

Ledende ansatte er definert som administrerende direktør og dennes ledergruppe, jf. tabellene.

1 Fra og med 2023 vil denne erklæringen erstattes av lønnsrapport som forelegges generalforsamling

2 Lov om finansforetak og finanskonsern

3 Forskrift om finansforetak og finanskonsern

4 Rundskriv 2/2020 Godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner og verdipapirforetak

5 Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel (NFD 13.2.2015)

6 Lov om allmennaksjeselskaper

7 Forskrift om retningslinjer og rapport om godtgjørelse for ledende personer

Styringsystem og beslutningsprosess

Styret har nedsatt et saksforberedende utvalg – kompensasjonsutvalget – som forbereder styrets behandling av prinsipielle spørsmål knyttet til godtgjørelsesordningen, retningslinjer for variabel lønn og retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Styret har fastsatt instruks for utvalget. Utvalgets referater legges frem for styret. Kompensasjonsutvalget har tre medlemmer og oppnevnes årlig av og blant styrets medlemmer. Ved utgangen av 2021 besto utvalget av Brit Rugland (leder), Petter Steen jr. og Harald Jacobsen (ansattes representant).

Styret fastsetter årlig retningslinjer for variabel lønn. Retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte vedtas av styret og forelegges generalforsamling for godkjenning ved endringer eller minimum hvert fjerde år. Kommunalbanken foretar årlig en gjennomgang av praktiseringen av den variable delen av godtgjørelsesordningen i en skriftlig rapport som gjennomgås av internrevisor i tråd med finansforetaksforskriften.

Styret fastsetter godtgjørelse til administrerende direktør. Administrerende direktør fastsetter godtgjørelse til øvrige ledende ansatte innenfor rammen av styrets retningslinjer der styrets innspill medtas i vurderingen før endelig fastsettelse. Administrerende direktørs beslutning legges deretter frem for styret til orientering.

Samlede ytelser til bankens ledende ansatte i 2021

Fastlønn

Fastlønnen inkluderer i 2021 en ordinær lønnsjustering.

Variabel lønn

I tråd med retningslinjene for variabel lønn og oppnådde resultater i 2021 har alle bankens ansatte opptjent en variabel lønn på 0,88 månedslønner, som utbetales i 2022. Tilsvarende ble det i 2020 ikke opptjent variabel lønn.

Andre ytelser

Andre ytelser består av forsikringsordninger, mobiltelefon, avisabonnement, o.l. på samme vilkår som for øvrige ansatte. I 2021 mottok alle ansatte, herunder ledende ansatte, ekstraordinært tilskudd til bredbånd til hjemmekontor.

Forsikringsordningene omfatter personalforsikringer, herunder helseforsikring, reiseforsikring samt uføre- og etterlatteforsikring opp til gjeldende fastlønnnivå.

Utlånsdirektør har en årlig bilgodtgjørelse på 50.000 kroner.

Administrerende direktør har under gitte forutsetninger en etterlønnsavtale tilsvarende ett års fastlønn.

Pensjon

KBN har fra 2018 hatt en innskuddsbasert pensjon på lønn under 12G hos Storebrand Livsforsikring AS. Innskuddspensjonsordningen har innskuddssatser på 7% for lønn 0-7,1 G og 18% for lønn mellom 7,1 G og 12 G. Det tilbys AFP i privat sektor tilknyttet fellesordningen. Tilhørende forsikringsdekninger inngår i ordningen og omfatter uførepensjonsordning med barnetillegg uten fripoliseoppbygging, barnepensjon og gruppelevsfor-sikring/dødsfallserstatning. Innskuddsordningen gjelder alle ansatte, med unntak av de som var 55 år eller eldre per 01.01.2018 og ansatte som var delvis uføre eller arbeidsuføre med rett til sykepenge på tidspunktet for opprettelse av innskuddspensjonsordningene. Disse omfattes av tidligere ordning i KLP, som med 30 års opptjenings-tid gir rett til levealdersjustert alderspensjon på 66% av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. Ordningen inkluderer også uføre- og etterlattepensjon samt avtalefestet tidligpensjon.

(Beløp i NOK 1 000)

2021

Godtgjørelse til ledende ansatte	Avtalt fastlønn	Utbetalt fastlønn*	Etterlønn	Variabel lønn opp- tjent i perio- den**	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Totalt
Jannicke Trumpy Granquist Administrerende direktør	3 189	3 121	-	204	59	191	3 371
Sigbjørn Birkeland Direktør Kapitalmarkeder / Viseadm. Direktør ³⁾	2 193	2 265	-	144	28	146	2 440
Tor Ole Steinsland ²⁾ Direktør Forretningsstøtte	1 570	1 475	-	99	16	225	1 716
Ilse Margarete Bache Direktør Teknologi og Operasjoner	1 600	1 635	-	103	27	296	1 958
Håvard Thorstad Direktør Compliance	1 854	1 920	-	122	26	178	2 123
Lars Strøm Prestvik Direktør Utlån	1 723	1 754	-	113	77	187	2 018
Andrea Søvting Økonomidirektør / CFO (Fra 01.06.2021)	1 700	802	-	65	9	86	897
Kjersti Ulset Direktør Risikostyring (Fra 01.09.2021)	1 750	583	-	38	5	49	637
Frank Øvrebø Fung. Økonomidirektør / CFO (Til 31.05.2021)	1 650	713	-	-	7	110	830
Knut Andre Ask Kristiansen Fung. Direktør Risikostyring (Til 31.08.2021)	1 650	1 171	-	-	13	98	1 282
Morten Hatlem ¹⁾ Direktør Organisasjon og Strategi (Til 31.05.2021)	1 516	655	-	-	7	61	723
Thomas Yul Hansen ¹⁾ Leder Juridisk og regulatorisk stab (Til 31.05.2021)	1 427	616	-	-	11	79	707
Sum godtgjørelse til ledende ansatte	21 823	16 711	0	889	285	1 705	18 702

*11 måneder fastlønn og feriepenger basert på fjorårets lønn **Opptjenes ved utgangen av året og utbetales i påfølgende år

¹⁾ Det ble i 2021 gjennomført en organisasjonsjustering med effekt fra 1.juni. Ansvaret for strategi og virksomhetsstyring ble flyttet til Økonomidirektør/CFO, mens ansvaret for kommunikasjon, organisasjon, juridisk/regulatorisk og administrasjon ble samlet innenfor bankens ledergruppe hos ny Direktør Forretningsstøtte.

²⁾ Direktør kommunikasjon og samfunnskontakt frem til 31.mai 2021. Fungerende direktør Forretningsstøtte fra 1.juni 2021 og fast ansett i samme rolle fra 15.november 2021

³⁾ Viseadministrerende direktør fra 15. september 2021

(Beløp i NOK 1 000)

2020

Godtgjørelse til ledende ansatte	Avtalt fastlønn	Utbetalt fastlønn*	Etterlønn	Variabel lønn opp-tjent i perio-den**	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Totalt
Kristine Falkgård Administrerende direktør (Til 09.03.20) 1)	3 133	1 800	1 566	-	113	138	3 617
Jannicke Trumpy Granquist Administrerende direktør (Fra 19.10.20) 2)	3 100	2 733	-	-	32	174	2 938
Sigbjørn Birkeland Direktør for kapitalmarkeder	2 128	2 165	-	-	26	147	2 338
Tor Ole Steinsland Direktør for kommunikasjon og samfunnskontakt	1 347	1 371	-	-	25	179	1 575
Ilse Margarete Bache Direktør for IT og operasjoner	1 543	1 596	-	-	24	222	1 842
Håvard Thorstad Direktør compliance	1 812	1 875	-	-	24	163	2 062
Lars Strøm Prestvik Utlånsdirektør	1 671	1 701	-	-	102	162	1 965
Morten Hatlem Direktør for organisasjon og strategi	1 516	1 567	-	-	14	153	1 734
Thomas Yul Hanssen Leder juridisk og regulatorisk stab	1 427	1 477	-	-	39	165	1 680
Knut Andre Ask Kristiansen Fungerende direktør risikostyring (Fra 01.12.19)	1 650	1 581	-	-	16	148	1 744
Frank Øvrebø Fungerende Økonomidirektør / CFO (Fra 01.11.20)	1 650	275	-	-	3	32	310
Sum godtgjørelse til ledende ansatte	20 977	18 140	1 566	-	417	1 683	21 807

*11 måneder fastlønn og feriepenger basert på fjorårets lønn **Utbetales i påfølgende år

1) Adm. dir. frem til 09.03.20. Avlønnnet ut oppsigelsestid t.o.m. 30.06.20. Etterlønn for perioden 01.07.20 -30.03.21.

2) Økonomidirektør / CFO til 09.03.20. Fungerende adm. dir. fra 09.03.20 til 19.10.20. Adm. dir. fra 19.10.20.

Styrehonorar	2021	2020
Styreleder Brit Rugland ¹⁾³⁾	451	445
Styrets nestleder Rune Midtgaard ³⁾	294	290
Styremedlem Nanna Egidius (til 05.06.20) ²⁾	0	108
Styremedlem Martha Takvam ²⁾	283	279
Styremedlem Petter Steen jr. ¹⁾	203	200
Styremedlem Ida Espolin Johnsen ²⁾	220	217
Styremedlem Eyvind Aven ³⁾	220	217
Styremedlem Toril Hovdenak (fra 05.06.20) ²⁾	220	127
Styremedlem ansattes representant Harald Jacobsen ¹⁾	203	200
Styremedlem ansattes representant Marit Urmo Harstad (til 05.06.20)	0	78
Styremedlem ansattes representant Anne Jenny Dvergsdal (fra 05.06.20) ²⁾	158	91
Sum styrehonorar	2 252	2 252

¹⁾ Medlem av kompensasjonsutvalget

²⁾ Medlem av revisjonsutvalget

³⁾ Medlem av risikoutvalget

Honorar til representantskapet	2021	2020
Leder Alfred Bjørlo (til 27.09.21)	13	25
Leder Ida Stuberg (fra 27.09.21)	7	
Medlemmer	85	92
Sum honorar til representantskapet	104	117

Revisjonshonorar	2021	2020
Lovpålagte revisjonstjenester	1 360	1 753
Andre attestasjonstjenester	1 147	1 364
Sum revisjonshonorar eks MVA	2 507	3 117

NOTE 7

PENSJONER

(Beløp i NOK 1 000)

KBN har fra 2018 hatt en innskuddsbasert pensjonsordning hos Storebrand Livsforsikring AS.

Innskuddspensjonsordningen har innskuddssatser på 7% for lønn 0-7,1 G og 18% for lønn mellom 7,1 G og 12 G. Det tilbys AFP i privat sektor tilknyttet fellesordningen. Tilhørende forsikringsdekninger inngår i ordningen og omfatter uførepensjonsordning med barnetillegg uten fripoliseoppbygging, barnepensjon og gruppelivsforsikring/dødsfallserstatning. Innskuddsordningen gjelder alle ansatte, med unntak av de som var 55 år eller eldre per 01.01.2018 og ansatte som var delvis uføre eller arbeidsuføre med rett til sykepengene på tidspunktet for opprettelse av innskuddspensjonsordningene. Disse omfattes av tidligere ordning i KLP, som med 30 års opptjeningsstid gir rett til levealdersjustert alderspensjon på 66% av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. Ordningen inkluderer også uføre- og etterlattepensjon samt avtalefestet tidligpensjon. Eiendelene i tjenestepensjonsordningen er plassert i en kollektiv portefølje og kan ikke spesifiseres med hensyn på aktivaklasser.

KBN hadde en ordning med driftspensjon for lønn over 12G som ble lukket i 2011 og endelig avsluttet i 2015.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelse for ytelsesordningen inkluderer arbeidsgiveravgift og er vurdert til nåverdien av de fremtidige pensjonsforpliktelser som er opptjent på balansedagen. Pensjonsforpliktelsene beregnes etter lineær opptjening basert på forutsetninger om diskonteringsrente, framtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, samt forutsetninger om dødelighet og frivillig avgang. Periodens pensjonskostnad består av summen av periodens opptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen og administrasjonskostnader. Endringer i tidligere perioders pensjonsopptjening (planendring) innregnes i periodens resultatet når pensjonsplanen endres. Periodens netto pensjonskostnad resultatføres under "Lønn og generelle administrasjonskostnader". Endringer i pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidler i ytelsesbaserte ordninger som skyldes endringer og avvik i beregningsforutsetningene (endringer i finansielle og actuarielle forutsetninger) presenteres i totalresultatet under andre innregnede inntekter og kostnader. For innskuddsordningen er arbeidsgiveravgift presentert som dette i note 5 Lønn og administrasjonskostnader og er således ikke inkludert i pensjonskostnadene nedenfor.

Økonomiske forutsetninger for beregning av pensjonsforpliktelse og pensjonskostnader for ytelsesordninger	31.12.2021	31.12.2020
Diskonteringsrente	1,90%	1.70%
Forventet lønnsvekst	2,75%	2.25%
Forventet G-regulering	2,50%	2.00%
Forventet pensjonsregulering	1,73%	1.24%

KBN har benyttet obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i det norske markedet som grunnlag for å fastsette diskonteringsrenten for 2021 og 2020. De aktuarmessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger når det gjelder demografiske faktorer.

Pensjonskostnader	Kollektiv ytelsesordning/ innskuddsordning		Pensjon over drift	
	2021	2020	2021	2020
<i>Ytelsesordninger</i>				
Nåverdi av årets opptjening	1 843	1 446	0	0
Netto rentekostnad	325	560	320	401
Administrasjonskostnader	99	103	0	0
Arbeidsgiveravgift	320	297	45	56
Planendring ved overgang til innskuddspensjon	0	0	0	0
Sum pensjonskostnader ytelse	2 586	2 407	365	457
<i>Innskuddsordning</i>				
Årets pensjonskostnad	7 274	6 519	0	0
Sum pensjonskostnader resultatregnskapet (ytelse og innskudd)	9 860	8 926	365	457
Estimatavvik via andre innregnede inntekter og kostnader	-2 280	1 004	1 092	1 477
Netto pensjonskostnader	7 581	9 930	1 457	1 934

Pensjonsforpliktelse	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2021	2020	2021	2020
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	135 808	128 653	19 972	18 974
Pensjonsmidler	-127 798	-115 516	0	0
Arbeidsgiveravgift	1 129	1 852	2 816	2 675
Netto pensjonsforpliktelse	9 139	14 990	22 788	21 650

Endring i pensjonsforpliktelse	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2021	2020	2021	2020
Pensjonsforpliktelse per 1. januar	14 990	16 217	21 650	20 032
Netto pensjonskostnad	306	3 410	1 457	1 934
Innbetalt premie inkl arbeidsgiveravgift	-6 157	-4 638	-318	-316
Netto pensjonsforpliktelse per 31. desember	9 139	14 990	22 788	21 650

Endring i virkelig verdi av pensjonsmidler	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2021	2020	2021	2020
Virkelig verdi av pensjonsmidler per 1.januar	115 516	104 647	0	0
Renteinntekt	1 874	2 180	0	0
Aktuariell gevinst/tap på pensjonsmidlene	7 406	7 076	0	0
Administrasjonskostnad	-99	-103	0	0
Innbetalt premie	5 396	4 065	279	277
Utbetalinger	-2 296	-2 348	-279	-277
Virkelig verdi av pensjonsmidler per 31.desember	127 798	115 516	0	0

NOTE 8

SKATT

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021	2020
Betalbar skatt på periodens resultat	0	0
Endring i utsatt skatt	209	-1 096
Endring i utsatt skatt som følge av endring i skattemessig tidfesting for tidligere år	0	1 501
For høy / For lav skattekostnad tidligere år	0	3
Poster over andre innregnede inntekter og kostnader	202	-32
Sum skattekostnad	411	377

Avstemming av effektiv skattesats	2021	2020
Resultat før skatt	1 620	1 537
Beregnet skattekostnad	405	384
Skatt på fondsobligasjon	-15	-18
Effekt av endring i skattesats og ligning for tidligere år	0	3
Permanente forskjeller	21	7
Skattekostnad	411	377
Effektiv skattesats	25%	25%

Utsatt skatt og utsatt skattefordel	2021	2020
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) per 1. januar	-3 230	-2 134
Endring i utsatt skatt resultatregnskap	411	374
Endring i utsatt skatt, fra poster ført via andre innregnede inntekter og kostnader	-202	32
Endring i utsatt skatt som følge av endring i skattemessig tidfesting for tidligere år	0	-1 501
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) per 31. desember (25%)	-3 021	-3 230

Midlertidige forskjeller	2021	2020
Anleggsmidler	-5	-5
Leieavtaler	-1	-1
Pensjonsforpliktelse	-32	-37
Regnskapsmessige avsetninger	-36	-5
Obligasjoner	-800	-8 150
Finansielle derivater	-2 085	-1 414
Fremførbart skattemessig underskudd	-9 124	-3 308
Sum midlertidige forskjeller	-12 083	-12 919
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel)	-3 021	-3 230

KBN mottok i november 2017 vedtak om endring av ligning for inntektsåret 2014. I forlengelse av dette mottok banken i juni 2021 vedtak om endring av ligning for inntektsårene 2015 til 2018. Samtidig mottok banken også varsel om endring av ligning for 2019 og 2020. Endringene gjelder skattemessig periodisering av finansielle instrumenter, først og fremst ved praktiseringen av realisasjonsprinsippet på noen typer strukturerte innlån og valutaelementet i finansielle instrumenter, samt skattemessig sikring. KBNs regnskap for både 2020 og 2021 er avlagt i tråd med skatteetatens syn. KBN er fortsatt i uenig med skatteetaten om enkelte forhold vedrørende skattemessig periodisering i regnskapet, og deler av endringsvedtakene er påklaget.

Skattemessig periodisering/tidfesting av inntekt/kostnad kan avvike vesentlig fra regnskapsmessig periodisering gjennom instrumentenes løpetid. Det vil dog ikke være forskjell i samlet inntekt/kostnad over instrumentenes levetid. Dette kan medføre volatilitet i midlertidige forskjeller og skattebetalinger. Forholdet vil ikke ha vesentlig effekt for bankens skattekostnad over tid, med unntak av ved endringer i skattesats. Utsatte skattefordeler som oppstår fra midlertidige forskjeller påvirker imidlertid kapitaldekningen negativt.

Endring av betalbar skatt i KBNs balanse fra 2020 til 2021 skyldes betaling av skatt i tråd med fastsatt inntekt i endringsvedtak for årene 2015-2018. Endringene omfatter også forhold som er påklaget av KBN.

NOTE 9

LEIEAVTALER

(Beløp i NOK 1 000 000)

Kommunalbanken har én leieavtale som omfattes av IFRS 16 *Leieavtaler*. Avtalen gjelder leie av kontorlokaler i Haakon VIIIs gate i Oslo.

Rett til bruk-eiendelen er presentert i balansen på linjen Andre eiendeler, mens leieforpliktelsen er presentert på linjen Annen gjeld. Se note 18 for ytterligere informasjon.

Leieforpliktelse	2021	2020
Under 1 år	7	7
Over 1 år	15	22
Rentekostnad innregnet	0	1

NOTE 10

KLASSIFISERING AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

Regnskapsprinsipper for klassifisering og måling

Klassifisering av finansielle instrumenter foretas på tidspunktet for innregning og bestemmer etterfølgende måling av balanseført verdi. Kategorisering av finansielle instrumenter bestemmes av deres karakter og av forretningsmodellen for forvaltning av de finansielle eiendelene.

Finansielle eiendeler målt til amortisert kost

KBNs forretningsmodell for utlån til kunder og sertifikater og obligasjoner vurderes å være «å holde eiendelene for å motta kontantstrømmer». Når eiendelene kontantstrømmer kun består av betalinger av hovedstol og rente, og det ikke finnes instrumenter med i stor grad motgående verdiendringer, måles eiendelen til amortisert kost. Nye utlån eller obligasjoner og sertifikater blir gjenstand for en vurdering av om eiendelene kontantstrømmer kun utgjør avdrag, hovedstol eller rente. Der som det vurderes at dette ikke er tilfellet skal eiendelen klassifiseres som målt til virkelig verdi. KBNs p.t utlån og Niborlån måles til amortisert kost. Sertifikater og obligasjoner uten direkte tilknyttet finansielt derivat måles også til amortisert kost. Fordringer på kredittinstitusjoner (kontanter, pengemarkedsinnskudd og stilt kontantsikkerhet) og andre pengemarkedsinnskudd dersom de ikke sikres med et derivat, klassifiseres også som målt til amortisert kost. Andre pengemarkedsinnskudd er innskudd til ikke-finansielle institusjoner. Amortisert kost måles ved bruk av effektiv rente metoden.

Eiendeler klassifisert som målt til amortisert kost kan inngå i virkelig verdisikring. Når virkelig verdisikring kommer til anvendelse, balanseføres verdiendringer som er henførbare til den sikrede risikoen under «Sertifikater og obligasjoner» eller «utlån til kunder» og regnskapsføres i resultatregnskapet som «Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter».

Finansielle eiendeler og forpliktelser utpekt til virkelig verdi over resultat (FVO)

Dersom risikoen i utvalgte sertifikater og obligasjoner i likviditetsporteføljen, utlån til kunder med rentebinding og pengemarkedsinnskudd (både til finansielle og til ikke-finansielle institusjoner) er sikret med en derivatkontrakt, kan eiendelen ved innregning utpekes til virkelig verdi over resultat for å oppnå samsvarende behandling med tilhørende derivatkontrakter, som måles til virkelig verdi over resultat. Dette medfører reduk-

sjon i måleinkonsistens mellom sertifikater og obligasjoner og utlån, og finansielle derivater

Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost

Obligasjonsgjeld i form av benchmark-lån og enkelte lån fra institusjonelle investorer i nisjemarkeder utstedt i offentlige kapitalmarkeder klassifiseres som finansielle forpliktelser målt til amortisert kost og måles til amortisert kost etter effektiv rente metoden. Det samme gjelder obligasjonsgjeld med flytende rente utstedt i amerikanske dollar eller Euro, og gjeld til kredittinstitusjoner (mottatt kontantsikkerhet eller lån i penge-markedet) samt sertifikater og andre låneopptak. En andel av disse finansielle forpliktelsene øremerkes som sikrede objekter og omfattes av reglene for virkelig verdisikring, slik at verdiendringer som er henførbare til den sikrede risikoen i obligasjonslånet balanseføres under «obligasjonsgjeld» og regnskapsføres i resultatregnskapet under «Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter».

Finansielle forpliktelser utpekt til virkelig verdi over resultat (FVO)

Utvalgte obligasjonslån med fast rente og som ikke inngår i sikringsbokføring utpekes ved innregning til virkelig verdi over resultat for å oppnå samsvarende behandling med tilhørende derivatkontrakter, som måles til virkelig verdi over resultat. Dette medfører reduksjon i måleinkonsistens mellom obligasjonsgjeld og finansielle derivater. For obligasjonsgjeld som måles til virkelig verdi innregnes den del av endringen i virkelig verdi som skyldes endring i kredittisiko på forpliktelsen i andre inntekter og kostnader. Resten av verdiendringen innregnes i resultatregnskapet.

Finansielle derivater

Finansielle derivater klassifiseres som målt til virkelig verdi, med unntak for derivater øremerket som sikringsinstrumenter i virkelig verdisikringer. Alle finansielle derivater måles til virkelig verdi over resultat og klassifiseres som eiendeler når verdien er positiv, og som forpliktelser når verdien er negativ.

Bankens finansielle instrumenter klassifiseres i Finansielle eiendeler målt til amortisert kost, Finansielle eiendeler og forpliktelser utpekt til virkelig verdi over resultat (FVO), Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost, samt Finansielle derivater.

(Beløp i NOK 1 000 000)

2021	Totalt	Til virkelig verdi			Amortisert kost
		FVO	Pliktig virkelig verdi	Virkelig verdisikring	
Fordringer på kredittinstitusjoner	17 317	0	0	0	17 317
Andre pengemarkedsinnskudd	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	323 672	107 283	0	0	216 389
Sertifikater og obligasjoner	112 839	83 820	0	0	29 019
Finansielle derivater	16 047	0	13 590	2 457	0
Sum finansielle eiendeler	469 874	191 103	13 590	2 457	262 724
Gjeld til kredittinstitusjoner	5 891	0	0	0	5 891
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	31 567	0	0	0	31 567
Obligasjonsgjeld	393 663	174 868	0	0	218 795
Finansielle derivater	20 072	0	17 363	2 708	0
Ansvarlig kapital	2 092	2 092	0	0	0
Sum finansiell gjeld	453 285	176 961	17 363	2 708	256 253

2020	Totalt	Til virkelig verdi			Amortisert kost
		FVO	Pliktig virkelig verdi	Virkelig verdisikring	
Fordringer på kredittinstitusjoner	18 950	0	0	0	18 950
Andre pengemarkedsinnskudd	1 712	0	0	0	1 712
Utlån til kunder	321 874	110 423	0	0	211 452
Sertifikater og obligasjoner	127 108	101 225	0	0	25 883
Finansielle derivater	25 176	0	18 589	6 587	0
Sum finansielle eiendeler	494 820	211 647	18 589	6 587	257 997
Gjeld til kredittinstitusjoner	13 871	0	0	0	13 871
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	20 045	-	0	0	20 045
Obligasjonsgjeld	413 717	175 317	0	0	238 400
Finansielle derivater	28 341	0	28 033	309	0
Ansvarlig kapital	2 106	2 106	0	0	0
Sum finansiell gjeld	478 080	177 423	28 033	309	272 316

NOTE 11

FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI

(Beløp i NOK 1 000 000)

Regnskapsprinsipper for måling av virkelig verdi

Finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi er kategorisert i virkelig verdi hierarkiet. Hvert finansielt instrument grupperes etter følgende nivåfordeling, til på det laveste nivået som har avgjørende betydning for den totale målingen av virkelig verdi.

Nivå 1

For verdipapirer som omsettes i et aktivt marked med observerbar og regelmessig kursnotering benyttes noterte priser på balansedagen i måling av virkelig verdi. Banken benytter markedspriser levert av internasjonale datatilbydere (Bloomberg). De innhentede prisene anses å tilhøre nivå 1 dersom de representerer faktiske markedstransaksjoner for instrumentet.

Nivå 2

For finansielle instrumenter hvor det ikke finnes tilgjengelig observerbare priser i et aktivt marked benyttes noterte priser på lignende instrumenter i et aktivt marked, eller verdsettelsesmetoder der vesentlig input er basert på observerbare markedsdata (levert av Reuters). Input benyttet inkluderer:

- observerbare markedsrenter, basisspreader, valutakurser, aksjeindekser, aksjekurser, råvareindekser og volatiliteter
- noterte priser og kredittspreader på balansedato på tilsvarende instrumenter fra samme utsteder med ulik løpetid hvor det gjøres justeringer for løpetidsforskjeller
- noterte priser og kredittspreader på balansedato på tilsvarende instrumenter fra samme utsteder i en annen valuta, hvor det gjøres justeringer for basisspread til aktuell valuta
- faktiske handler i identiske instrumenter hvor det gjøres justeringer for endringer i markedsparametere mellom handelsdato og balansedato
- mer likvide instrumenter fra samme utsteder med tilsvarende løpetid som tillegges en likviditetspremie som reflekterer den manglende likviditet i det aktuelle instrumentet
- potensielle nyttestedelser av tilsvarende instrument fra samme utsteder

Nivå 3

Nivå 3 omfatter finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked og hvor virkelig verdi fastsettes ved hjelp av verdsettelsesmetoder der vesentlig input består av ikke-observerbare data.

For sertifikater og obligasjoner i nivå 2 og nivå 3 benyttes ofte samme input, men vesentligheten av justeringer av markedsparametere, og i hvilken grad justering baseres på observerbare data, tillegges vekt når instrumentet skal grupperes i henhold til IFRS 13. Annen input som benyttes i verdifastsettelsen inkluderer:

- prisestimater for tilsvarende aktivaklasser fra markedsaktører
- markedsindekser, både obligasjonsindekser og kredittderivatindekser for tilsvarende aktivaklasser
- ikke-bindende prisforespørsler til markedsaktører
- historiske eller teoretiske volatiliteter

Opplysninger om verdsettelsesmetoder

For finansielle instrumenter som blir kategorisert i virkelig verdi hierarkiet over flere perioder, kontrolleres det om det har vært bevegelser mellom nivåene i virkelig verdi hierarkiet, ved hver periodeslutt. De finansielle instrumentenes struktur og egenskaper definerer hvilke verdsettelsesmetoder som benyttes for å fastsette virkelig verdi i Nivå 2 og 3. Virkelig verdi av instrumenter uten opsjonselementer fastsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor diskonteringsrenten utledes av relevante observerbare pengemarkedsrenter samt andre vesentlige risikofaktorer som har betydning for verdiutviklingen. Dersom slike risikoparametere ikke kan observeres på balansedagen, gjøres det vurderinger og anvendes estimater ved fastsettelse av virkelig verdi. Finansielle instrumenter med opsjonselementer verdsettes ved hjelp av både en diskonteringsmetode og opsjonsprisindeksmodeller som bruker både markedsdata og estimater som parametere. De mest signifikante ikke-observerbare parametere benyttet i verdsettelse i Nivå 2 og 3, hvor ledelsen gjør vurderinger om anvendte estimater, omfatter estimerte kredittrisikopåslag for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked.

2021	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0	8 430	98 853	107 283
Sertifikater og obligasjoner	68 744	8 477	6 599	83 820
Finansielle derivater	0	15 054	993	16 047
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	68 744	31 961	106 445	207 150
Obligasjongjeld	7 738	136 608	30 522	174 868
Finansielle derivater	0	10 405	9 667	20 072
Ansvarlig lånekapital	0	0	2 092	2 092
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	7 738	147 013	42 281	197 032

For sertifikater og obligasjoner allokert til nivå 1 31.12.21 er beholdninger for 1,1 mrd kroner overført fra nivå 2 til nivå 1 i perioden.

2020	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0	14 544	95 878	110 423
Sertifikater og obligasjoner	85 391	8 065	7 769	101 225
Finansielle derivater	0	22 599	2 576	25 176
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	85 391	45 209	106 223	236 823
Obligasjonsgjeld	14 992	111 638	48 687	175 317
Finansielle derivater	0	19 464	8 878	28 341
Ansvarlig lånekapital	0	0	2 106	2 106
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	14 992	131 101	59 671	205 764

For sertifikater og obligasjoner allokert til nivå 1 31.12.20 er beholdninger for 2,5 mrd kroner overført fra nivå 2 til nivå 1 i perioden.

Opplysninger om virkelig verdi

Eiendeler og gjeld som måles til virkelig verdi er i tabellen over fordelt på de tre nivåene i verdsettelseshierarkiet, som er beskrevet i regnskapsprinsippene ovenfor.

Alle endringer i virkelig verdi justerer balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser og resultatføres enten på linjen "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter" eller på linjen «Verdiendring som skyldes endring i egen kreditt risiko» i totalresultatet.

Banken har utarbeidet overordnede og utfyllende retningslinjer for verdsettelse som beskriver prinsipper for verdsettelse av finansielle instrumenter. Hovedprinsippet er at virkelig verdi skal måles til verdien eiendelen kan selges for eller gjeld kjøpes tilbake/overføres til. Det skal i så stor grad som mulig benyttes observerbare data i verdsettelsen og gjøres kvalitetssikring mot alternative kilder. Retningslinjene angir også hyppigheten av verdsettelsen av forskjellige instrumenttyper og prosedyrer for kontroll av virkelig verdi.

Fordringer på kredittinstitusjoner og andre pengemarkedsinnskudd

Fordringer på kredittinstitusjoner og andre pengemarkedsinnskudd (kontanter, pengemarkedsinnskudd og stilt kontantsikkerhet) måles til amortisert kost.

Andre pengemarkedsinnskudd

Andre pengemarkedsinnskudd måles til virkelig verdi dersom de er sikret med en derivatkontrakt.

Utlån til kunder

Nivå 2: Korte sertifikatlån har løpetid og/eller rentebetingelser som gir kunden større fleksibilitet til å bytte kredittgiver dersom markedsbetingelsene endrer seg. Dette medfører større konkurranse og bedre likviditet i lånemarkedet, og gjør at observerbare priser på nye lån kan benyttes som input i verdsettelse av disse utlansproduktene.

Nivå 3: Fastrentelån innvilges på individuell basis og omsettes ikke i et aktivt annenhåndsmarked. Observerbare markedspriser er dermed ikke tilgjengelig etter kontraktsinngåelse på de fleste lån. Et vesentlig element i verdifastsettelsen av slike lån er kreditt risikopåslag, som estimeres på hver balansedato. Kreditt risikoen anses å være lik for alle norske kommuner. I fravær av ob-

serverbare kredittspreader gjør ledelsen forutsetninger og estimerer relevante kreditt risikopåslag for forskjellige løpetider basert på priser på lån gitt i en periode nærmere balansedagen. Det benyttes lån fra en begrenset tidsperiode inntil rapporteringstidspunktet ved fastsettelse av kreditt påslaget for å sikre tilstrekkelige data og representative estimater. I tillegg gjøres det en vurdering av om forhold opp mot balansedagen tilsier at den valgte tidsperioden ikke tilstrekkelig reflekterer markedsforholdene på rapporteringstidspunktet.

Sertifikater og obligasjoner

Verdifastsettelse basert på noterte priser i et aktivt marked med flere villige kjøpere og selgere gir et estimat på virkelig verdi med lavest grad av verdsettelses usikkerhet (nivå 1). Som input for Nivå 1-verdsettelse benyttes priser på sertifikater og obligasjoner stilt av internasjonale datatilbydere (Bloomberg), som representerer faktiske markedstransaksjoner. Slike tredjepartspriser benyttes også delvis innenfor nivå 2, men hvor prisen ikke anses å reflektere tilstrekkelig likviditet til å allokere beholdningen til nivå 1.

Virkelig verdi av sertifikater og obligasjoner uten tilstrekkelig grad av noterte priser i et aktivt marked på balansedato beregnes ved å diskontere fremtidige kontantstrømmer med diskonteringsrenter utledet av observerbare pengemarkedsrenter (deler av nivå 2 og nivå 3). Diskonteringsrentene justeres for kreditt- og likviditetsrisiko knyttet til de aktuelle verdipapirene basert på observerbare markedsdata i så stor grad som mulig. Justeringen for kreditt- og likviditetsrisiko foretas for grupper av verdipapirer basert på utsteders rating, valuta, løpetid, underliggende eksponering og geografisk beliggenhet. På hver rapporteringsdato allokeres verdipapirene til nivå . I noen grad, i tilfeller med lite aktivitet i markedet for verdipapiret eller tilsvarende verdipapirer, benyttes ikke-observerbare estimerte kreditt risikopåslag. Der dette er vesentlig for verdsettelsen allokeres verdipapiret til nivå 3, noe som reflekterer betydelig usikkerhet knyttet til fastsettelsen av virkelig verdi.

Obligasjonsgjeld

Obligasjonsgjelden deles inn i fire hovedgrupper ut fra hvilket innlansprodukt og derav lånedokumentasjon som benyttes. De fire gruppene er offentlige (noterte) benchmark-lån i USD og Euro, lån i offentlige nisjemarkeder, privatplasserte lån og retail lån. De to første gruppene er offentlige (noterte) syndikerte lån i

ulike valutaer hvor utstedelsens størrelse utgjør den primære forskjellen mellom de to gruppene. For noterte benchmark obligasjoner eksisterer det noterte priser i et aktivt marked, og disse anses å tilhøre nivå 1, med begrenset verdsettelsesusikkerhet. Disse obligasjonene er i hovedsak sikringsbokført, se note 12 og 13. For lån i offentlige nisjemarkeder finnes det også til dels noterte priser, men aktiviteten og likviditeten er noe lavere slik at det vurderes at disse tilhører nivå 2, og innehar noe verdsettelsesusikkerhet. Det benyttes en diskontert kontantstrømmmodell i verdsettelsen, der input er markedsrenter, noterte priser og priser på sammenlignbare instrumenter justert for forskjeller i løpetid, størrelse og valuta. Priser på nye utstedelser benyttes i tillegg som en viktig indikator i verdsettelsen, samt at banken gjør ikke-bindende prisforespørsler mot meglere.

Den tredje gruppen av utstedte obligasjoner er privatplasserte lån hvor obligasjonens betingelser spesialtilpasses en enkelt investor. Den siste hovedgruppen er retail lån, dvs. lån solgt til ikke-profesjonelle aktører. Obligasjonslånene i disse to gruppene er ikke noterte og omsettes normalt ikke i annenhåndsmarkedet. I tillegg er dette noen grad produkter med opsjonselementer knyttet til aksjekurser, aksjeindekser, valutakurser eller råvarepriser. Noterte/observerbare priser er ikke tilgjengelige for obligasjonen, og normalt benyttes ikke-observerbare data i vesentlig grad i verdsettelsen. Disse innlånstypene er allokert til Nivå 3 i verdsettelseshierarkiet, og innehar betydelig usikkerhet knyttet til verdsettelsen. Valg av metode og relevante inndata for verdsettelsen er betinget av obligasjonslånets struktur og vilkår. Alle obligasjonslånene i disse gruppene verdsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor inndata er markedsrenter og kredittpåslag utledet av prisene som stilles til meglere via bankens informasjonskanaler. Kredittpåslaget anses for disse

gruppene som en ikke-observerbar parameter, dvs et estimat, se nedenfor. For obligasjoner med opsjonselementer benyttes i tillegg opsjonsprisindeksmodeller, for å beregne forventede kontantstrømmer. I disse tilfellene brukes markedsrenter, valutakurser, aksjekurser eller aksjeindeksverdier og implisitte eller historiske volatiliteter som parametere.

Finansielle derivater

Derivatkontrakter som inngås i virksomheten benyttes i økonomiske sikringer av rente- og valutarisiko og annen markedsrisiko i innlån, og er unoterte OTC-kontrakter. For basisswapavtaler USD-NOK, USD-EUR og EUR-NOK, FX-swapper, renteswapper, FRA-avtaler og ordinære rente- og valutawapper uten opsjonselementer fastsettes virkelig verdi ved å diskontere fremtidige kontantstrømmer. Diskonteringsrenten utledes av observerbare markedsdata som basisspreader og swaprentekurver. Disse kontraktene allokeres til nivå 2, men med til dels stor grad av aktivitet i markedene for nye kontrakter og relevante markedsparametere. Rente- og valutawapper eller renteswapper som er økonomisk sikring av innlån med opsjonselementer, verdsettes som for tilhørende obligasjoner ved hjelp av en kombinasjon av diskontering av kontantstrømmer og opsjonsprisindeksmodeller. Disse allokeres til nivå 3 grunnet vesentlig bruk av ikke-observerbare inndata i form av volatiliteter.

Se ovenfor under regnskapsprinsippene for ytterligere informasjon om verdsettelsesmetoder innenfor nivå 2 og 3.

Det gjøres analyser av virkelig verdi og periodens verdiendring ved periodeslutt, samt av bakgrunnen for utviklingen i virkelig verdi.

Avstemming av endringer i nivå 3

	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Obligasjonsgjeld	Ansvarlig lånekapital	Finansielle derivater
Balanseført verdi per 31. desember 2020	95 879	7 768	48 687	2 106	-6 302
Kjøp	0	4 337	-138	0	253
Salg	0	0	0	0	0
Nye utstedelser	19 726	0	2 981	0	0
Nedbetaling	-18 878	-2 834	-18 891	0	-441
Overføring til Nivå 3	1 459	1 976	0	0	0
Overføring ut av Nivå 3	-3 508	-3 920	0	0	0
Gevinst/tap resultatført i perioden	4 175	-729	-2 117	-13	-2 184
Balanseført verdi per 31. desember 2021	98 853	6 599	30 522	2 093	-8 674

	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Obligasjonsgjeld	Ansvarlig lånekapital	Finansielle derivater
Balanseført verdi per 31. desember 2019	81 437	7 406	66 156	1 987	-7 376
Kjøp	0	4 430	0	0	0
Salg	0	0	-636	0	17
Nye utstedelser	31 433	0	-602	0	0
Nedbetaling	-20 250	-2 358	-13 068	0	-2 543
Overføring til Nivå 3	3 003	2 976	0	0	0
Overføring ut av Nivå 3	-3 420	-4 419	0	0	0
Gevinst/tap resultatført i perioden	3 676	-267	-3 164	118	3 601
Balanseført verdi per 31. desember 2020	95 879	7 768	48 687	2 106	-6 302

Beskrivelse av vesentlige ikke-observerbare data benyttet i verdsettningen, innenfor nivå 3

I tilfeller med svært liten eller ingen markedsaktivitet for det relevante instrumentet baseres verdsettelsen i vesentlig grad på estimater som inndata til modellen. Det vesentligste estimatet omfatter et påslag til den relevante rentekurven. For egen obligasjonsgjeld inkluderer påslaget likviditetsrisiko, egen kredittrisiko og markedsrisikoen i det aktuelle valutamarkedet. Målt i USD rente varierer påslagene fra USD 3MLIBOR -48 bp for de laveste påslagene på kort løpetid, til LIBOR +69 bp for de høyeste påslagene på lengre løpetid. For sertifikater og obligasjoner som verdsettes ved bruk av modell inkluderer rentepåslaget likviditetsrisiko, kredittrisiko hos utsteder og markedsrisikoen i det aktuelle valutamarkedet. Målt i NOK rente varierer påslagene fra NOK 3M NIBOR-17 bp til NIBOR +10 bp. Andre vesentlige ikke-observerbare inndata omfatter volatiliteter innenfor opsjonspringsmodeller, der dette er relevant. Utover dette er parameterne som benyttes i verdsettelsen av instrumenter med opsjonselementer i hovedsak observerbare.

Sertifikater og obligasjoner til en verdi av 7,4 milliarder kroner ble i 2021 overført fra nivå 3 til nivå 1 eller nivå 2, basert på bedre likviditet for de aktuelle verdipapirene. For utlån til kunder skyldes overføring ut av nivå 3 at kunder avslutter en periode med fastrentebinding, det vil si at det skjer et produktskifte.

Det totale kredittpåslaget og dermed rentekurven er sensitiv for endring i enhver underliggende bestanddel. Ved endring i kredittpåslag, likviditetsrisiko eller markedsrisiko i det aktuelle valutamarkedet, vil dette således påvirke virkelig verdi for instrumentet. Se sensitivitetsanalysen i følgende tabell for virkningen av 10 bp økning av diskonteringsrenten.

Sensitivitetsanalyse nivå 3—rentekurve

	2021		2020	
	Bokført verdi	Sensitivitet	Bokført verdi	Sensitivitet
Utlån til kunder	98 853	-401	95 878	-394
Sertifikater og obligasjoner	6 599	-11	7 769	-15
Finansielle derivater	-8 674	-33	-6 302	-147
Obligasjonsgjeld	-30 522	38	-48 687	147
Ansvarlig lånekapital	-2 092	12	-2 106	14
Totalt	64 164	-394	46 552	-395

Sensitivitet i Nivå 3 måles som endring i virkelig verdi av finansielle instrumenter ved 10 bp økning i diskonteringsrenten.

Tabellen ovenfor forutsetter samme endring for alle løpetider i rentekurven. En økning i diskonteringsrenten brukt for verdsettelse av utlån allokert til nivå 3 med 10 bp, er estimert å medføre en reduksjon i verdi av disse utlånene på 401 mill. kroner. Økningen kan eksempelvis stamme fra et økt kredittpåslag. Tilsvarende vil en økning i diskonteringsrenten på 10 bp for sertifikater og obligasjoner allokert til nivå 3, medføre en reduksjon i verdi av disse obligasjonene med 11 mill. kroner. For obligasjonsgjeld allokert til nivå 3 vil en økning i diskonteringsrenten på 10 bp medføre at verdien av obligasjonene reduseres med 38 mill kroner, som vil medføre en urealisert gevinst. Dersom økningen tilskrives økt kredittpåslag vil den urealiserte gevinsten innregnes i totalresultatet, mens om det skyldes økt pengemarkedsrente vil den urealiserte gevinsten innregnes i resultatregnskapet.

Ved endring i virkelig verdi av en utstedt obligasjon basert på endring i en parameter som inngår i opsjonsprising, enten den er ikke-observerbar eller observerbar, vil det finne sted en om lag like stor endring i verdi for tilhørende sikringsderivat, med motsatt fortegn, slik at disse verdiendringene (gevinstene/tapene) i hovedsak utligner hverandre og har liten netto resultateffekt. Innlån med opsjonselementer knyttet til aksjer eller aksjeindekser er én type utstedt obligasjon hvor aksjeeksponeringen er sikret fullt ut med en derivatkontrakt, og hvor volatilitet er en vesentlig ikke-observerbar parameter i opsjonsprisingen både for obligasjonen og for tilhørende derivat.

Tabellen nedenfor viser verdisensitiviteten knyttet til en 10% økning i volatilitet, for slike innlån og tilhørende finansielle derivater. Tabellen viser også at netto resultateffekt er null. Dette er også tilfellet for andre typer innlån med opsjonselementer.

Sensitivitetsanalyse nivå 3—volatilitet

	2021		2020	
	Balanseført verdi	Urealisert verdi- endring	Balanseført verdi	Urealisert verdi- endring
Obligasjonsgjeld - med opsjonselement knyttet til aksjer eller aksjeindekser	0	0	-713	0,1
Finansielle derivater - med opsjonselement knyttet til aksjer eller aksjeindekser	0	0	-65	-0,1
Totalt	0	0	-778	0

Ved utgangen av 2021 er det ingen utestående obligasjonsgjeld med opsjonselement knyttet til aksjer eller aksjeindekser. Tabellen nedenfor viser hvor mye av totale resultatførte verdiendringer i 2021 og 2020 som skyldes eiendeler og gjeld allokert til nivå 3.

Nivå 3—urealisert verdiendring i perioden

	2021		2020	
	Balanseført verdi	Urealisert verdi- endring	Balanseført verdi	Urealisert verdi- endring
Utlån til kunder	98 853	3 056	95 878	2 837
Sertifikater og obligasjoner	6 599	-83	7 769	90
Obligasjonsgjeld	-30 522	2 243	-48 687	1 065
Finansielle derivater	-8 674	-2 230	-6 302	-1 069
Ansvarlig lån	-2 092	13	-2 106	-119
Totalt	64 164	2 999	46 552	2 805

Beløpene i kolonnene "Urealisert verdiendring" i tabellen inngår i linjen "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter" i resultatregnskapet.

NOTE 12

FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL AMORTISERT KOST

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021		2020	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Fordringer på kredittinstitusjoner	17 317	17 317	18 950	18 950
Andre pengemarkedsinnskudd	0	0	1 712	1 712
Utlån til kunder	216 389	216 307	211 452	214 436
Sertifikater og obligasjoner, kategorisert som Amortisert kost	29 019	29 060	25 883	25 937
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost	262 725	262 683	257 997	261 035
Gjeld til kredittinstitusjoner	5 891	5 891	13 871	13 871
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	31 567	31 568	20 045	20 045
Obligasjonsgjeld	218 795	224 552	238 400	236 455
Sum finansiell gjeld målt til amortisert kost	256 253	262 010	272 316	270 371

Opplysninger om nivået innenfor virkelig verdi hierarkiet, for finansielle instrumenter hvor det opplyses om virkelig verdi.

2021	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0	158 274	58 033	216 307
Sertifikater og obligasjoner	25 136	1 454	2 470	29 060
Sum virkelig verdi av finansielle eiendeler	25 136	159 728	60 503	245 366
Obligasjonsgjeld	186 659	37 893	0	224 552
Sum virkelig verdi av finansielle forpliktelser	186 659	37 893	0	224 552

2020	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0	175 161	39 275	214 436
Sertifikater og obligasjoner, kategorisert som Utlån og Fordringer	23 265	400	2 271	25 937
Sum virkelig verdi av finansielle eiendeler	23 265	175 561	41 546	240 373
Obligasjonsgjeld	184 562	51 893	0	236 455
Sum virkelig verdi av finansielle forpliktelser	184 562	51 893	0	236 455

Opplysninger om virkelig verdi

Se Note 11 Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi for opplysninger om virkelig verdi måling.

For gjeld som inngår i sikringsforhold som sikringsobjekter (obligasjonsgjeld klassifisert som målt til amortisert kost, se note 13 Sikringsbokføring) beregnes verdiendring som skyldes sikret risiko. Denne verdiendringen justerer balansført verdi og resultatføres på linjen Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter. For dette formål benyttes også diskontering av kontantstrømmer, men hvor diskonteringsrenten kun reflekterer sikret risiko (rente- og valutaelement).

Fordringer på og gjeld til kredittinstitusjoner

Fordringer på og gjeld til kredittinstitusjoner inkluderer kortsiktige pengemarkedsplasseringer eller lån med avtalt løpetid gjort med andre finansinstitusjoner, samt stilt og mottatt kontantsikkerhet og innskudd i bank uten avtalt løpetid. Grunnet kort løpetid er den virkelige verdien tilnærmet lik hovedstolen.

Andre pengemarkedsinnskudd

Andre pengemarkedsinnskudd inkluderer

pengemarkedsinnskudd til ikke-finansielle institusjoner og måles til amortisert kost, dersom de ikke er sikret med en derivatkontrakt.

Utlån til kunder

Nivå 2: P.t. lån, Nibor-lån med flytende margin og Nibor-lån med fast margin (løpetid under 1 år) har løpetid og/eller rentebetingelser som gir kunden større fleksibilitet til å bytte kredittgiver dersom markedsbetingelsene endrer seg. Dette medfører større konkurranse og bedre likviditet i lånemarkedet, og gjør at observerbare priser på nye lån kan benyttes som input i verdsettelse av disse utlansproduktene.

Nivå 3: Nibor-lån med fast margin (løpetid over 1 år) innvilges på individuell basis og omsettes ikke i et aktivt marked.

Obligasjonsgjeld

Obligasjonslån som måles til amortisert kost består i hovedsak av offentlige benchmark-lån i USD og Euro eller lån i offentlige nisjemarkeder samt obligasjonslån med flytende rente (FRN) uten tilknyttede derivater.

NOTE 13

SIKRINGSBOKFØRING

(Beløp i NOK 1 000 000)

Regnskapsprinsipper for sikringsbokføring

KBN anvender virkelig verdisikring for enkelte økonomiske sikringer av rente- og valutarisiko ihht. IFRS 9. Virkelig verdisikring kommer til anvendelse når den økonomiske sikringen tilfredsstiller kravene til sikringsbokføring på individuell transaksjonsnivå, ved at et sikringsinstrument er direkte knyttet til et sikret objekt (hedge ratio 1:1). Ved inngåelse av sikringsforhold som sikringsbokføres skjer det en øremerking og dokumentasjon av sikringsforholdet og selskapets mål og strategi for risikohåndtering ved å inngå sikringen. Dokumentasjonen inkluderer identifisering av sikringsforholdet, arten av risiko som sikres (renterisiko) og etterfølgende effektivitetstesting. Sikringene vurderes løpende og ineffektivitet resultatføres. Sikringsineffektivitet oppstår som følge av endringer i OIS kurven i flyterentebenet av swapen. Sikringsinstrumenter måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultat. Verdiendringer på sikringsobjektet som skyldes den sikrede risikoen (endringer i markedsrenter, dvs lange interbank swaprenter) justerer balanseført verdi av sikringsobjektet og innregnes i resultatet under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

Balanseført verdi av finansielle instrumenter i virkelig verdisikring	2021	2020
Sertifikater og obligasjoner	0	0
Obligasjonsgjeld	188 593	191 426
Finansielle derivater	-252	6 278
Totalt	188 341	197 704

Nominelle størrelser av sikringsobjekter i virkelig verdisikring	2021	2020
Sertifikater og obligasjoner	0	0
Obligasjonsgjeld	188 124	185 204
Totalt	188 124	185 204

Resultatførte verdiendringer på finansielle instrumenter i virkelig verdisikring	2021	2020
Sertifikater og obligasjoner	0	0
Obligasjonsgjeld	6 300	-3 469
Finansielle derivater	-6 072	3 315
Totalt	228	-154

Netto resultatførte verdiendringer i virkelig verdisikringer skyldes verdiendringer som følge av endrede markedsrenter, dvs sikret risiko. For sikringsinstrumentet (det finansielle derivatet) resultatføres den fulle endringen i virkelig verdi, da disse måles til virkelig verdi.

Forfallsprofil balanseført verdi av obligasjonsgjeld i virkelig verdisikring

	0-1 år	1-3 år	3-5 år	> 5år	SUM
Balanseført verdi målt til amortisert kost	-13 354	-97 421	-49 454	-28 996	-189 225
Verdiendring (sikret risiko)	-16	-397	26	1 019	632
Total balanseført verdi	-13 370	-97 818	-49 428	-27 977	-188 593

Akkumulert ineffektivitet per 31.12.2021 er NOK 42 millioner.

Interbank Offered Rates (IBOR) reformen trer i kraft 1. juli 2023 og påvirker bankens sikringsbokførte finansielle instrumenter som baserer seg på USD Libor kurven og har en løpetid utover 1. juli 2023. Mer informasjon om dette gis i note 21.

NOTE 14

FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER OG ANDRE PENGEMARKEDSINNSKUDD

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021	2020
Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	308	190
Fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	3 223	2
Kontanter stilt som sikkerhet for derivateksponering	13 785	18 758
Sum fordringer på kredittinstitusjoner	17 317	18 950

	2021	2020
Andre pengemarkedsinnskudd	0	1 712
Sum andre pengemarkedsinnskudd	0	1 712

NOTE 15

UTLÅN TIL KUNDER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021	2020
Hovedstol	323 018	318 230
Påløpte renter	1 048	985
Justering til virkelig verdi	-390	2 659
Forventet kredittap	-24	-25
Totalt utlån	323 652	321 849
Andre utlån	20	25
Sum utlån til kunder	323 672	321 874

Geografisk fordeling av hovedstol	2021	2020
Agder	21 117	21 006
Innlandet	24 514	24 405
Møre og Romsdal	19 580	17 708
Nordland	24 651	24 108
Oslo	14 989	13 880
Rogaland	22 305	23 745
Troms og Finnmark	22 688	21 506
Trøndelag	37 058	35 551
Vestfold og Telemark	18 768	18 730
Vestland	39 791	38 439
Viken	77 558	79 153
Totalt	323 018	318 230

NOTE 16

FORVENTET KREDITTAP

Regnskapsprinsipper for forventet kredittap

For alle utlån og sertifikater og obligasjoner som måles til amortisert kost gjøres det på rapporteringstidspunktet en allokering av eiendelen til trinn 1, 2 eller 3.

Eiendelen allokeres til trinn 1 ved førstegangs innregning i form av utstedelse av lån eller kjøp. På etterfølgende rapporteringstidspunkter innebærer Trinn 1 ingen betydelig økning i kredittisiko siden førstegangsinnregning, trinn 2 innebærer en betydelig økning i kredittisiko siden førstegangsinnregning, mens trinn 3 innebærer at eiendelen anses kredittforringet. For eiendeler i trinn 1 beregnes et 12-måneders forventet kredittap som innregnes i resultatregnskapet og balansen. For eiendeler i trinn 2 og 3 beregnes et forventet kredittap for hele eiendelens levetid, som innregnes i resultatregnskapet og balansen.

For eiendeler i trinn 1 og 2 innregnes renteinntekt for eiendelen basert på hele hovedstolen, mens for eiendeler i trinn 3 innregnes renteinntekt basert på eiendelens amortiserte kost, dvs etter fratrukk av avsetning for tap. Forventet tap beregnes per instrument/lån basert på eksponering ved mislighold, sannsynlighet for mislighold og tap ved mislighold, alle estimert på rapporteringstidspunktet.

KBN benytter tre scenarier i sin modell for beregning av forventet kredittap. Videre justeres de normaliserte tapssannsynlig-

hetene for markedskonjunkturer i tråd med aktuelle markedsf forhold på rapporteringstidspunktene. Periodens endring i samlet beløp for forventet kredittap innregnes i resultatregnskapet på linjen «Forventet kredittap». Innenfor trinn 1 benyttes sannsynligheten for mislighold innenfor de neste 12 måneder og tap gjennom levetiden basert på mislighold innenfor de neste 12 måneder, mens innenfor trinn 2 og 3 benyttes sannsynligheten for mislighold i eiendelens fulle levetid og tap knyttet til dette.

Endringer i utsteders rating eller store utslag i KBNs interne kredittvurderingsmodell benyttes som en indikator på om det har funnet sted en betydelig økning i kredittisiko siden førstegangs innregning slik at eiendelen skal allokeres til trinn 2. For utlånskunder skal det vurderes om slik forverring har funnet sted dersom det vedtas betalingsinnstilling i henhold til kommuneloven. En vurdering som kredittforringet eller allokering til trinn 3 omfatter for utlån hendelser som resulterer i faktiske kredittap, eller betalingsforsinkelser på minst 90 dager over en viss størrelse. Faktiske kredittap har aldri funnet sted. For obligasjoner og sertifikater vil dette utløses av hendelser som betalingsforsinkelser, konkursbegjæring eller restrukturering på grunn av finansielle problemer.

Følgende tabell viser forventet kredittap som del av balanseført verdi av utlån og sertifikater og obligasjoner ved utløpet av perioden.

(Beløp i NOK 1 000 000)	31. desember 2021		31. desember 2020	
	Balanseført verdi	Forventet kredittap	Balanseført verdi	Forventet kredittap
Utlån til kunder	216 389	-24	216 389	-25
Sertifikater og obligasjoner	29 019	-2	29 019	-1
Totalt	245 408	-26	245 408	-26

Tabellen nedenfor viser en spesifisering av periodens endring i forventet kredittap som inngår i resultatregnskapet.

(Beløp i NOK 1 000)	31. desember 2021
Utlån til kunder	329
Sertifikater og obligasjoner	-470
Totalt	-141

Følgende tabell viser fordeling av KBNs forventede kredittap per 31. desember 2021 på trinn 1, 2 og 3. Ihht. nedskrivningsprinsippene i IFRS 9 *Finansielle instrumenter*, innebærer Trinn 1 ingen betydelig økning i kredittisiko siden innregning av eiendelen. Trinn 2 innebærer en slik betydelig økning, mens trinn 3 innebærer at eiendelen er kredittforringet.

(Beløp i NOK 1 000 000)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
Utlån til kunder	-24	0	0
Sertifikater og obligasjoner	-2	0	0
Sum forventet kredittap	-26	0	0

NOTE 17

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

(Beløp i NOK 1 000 000)

Sertifikater og obligasjoner fordelt per type utsteder	2021	2020
Norge		
Utstedt av andre	19 279	17 415
Utland		
Utstedt av offentlige ¹	76 498	61 557
Utstedt av andre	17 061	48 137
Sum sertifikater og obligasjoner	112 839	127 108

¹Herunder sertifikater og obligasjoner utstedt eller garantert av stater, sentralbanker, delstater, regionale myndigheter og multilaterale utviklingsbanker

Sertifikater og obligasjoner fordelt på gjenværende løpetid	2021	2020
Under 1 år	51 325	48 296
1-5 år	59 787	78 637
Over 5 år	1 726	175
Sum sertifikater og obligasjoner	112 839	127 108

NOTE 18

ANDRE EIENDELER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021	2020
Immaterielle eiendeler	140	131
Leieavtaler	21	28
Varige driftsmidler	6	8
Andre eiendeler	2	2
Sum andre eiendeler	169	169

Immaterielle eiendeler består av to fagsystemer, nye internettsider, ny kundeportal og datavarehus. Finanssystemet ble tatt i bruk i 2015 og utlånsportalen i 2016, ny nettside i desember 2019, mens kundeportalen og datavarehuset ble tatt i bruk i 2020. Alle avskrives lineært over forventet levetid.

ANNEN GJELD

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021	2020
Leverandørgjeld	0	1
Offentlige avgifter	9	10
Leieavtaler	22	30
Diverse kortsiktig gjeld	37	6
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente renter	17	15
Sum annen gjeld	85	63

NOTE 19

GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021	2020
Kontanter mottatt som sikkerhet for derivateksponering	5 891	13 137
Gjenkjøpsavtaler	0	733
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	31 567	20 045
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	37 458	33 915

NOTE 20

OBLIGASJONGJELD OG SERTIFIKATER OG ANDRE KORTSIKTIGE LÅNEOPPTAK

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2021	2020
Obligasjonsgjeld per 1. januar (nominell verdi)	405 451	400 489
Nye utstedelser	96 550	107 822
Nedbetalinger*	-107 019	-107 727
Amortisering**	544	1 425
Valutajustering	-141	3 441
Obligasjonsgjeld ved periodens slutt (nominell verdi)	395 385	405 451
Påløpte renter	3 875	4 327
Justering til virkelig verdi	-5 596	3 939
Herav verdiendring som skyldes endring egen kredittrisiko	1 206	397
Herav verdiendring som skyldes annet	-6 802	3 542
Sum obligasjonsgjeld	393 663	413 717

	2021	2020
Sertifikatgjeld per 1. januar (nominell verdi)	20 045	2 631
Nye utstedelser	273 232	198 006
Nedbetalinger*	-262 037	-180 621
Amortisering**	-65	6
Valutajustering	392	23
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak ved periodens slutt	31 567	20 045

*Av nedbetalinger i 2021 utgjør tilbakekjøp 217 mill kroner. **Amortisering er vist på egen linje i ovenstående tabell, men inngår i Tilbakebetalinger i nedenstående tabell.

Det foreligger per 31. desember 2021 ingen brudd med betingelser i låneavtaler.

Verdiendringer som følge av endring i egen kredittrisiko er beregnet som endring i kredittpåslaget KBN betaler på utstedt obligasjon i form av påslag over flytende USD rente. Dette inkluderer således verdiendring for swap i innlåns pakker basert på at banken utsteder gjeld som konverteres fra andre valutaslag til USD. Verdiendringer som skyldes endring i egen kredittrisiko er innregnet i totalresultatet, mens verdiendringer som skyldes endringer i andre markedsparametere er innregnet i resultatregnskapet på linjen Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter. Verdiendringen som fremkommer i tabellen over er før skatt.

AVSTEMMING AV ENDRINGER I FORPLIKTELSER SOM ER EN DEL AV FINANSIERINGSAKTIVITETER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	Obligasjonsgjeld	Ansvarlig lånekapital
Balanseført verdi 31. desember 2020	20 045	413 717	2 106
<i>Kontantstrømmer:</i>			
Innbetaling ved utstedelse av gjeld	273 232	96 551	0
Tilbakebetaling av gjeld	-262 037	-106 476	0
<i>Endringer som ikke skyldes kontantstrømmer:</i>			
Endring påløpte renter og amortisering	-65	-454	1
Endring virkelig verdi	0	-9 535	-14
Endring som følge av valutakursendring	392	-141	0
Balanseført verdi 31. desember 2021	31 567	393 663	2 092

	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	Obligasjonsgjeld	Ansvarlig lånekapital
Balanseført verdi 31. desember 2019	2 631	403 913	1 987
<i>Kontantstrømmer:</i>			
Innbetaling ved utstedelse av gjeld	198 006	107 823	0
Tilbakebetaling av gjeld	-180 621	-106 301	0
<i>Endringer som ikke skyldes kontantstrømmer:</i>			
Endring påløpte renter og amortisering	6	-75	1
Endring virkelig verdi		4 917	118
Endring som følge av valutakursendring	23	3 441	0
Balanseført verdi 31. desember 2020	20 045	413 717	2 106

NOTE 21

FINANSIELLE DERIVATER

KBN benytter finansielle derivater som økonomisk sikring av rente- og valutarisiko som oppstår i bankens virksomhet, og økonomisk sikring av eksponering fra opsjonselementer knyttet til innlån. En undermengde valutarelaterte derivater har i tillegg til sin ordinære funksjon som sikringsinstrument et innebygget finansieringselement, med løpende forhåndsdefinerte innbetalinger i løpetiden og tilbakebetaling på forfall. Banken har posisjoner i swapkontrakter med motparter med A+ som gjennomsnittlig kredittrating, og all derivateksponering er underlagt risikorammer vedtatt av styret. Bankens innlån denominert i utenlandsk valuta kontantstrømsikres med rente- og valutaderivater til referanserenter i NOK, USD og EUR.

Innlån i utenlandsk valuta konverteres til norske kroner ved bruk av basisswapper, hvor banken mottar rentebetalinger i valuta og betaler rente i norske kroner. Renterisiko som oppstår som følge av rentebinding på utlån til kunder sikres med renteswapper eller FRA-kontrakter. I likviditetsforvaltningen benyttes rente- og valutaswapper for å sikre rente- og valutarisiko i verdipapirer. Banken har ingen kredittderivater i porteføljen.

Se note 22 og note 26 for informasjon om ISDA-avtaler, sikkerhetsstillelse og clearing, som reduserer motpartsrisikoen. Motpartseksponeringen måles og overvåkes løpende.

(Beløp i NOK 1 000 000)	2021			2020		
	Nominell verdi	Positiv virkelig verdi	Negativ virkelig verdi	Nominell verdi	Positiv virkelig verdi	Negativ virkelig verdi
Pliktig målt til virkelig verdi:						
Renterelaterte derivater	221 323	3 113	3 015	239 712	3 078	6 124
Valutarelaterte derivater	519 277	10 478	14 348	515 979	15 242	21 770
herav hovedstol på transaksjoner med finansieringselement	5 090	0	0	15 289	0	0
Egenkapitalrelaterte derivater	0	0	0	3 682	269	139
	740 600	13 590	17 363	759 372	18 589	28 032
Virkelig verdisikring:						
Renterelaterte derivater	188 124	2 457	2 708	181 924	6 243	309
Valutarelaterte derivater	0	0	0	3 280	344	0
	188 124	2 457	2 708	185 204	6 587	309
Sum finansielle derivater	928 724	16 047	20 072	944 576	25 176	28 341

Finansielle derivater måles til virkelig verdi over resultatet. Verdiendring av finansielle derivater som sikrer obligasjonsinnlån målt til Fair Value Option der verdiendringen på gjelden skyldes endring i egen kredittrisiko bokføres sammen med gjelden under andre innregnede inntekter og kostnader i Totalresultatet. De fleste posisjoner kategoriseres som pliktig målt til virkelig verdi innenfor IFRS 9. De resterende er utpekt som del av sikringsforhold og behandles som virkelig verdi sikring. Standard ISDA-avtaler oppfyller ikke betingelsene for netto presentasjon i balansen selv om de gir rett til motregning ved mislighold, og alle finansielle derivater presenteres dermed brutto i balansen slik at kontrakter med positiv verdi presenteres som eiendeler, mens kontrakter med negativ verdi presenteres som gjeld.

Som et resultat av referanserentereformen etablerte KBN i 2019 en prosjektgruppe som forbereder til, og vurderer konsekvensene av endringene i referanserenter. Gruppen er organisert som et tverrfaglig prosjekt som står for den operative tilpasningen, herunder systemløsninger for korrekte målinger og konvertering av porteføljen samt kartlegging og håndtering av finansielle risikoer for KBN.

Av referanserenter som skal avvikles har KBN referanse mot USD Libor 3M i finansielle derivater, hvor alle omfattes av bestemmelse om fallback av ISDA. Denne bestemmelsen sier at derivatene vil endre referanserente fra USD Libor 3M til SOFR pålagt fall-backspread på 26,16 bp fra og med 1. juli 2023. KBN har startet tilpasning av balansen til nye referanserenter ved å benytte SOFR som referanserente i nye relevante finansielle instrumenter.

Tabellen nedenfor viser nominelle størrelser av alle finansielle instrumenter som vil bli påvirket av referanserentereformen, både fase 1 og fase 2. Beløpene gir en oversikt over tilnærmet omfang av risikoeksponeringen for finansielle instrumenter som vil bli berørt av avviklingen av USD Libor (Beløp i NOK 1 000 000).

IBOR reform fase	Rentekurve	Eiendel	Forpliktelse	Nettobeløp
Fase 1—Sikringsinstrumenter	USD Libor 3m		-114 618	-114 618
Fase 2—Finansielle derivater (unntatt sikringsinstrumenter)	USD Libor 3m	90 018	-104 243	-14 226
Total		90 018	-218 862	-128 844

NOTE 22

SIKKERHETSSTILLELSE OG MOTREGNING

KBN har inngått ISDA avtaler med alle motpartene for finansielle derivater. Dette innebærer at all motgående eksponering mot motparten knyttet til finansielle derivater nettes ved mislighold. I tillegg inneholder ISDA avtalen avtaler om utveksling av sikkerhetsstillelse (CSA) som sikkerhet for eksponering i derivatporteføljen. Kontanter mottatt eller stilt som sikkerhet presenteres i balansen som henholdsvis Fordring på kredittinstitusjoner eller Gjeld til kredittinstitusjoner, med en tilhørende gjeld til eller fordring på kredittinstitusjoner. Mottatt kontantsikkerhet inngår i selskapets løpende likviditetsstyring, og plasseres enten i sertifikater og obligasjoner eller korte pengemarkedsplasseringer. KBN har i tillegg postert verdipapirer bokført til 996 millioner kroner som sikkerhet i derivattransaksjoner. Eiendelen er ikke fraregnet balansen og ligger under Sertifikater og Obligasjoner. Det vises til note 21 for ytterligere informasjon om finansielle derivater.

(Beløp i NOK 1 000 000)	2021	2020
Kontanter mottatt som sikkerhet for derivateksponering (gjeld)	5 891	13 137
Kontanter stilt som sikkerhet for derivateksponering (eiendel)	-13 785	-18 758
Sum kontantsikkerhet	-7 894	-5 621

Effekt av motregning og sikkerheter

KBN har kun adgang til motregning for eksponeringer i finansielle derivater, og for disse benyttes det juridisk bindende masteravtaler om motregning og sikkerhetsstillelse. Finansielle derivater presenteres brutto i balansen fordi motregningsavtalene ikke oppfyller vilkårene for motregning i balansen ved at betalinger normalt ikke nettes ved normale markedsforhold. Tabellen nedenfor viser balanseførte verdier for finansielle derivater. Siden disse presenteres brutto i balansen, er den finansielle betydningen av motregningsretten som er avtalt i «master netting agreements» med derivatmotpartene, så vel som mottatt eller avgitt kontantsikkerhet, (variasjonsmargin), kvantifisert og fremhevet i egne kolonner. I tilfellet mislighold hos en derivatmotpart, vil det være mulig å håndheve motregningsretten så vel som nyttiggjøre seg kontantsikkerheten. Verdien etter motregning og kontantsikkerhet gir et uttrykk for gjenværende effekten av kontantsikkerhet (variasjonsmargin) for kredittrisiko i derivatposisjonene.

2021	Beløp som ikke kan motregnes i balansen men som omfattes av masteravtale om motregning						
	Brutto virkelig verdi	Beløp som motregnes i balansen	Balanseført verdi	Effekt av motregning for motpart med både eiendeler og gjeld	Verdi etter motregning	Kontantsikkerhet som reduserer eksponeringen	Beløp etter motregning og sikkerheter
Eiendeler¹⁾							
Finansielle derivater	16 047	0	16 047	9 544	6 503	4 898 ²⁾	2 205
Gjeld³⁾							
Finansielle derivater	20 072	0	20 072	9 556	10 516	10 053 ⁴⁾	461

¹⁾ KBN har kreditteksponering mot motpartene.

²⁾ Forskjellen mellom beløpet i denne tabellen og balanseført verdi for mottatt kontantsikkerhet som fremkommer i tabellen over (5 891 mill) skyldes en kombinasjon av motregning av kontantsikkerhet og at banken har mottatt kontantsikkerhet over eksponeringsbeløpet.

³⁾ Motpartene har kreditteksponering på KBN.

⁴⁾ Forskjellen mellom beløpet i denne tabellen og balanseført verdi for postert kontantsikkerhet som fremkommer i tabellen over (13 785 mill) skyldes en kombinasjon av motregning av kontantsikkerhet og at banken har stilt kontantsikkerhet utover eksponeringsbeløpet.

2020	Brutto virkelig verdi	Beløp som motregnes i balansen	Balanseført verdi	Beløp som ikke kan motregnes i balansen men som omfattes av masteravtale om motregning			
				Effekt av motregning for motparter med både eiendeler og gjeld	Verdi etter motregning	Kontantsikkerhet som reduserer eksponeringen	Beløp etter motregning og sikkerheter
Eiendeler¹⁾							
Finansielle derivater	25 176	0	25 176	13 589	11 587	10 199 ²⁾	1 388
Gjeld³⁾							
Finansielle derivater	28 341	0	28 341	13 591	14 750	12 587 ⁴⁾	2 163

¹⁾ KBN har kreditteksponering mot motpartene.

²⁾ Forskjellen mellom beløpet i denne tabellen og balanseført verdi for mottatt kontantsikkerhet som fremkommer i tabellen over (13 137 mill) skyldes en kombinasjon av motregning av kontantsikkerhet og at banken har mottatt kontantsikkerhet over eksponeringsbeløpet.

³⁾ Motpartene har kreditteksponering på KBN.

⁴⁾ Forskjellen mellom beløpet i denne tabellen og balanseført verdi for postert kontantsikkerhet som fremkommer i tabellen over (18 758 mill) skyldes en kombinasjon av motregning av kontantsikkerhet og at banken har stilt kontantsikkerhet utover eksponeringsbeløpet.

NOTE 23

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

(Beløp i NOK 1 000 000)	Valuta	Hovedstol i valuta	Innløsningsrett	Rente	Hovedstol i NOK	
					2021	2020
Ordinær ansvarlig lånekapital	NOK	2 000	2028	3,02%	2 000	2 000
Sum ansvarlig lånekapital					2 000	2 000

NOTE 24

AKSJEKAPITAL

	2021		2020	
	Antall aksjer	Andel i %	Antall aksjer	Andel i %
Den Norske Stat	3 894 625	100	3 894 625	100

NOTE 25

FONDSOBLIGASJON

(Beløp i NOK 1 000 000)	Valuta	Hovedstol i valuta	Innløsningsrett	Rente	Balanseført verdi	
					2021	2020
Fondsobligasjon	NOK	1 200	2027	3,26%	1 195	1 195
Fondsobligasjon	NOK	1 200	2025	3 mnd NIBOR +1,25%	1 196	1 196
Sum fondsobligasjon					2 392	2 392

KBN utstedte en fondsobligasjon i juni 2020 og en i juni 2017. Obligasjonene inngår i KBNs kjernekapital, se note 31. Basert på at banken har en ensidig rett til å ikke betale renter eller hovedstol til investorene kvalifiserer den ikke som gjeld etter IAS 32, og er derfor klassifisert som egenkapital i balansen. Rentekostnadene presenteres ikke på linjen rentekostnader i resultatregnskapet, men som en reduksjon av Opptjent egenkapital. Kostnadene innregnes ved betaling, se oppstillingen Endringer i egenkapital. Det er betalt 44 mill kroner (etter skatt) i renter i 2021 (48 mill kroner i 2020). Det er påløpt ytterligere 16 mill kroner (etter skatt) i rentekostnader ved årsskiftet 2021 (17 mill kroner 2020). Tilsammen tilordnes 44 mill kroner av resultat etter skatt i 2021 til fondsobligasjonseierne (48 mill kroner i 2020).

NOTE 26

RISIKOSTYRING

KBNs eierskap, kundegruppe og sektorpolitiske rolle innebærer at banken opprettholder en lav til svært lav risikoappetitt. Styret har fastsatt KBNs overordnede risikoappetitt, som er delt inn i følgende kategoriområder: markeds-, likviditets-, kreditt-, kapital- og operasjonell risiko med tilhørende risikoappetitt. Risikoappetitten operasjonaliseres gjennom fastsettelse av rammer for typer og omfang risiko banken kan eksponeres for.

Risikostyring og internkontroll er integrert i bankens strategi- og forretningsprosesser, og er tilpasset arten, omfanget og kompleksiteten i risikoeksponeringen. Administrerende direktør har ansvaret for gjennomføring av risikostyring og internkontroll, og følger opp og vurderer endringer i bankens risikoeksponering.

Robust internkontroll utføres som en integrert del av bankens arbeidsprosesser. Risikostyringen er etablert i en struktur basert på tre forsvarslinjer som skal sikre systematisk identifisering, vurdering, overvåking og rapportering av risiko i alle deler av virksomheten. Førstelinjeforsvaret gjennomfører operative oppgaver og har ansvar for å styre og kontrollere at aktivitetene gjennomføres innenfor fastsatte rammer og i samsvar med eksternt og internt regelverk. Andrelinjeforsvaret gjennomfører uavhengige risikovurderinger, kontrollerer og validerer modeller og utvikler og forbereder KBNs risiko- og etterlevelsesrapportering. Andre forsvarslinje består av finansiell kontroll samt risiko-styrings- og compliance-funksjonene. Internrevisor (Deloitte) utgjør KBNs tredje forsvarslinje og er styrets uavhengige kontroll- og bekreftelsesorgan. KPMG vil ta over rollen som bankens internrevisor fra 1.1.2022.

RISIKOFORMER

Risikostyringen og risikoeksponeringen i KBN er underlagt et strengt internt regelverk for å sikre bankens kredittrating og tilgang til de mest attraktive pengemarkedene. Kreditt- og likviditetsrisikoen er gjennomgående lav. Rente- og valutarisiko sikres per transaksjon for alle valutaer unntatt NOK, USD og EUR. Renterisiko i disse valutaene sikres med renteswapper, slik at banken kun har eksponering mot endringer i tre måneders pengemarkedsrenter.

Med utgangspunkt i bankens risikoeksponering blir følgende områder utpekt som vesentlige:

Kapitalisering

Kreditt og motpartsrisiko

- Tap på utlån
- Mislighold derivatmotparter
- Mislighold likviditetsforvaltningen

Markedsrisiko

- Basisrisiko
- Renterisiko
- Kredittspreadrisiko
- Valutarisiko

Likviditetsrisiko

Operasjonell risiko

KAPITALISERING

KBN er underlagt finansforetaksloven med tilhørende forskrifter for kapitalkrav. I tillegg har KBN en strategi og prosess for vurdering av kapitalbehov i forhold til bankens risikoprofil. Bankens styre vurderer minst årlig om kapitaliseringen er tilstrekkelig ut fra faktisk og forventet fremtidig risikoeksponering.

Beregning av kapitalbehovet gjennomføres ved å estimere hvor mye kapital banken bør ha for å sikre seg mot den totale risikoeksponeringen. Dette gjøres ved å estimere kapitalbehovet per risikoområde. Følgende risikokategorier er gjenstand for særskilt oppfølging: kreditt risiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko, operasjonell risiko og annen ikke-finansiell risiko.

Risiko for endring i rammevilkår følges nøye av bankens styre. Innføring av det europeiske kapitalkravsregelverket medfører at bankens kapitalbehov har vært økende.

KBN rene kjernekapitaldekning var 18,8 prosent per 31. desember 2021, og KBN tilfredsstiller de regulatoriske minstekrav og bufferkrav til ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning. KBN tilfredsstiller i tillegg krav til uvektet kjernekapital.

KREDITTRISIKO

Bankens aktivaside består av utlån til kommunal sektor og en likviditetsportefølje med obligasjoner hovedsakelig utstedt eller garantert av stater, lokalmyndigheter, multilaterale finansinstitusjoner, obligasjoner med porteføljepant samt finansinstitusjoner med god kredittrating.

Kredittrisiko for utlånskundene begrenser seg til betalingsutsettelse da betalingsforpliktelsen ikke kan falle bort. Det er fastlagt i kommuneloven at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slå konkurs. I kommuneloven er det også gitt bestemmelser om de prosedyrer som skal følges dersom betalingsutsettelse må iverksettes. Etter disse bestemmelsene overtar departementet styringen av en kommune dersom kommunestyret vedtar betalingsinnstilling. KBN foretar likevel kredittvurdering av alle utlånskunder, basert på en modell for økonomiske analyser av kommunene og fylkeskommunene. Kommunenes finansielle situasjon blir beskrevet med både kvalitative og kvantitative indikatorer for økonomisk utvikling og utsikter hos kunden.

KBN innvilger også lån til selskaper som utfører oppgaver for kommuner og fylkeskommuner. Forutsetningen for slike lån er at kommunene, eventuelt fylkeskommunene, stiller garantier som er politisk vedtatt og godkjent av staten ved statsforvalteren eller Kommunal- og distriktsdepartementet.

Finansielle motparter i likviditetsporteføljen er gjenstand for regelmessig kredittvurdering og blir tildelt en kreditttramme. Størrelse på kreditttrammer fastsettes gjennom en intern vurdering av motpartens rating, størrelsen på bankens risikokapital, type finansielt instrument og løpetid.

For likviditetsplasseringene og sikringsinstrumenter (derivater) stiller KBN krav om minimum rating på A3/A- fra ratingbyråene Moody's og Standard and Poor's.

KBN styrer rente- og valutarisiko ved bruk av derivater. Motpartene i derivattransaksjonene er finansinstitusjoner eller sentral

motpart. Utover strenge krav til rating styres risiko i derivathandel gjennom bruk av ISDA-avtaler (netting), og det er opprettet avtaler som inkluderer sikkerhetsstillelse med alle nye derivatmotparter.

KBN benytter clearingtjenester hos en sentral motpart (London Clearing House – LCH) for renterelaterte sikringsinstrumenter. Sentral motpart etablert i EU-/EØS-området er underlagt krav til soliditet og risikostyring gjennom en egen EU-forordning (EMIR), og vurderes til å ha lavere motpartsrisiko enn ordinære finansinstitusjoner.

KBN har ikke direkte medlemskap hos LCH og benytter clearing-brokere som opptre på vegne av KBN mot LCH. KBN har valgt å segregere sine derivatposisjoner og midler (sikkerhetsstillelse) ift. evt. mislighold hos clearingbroker og bankens eksponering er dermed direkte mot LCH. KBN oppnår høy grad av beskyttelse gjennom en slik løsning.

Kredittrisiko i likviditetsporteføljen er begrenset. Gjennomsnittlig vektet rating på porteføljen var AA+ (lavest av S&P og Moody's) per 31. desember 2021 og omtrent 66 pst. av likviditetsporteføljen var plassert i papirer som har risikovekt 0 pst. Gjennomsnittlig løpetid var 1,6 år ved årsskiftet. Den lave løpetiden begrenser risikoen i likviditetsporteføljen og banken har egne løpetidsrammer på alle motparter.

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko består hovedsakelig av basis-, rente-, kredittspread- og valutarisiko. Bankens risikoappetitt og risikorammer tillater i begrenset grad eksponering mot rente-, basis og kredittspreadendringer, mens for valutarisiko tillates kun en minimal ramme av operasjonelle hensyn. Styring av rente- og valutarisiko gjennomføres ved å sikre at bankens forpliktelser og rettigheter til enhver tid balanserer. Økonomisk sikring gjennom finansielle derivater brukes aktivt i styring av markedsrisiko.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko styres gjennom tilpasning av løpetider og rentebindinger på aktiva- og passivasiden. KBN holder en likviditetsportefølje med formål å kunne møte sine forpliktelser i minimum 10 måneder uten tilgang på ny innlåning. Løpetiden i likviditetsporteføljen holdes kort slik at likviditetsbehov hovedsakelig styres gjennom forfall på aktivasiden. Likviditetsporteføljen er plassert i likvide verdipapirer av meget høy kredittkvalitet.

OPERASJONELL RISIKO

KBN har svært lav appetitt for operasjonell risiko. Vurdering av operasjonell risiko gjøres minst årlig, og ellers når forholdene tilsier det. Styret blir løpende informert om bankens operasjonelle risiko og uønskede hendelser. KBNs internkontroll legger til rette for målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Risikoen minimeres blant annet med kontroller i arbeidsprosesser, fokus på etisk adferd internt og i relasjon med bankens forretningsforbindelser, høy kompetanse hos den enkelte medarbeider og robusthet i kritiske funksjoner.

NOTE 27

KREDITTRISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Banken har kreditteksponering mot kommunal sektor i Norge samt stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker, finansinstitusjoner og utstedere av obligasjoner med fortrinnsrett innen OECD. For norsk kommunal sektor er maksimal løpetid fastsatt i kommune-

loven og kreditttrammen reguleres av EU regulering om store engasjementer. Finansielle eksponeringer skal være minst i ratingklasse A-

KBN har ikke hatt faktiske tap på utlån i 2021. Det foreligger ingen mislighold eller betalingsproblemer hos kunder som gir grunn til å forvente faktiske utlånstap i 2022. KBN utsteder ikke finansielle garantier.

Tabellen nedenfor inkluderer eksponeringer som er balanseført på linjene Fordringer på kredittinstitusjoner, Utlån til kunder og Sertifikater og obligasjoner. Eksponeringer på linjen Regionale myndigheter inkluderer utlån til selskaper garantert av kommuner og fylkeskommuner.

Tall i tabellen representerer faktisk kreditteksponering

2021

Forfall	< 1 år			> 1 år					Totalt	
	Risikoklasse	A-2	A-1/A-1+	Ikke ratet	BBB	A	AA	AAA		Ikke ratet
Stater og sentralbanker		0	20 543	1 001	0	1 482	16 189	0	0	39 215
Multilaterale		0	2 357	0	0	0	93	5 163	0	7 613
Regionale myndigheter ¹		0	12 325	35 828	0	247	9 750	2 295	292 898	353 343
Finansinstitusjoner		1 360	14 235	1 719	0	0	0	0	0	17 314
Verdipapirifisering		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Covered Bond		0	7 346	4 663	0	0	2 853	21 480	0	36 343
Totalt		1 360	56 807	43 212	0	1 729	28 885	28 938	292 898	453 828

¹ Inkl. utlån til kommuner, fylkeskommuner og interkommunale selskaper på NOK 323,7 milliarder.

Innvilgede, ikke-utbetalte lån per 31. desember 2021 utgjør NOK 4,1 milliarder.

Kreditrisiko fordelt på land

2021

Forfall	< 1 år			> 1 år					Totalt	
	Risikoklasse	A-2	A-1/A-1+	Ikke ratet	BBB	A	AA	AAA		Ikke ratet
Australia		0	510	0	0	0	0	0	0	510
Belgia		0	1 157	1 003	0	0	514	0	0	2 674
Canada		0	2 900	1 719	0	0	0	0	0	4 619
Danmark		0	3 009	1 552	0	0	0	6 737	0	11 298
Finland		0	251	400	0	0	1 663	231	784	3 329
Frankrike		0	6 034	503	0	0	677	481	0	7 696
Japan		1 360	5 902	498	0	1 482	0	0	0	9 241
Nederland		0	207	504	0	0	0	296	668	1 675
Norge		0	622	34 597	0	0	2 732	14 334	290 934	343 219
Østerrike		0	1 899	0	0	0	2 185	0	0	4 084
Spania		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Storbritannia		0	4 792	648	0	0	0	102	0	5 543
Supranational		0	2 357	0	0	0	93	5 163	0	7 613
Sveits		0	6 942	0	0	0	0	0	0	6 942
Sverige		0	10 146	1 432	0	247	3 949	889	511	17 175
Tyskland		0	4 658	354	0	0	3 582	705	0	9 299
USA		0	5 419	0	0	0	13 490	0	0	18 909
Totalt		1 360	56 807	43 212	0	1 729	28 885	28 938	292 898	453 828

Tall i tabellen representerer faktisk kreditteksponering

2020

Forfall	< 1 år			> 1 år					Totalt
	Risikoklasse	A-2	A-1/A-1+	Ikke ratet	BBB	A	AA	AAA	
Stater og sentralbanker	0	7 178	0	0	2 329	13 256	0	0	22 763
Regionale myndigheter ¹	0	2 762	0	0	0	118	5 917	0	8 797
Multilaterale utviklingsbanker	0	9 344	45 135	0	1 726	10 250	823	284 907	352 185
Finansinstitusjoner	0	13 504	485	0	18 992	12 646	3 820	0	49 446
Verdipapirifisering	0	0	0	0	0	0	3	0	3
Covered Bond	0	7 875	3 270	0	0	3 345	21 959	0	36 449
Totalt	0	40 663	48 890	0	23 047	39 615	32 522	284 907	469 644

¹ Inkl. utlån til kommuner, fylkeskommuner og interkommunale selskaper på NOK 321,9 milliarder.

Innvilgede, ikke-utbetalte lån per 31. desember 2020 utgjør NOK 4,8 milliarder.

Kreditrisiko fordelt på land

2020

Forfall	< 1 år			> 1 år					Totalt
	Risikoklasse	A-2	A-1/A-1+	Ikke ratet	BBB	A	AA	AAA	
Australia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belgia	0	1 034	0	0	0	1 661	0	0	2 695
Canada	0	100	0	0	1 737	0	800	0	2 638
Danmark	0	4 555	0	0	1 781	0	5 290	0	11 625
Finland	0	208	381	0	0	3 119	665	820	5 193
Frankrike	0	3 614	0	0	2 618	2 013	601	0	8 847
Japan	0	4 849	0	0	7 045	0	0	0	11 894
Nederland	0	454	858	0	0	0	532	1 243	3 086
Norge	0	100	40 227	0	0	2 736	14 811	282 330	340 203
Østerrike	0	573	393	0	0	3 608	0	0	4 574
Spania	0	0	0	0	0	0	3	0	3
Storbritannia	0	4 010	403	0	2 637	0	1 861	0	8 911
Supranational	0	2 762	0	0	0	118	5 917	0	8 797
Sveits	0	484	0	0	0	0	0	0	484
Sverige	0	6 359	2 988	0	1 084	4 519	1 433	514	16 897
Tyskland	0	7 199	3 639	0	2 561	7 400	1 795	0	22 593
USA	0	4 362	0	0	3 584	13 256	0	0	21 203
Totalt	0	40 663	48 890	0	23 047	38 430	33 707	284 907	469 644

NOTE 28

RENTERISIKO

Rentesensitivitet

Rentesensitivitetsinformasjonen illustrerer hvordan verdien av bankens eiendeler og gjeld, resultatet og egenkapitalen ville blitt påvirket ved en endring i rentenivå. KBN beregner rentesensitivitet for nåverdirisiko (EVE) og inntektsrisiko (NII) for endringer i rente, basis-spread og kredittspread. Nåverdirisiko gir et anslag på endring i markedsverdi på alle bankens balanseposter uavhengig av målemetode i regnskapet, mens inntektsrisiko gir et anslag på endringer i netto renteinntekter i periodens resultat.

Den økonomiske verdien av egenkapitalen er en kontantstrømberegning som trekker nåverdien av alle kjente og forventede kontantstrømmer på gjeld fra nåverdien av alle kjente og forventede kontantstrømmer på eiendeler. Nåverdisensitivitet indikerer hvordan et basispunkt endring i rentekurve vil påvirke den totale kapitalen. Netto renteinntekt er en kontantstrømberegning som trekker rentekostnader av alle kjente og forventede kontantstrømmer på gjeld fra renteinntektene av alle kjente og forventede kontantstrømmer på eiendeler. Renteinntektssensitivitet indikerer hvordan et basispunkt endring i rentekurve vil påvirke netto renteinntekter i resultatet. Nåverdisensitivitet og inntektssensitivitet er internasjonalt anerkjente standarder for estimering av renterisiko. Banken bruker begge modeller til å styre sine eiendeler og forpliktelser.

Nåverdirisiko (tabell 1) gir et estimat på sensitivitet i form av endring i markedsverdi knyttet til en endring i markedsrenter på ett prosentpoeng for hele rentekurven for alle valutaslag. Bankens sensitivitet for endring i markedsverdi ved ett prosentpoengs endring i markedsrenter er anslått til 161 millioner kroner per 31. desember 2021. I beregningen motregnes det ikke mellom forskjellige valutaslag.

Tabell 2 viser den estimerte effekten på resultatførte urealiserte verdiendringer i resultatregnskapet og totalresultatet av en tilsvarende ett prosentpoeng endring i markedsrenter. Dette omfatter den del av markedsverdiendringene ihht. Tabell 1 som gjelder eiendeler og gjeld med målemetoder hvor aktuelle verdiendringer innregnes i regnskapet. Bankens rentesensitivitet for urealiserte verdiendringer i resultatregnskapet og totalresultatet er anslått til 20 millioner kroner per 31. desember 2021.

Tabell 3 viser sensitivitet i form av endring i markedsverdi knyttet til en endring i basis-spread på ett basispunkt for hele basiskurven for alle valutaslag. Bankens sensitivitet for en parallelforskyvning av basiskurven med ett basispunkt anslås til å være -4 millioner kroner per 31. desember 2021. I beregningen motregnes det ikke mellom forskjellige valutaslag.

Tabell 4 viser sensitivitet i form av endring i markedsverdi knyttet til en endring i kredittspread på ett basispunkt for hele kurven. Bankens sensitivitet for en endring i markedsverdi ved en parallelforskyvning av kredittspreadkurven med ett basispunkt anslås til å være -52 millioner kroner per 31. desember 2021.

Tabell 5 viser bankens inntektssensitivitet i netto renteinntekter innenfor 1 års periode basert på en endring i markedsrenter på ett prosentpoeng, som er anslått til 60 millioner kroner per 31. desember 2021. I beregningen motregnes det ikke mellom forskjellige valutaslag.

Tabell 6 viser bankens sensitivitet for inntektsrisiko innenfor en 1 års periode basert på en endring i basis-spread på ett basispunkt., som er anslått til -16 millioner kroner per 31. desember 2021. I beregningen motregnes det mellom forskjellige valutaslag.

Tabell 7 viser bankens sensitivitet for inntektsrisiko innenfor en 1 års periode basert på en endring i kredittspreader på ett Basispunkt, som er anslått til 12 millioner kroner per 31. desember 2021. I beregningen motregnes det mellom forskjellige valutaslag og balanseposter.

Tabell 1: Nåverdirisiko—Rentesensitivitet på markedsverdien av balanseposter (EVE)

Tabellen nedenfor viser sensitiviteten i markedsverdi for alle balanseposter, basert på et parallellskift i rentekurven (markedsrente/swaprente) på 100 bp (opp).

	0-3 mnd	3 mnd-1 år	1-5 år	>5 år	Netto Total	Brutto Total
AUD	0	1	-1	-7	-8	8
EUR	2	15	13	-22	8	8
JPY	0	3	0	11	14	14
NOK	-11	-9	-22	-19	-62	62
USD	-58	12	12	-23	-56	56
Øvrige	-1	3	-3	-8	-10	14
Total	-68	24	-1	-68	-113	161

Tabell 2: Nåverdirisiko—Rentesensitivitet for urealiserte verdiendringer i resultatregnskapet og totalresultatet

Tabellen nedenfor viser resultateffekt i form av urealiserte verdiendringer ved et parallellskift opp på 100bp, som i tabell 1. Ikke alle balanseposter som inngår i tabell 1 har en regnskapsmessig målemetode som medfører resultateffekt. Dette gjelder kun eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi og eiendeler og gjeld som er sikringsbokført. Resultateffekten av balanseposter målt til virkelig verdi er NOK -188 millioner, mens resultateffekten på sikringsbokførte balanseposter er på NOK 208 millioner. Nettoeffekten av disse utgjør NOK 20 millioner.

	0-3 mnd	3mnd-1 år	1-5 år	>5 år	Netto Total
AUD	0	1	-1	-7	-8
EUR	-14	1	13	-22	-21
JPY	0	3	0	11	14
NOK	286	-7	-58	-48	173
USD	-114	6	3	-23	-128
Øvrige	-1	3	-3	-8	-10
Total	157	6	-46	-97	20

Tabell 3: Nåverdirisiko—Sensitivitet for endring i basis-spread

Tabellen nedenfor viser sensitiviteten i markedsverdi for derivater ved et parallellskift av basiskurven med ett basispunkt (opp). Postene som inngår i tabellen har resultateffekt.

	0-3 mnd	3mnd-1 år	1-5 år	>5 år	Netto Total
AUD	0	-1	-10	-6	-17
EUR	0	0	-1	-3	-5
JPY	0	0	0	-2	-2
NOK	3	7	22	2	34
Rest	0	-2	-9	-5	-15
Netto eksponering	3	4	2	-13	-4

Tabell 4: Nåverdirisiko—Sensitivitet for endring i kreditt-spread

Tabellen nedenfor viser sensitiviteten i markedsverdi for balanseposter (eiendeler målt til virkelig verdi) ved et parallellskift av kredittspreadkurven med ett basispunkt (opp). Postene som inngår i tabellen har resultateffekt.

	0-3 mnd	3mnd-1 år	1-5 år	>5 år	Netto Total
Utlån til kunder	0	-2	-16	-23	-41
Sertifikater og obligasjoner	0	-2	-8	-1	-11
Total	-1	-4	-24	-24	-52

Tabell 5: Inntektsrisiko—Rentesensitivitet for netto renteinntekter (NIT)

Tabellen nedenfor viser sensitiviteten i bankens netto renteinntekter på en 12 mnd horisont basert på et parallellskift i rentekurven på 100bp (opp).

	0-3 mnd	3mnd-1 år	Netto Total
EUR	32	-22	11
NOK	116	8	124
USD	-67	-8	-74
Øvrige	0	0	0
Total	81	21	60

Tabell 6: Inntektsrisiko—Sensitivitet for endring i basis-spread for netto renteinntekter

Tabellen nedenfor viser sensitiviteten i bankens netto renteinntekter på en 12 mnd horisont basert på et parallellskift i basisspreader på 1bp (opp).

	0-3 mnd	3mnd-1 år	Netto Total
EUR	2	0	2
NOK	-17	-1	-17
Øvrige	-2	1	-1
Total	-17	0	-16

Tabell 7: Inntektsrisiko—Sensitivitet for endring i kredittmargin for netto renteinntekter

Tabellen nedenfor viser sensitiviteten i bankens netto renteinntekter på en 12 mnd horisont basert på et parallellskift i kredittmarginer på 1bp (opp).

	0-3 mnd	3mnd-1 år	Netto Total
EUR	0	0	-1
NOK	14	1	15
USD	-3	0	-4
Øvrige	2	0	1
Total	12	0	12

NOTE 29

VALUTARISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Valutarisiko defineres som risiko for tap som følge av svingninger i valutakurser. Valutarisikoen oppstår som følge av at bankens innlån hovedsakelig er i utenlandsk valuta, mens utlån er i norske kroner. Bankens retningslinjer krever sikring av all valutarisiko knyttet til posisjoner i utenlandsk valuta. Det kan imidlertid oppstå kortsiktige nettoposisjoner knyttet til resultatposter i USD og EUR. Valutarisiko sikres både på transaksjonsnivå og porteføljenivå. KBNs ramme for valutarisiko er begrenset til brutto valutaposisjon som ikke skal overstige 1,6% av ansvarlig kapital. KBN sin balansestørrelse kan også påvirkes av valutasingninger uten at det oppstår resultateffekter.

Valuta	2021		2020	
	Bruttoposisjon	10% endring i valutakurs	Bruttoposisjon	10% endring i valutakurs
USD	40,1	4,01	73,6	7,4
EUR	2,0	0,20	25,2	2,5
Andre valutaer	4,0	0,40	5,2	0,5
Totalt	46,1	4,61	103,9	10,4

Tabellen ovenfor viser absolutt resultateffekt av 10%-styrking av NOK i forhold til andre valutaer, beregnet på alle bruttoposisjoner i utenlandsk valuta per 31. desember. Sensitivitetsanalysen innebærer null korrelasjon mellom valutakurser og andre markedsrisikofaktorer.

NOTE 30

LIKVIDITETSRISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Styret fastsetter retningslinjer for styring herunder overvåkning og internkontroll av likviditetsrisiko.

Overskuddslikviditeten har til formål å dekke 12 måneders finansieringsbehov, og minimum 10 måneders finansieringsbehov. Dette innebærer at banken skal være i stand til å dekke alle sine forpliktelser, inklusive normal utlånsvirksomhet minst de kommende 10 måneder uten ny opplåning.

KBN har en portefølje av verdipapirer som er svært likvide. Disse verdipapirene skal kunne omgjøres til kontanter uten vesentlig realisasjonstap for KBN under svært stressede markedsforhold, enten som direkte salg eller ved bruk av gjenkjøpsavtaler i et allment anerkjent gjenkjøpsmarked.

Overskuddslikviditeten skal ha lav kredittrisiko og markedsrisiko, og plasseres i obligasjoner utstedt av stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner med høy kredittrating.

2021

Engasjement fordelt etter gjenværende løpetid	Totalt	< 1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten forfall
Fordringer på kredittinstitusjoner	17 317	17 317	0	0	0	0	0
Andre pengemarkedsinnskudd	0	0	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	373 554	2 736	7 760	27 080	120 440	215 537	0
Sertifikater og obligasjoner	114 772	10 273	19 103	23 058	60 538	1 799	0
Sum eiendeler	505 643	30 326	26 863	50 139	180 978	217 336	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	5 891	5 891	0	0	0	0	0
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	31 565	11 028	9 875	10 662	0	0	0
Obligasjonsgjeld	414 876	14 979	22 774	47 578	266 037	63 508	0
Annen gjeld	698	37	19	595	15	0	32
Ansvarlig lånekapital	2 000	0	0	0	0	2 000	0
Fondsobligasjon	2 400	0	0	0	1 200	1 200	0
Sum forpliktelser	457 430	31 935	32 668	58 836	267 252	66 708	32
Finansielle derivater	-5 067	1 403	192	-2 465	-4 342	145	0
Netto likviditetseksposering	43 145	-207	-5 612	-11 162	-90 615	150 773	32

Tabellen viser sum av netto forfall i perioden, inkludert rentebetalinger. Fondsobligasjoner er inkludert i tabellen selv om disse ikke er klassifisert som gjeld i balansen, fordi de inngår i likviditetsstyringen i banken. Finansielle derivater er netto kontantstrømmer (hovedstol og renter) per tidsperiode.

2020

Engasjement fordelt etter gjenværende løpetid	Totalt	< 1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten forfall
Fordringer på kredittinstitusjoner	18 950	18 950	0	0	0	0	0
Andre pengemarkedsinnskudd	1 712	1 398	314	0	0	0	0
Utlån til kunder	357 386	2 761	9 441	22 190	76 944	246 050	0
Sertifikater og obligasjoner	127 398	8 320	18 738	22 342	77 831	168	0
Sum eiendeler	505 446	31 429	28 493	44 532	154 775	246 218	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	13 871	13 871	0	0	0	0	0
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	20 040	20 040	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	429 276	8 728	27 685	74 981	236 496	81 385	0
Annen gjeld	1 605	8	21	1 516	23	0	37
Ansvarlig lånekapital	2 483	0	0	60	242	2 181	0
Fondsobligasjon	2 743	0	5	51	1 410	1 278	0
Sum forpliktelser	470 018	42 647	27 711	76 608	238 170	84 845	37
Finansielle derivater	6 961	630	-2 254	277	4 561	3 748	0
Netto likviditetseksposering	42 389	-10 588	-1 473	-31 799	-78 835	165 121	-37

Tabellen viser sum av netto forfall i perioden, inkludert rentebetalinger.

NOTE 31

KAPITALDEKNING OG KAPITALSTYRING

(Beløp i NOK 1 000 000)

Bankens kapital består av aksjekapital, akkumulert resultat, fondsobligasjoner og ansvarlige lån. Betyggende kapitalisering anses som nødvendig for å opprettholde AAA-ratingen og sikre effektiv markeds konkurranse. Styret vurderer kapital situasjonen løpende og vedtar de overordnede prinsippene for kapitalstyring.

Banken er underlagt kapitaldekningsregelverket og skal til enhver tid sikre et kapitalnivå som er forsvarlig i forhold til risikoprofil og markedsforhold. Målet for kapitalstyring operasjonaliseres gjennom ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og total kapitaldekning.

Bankens kapital situasjon vurderes i forhold til risiko i et 12 måneders perspektiv og langsiktige stresstester. Minimumskravet til total kapital inkludert buffer- og pilar 2-krav er satt til 18,6 prosent per 31. desember 2021. Minimumskravet til ren kjernekapitaldekning inkludert bufferkrav, men før pilar 2 krav, er satt til 12,9 prosent fra samme dato. Bankens pilar 2 kapitalkrav er satt til 2,2 prosent og dermed er bankens krav til ren kjernekapitaldekning på 15,1 prosent per 31. desember 2021. Minimumskravet til uvektet kjernekapitaldekning er satt til 3% per 31. desember 2021. Kapitaldekningen er påvirket av fradragsposter i ren kjernekapital, primært knyttet til utsatte skattefordeler, se note 8 Skatt for ytterligere informasjon. KBNs kapitaldekning overstiger myndighetsfastsatte og styrefastsatte kapitalkrav per 31. desember 2021.

Kapitaldekning	2021			2020		
	Bokført verdi	Beregningsgrunnlag	Kapitalkrav og -dekning	Bokført verdi	Beregningsgrunnlag	Kapitalkrav og -dekning
Kreditrisiko						
Stater og sentralbanker	39 215	0	0	39 690	0	0
Lokale og regionale myndigheter	348 549	65 025	5 202	357 985	64 698	5 176
<i>Herav norske kommuner</i>	323 652	65 025	5 202	321 849	64 698	5 176
Offentlig eide foretak	4 774	0	0	7 552	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	7 614	0	0	8 797	0	0
Finansinstitusjoner	16 719	2 642	211	17 955	2 049	164
<i>Herav motpartsrisiko for derivater</i>	13 468	1 992	159	17 733	2 004	160
Engasjementer med sikkerhet i boligeiendom	20	20	2	25	25	2
Obligasjoner med fortrinnsrett	36 374	3 637	291	36 490	3 649	292
Øvrige engasjementer	1 673	4 174	334	1 634	4 062	325
Verdipapirisering	0	0	0	3	1	0
Tilleggskrav for CVA-risiko	194	2 420	194	260	3 252	260
Sum minimumskrav kreditrisiko	455 132	77 919	6 234	470 391	77 735	6 219
Sum minimumskrav markedsrisiko	0	0	0	0	0	0
Operasjonell risiko (Basismetode)		3 573	286		3 772	302
Minimumskrav ansvarlig kapital		81 492	6 519		81 507	6 521
Kapitaldekning			24,2%			23,3%
Kjernekapitaldekning			21,7%			20,8%
Ren kjernekapitaldekning			18,8%			17,9%
Uvektet kjernekapitalandel			3,9%			3,7%

Tilleggs kapital kan ikke utgjøre mer enn 100 prosent av kjernekapitalen. Bankens ansvarlige kapital oppfyller kravene til kapitaldekning. Bankens ansvarlige kapital består av følgende elementer:

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	2021	2020
Egenkapital	19 081	18 538
Fondsobligasjon inkludert i egenkapital	-2 392	-2 392
Egenkapital som inngår i ren kjernekapital	16 690	16 146
Fradrag	0	0
Balanseført utsatt skattefordel*	-1 353	-1 611
Andre immaterielle aktiva	-140	-131
Påregnelig utbytte	-646	0
Verdijustering som følge av krav om forsvarlig verdsettelse (AVA)	-135	-127
Justering for urealiserte tap (gevinst) gjeld egen kredittrisiko	904	297
Sum ren kjernekapital	15 320	14 574
Annen godkjent kjernekapital	2 392	2 392
Sum kjernekapital	17 711	16 966
<i>Tilleggs kapital</i>		
Ansvarlig lån	2 000	2 000
Sum tilleggs kapital	2 000	2 000
Sum ansvarlig kapital	19 711	18 966

*Kun ikke reverserende utsatt skattefordel skal trekkes fra her, eller overskytende dersom reverserende utsatt skattefordel utgjør mer enn 10% av ren kjernekapital.

Ansvarlig kapital er beregnet i henhold til Finansforetaksloven og tilhørende forskrifter. Urealisert gevinst/tap som oppstår som følge av endringer i egen kredittverdighet omfatter gjeld stiftet gjennom utstedelse av obligasjoner og gjennom inngåelse av derivatkontrakter.

Styrets erklæring

I henhold til verdipapirhandellovens §5-5

Vi bekrefter at selskapets årsregnskap for 2021 etter vår beste overbevisning er utarbeidet i samsvar med IFRS, og at opplysningene i regnskapet gir et rettvise bilde av selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Årsberetningen gir etter vår beste overbevisning en rettvise oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet, og de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet står overfor i neste regnskapsperiode.

Oslo, 31. desember 2021

25. februar 2022

I styret for Kommunalbanken AS

Brit Kristin Rugland
Styreleder

Rune Midtgaard
Nestleder

Toril Hovdenak
Styremedlem

Martha Takvam
Styremedlem

Harald Jacobsen
Styremedlem

Petter Steen jr.
Styremedlem

Anne Jenny Dvergsdal
Styremedlem

Ida Espolin Johnson
Styremedlem

Eyvind Aven
Styremedlem

Jannicke T. Granquist
Administrerende direktør

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Kommunalbanken AS

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Kommunalbanken AS som består av balanse per 31. desember 2021, resultatregnskap, totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2021 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Vår konklusjon er konsistent med vår tilleggsrapport til revisjonsutvalget.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og *International Code of Ethics for Professional Accountants* (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Vi er ikke kjent med at vi har levert tjenester som er i strid med forbudet i revisjonsforordningen (EU) No 537/2014 artikkel 5 nr. 1.

Vi har vært Kommunalbanken ASs revisor sammenhengende i 21 år fra regnskapsåret 2001.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2021. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgende handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjonshandlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

Verdsettelse av finansielle instrumenter

Grunnlag for det sentrale forholdet

Unoterte eller ikke-likvide finansielle instrumenter målt til virkelig verdi verdsettes på grunnlag av prissettingsmodeller med forutsetninger som ikke er observerbare i markedet. Verdsettelsen av disse instrumentene har derfor en høyere risiko for feil. Finansielle instrumenter av denne typen målt til virkelig verdi i balansen, omfatter eiendeler på NOK 106 445 millioner og gjeld på NOK 42 281 millioner, og de er klassifisert som nivå 3-instrumenter i verdsettelseshierarkiet. Siden de unoterte eller ikke-likvide instrumentene er vesentlige, har vi ansett verdsettelsen for å være et sentralt forhold ved revisjonen.

Våre revisjonshandlinger

Vi vurderte utformingen og testet effektiviteten av interne kontroller over verdsettelsesprosessen, herunder ledelsens valg og godkjenning av forutsetninger og metodikker brukt i prissettingsmodellene. Vurderingen omfattet også ledelsens kontroll av verdsettelse utført av interne eksperter. Vi kontrollerte prissettingsmodellene mot bransjepraksis og retningslinjer for verdsettelse. Vi utførte uavhengige verdsettelse av utvalgte instrumenter og brukte eksterne kildedata når det var tilgjengelig og sammenliknet resultatene med selskapets verdsettelse. Nivå 3-instrumenter, som er oppført til virkelig verdi i balansen, omtales i note 11 i årsregnskapet.

IT-systemer som understøtter finansiell rapportering

Grunnlag for det sentrale forholdet

Kommunalbanken AS benytter komplekse IT-systemer i et automatisert IT-miljø og er avhengig av IT-systemene i den finansielle rapporteringen. For å sikre fullstendig og nøyaktig presentasjon av den finansielle informasjonen, er det viktig at kontroller over transaksjonsprosessering og måling er utformet og fungerer målrettet og effektivt. Tilsvarende må IT-generelle kontroller være utformet og fungere effektivt for å sikre hensiktsmessig tilgangsstyring og systemendringer. IT-systemene som understøtter finansiell rapportering er av den grunn betraktet som et sentralt forhold ved revisjonen.

Våre revisjonshandlinger

Vi etablerte en forståelse for Kommunalbanken AS sine IT-systemer og IT-miljø av betydning for den finansielle rapporteringen. Vi evaluerte og testet automatiserte kontroller i finanssystemet herunder beregning av effektiv rente og diskontering. Videre involverte vi IT-spesialister i evaluering og testing av effektivitet og målrettethet av Kommunalbanken AS sine IT-generelle kontroller i rapporteringsperioden.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og administrerende direktør (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår konklusjon om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere om årsberetningen, redegjørelsen om foretaksstyring og redegjørelsen om samfunnsansvar inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon eller ikke inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav, er vi pålagt å rapportere det.

Vi har ingenting å rapportere i så henseende, og vi mener at årsberetningen, redegjørelsen om foretaksstyring og redegjørelsen om samfunnsansvar er konsistente med årsregnskapet og inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av og tidspunktet for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen.

Vi avgir en uttalelse til revisjonsutvalget om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i revisjonsberetningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Oslo, 25. februar 2022
ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Einar Hersvik
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Einar Hersvik

Statsautorisert revisor

På vegne av: Ernst & Young AS

Serienummer: 9578-5992-4-957044

IP: 213.52.xxx.xxx

2022-02-25 07:44:24 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: Z4DW4-8EDY5-20F0I-VAEIT-LQ78B-5ZYMM

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Vedtekter

Sist endret av generalforsamlingen 1. juni 2021.

KAP. I

Firma, formål, kontorkommune

§ 1 Selskapets navn er Kommunalbanken AS.

§ 2 Selskapet er en direkte videreføring av virksomheten i det statlige forvaltningsorganet Norges Kommunalbank.

Statens aksjer kan overdras til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og kommunale pensjonskasser. Dette vil skje i samsvar med selskapets målsetting om høyest mulig kredittverdighet.

§ 3 Selskapets formål er å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti, eller annen betryggende sikkerhet.

Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet.

§ 4 Selskapets forretningskontor er i Oslo.

KAP. II

Ansvarlig kapital - aksjer

§ 5 Selskapets aksjekapital er NOK 3.894.625.000, fordelt på 3.894.625 aksjer à NOK 1.000.

§ 6 Erverv av aksjer er betinget av samtykke fra selskapets styre. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn.

§ 7 Den forkjøpsrett som aksjeeier har etter aksjeloven § 4-19 kan gjøres gjeldende også for aksjer som har skiftet eier.

KAP. III

Styret

§ 8 Selskapets styre skal være allsidig sammensatt og består av fra fem til ni medlemmer. Et flertall av de ansatte kan kreve at en tredel og minst to av styrets medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte i selskapet. For disse medlemmene skal det velges personlige varamedlemmer.

De øvrige medlemmer velges av generalforsamlingen for to år av gangen, slik at minimum to er på valg hvert år, maksimum fire av de valgte medlemmer.

Styrets leder og nestleder velges av generalforsamlingen.

Valget av styrets leder, nestleder og de øvrige ikke-ansatte styremedlemmene forberedes av valgkomiteen.

§ 9 Styrets leder skal sørge for at styret avholder møter så ofte som selskapets virksomhet tilsier det, eller når et styremedlem krever det.

Styret er vedtaksført når mer enn halvparten av styrets medlemmer er til stede. Som styrets vedtak gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, dog må de som stemmer for et forslag som innebærer en endring utgjøre mer enn en tredjedel av samtlige styremedlemmer. Ved stemmelikhet gjør møteleders stemme utslaget.

§ 10 Forvaltningen av selskapet hører under styret, og skal således blant annet:

1. Sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.

2. Fastsette planer, budsjetter og retningslinjer for selskapets virksomhet og kontrollere at disse blir fulgt.

3. Holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

4. Treffe beslutninger og gi fullmakt om opptak av lån.

5. Meddele prokura og spesialfullmakter.

6. Fremlegge årsregnskap og beretning.

7. Avgi innstilling til generalforsamlingen om vedtektsendringer.

8. Ansette administrerende direktør.

9. Fastsette administrerende direktørs lønn.

10. Fremlegge retningslinjer og lønnsrapport i samsvar med vedtektenes § 26.

11. Føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig.

§ 11 Selskapets firma tegnes av styrets leder eller nestleder sammen med ett styremedlem eller daglig leder.

§ 12 Administrerende direktør har den daglige ledelse av selskapet og dets virksomhet i samsvar med instruks fastsatt av styret.

KAP. IV

Representantskapet

§ 13 Representantskapet består av tolv medlemmer og fem varamedlemmer. Ett medlem og ett personlig varamedlem skal velges av og blant de ansatte. De øvrige medlemmene og varamedlemmene velges av generalforsamlingen. Representantskapet bør være allsidig sammensatt, slik at de forskjellige distrikter og interessegrupper som berøres av selskapets virksomhet, så vidt mulig er representert. Medlem av styret og selskapets ledende ansatte kan ikke være medlem av representantskapet.

Representantskapets medlemmer velges for 2 år. En tredjedel av medlemmene trer ut hvert år. Minst en tredel av medlemmene er på valg hvert år. Representantskapet velger leder og nestleder blant sine medlemmer. Valgene gjelder for 1 år.

§ 14 Representantskapet sammenkalles av lederen og har møte minst en gang i året og ellers når lederen finner det nødvendig eller når det kreves av styret, eller minst to av representantskapets medlemmer. Innkallingen skal angi de saker som skal behandles.

Styret og revisor innkalles til representantskapets møter. Om ikke representantskapet for det enkelte tilfellet bestemmer noe annet, har styrets medlemmer rett til å være til stede på representantskapets møter med tale- og forslagsrett. Departementet kan delta på representantskapets møter med inntil 2 observatører.

Representantskapet er vedtaksført når minst 2/3 av medlemmene eller varamedlemmene er til stede. Er det nødvendige antall medlemmer ikke til stede, skal det innkalles til nytt representantskapsmøte. Dette er da beslutningsdyktig når mer enn halvdel av medlemmene er til stede.

Som representantskapets vedtak gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, dog må de som stemmer for vedtaket utgjøre mer enn en tredjedel av samtlige medlemmer. Ved stemmelikhet gjør møteleders stemme utslaget.

§ 15 Representantskapet skal søke å se til at selskapets formål fremmes i samsvar med lov, vedtekter og generalforsamlingens og representantskapets vedtak ved å:

1. Avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, og styrets forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap.
2. Gjennomgå beretninger fra styret og revisor.
3. Avgi uttalelse i saker som vedkommer selskapet, og som forelegges det av styret eller som representantskapet selv finner nødvendig å behandle, og i den forbindelse ha særlig fokus på selskapets samfunnsrolle og –ansvar.

KAP. V

Valgkomiteen

§16 Valgkomiteen består av inntil tre medlemmer og ett varamedlem som velges av generalforsamlingen for en periode på to år.

§17 Valgkomiteen skal foreslå kandidater til følgende stillingsverv og funksjoner:

1. Leder og nestleder av styret
2. Øvrige styremedlemmer, bortsett fra medlemmene som velges av og blant de ansatte
3. Medlemmer og varamedlem til valgkomiteen

KAP. VI

Generalforsamlingen

§18 Ordinær generalforsamling avholdes innen utgangen av juni måned.

Departementet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet) innkaller til generalforsamling der styrets medlemmer, daglig leder og selskapets revisor innkalles.

Ekstraordinær generalforsamling skal holdes når departementet, styret, eller selskapets revisor krever det.

Den ordinære generalforsamling skal:

1. Godkjenne årsregnskapet og årsberetningen, herunder anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd og utdeling av utbytte.
2. Velge medlemmer til styret i samsvar med vedtektenes § 8.
3. Velge medlemmer og varamedlemmer til representantskapet i samsvar med vedtektenes § 13.
4. Velge medlemmer og varamedlem til valgkomiteen i samsvar med vedtektenes § 16
5. Velge selskapets revisor.
6. Fastsette godtgjørelse for representantskapets og styrets medlemmer, medlemmer av styrets underutvalg og selskapets revisor.
7. Behandle retningslinjer og lønnsrapport i samsvar med vedtektenes § 26.
8. Behandle andre saker som er nevnt i innkallingen eller som etter lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen.

KAP. VII

Revisor

§ 19 Selskapets revisor skal være statsautorisert, og velges av generalforsamlingen etter innhenting av uttalelse fra styret.

Revisjonsberetning skal avgis minst to uker forut for det representantskapsmøte hvor regnskapet skal behandles.

KAP. VIII

§ 20 Selskapet skaffer seg utlånsmidler ved utstedelse av obligasjoner, sertifikater eller andre former for gjeldsbevis eller ved inngåelse av låneavtaler. Selskapet kan ta opp ansvarlig lånekapital og annen fremmedkapital.

Opptak av ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonskapital skjer i henhold til vedtak i generalforsamlingen som treffes med flertall som for vedtektsendring, eller av styret i henhold til fullmakt som vedtas med slikt flertall. Fullmakten skal begrenses oppad i beløp og ikke gjelde lenger enn frem til neste års ordinære generalforsamling, og i maksimalt 18 måneder.

§ 21 Lån bevilges bare til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti eller annen betryggende sikkerhet. Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet.

§ 22 Styret fastsetter de til enhver tid gjeldende vilkår for utlånene.

§ 23 Selskapets kapitalisering og finansforvaltning skal være betryggende i forhold til selskapets virksomhet og forenlig med selskapets målsetning om høyest mulig kredittverdighet.

KAP. IX

Årsoppgjør

§ 24 Regnskapsåret følger kalenderåret.

For hvert regnskapsår avgir styret årsregnskap og årsberetning.

Minst en måned forut for den ordinære generalforsamling skal årsregnskapet stilles til rådighet for revisor. Det reviderte årsregnskapet og årsberetningen skal gjennomgås av representantskapet før det forelegges for generalforsamlingen.

Generalforsamlingen godkjenner årsregnskapet og årsberetningen senest innen utgangen av juni måned.

Senest en uke etter at generalforsamlingen har godkjent årsregnskapet, skal styret sende det til kunngjøring.

KAP. X

Aldersgrense

§ 25 Aldersgrensen for selskapets administrerende direktør er 70 år.

KAP. XI

Lønn og godtgjørelse til ledende personer

§ 26 Selskapet skal følge allmennaksjeloven §§ 6-16 a Retningslinjer om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personer i noterte selskaper, 6-16 b Rapport om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer i noterte selskaper og Forskrift om retningslinjer og rapport om godtgjørelse for ledende personer. Retningslinjer i samsvar med asal § 6-16 a og forskriften skal legges frem for godkjenning for generalforsamling fra og med 2022. Lønnsrapport i samsvar med asal § 6-16 b og forskriften skal senest legges frem for generalforsamling fra og med 2023.

KAP. XII

Vedtektsendringer

§ 27 Endringer i vedtektene må godkjennes av Kongen i den utstrekning dette er pliktig i henhold til gjeldende bestemmelser. Dersom slik godkjenning kreves, trer vedtektene i kraft fra det tidspunkt slik godkjenning foreligger.

GRI-indeks

Obligatoriske indikatorer

GRI-indikator	Beskrivelse	Plassering i rapport (sidetall)	Rapportering i indeks
Organisasjonsprofil			
102-1	Navn på virksomheten	Om Kommunalbanken (6)	
102-2	De viktigste produktene og/eller tjenestene	Om Kommunalbanken (6)	
102-3	Lokalisering av virksomhetens hovedkontor		Haakon VIIs gate 5b, 0161 Oslo
102-4	Antall land virksomheten opererer i		Kommunalbanken opererer i Norge
102-5	Eierskap og juridisk selskapsform	Om Kommunalbanken (6)	
102-6	Beskrivelse av de markedene virksomheten opererer i	Om Kommunalbanken (6)	Kommunalbanken låner inn penger fra hele verden, og gir rimelige lån til norske kommuner og fylkeskommuner.
102-7	Virksomhetens størrelse og omfang	Om kommunalbanken (6) Likestillingsredegjørelse (72-77) Medarbeidere (70-71) Årsregnskap 2021 (98)	
102-8	Totalt antall ansatte etter ansettelsestype, ansettelseskontrakt og region, fordelt på kjønn	Likestillingsredegjørelse (72-77)	Det gjøres ikke arbeid hos Kommunalbanken av arbeidere som ikke er ansatt. Ingen store variasjoner i antall ansatte.
102-9	Beskrivelse av virksomhetens leverandørkjede	Leverandører (70)	Kjernen i bankens leverandørkjede er bruk av tilretteleggere når vi gjør våre innlån. Videre har Kommunalbanken avtaler og gjør finansielle transaksjoner med flere finansaktører. Våre finansielle avtaler og transaksjoner er underlagt interne finansielle retningslinjer, som blant annet stiller krav til at tilretteleggere må være underlagt anti-hvitvaskingsregler. Utover dette har Kommunalbanken ordinært innkjøp av konsulenttjenester og begrenset innkjøp av varer og materiell til ordinær drift.
102-10	Vesentlige endringer i løpet av rapporteringsperioden som gjelder størrelse, struktur eller eierskap		Ingen store endringer i struktur, eierforhold og bemanning.
102-11	Beskrivelse av om og hvordan man anvender «føre var»-prinsippet i virksomheten		Kommunalbanken søker å redusere negativ miljøbelastning gjennom ordinær drift ved å være sertifisert Miljøfyrtårn og ved våre grønne utlån, men har ikke vesentlig risiko knyttet til ukjente miljøkonsekvenser knyttet til driften eller utlån. Kommunalbanken følger retningslinjene til Global Compact, inkludert «føre var prinsippet» (prinsipp 7).

GRI-indikator	Beskrivelse	Plassering i rapport (sidetall)	Rapportering i indeks
102-12	Eksterne initiativer eller prinsipper for det økonomiske, miljø- eller samfunnsmessige området som virksomheten støtter eller har gitt sin tilslutning til		Vårt bærekraftsarbeid: https://www.kbn.com/barekraft/vart-barekraftsarbeid/
102-13	Medlemskap i bransjeorganisasjoner eller andre sammenslutninger, og nasjonale/internasjonale lobbyorganisasjoner	Styrets beretning (96) Grønn finansiering og klimarisiko (64-66)	
Strategi og analyse			
102-14	Uttalelse fra administrerende direktør	Administrerende direktørs forord (4-5)	
Etikk og integritet			
102-16	Virksomhetens verdier, prinsipper, standarder og normer for adferd	KBNs strategi 2022-2024 (7-9) Ansvarlig aktør (68-69) Etikk og samfunnsansvar (94)	Etiske retningslinjer: https://www.kbn.com/om-oss/etikk/etiske-retningslinjer/
Styring			
102-18	Virksomhetens styringsstruktur, herunder øverste myndighet og komiteer som er ansvarlige for beslutninger om økonomiske, miljømessige og samfunnsmessige temaer	Organisering og styrende organer (44-47) Hvordan KBN jobber med bærekraft (55)	
Interessentdialog			
102-40	Interessentgrupper som virksomheten er i dialog med	Interessentliste (56-58)	
102-41	Prosent av medarbeidere som er dekket av kollektive tariffavtaler		26 %
102-42	Beskrivelse av hvordan virksomheten velger relevante interessenter	Hvordan KBN jobber med bærekraft (55-56) Interessentliste (56-58)	
102-43	Tilnærming til interessentsamarbeid, inkludert hvor ofte interessentene involveres fordelt på type og interessegruppe	Hvordan KBN jobber med bærekraft (55-56) Interessentliste (56-58)	
102-44	Viktige temaer og spørsmål som er blitt tatt opp gjennom dialog med interessenter og virksomhetens respons	Interessentliste (56-58)	
Praksis for rapportering			
102-45	Oversikt over alle enhetene som omfattes av virksomhetens årsregnskap eller tilsvarende dokumenter		Kommunalbanken AS
102-46	Beskrivelse av prosess for å definere rapportens innhold og avgrensninger samt implementering av rapporteringsprinsippene	Hvordan KBN jobber med bærekraft (55-56) Vesentlighetsanalyse (58)	
102-47	Oversikt over alle temaer som er kategorisert som vesentlige	Vesentlighetsanalyse (58)	

GRI-indikator	Beskrivelse	Plassering i rapport (sidetall)	Rapportering i indeks
102-48	Endring av historiske data fra tidligere rapporter		Ingen endringer
102-49	Vesentlige endringer fra forrige rapport (innholdets omfang, avgrensning av rapporten eller målemetoder)		Ingen endringer
102-50	Rapporteringsperiode		2021
102-51	Dato for utgivelse av forrige rapport		25.02.2021
102-52	Rapporteringsfrekvens		Årlig
102-53	Kontaktperson for spørsmål vedrørende rapporten eller innholdet		Harald Jacobsen Sjef for kommunikasjon og bærekraft Mobil: +47 995 38 005 haj@kbn.com
102-54	Rapporteringsnivå		Denne rapporten er utarbeidet i samsvar med GRI standarden: Core option.
102-55	GRI-indeks		Årsrapport 2021, side 150-153
102-56	Gjeldende praksis for ekstern verifikasjon av rapporteringen		Denne rapporten er ikke eksternt verifisert

Spesifikk informasjon

Vesentlig tema	Referanse og indikatorbeskrivelse	Plassering i rapport (sidetall)	Rapportering i indeks																		
Grønn finansiering og klimarisiko																					
Klimarisiko	TCFD	Administrerende direktørs forord (4-5) Klimarisiko og norske kommuner (29-33) Måloppnåelse 2021 (59) Klimarisiko (65-66) TCFD-rapport (78-84) Styrets årsberetning (93)																			
Grønne lån (obligasjoner og utlån)	GRI (G4) FS8 Produktansvar	Årets hendelser (12-13) Miljøeffektrapport 2021 (16-17) Grønn finansiering og klimarisiko (64-66)																			
Kunnskapsdeling og ansvarlig kreditt																					
Gjeld i kommuner og ansvarlig utlån	Egendefinert: Antall og prosentandel av kunder i hver kategori av kredittmodellen. Tiltak som er gjort gjennom året for å støtte en sunn utvikling i kredittsituasjonen til kommuner.	Kunnskapsdeling og ansvarlig kreditt (67-68)	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Rød</th> <th>Oransje</th> <th>Gul</th> <th>Lys gul</th> <th>Grønn</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Antall</td> <td>0</td> <td>2</td> <td>16</td> <td>5</td> <td>334</td> </tr> <tr> <td>Andel</td> <td>0 %</td> <td>0,6 %</td> <td>4,5 %</td> <td>1,4 %</td> <td>93,6 %</td> </tr> </tbody> </table>		Rød	Oransje	Gul	Lys gul	Grønn	Antall	0	2	16	5	334	Andel	0 %	0,6 %	4,5 %	1,4 %	93,6 %
	Rød	Oransje	Gul	Lys gul	Grønn																
Antall	0	2	16	5	334																
Andel	0 %	0,6 %	4,5 %	1,4 %	93,6 %																

Vesentlig tema	Referanse og indikatorbeskrivelse	Plassering i rapport (sidetall)	Rapportering i indeks
Kunnskapsdeling og bransje-initiativer	Egendefinert: Antall deltagere i initiativ for finansiell kompetanse og bransjeinitiativer.	Interessentliste (56-57)	
Økonomisk inkludering, tilgjengelighet og økonomisk opplæring	Egendefinert: Antall lån og opplæringstiltak knyttet til initiativer igangsatt for å fremme lokal samfunnsutvikling.	Kunnskapsdeling og ansvarlig kreditt (67-68) Styrets årsberetning (89-90)	
Ansvarelig aktør			
GRI 419-1 Sosioøkonomisk etterlevelse	KBNs omdømme i bærekrafts-sammenheng		KBN ble ikke ilagt straffesanksjoner eller bøter i 2021. KBN ble kåret til «Årets Miljøfyrtårn 2021»
Leverandører			
Leverandørkjede	GRI 308-1 Miljøvurdering av leverandører	Måloppnåelse 2021 (60) Leverandører (70)	100 pst.
Leverandørkjede	GRI 414-1 Sosial vurdering av leverandører	Måloppnåelse 2021 (60) Leverandører (70)	100 pst.
Medarbeidere			
Medarbeider-utvikling	GRI 404-1 Opplæring og utdanning	Medarbeidere (70-71)	69 pst. av de ansatte gjennomførte Kompetanseløftet i 2021, med krav om minst 15 timers varighet. Det ble i tillegg gjennomført mangfoldsopplæring, opplæring i etikk og egnethet og diverse foredrag for alle ansatte.
Medarbeider-utvikling	GRI 404-3 Opplæring og utdanning	Medarbeidere (70-71)	
Ansattes tilfredshet	GRI 401-2 Arbeid		Alle ansatte (med unntak av studenter) har livsforsikring, helseforsikring, uføre- og invaliditetsdekning gjennom KBN. Alle ansatte er omfattet av KBNs permisjons- og pensjonsordning. Tall inkluderer KBNs hovedkvarter i Oslo.
Ansattes tilfredshet	GRI 401-2 Arbeid		Alle ansatte har tilgang til foreldrepermisjon gjennom KBN. I 2021 tok tre kvinner og ingen menn ut permisjon. Én kvinne og ingen menn returnerte til arbeid etter endt permisjon.

